

**T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK ANA BİLİM DALI
BANKACILIK VE FİNANS YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**SORUNLU KREDİLERİN YÖNETİMİNDE VARLIK YÖNETİM
ŞİRKETLERİNİN ROLÜ VE TÜRKİYE UYGULAMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cem BAHADIR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Adalet HAZAR

Ankara - 2018

**T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK ANA BİLİM DALI
BANKACILIK VE FİNANS YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**SORUNLU KREDİLERİN YÖNETİMİNDE VARLIK YÖNETİM
ŞİRKETLERİNİN ROLÜ VE TÜRKİYE UYGULAMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cem BAHADIR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Adalet HAZAR

Ankara - 2018

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 08/02/2018

Öğrencinin Adı, Soyadı : Cem BAHAĞIK

Öğrencinin Numarası : 21310150

Anabilim Dalı : Bankacılık

Programı : Bankacılık ve Finans

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı : Doç. Dr. Adaleet HAZAR

Tez Başlığı : Sorunlu Kredilerin Yönetiminde Varlık Yönetim Şirketlerinin Rolü ve Türkiye Uygulaması

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 227. sayfalık kısmına ilişkin, 08 / 02 / 2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından ...Tuzmitin..... adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % ...18....'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:.....

Onay

08 / 02 / 2018

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad,

Doç. Dr. Adaleet HAZAR

KABUL VE ONAY YAZISI

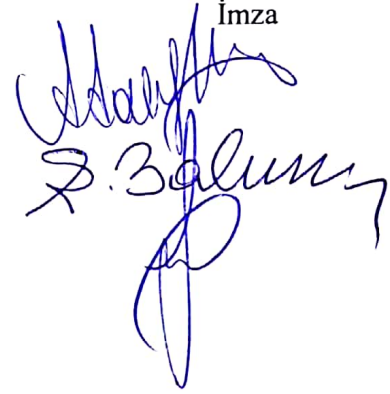
Cem BAHADIR tarafından hazırlanan “Sorunlu Kredilerin Yönetiminde Varlık Yönetim Şirketlerinin Rolü ve Türkiye Uygulaması” adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Kabul Tarihi: 9 Ocak 2018

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Adalet HAZAR, Başkent Üniversitesi.

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Şenol BABUŞÇU, Başkent Üniversitesi.

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Sedat YENİCE, Gazi Üniversitesi.

İmza

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../...

Prof. Dr. İpek KALEMCI TÜZÜN
Enstitü Müdürü

ÖZET

Varlık Yönetim Şirketleri, dünyada ilk olarak 1930'lu yıllarda ekonomilerde yaşanan finansal sorunların çözüm umudu olarak ortaya çıkan ve zamanla karşılaşılan finansal ya da sistemsel yeni sorunlara, ihtiyaçlara ve eksikliklere ve elde edilen gelişmelere göre gerekli yasal düzenlemelerle güçlü bir şekilde yasal zemine oturtulan ve bankalara ve kredi müşterilerine hizmet vermekte olan kuruluşlardır.

Ülkemizde Kasım 2000 - Şubat 2001 Krizleri ya da İkiz Krizler olarak bilinen kriz zamanlarında büyük ölçüde sorunlar yaşayan reel sektörün ve finans sektörünün sorunlarına çözüm aranmaktayken çözüm için Londra Yaklaşımı'ndan esinlenen İstanbul Yaklaşımı ve sonrasında da Anadolu Yaklaşımı ile birlikte Varlık Yönetim Şirketleri'nin kurulması önerileri sonucu bu kuruluşlar ülkemiz finansal piyasalarında kendilerini göstermeye başlamışlardır.

Varlık Yönetim Şirketleri, dünyada ve ülkemizde yukarıda değindiğimiz bu sebepler ve sonuçlar sonrasında oldukça yaygınlaşan ve bankaların kredi müşterilerinden tahsil edemeyerek bir kısmını ya da tamamını kaybetmeyi kabul etmek zorunda kaldıkları varlıklarını pazarlık ya da ihale yoluyla satın alırken aynı zamanda kredi müşterilerini de ödeyemedikleri mevcut borçlarından ve bu borçlarından kaynaklanan finansal kimliklerindeki olumsuz görüntülerinden kurtaran bir finansal sektör oyuncusu haline gelmiştir. Kendi alanlarında giderek profesyonelleşen bu kuruluşlar finansal piyasalarda faaliyet göstermektedirler.

Çalışmanın ilk bölümünde genel olarak kredi ile ilgili bilgiler, sorunlu krediler, sorunlu kredilerin etkileri, sorunlu kredilerin çözüm yolları ve sorunlu kredilerin geçmişi ve çözümüne yönelik yaklaşımlar incelenmiştir. İkinci bölümünde varlık yönetim şirketlerinin dünyada ve ülkemizde ortaya çıkış süreci, önemleri, politikaları ve politikalarının amaçları, türleri, çalışma yöntemleri, etkenliklerini artıran etmenler ve olumlu ve olumsuz yönleri incelenmiştir. Son bölümde ise varlık yönetim şirketlerinin ülkemizdeki yasal dayanağı, bankaların ya da diğer mali kuruluşların varlıklarını elden çıkarma sebepleri ve elden çıkarma aşamaları, varlık yönetim şirketlerinin bu kuruluşların varlıklarını alma amaçları ve almayı tercih ettikleri varlık türleri, bu varlıkların alınması ve

satılması ile ilgili aşamalar ve varlık yönetim şirketlerinin ve sektörün günümüzdeki durumu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sorunlu Krediler, Sorunlu Kredilerin Çözümüne Dair Yaklaşımlar, Varlık Yönetim Şirketleri, Türkiye’de Varlık Yönetim Şirketleri.

ABSTRACT

Asset Management Companies have come to exist at the beginning of 1930's as a way out of financial problems and crisis in this period. Later on, because of new financial and sectoral problems, necessities and deficiencies and new sectoral developments, Asset Management Companies and their activities have been placed on strong legal basis. Today, Asset Management Companies are the companies which provide services to banks and banks' credit customers.

Asset Management Companies have also come to exist in our country's financial markets as a part of solutions seeking for the problems of real sector and financial sector during the November 2000 - February 2001 crisis (in other words, Twin Crisis). In these periods, Asset Management Companies are the one of the solutions suggested that presented the İstanbul Approach, inspired by London Approach, later on together with Anadolu Approach.

From the above-mentioned reasons and results, these companies started showing up all around the world as well as in our country. To put it simply, Asset Management Companies are in service between the banks, which have to accept to lose some or all of loans that they provide to their customers, and credit customers who have a taint because of their debts in their financial identities. To summarize this service; first, companies purchase banks' non-performing loans or other bad assets through a tender or a mutual agreement, after this purchasing operation, companies make contact with credit customers whose debts are purchased by companies to restructure the credits by common consent. Today, these companies have become a professional player of financial markets.

In the first part of this study, general knowledge for credits, non-performing loans, effects of non-performing loans, background and solutions of non-performing loans and approaches for solutions of non-performing loans are overviewed. In the second part, it is examined that appearance of asset management companies all around the world and in our country as well, policies and aims of these policies of companies, importance, types, operation modes, and positive and negative aspects of companies and the factors that raise companies' effectiveness are overviewed. In the last part, companies' legal basis in our

country, reasons for banks or other financial institutions to sell their non-performing loans or other bad assets and steps of this sellout process, steps of overall purchase and sale process of these assets for companies, reasons for companies to purchase non-performing loans or other bad assets and the types of assets that the companies prefer to purchase and finally present status of assets management companies and the sector that these companies are in.

Key Words: Non-performing Loans, Approaches for the Solution of Non-performing Loans, Asset Management Companies, Asset Management Companies in Turkey.

ÖNSÖZ

“Sorunlu Kredilerin Yönetiminde Varlık Yönetim Şirketlerinin Rolü ve Türkiye Uygulaması” tezi, söz konusu kuruluşların dünyada ve ülkemizde ortaya çıkış süreçlerini, ülkemizdeki gelişimlerini ve günümüzdeki mevcut durumlarını inceleyen bir çalışma olmuştur.

Bu çalışma ile; ülkemiz finans sektöründe taze bir geçmişe sahip olan bu kuruluşların ortaya çıkışları, önemleri, türleri, olumlu ve olumsuz yönleri, ülkemizdeki yasal dayanağı, finans kuruluşlarının sorunlu varlıklarını satma sebepleri ve aşamaları, varlık yönetim şirketlerinin bu varlıkları alma sebepleri, aşamaları ve amaçları, bu kuruluşların faaliyetleri ve faaliyetlerinde izledikleri yol haritaları, faaliyet gösterdikleri sektörün son on yıllık geçmişi, bu kuruluşların son beş yıllık bilançoları ve gerçekleşen satış işlemleri incelenerek mümkün olduğunca bilgi vermek amaçlanmıştır.

Çalışmamda benden yardımlarını esirgemeyen hocalarım, Başkent Üniversitesi öğretim üyeleri Sayın Doç. Dr. Şenol BABUŞÇU’ya ve tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Adalet HAZAR’a ve eğitim hayatım boyunca bana emek veren tüm saygın ve sevgili hocalarıma teşekkürlerimi borç bilirim.

09 / 01 / 2018
Cem BAHADIR

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	III
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLO LİSTESİ	IX
GRAFİK LİSTESİ	X
KISALTMALAR	XI
GİRİŞ	1
BÖLÜM - 1: GENEL KREDİ UYGULAMALARI VE SORUNLU KREDİLER	3
1.1. Genel Olarak Kredi	3
1.1.1. Kredinin Tanımı	3
1.1.2. Kredinin İlkeleri	5
1.1.3. Kredinin Unsurları ve İşlevleri	7
1.1.4. Kredi Türleri	10
1.1.5. Kredi Sınırları ve Kısıtlamaları	22
1.1.6. Kredilendirme Süreci	25
1.1.7. Kredi Riski	26
1.1.8. Kredi Risk Yönetimi	30
1.1.9. Türk Bankacılık Sektöründe Risk Yönetimi	39
1.2. Sorunlu Kredi	46
1.2.1. Sorunlu Kredilerin Sınıflandırılması	47
1.2.2. Sorunlu Kredilere Ayrılacak Özel ve Genel Karşılıklar	52
1.2.3. Sorunlu Kredi Aşamasında Teminatlandırmanın Önemi	56
1.2.4. Sorunlu Kredilerin Ortaya Çıkışı	60
1.2.4.1. Kredinin Kullanılmasından Önceki Sebepler	61
1.2.4.2. Kredinin Kullanılması Sürecindeki Sebepler	65
1.2.4.3. Kredinin Vadesinde Tahsil Edilmemesinden/ Edilememesinden Kaynaklanan Sebepler	69
1.3. Sorunlu Krediler ve Etkileri	70
1.3.1. Bilançoya Etkileri	71

1.3.2. Kârlılığa Etkileri	71
1.3.3. Sermaye Yeterliliğine Etkileri	73
1.3.4. Likiditeye Etkileri	74
1.3.5. Bankaların Maliyetlerine Etkileri	75
1.3.6. Bankacılık Sektörüne Etkileri	76
1.3.7. Reel Sektöre Etkileri	76
1.4. Sorunlu Kredilerin Çözüm Yolları	78
1.4.1. Karşılık Ayrılması	79
1.4.2. Sorunlu Kredilerin Yapılandırılması	79
1.4.3. İlave Teminat ve Sermaye Talep Edilmesi	81
1.4.4. Yasal Tahsilat Yollarına Başvurulması	82
1.4.4.1. Özel Takip Süreci	82
1.4.4.2. İdari Takip Süreci	83
1.4.4.3. Kanuni Takip Süreci	84
1.5. Sorunlu Kredilerin Geçmişi ve Çözümüne Yönelik Yaklaşımlar	85
1.5.1. Londra Yaklaşımı	87
1.5.2. İstanbul Yaklaşımı	90
1.5.3. Anadolu Yaklaşımı	97
BÖLÜM - 2: VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ VE GELİŞİM SÜRECİ	101
2.1. Varlık Yönetim Şirketlerinin Tanımı ve Dünyadaki ve Ülkemizdeki Ortaya Çıkış Süreci	101
2.2. Varlık Yönetim Şirketlerinin Önemi	108
2.3. Varlık Yönetim Şirketlerinin Politikaları ve Politikalarının Amaçları	109
2.4. Varlık Yönetim Şirketlerinin Türleri	111
2.4.1. Merkezi/Ulusal Varlık Yönetim Şirketleri	113
2.4.2. Merkezi Olmayan Varlık Yönetim Şirketleri	117
2.5. Varlık Yönetim Şirketlerinin Çalışma Yöntemleri	120
2.6. Varlık Yönetim Şirketlerinin Etkinliğini Artıran Etkenler	122
2.7. Varlık Yönetim Şirketlerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri	125
BÖLÜM - 3: VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN ÜLKEMİZDEKİ YASAL DAYANAĞININ VE GÜNCEL UYGULAMALARININ İNCELENMESİ	128

3.1. Varlık Yönetim Şirketlerinin Ülkemizdeki Yasal Dayanağı	128
3.2. Bankaların ve Diğer Finans Kuruluşlarının Alacaklarını/Diğer Varlıklarını Elden Çıkarma Sebepleri	130
3.3. Bankaların ve Diğer Finans Kuruluşlarının Alacaklarını/Diğer Varlıklarını Satışa Çıkarmaları	133
3.4. Varlık Yönetim Şirketlerinin Bankaların ve Diğer Finans Kuruluşlarının Alacaklarını/Diğer Varlıklarını Alma Amaçları ve Aldıkları Varlık Türleri	135
3.5. Bankaların ve Diğer Finans Kuruluşlarının Alacaklarının/Diğer Varlıklarının Varlık Yönetim Şirketlerince Alım-Satım Süreci	135
3.5.1. Varlık Yönetim Şirketlerinin Satışı Yapılacak Alacakları/Diğer Varlıkları veya Portföyleri İncelemesi	137
3.5.2. Varlık Yönetim Şirketlerinin Alacakların/Diğer Varlıkların Alış Fiyatını Belirlemesi	138
3.5.3. Satışı Yapılan Alacakların/Diğer Varlıkların Varlık Yönetim Şirketlerine Devredilmesi	140
3.5.4. Varlık Yönetim Şirketlerinin Alacakları/Diğer Varlıkları Devraldıktan Sonra Yapacakları İşlemler	140
3.5.5. Devralınan Alacakların/Diğer Varlıkların Varlık Yönetim Şirketlerince Yönetilmesi ve Tahsil ve/veya Tasfiye Edilmesi Aşamaları	142
3.5.6. Varlık Yönetim Şirketlerinin Muhasebe ve Vergi İşlemleri Boyutu	146
3.6. Varlık Yönetim Şirketlerine ve Faaliyet Gösterdikleri Sektöre Dair Son Gelişmeler	154
BÖLÜM - 4: SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	173
EK-1 Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik	176
EK-2 Bankalar İle Varlık Yönetim Şirketleri Arasında Gerçekleşen Satış İşlemleri	205
EK-3 Varlık Yönetim Şirketlerinin 2012-2016 Yıllarına Ait Finansal Durum Tabloları	219
KAYNAKÇA	222

TABLO LİSTESİ

Tablo - 1: Basel III İle Geliştirilen Yeni Yaklaşımlar ve Yürürlük Tarihleri	44
Tablo - 2: Takipteki Krediler Oranının Ülkemizdeki Son On Yıllık Seyri	76
Tablo - 3: Sorunlu Kredilerin Ülkemizdeki Son On Yıllık Seyri	86
Tablo - 4: 2017 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	156
Tablo - 5: 2016 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	158
Tablo - 6: 2015 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	161
Tablo - 7: 2014 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	162
Tablo - 8: 2013 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	164
Tablo - 9: 2012 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	165
Tablo - 10: 2011 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	167
Tablo - 11: 2010 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	168
Tablo - 12: 2008 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri	169

GRAFİK LİSTESİ

Grafik - 1: FYYP Kapsamındaki Firmaların Bölgesel Dağılımı	94
Grafik - 2: FYYP Kapsamındaki Firmaların Sektörel Dağılımı	95
Grafik - 3: FYYP Kapsamındaki Firmaların Faaliyet İstatistiği (31.12.2000)	95
Grafik - 4: FYYP Kapsamında Yapılandırılan Borç Tutarı (mio USD)	96
Grafik - 5: KOBİ FYYP'ye Katılan Firmaların Bölgesel Dağılımı	99
Grafik - 6: KOBİ FYYP'ye Katılan Firmaların Sektörel Dağılımı	99

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ABK: Alacaklı Bankalar Konsorsiyumu

A.Ş.: Anonim Şirket

BCA: Allgemeine Oesterreichische Boden Credit-Anstalt

BCH: Borçlu Cari Hesap

BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

BIS: Bank for International Settlements (Uluslararası Ödemeler Bankası)

BİST: Borsa İstanbul

BSMV: Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi

BSYYP: Bankacılık Sektörünü Yeniden Yapılandırma Programı

CVA: Credit Value Adjustment (Kredi Değerleme Ayarlamaları)

FDIC: Federal Deposit Insurance Corporation (Birleşik Devletler Mevduat Sigorta Kurumu)

Fon: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

FYYP: Finansal Yeniden Yapılandırma Programı

G-10: Group of Ten

IFC: International Finance Corporation (Uluslararası Finans Kurumu)

IMF: International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)

İDES: İnceleme ve Değerlendirme Süreci (Supervisory Review Process - SREP)

İSEDES: İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP)

KAP: Kamuyu Aydınlatma Platformu

KKDF: Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu

KMH: Kredili Mevduat Hesabı

KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

Komite: Basel Komitesi

Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu

Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu

LTD. : Limited

RCC: Resolution and Collection Bank Corporation ( z mlleme ve Tahsilat Bankası Kurumu)

RTC: Resolution Trust Corporation (Türkçe'ye Güven Sağlama Fonu olarak çevrilebilir.)

SSK: Sosyal Sigortalar Kurumu

TBB: Türkiye Bankalar Birliği

TBK: Türk Borçlar Kanunu

TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

TDK: Türk Dil Kurumu

TFRS: Türkiye Finansal Raporlama Standartları

THP: Tekdüzen Hesap Plânı

TKBB: Türkiye Katılım Bankaları Birliği

TL: Türk Lirası

TMS: Türkiye Muhasebe Standartları

TMSK: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

TMSF: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

TMSK: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

TP: Türk Parası

TTK: Türk Ticaret Kanunu

YP: Yabancı Para

VYŞ: Varlık Yönetim Şirketi

GİRİŞ

Bankalar, ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkeler açısından oldukça önem arz eden kuruluşlardır. Finansal piyasaların baş aktörü olan bankalar kısaca; fon fazlası olanlar gerçek ya da tüzel kişilerden belirli bir bedel karşılığında topladıkları fonları, fon ihtiyacı olan yine gerçek ya da tüzel kişilere belirli bir bedel karşılığında kredi olarak kullandırarak hem kendileri kâr etmeye çalışır hem de mudilerden fon toplarken üstlendikleri yükümlülüklerini yerine getirmeye çalışırlar.

Bankaların faaliyetlerini sürdürürken en çok karşılaştıkları risk kredi riskidir. Kısaca, bankaların gerçek ya da tüzel kişilere kullandırdıkları nakdî veya gayri nakdî kredilerin geri ödenmemesi/ödenememesi olarak tanımlanan kredi riski bankalarca iyi yönetilmediği zamanlarda ya da ekonomik durgunluk veya kriz gibi bazı durumlarda artmaktadır ve bunun sonucunda bankalar bu kredilerde sorun yaşamaktadır.

Sorunlu kredilerde yaşanan artışlar sonucunda bankalar idari veya kanuni takip başlatmakta, ancak gerçek veya tüzel kişiler birden fazla banka tarafından takip edilmesi halinde zor durumda kalabilmektedir. Ödeme sıkıntısı içerisindeki gerçek kişilerin sosyal, tüzel kişilerin ise faaliyetleri açılardan daha da zor durumda bırakılmaması ve ödenmeyen/ödenemeyen kredilerin tahsilatının kolaylaştırılması, verimli hale getirilmesi ve yüksek geri kazanım elde edilmesi adına bazı yaklaşım ve uygulamalar görülmektedir.

Bu bağlamda bahsedeceğimiz yaklaşımlar, İstanbul ve Anadolu Yaklaşımları'dır. Bu yaklaşımlarla pek çok tüzel kişiliğin borçları yeniden yapılandırılmış, ilgili kredilere uygun yeni ödeme plânları hazırlanmış ve bu şekilde bu kredilerden önemli ölçüde geri kazanım sağlanırken pek çok tüzel kişilik de içinde bulunduğu sıkıntılı -hatta iflasla sonuçlanabilecek- durumlarından kurtarılmıştır. Ancak bu uygulamaların eksik tarafının bireysel/tüketici kredilerin kapsam dışında bırakılması; olumsuz yanının ise yapılandırmanın tercih edilmesi sonucu ülkemizde mevduat ile kredi vadelerinin yüksek şekilde farklılık göstermesinden kaynaklanabilecek likidite sorunu olduğu söylenebilir.

Varlık Yönetim Şirketleri uygulaması ise; bankaların ve diğer mali kuruluşların tüm sorunlu varlıklarını bu kuruluşlardan devralarak kendi yöntemleri ile söz konusu sorunlu varlık sorumluları gerçek veya tüzel kişilerden tahsil etmeye çalışırlar. Dünyada

1930'lu yıllarda görülmeye başlanan bu kuruluşlar ülkemizde ise Kasım 2000 - Şubat 2001 ikiz krizlerinin ardından 1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan *Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik* ile görülmeye başlanmıştır.

Dünyadaki örneklerine göre ülkemizde henüz çok yeni olan varlık yönetim şirketleri, bankalardan sorunlu varlıklarını önemli bir iskonto ile alırlar ve katlandıkları maliyetten daha fazlasını sorunlu varlıkların sorumluları gerçek veya tüzel kişilerden tahsil etmeye çalışırlar. Sorunlu varlıkları düşük maliyetle satın aldıkları için bankalara oranla müşterileri ile vade, faiz oranı, ödenmesi gereken miktar, vb. gibi açılardan daha iyi şartlarda anlaşma yapabilmektedirler. Bankalar açısından bakarsak; sorunlu varlıklarından kurtuldukları için takipteki kredi oranları düşük olur, varlık ve likidite kaliteleri artar ve esas faaliyetlerine yönelme imkânına sahip olurlar.

Çalışmanın ilk bölümünde, genel kredi uygulamaları ve sorunlu krediler hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümünde, varlık yönetim şirketlerinin tanımı yapılmış ve dünyada ve ülkemizde ortaya çıkış süreçleri incelenmiştir.

Son bölümünde ise, bu kuruluşların ülkemizdeki yasal dayanağı, sorunlu varlıklarla ilgili çalışmalarında izledikleri yol haritaları, faaliyet gösterdikleri sektörün son on yıllık geçmişi, bu kuruluşların son beş yıllık bilançoları ve gerçekleşen satış işlemleri incelenmiştir.

- BÖLÜM I -

GENEL KREDİ UYGULAMALARI VE SORUNLU KREDİLER

1.1. Genel Olarak Kredi

1.1.1. Kredinin Tanımı

Kredi kelimesi, Latince’de saygınlık, güvenmek-itimat etmek ve inanmak anlamındaki “Creditum - Credere” köklerinden gelmektedir. Kredi kelimesinin sözlükteki (TDK) anlamı ise “Güven, Saygınlık ve İtibar”dır. (Özden, 2010:3)

Literatürde kredi ile ilgili;

- Bir mevcudun belirli bir sürenin sonunda geri ödenmesi kaydıyla verilmesi ya da verilmiş bir varlığın ödenmesine veya bir taahhüdün yerine getirilmesine kefil olunmasıdır. (Tokel, 2004:4 & Cantekinler, 2007:16)
- Satın alma gücünün yani paranın veya banka itibarının mal ve hizmet alımlarında belirli bir sürenin sonunda geri ödenmesi şartıyla devredilmesidir. (Yılmaz, 2011:9)
- Belirli bir sürenin sonunda geri ödenmek vaadiyle mal, hizmet veya satın alma gücü sağlanmasıdır. (Balkaş, 2004:4 & Erdoğan, 2005:1)
- Bankalar tarafından gerçek veya tüzel kişilere nakit, mal, kefalet veya teminat şeklinde veya herhangi bir şekil ve surette verilen değer olup, bir varlığın belirli bir sürenin sonunda geri alınmak kaydı ile verilmesi veya verilecek bir varlığın geri ödeneceğinin veya bir taahhüdün yerine getirileceği garantisinin verilmesidir. (Yıldırım, 2007:4)

gibi tanımlar bulunmaktadır.

Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usûller Hakkında Yönetmelik’te ise *Kredi*, “Bankalarca kullanılan ve mali tabloların aktifinde kredi hesapları altında izlenen nakdî kredileri, aktifte izlendikleri hesaba bakılmaksızın bankacılıkla ilgili mevzuat çerçevesinde nakdî kredi sayılan alacakları, tazmin edilen veya nakde dönüşmüş gayri nakdî kredi bedellerini, bunlar dışında kalan diğer tüm alacakları ve nazım hesaplarda

izlenen gayrı nakdî kredilerdir.” olarak tanımlanmaktadır. (30 Haziran 2001 tarihli 24448 sayılı Resmî Gazete)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 48'inci maddesinde ise *Kredi*; “Bankalarca verilen nakdî krediler ile teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayrı nakdî krediler ve bu niteliğe haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdî krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler, gayrı nakdî kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurul'ca kredi olarak kabul edilen işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu Kanun uygulamasında kredi sayılır.

Birinci fıkrada belirtilenlere ilave olarak kalkınma ve yatırım bankalarının finansal kiralama ile sağladığı finansmanlar ile katılım bankalarının taşınır ve taşınmaz mal ve hizmet bedellerinin ödenmesi suretiyle veya kâr veya zarara ortaklığı yatırımları, taşınmaz, ekipman veya emtia temini veya finansal kiralama, mal karşılığı vesaikin finansmanı, ortak yatırımlar veya benzer yöntemlerle sağladıkları finansmanlar da bu Kanun uygulamasında kredi sayılır.” ifadesi ile açıklanmış ve kredi sayılan işlemler de burada tanımlanmıştır. Buna göre bankalar aşağıdaki şekillerde kredi verebilir;

- Nakdî krediler ve finansman,
- Gayrı nakdî krediler ve finansman (kontrgarantiler, teminatlar, kefalet, aval, ciro ve bu niteliklere ait taahhütler.),
- Tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçlarının satın alınması,
- Tevdiatta bulunmak suretiyle veya başka herhangi bir biçimde ödünç verilmesi,
- Varlıkların vadeli satışlarından doğan alacaklar,
- Vadeli işlem sözleşmeleri ve bunlardan doğabilecek riskler,
- Ortaklık payları. (5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Daha özet bir tanım gerekirse, 5411 sayılı Bankacılık Kanun'a göre kredi; bankaların özkaynaklarının yanı sıra topladıkları vadeli ve vadesiz Türk lirası ya da döviz

mevduatlar ile banka dışından temin ettikleri fonları yasal sınırlar ve banka içi mevzuat sınırları içinde ihtiyaç sahiplerine belirli bir süre sonunda geri ödenmesi kaydıyla borç olarak verilmesi ya da borç olmamakla birlikte birbirleriyle işlem yapmakta olan taraflardan birinin taahhüdünün veya bu taahhütten doğacak yükümlülüğün yerine getirileceğinin garanti edilmesidir. (Cantekinler, 2007:16)

1.1.2. Kredinin İlkeleri

Bankalar kredilendirme kararı alırken; yasal düzenlemelere, kredi politikalarına, iç mevzuatlarına ve stratejilerine uygun davranmak, kârlılık ve likidite dengelerini gözetmek ve başka bazı hususlara dikkat etmek durumundadırlar. Çünkü bankalar kredi müşterilerini hiçbir zaman tam olarak tanıyamazlar. Bankanın müşterilerine kredi kullandırırken kredi verilmeye degecek başvuruyu belirlemede genel kabul gören ve dikkat etmesi gereken hususlar aşağıdaki gibidir; (Özden, 2010:37)

Kredilerin Olumlu Bir Projeye Bağlanması İlkesi; kredinin teminata değil, kaynak oluşturacak, kredi müşterisi firmanın faaliyet alanı ile uyumlu ve girdi sağlayabilecek bir işte kullanılması teminatın sağlamlığından daha önemli ve değerlidir. Bu yüzden krediye konu olan yatırım ya da projenin ve projenin geleceğinin titizlikle incelenmesi oldukça önemlidir. (Tokel, 2004:21)

Uygunluk İlkesi; bankaların sahip oldukları risk portföyünü göz önünde bulundurarak, fonlarını uygun şekilde krediye dönüştürmesidir. Kredilendirme yapılırken yasal sınırlar, kararnameler, tebliğler ve bankanın iç mevzuatı dikkate alınmalıdır, kredi müşterisine ihtiyacı kadar kredi kullandırılmalıdır, banka kaynaklarına uygun yatırım alternatifi seçilmelidir, bankalar kredi portföyünü sektör, müşteri, coğrafya, kredi türü, para cinsi, vade ve teminatlar içinde dengeli bir şekilde dağıtmalıdır. (Yıldırım, 2007:32)

Güvenlik (Emniyet/Sağlamlık) İlkesi; kullanılacak kredinin geri ödenmesi olasılığının yüksek olmasıdır. Bu ilkenin gereği olarak, kredi kararının sağlam ve güncel bilgilere dayandırılması ve müşterinin kredilendirilmesi sürecinde bankanın güvence altına alınması gerekmektedir. Bunun için de; iyi bir mali istihbarat ve analiz yapılmalı, sağlam ve riski karşılayacak yeterlilikte teminatlar alınmalı ve alınan teminatların çek, senet, nakit blokajı veya devlet tahvili gibi dinamik kıymetlerin olması, kredinin vadesi kısa tutulmalı,

kredi riski yayılmalı, kredi kullanım amacı dikkate alınmalı ve kredilendirme sürecinde kredi müşterisinin mali durumunun ve teminatlarının ve kredi kullanıldığında da amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının sık sık kontrol edilmesi gerekmektedir. (Özden, 2010:37-39)

Likidite (Akışkanlık/Seyyaliyet) İlkesi; olarak da adlandırılan bu ilke, kullanılacak kredinin kısa vadeli olmasını ve vadesi içinde ödenmesini, dinamik kullanılmasını, donuk kullanılmasının aksine kredi müşterisinin ödeme gücüne göre ve hareketli kullanılmasını, kredi faiz ve komisyonlarının zamanında ve nakden tahsil edilmesini, geri ödeme dönemlerinin firmaların gelir elde ettikleri dönemlere göre ayarlanmasını, krediyi kullandığı amaç doğrultusunda geri ödemesini yapmasını, sermaye ihtiyacından fazla kullanılmamasını, kullanılan kredinin işletme sermayesi olarak kullanılmamasına dikkat edilmesini, bölgesel ve sektörel riskler azaltılacak şekilde dağılım ve yatırım yapılmasını, teminat olarak dinamik olan çek, senet, nakit blokajı veya devlet tahvili gibi kıymetlerin alınmasını ve alınan bu kıymetlerin de tahsil veya vade olarak ilgili kredi ile uyumlu olmasını ve aşırı riskli olmamasını ve geri ödemelerin düzgün ve sıkı takip edilmesini ve hesapların donuk çalıştırılmamasını amaçlar. Bu faktörler bir araya geldiklerinde ise kredinin verimi, güvenliği ve kârlılığı artar. (Özden, 2010:39,40)

Verimlilik (Kârlılık/Randıman) İlkesi; kullanılacak krediden elde edilecek gelirin faizin dışında komisyon ve diğer gelirlerle de desteklenerek bankanın o krediyi kullanmak için katlandığı maliyetten yüksek olmasını amaçlar. Bunun için de; kaynak oluşturabilecek şekilde üretim, ihracat ve satış yapabilecek olan kredi müşterilerine kredi kullanılması, kredilerin faiz ile birlikte komisyon ve bankacılık hizmet geliri oluşturacak şekilde kullanılmasını ve kredi müşterilerinin getiri sağlayacak işlemlerinin o bankada toplanmaya çalışılmasını amaçlar. (Yıldırım, 2007:35)

Günümüzde artan rekabet ve faaliyet gösteren banka sayısının artması sonucu kredilerin bu vazgeçilmez ilkeleri bankalar tarafından esnetilerek daha fazla müşteriye ulaşılması hedeflenmektedir. Bu durum müşteriler için pek çok alternatif oluştururken, bankaların kâr marjlarını daraltmaktadır. Günümüzde artan risklere karşı daha güçlü olunması açısından risk yönetimi uygulamaları geliştirilmiş ve bazı yeni ilkeler geliştirilmiştir;

- *Dağılımın Uygunluğu İlkesi*; kullanılacak kredilerin sektörlere, bölgelere ve müşterilere göre iyi dağılmış olmasını amaçlar.
- *Temdit - Tecdit (Uzatma - Yenileme) Yapılmaması İlkesi*; kullanılan kredilerde vadenin uzatılacak ya da yenilenecek yönde revize edilmemesini amaçlar.
- *Teminat Almadan Riske Girmeme İlkesi*; kredinin kullanılması için mutlaka krediyi ve bankaya getirisini karşılayacak teminat talep edilmesini amaçlar.
- *Yan Risklerden Kaçınma İlkesi* ise kredilendirme işlemi yapılırken mevzuatın dışına çıkılmamasını amaçlar. (Özden, 2010:40,41)

Ayrıca kredi riskinin belirlenmesinde İngilizce’de *5C Kuralı* adı verilen ve Türkçe literatürde de kendisine *5K Kuralı* olarak yer bulan bir kavram söz konusudur;

- *Karakter (Character)*; kredi müşterisinin ödeme alışkanlıklarını ve dürüstlüğü gösterir.
- *Kapasite (Capacity)*; belirlenen vadelerde işletmelerin ve bireylerin ödeme gücünü gösterir.
- *Kapital/Sermaye (Capital)*; işletme aktiflerinin borçlardan arındırıldıktan sonra elde edilen net varlığını gösterir.
- *Koşullar (Conditions)*; kısa ve uzun süreli konjonktür hareketliliğinin işletmeler ve bireyler üzerindeki etkilerini gösterir.
- *Karşılık/Teminat (Collateral)*; kredinin tahsil edilmesinde yaşanabilecek sıkıntıları etkisiz kılmak için kredi müşterisinden teminat alınması gerektiğini gösterir. (Yıldırım, 2007:9,10)

Sayıdığımız bu beş önemli noktaya, ilkelere ve sınırlamalar ve kısıtlamalara titizlikle dikkat edilmesi halinde risk tamamen ortadan kaldırılmasa dahi ciddi ölçüde azaltılacaktır.

1.1.3. Kredinin Unsurları ve İşlevleri

Kredinin *zaman, güven, risk ve gelir/verim unsuru* olmak üzere dört unsuru bulunmaktadır. (Yılmaz, 2011:8-10)

Zaman Unsuru; bankaların nakdî ya da gayri nakdî olarak kullandırılan tüm kredilerin ya da sundukları itibarın belirli bir vadesi vardır. Vade, kredinin geri dönüş süresini ifade ettiğinden bu kavram oldukça önemlidir. Çünkü kredinin geri dönüş süresi uzadıkça kredinin riski de artmaktadır. (Tokel, 2004:9)

Güven Unsuru; kredi alan ya da bankanın itibarını sunduğu kişi ya da kurum ile bankanın arasında kurulan ilişki güven ilişkisidir, çünkü kredinin vadesi sonunda geri ödenmesi gerekmektedir. Kredi sağlanacak ya da bankanın itibarını sunacağı kişi ya da kurumun banka nezdinde güvenilir ve saygın olması gerekir. Bunun sağlanması için de bankalar kredi talep eden kişi hakkında bir araştırma yapar. Bu araştırmalara; müşterinin diğer banka ve mali kuruluşlarla olan ilişkisine, kredi limit ve risklerine, teminat yapısına, geri ödeme performansına, faaliyette bulunduğu sektörün analizine ve talep edilen kredinin nerede ve nasıl değerlendirileceğine dair yapılan çalışmalar örnek gösterilebilir. (Yılmaz, 2011:9)

Risk Unsuru; kişi ya da kuruma sağlanan nakdî ya da gayri nakdî kredilerin geri dönüşünde kredinin tamamını ya da bir kısmını kapsayacak şekilde, müşteriye bağlı veya faaliyet gösterdiği sektörde ya da ülke ekonomisinde yaşanan olumsuz nedenlerden kaynaklanabilecek muhtemel sorunların toplamıdır. Kredinin yapısında borcun, işin ya da hizmetin bazı sebeplerle yerine getirilmemesi tehlikesi olduğundan, tüm krediler açıldıkları andan itibaren riski içinde barındırır. Riskin artması ya da azalması; krediyi kullananın taahhütlerini zamanında yerine getirmemesine ya da getirememesine ve alınan teminatın cinsine bağlıdır. Riskin meydana gelme ihtimaline karşın bankalar müşteriden risk derecesine göre anapara, faiz ve diğer giderleri kapsayacak miktarda ipotek, ticari işletme rehini, kambiyo senedi, kefalet vb. gibi sahip olduğu ya da olabileceği kıymetleri teminat olarak alırlar. (Yılmaz, 2011:9,10)

Gelir/Verim Unsuru; bankaların özkaynaklarını ya da çeşitli yollarla elde ettikleri kaynaklarını kullanarak gelir elde etmeye ve bu gelirden de kâr elde etmeye çalışmalarını ifade etmektedir. Bankalar da ticari işletmeler gibi kâr elde etme amacındadırlar ve elde ettikleri bu kârla; faaliyet giderlerini karşılarlar, yaptığı ya da yapacağı yatırımları finanse ederler ve düzenleyici ve denetleyici otoritelerin verdiği bazı maddi sorumluluklarını yerine getirirler. Kredilerin gelir kalemleri; ticari bankalar için faiz ve komisyon iken,

katılım bankaları için ise kâr payı ve fon kullandırma komisyonudur. Bankaların kâr elde etmelerindeki amaç; varlıklarını ve gelişimlerini devam ettirmek, topladıkları kaynaklar nedeniyle kaynak sahiplerine karşı yükümlülüklerini yerine getirmek ve banka ortaklarına kâr sağlamaktır. (Yılmaz, 2011:10)

Kredinin bahsettiğimiz bu dört unsurunun yanında; *ekonomik, kaldıraç ve tüketim işlevleri* de bulunmaktadır. (Tokel, 2004:5,6)

Kredi, kavram ve işlev olarak yalnızca bankacılık sektöründe değil, tüm ekonomik ve ticari faaliyetlerin içinde yer almaktadır. Kredinin *Ekonomik İşlevi*, tasarruf sahipleri tarafından kullanılmayan ve boşta olan fonların bankalarda toplanarak bir kaynak oluşturulmasına, bu kaynağın iktisadi ve ticari faaliyet sınırlarının oldukça genişlediği bu dönemlerde sanayici, imalatçı, üretici gibi yatırımcılar tarafından kullanılarak yatırım ve işletme faaliyetlerinin devamlılığını sağlamakta ve hızını artırmaktadır. (Tokel, 2004:5)

Kaldıraç İşlevi; durmadan büyüme ve kâr elde etme amacı ve çabası içinde olan işletmelerin ihtiyaç duydukları fonları banka kredilerinden sağlaması ve bunu gerek işletme sermayesi gerekse sabit varlıkları için kullanmasıdır. (Yılmaz, 2011:5)

Son olarak *Tüketim İşlevi* ise; ekonominin durgunluk yaşadığı zamanlarda işletmeler, tüketicilere sağlanan krediler sayesinde bireylerin satın alma güçlerinin artması ile ticari faaliyetlerini devam ettirebilmektedir. Gerçek kişilere ticari amaçlar dışında mal ve hizmet satın almalarını finanse etmek için verilen tüketici kredileri sayesinde, mevcut gelirleri ile sahip olamayacakları mal ve hizmetlere gelecekteki gelirlerini kullanarak sahip olan tüketiciler kendi sosyal ve ekonomik refahlarını artırırken aynı zamanda ülke ekonomisini, mal ve hizmet üretimini, gelir dağılımını, tüketim mallarını etkilemekte; böylece ticari işletmeler ticari varlıklarını korumaya, yatırımlarını finanse etmeye ve bunun sonucu olarak istihdamın ve üretimin artmasına ve böylece gerek reel gerekse mali sektörlerde canlılık ve talebin artmasına yardımcı olur. (Yılmaz, 2011:6,7)

Özetle kredi; sermaye ve tasarrufların kullanılmasına ve fonların bu şekilde ekonomiye aktarılmasına imkân tanıyan, ticari işletmelerin yatırım ve giderlerini finanse eden, tüketicilerin mal ve hizmet alımlarını kolaylaştıran, ekonomik faaliyetlere hız

kazandıran, ekonomiye, milli gelire, istihdama ve pek çok şeye etki eden bir finansman aracıdır. (Özden, 2010:8,9)

1.1.4. Kredi Türleri

Bankacılık sektöründe günün değişen koşullarına, bankalar arasındaki artan rekabete ve farklılaşan müşteri taleplerine ve ihtiyaçlarına paralel olarak çeşitlenen krediler buna paralel olarak bazı türlere ayrılmıştır. (Özden, 2010:12)

Niteliklerine Göre Krediler; Nakdî ve Gayri Nakdî Krediler/Finansman olmak üzere ikiye ayrılır. (Özden, 2010:14)

Nakdî Krediler/Finansman; ticari bankaların gerçek veya tüzel kişilere belirli bir faiz, komisyon ve süre karşılığında Türk lirası ya da döviz cinsinden ödünç para olarak verdikleri ve İskonto-İştira, Borçlu Cari Hesap, Spot ve Taksitli Krediler şeklinde kullandırılabilen kredilerdir. (Cantekinler, 2007:17 & Özden, 2010:14)

İskonto-İştira Kredisi; banka müşterisinin ticari işlemlerinden doğan ve gerekli şartları taşıyan çek, poliçe ya da bono gibi ticari senetlerini bankaya ciro ederek satması sonucu, söz konusu işlemin tarihinden senetlerin vadesine kadar geçecek sürenin, senetlerin tutarının ve bankanın elde edeceği faiz ve komisyon gelirlerinin dikkate alınarak kalan tutarın müşteriye nakden ödendiği kredilerdir. Senet borçlusu ile işlemi yapan banka şubesi aynı şehirde ise bu işlem *iskonto*, farklı şehirlerde ise *iştira* adını alır. (Özden, 2010:14)

Borçlu Cari Hesap - BCH Kredisi; TTK'nın altıncı kısmında detaylıca belirtilen ve 87'nci maddesinde; “İki kimsenin para, mal, hizmet ve diğer hususlardan dolayı birbirlerindeki alacaklarını ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem borç ve alacak şekline çevirerek hesabın kesilmesinden çıkacak bakiyeyi isteyeceklerine dair bulunan sözleşme.” şeklinde tanımlanmıştır. BCH Kredileri, bankanın kredi müşterilerine ihtiyaç duydukları zaman belirli bir limit ve vade içerisinde serbestçe para ödeme ve çekme hakkı tanıdığı avans şeklinde ve diğer adı *İşlek/Rotatif Kredi* olan kredilerdir. *Açık BCH Kredisi;* kredi müşterisinin teminat ya da kefalet göstermeden kendi imzası ile kullandığı, *Teminatlı BCH Kredisi* ise bankanın kredi müşterisinden maddi

teminat talep ederek kullandığı ve doğan alacak sonucu bankanın bu maddi teminata el koyma hakkının bulunduğu kredilerdir. (Cantekinler, 2007:17 & Özden, 2010:15)

Spot Krediler; avans şeklinde çalışan, bir defaya mahsus olarak belirli vade ile kullanılan, vadesinden önce kısmen ya da tamamen ödenmesine izin verilmeyen, vadesinde faizi ile tahsil edilen ve bu kredide sabit faiz söz konusu olduğu için faiz yükseldiğinde bankanın ve düştüğünde ise kredi müşterisinin faiz riskini üstlendiği kredilerdir. (Cantekinler, 2007:18)

Taksitli Krediler; faizi ve vadesi başlangıçta belirlenerek anapara, faiz ve diğer masrafları içeren aylık ya da üçer aylık periyotlarda ve eşit tutarlarda geri ödemesi yapılan Türk lirası cinsinde kredilerdir. (Cantekinler, 2007:17)

Katılım bankaları açısından *Nakdî Finansman* ise; gerçek veya tüzel kişilere sağlanan konut finansmanı, ihtiyaç finansmanı, işletme/ticari finansmanı ve yatırım finansmanı olarak örneklendirilebilir.

Gayri Nakdî Krediler ve Finansman ise; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda açıkça tanımı yapılmamakla birlikte; bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi, bir malın teslim edilmesi, bir yükümlülüğün yerine getirilmesi ya da borçlanılan nakdın zamanında ödeneceği konularında yurtiçi ya da yurtdışı gerçek veya tüzel kişi müşteriler lehine bankanın alacağı bir komisyon karşılığında yükümlü adına bankanın taahhütte bulunması, ona kefil olması ya da garanti vermesi biçiminde kullandığı ve Türk lirası ya da döviz cinsinden Teminat (Referans/Kefalet) Mektupları, Akreditif, Kabul, Aval ve Prefinansman Kredileri örnek gösterilebilir. Başka bir tanımla; banka kendi itibarı ile garantör olarak, kendi müşterisinin işi yapmaması veya yapamaması, taahhüdünü yerine getirmemesi veya getirememesi ya da borcunu ödememesi veya ödeyememesi durumunda kayıtsız şartsız karşı tarafa borcun tamamının kendisi tarafından ödeneceğini taahhüt ettiği ve bu taahhüdünü karşı tarafa bir mektup ile bildirdiği kredidir. Bankalar bu kredilerde kendi itibarlarını kullanarak risk altına girerler. Bu kredi türlerini inceleyecek olursak; (Özden, 2010:16)

Teminat (Referans/Kefalet) Mektubu; borçlunun alacaklıya olan yükümlülüğünün yani bir işin yapılmasının, bir malın tesliminin ya da bir borcun ödenmesinin yerine

getirilmesini garanti etmek için bankanın müşterisine verdiği kredilerdir. Burada banka yani düzenleyen, banka müşterisi yani lehtar ve mektubu/taahhütü alan karşı taraf yani muhatap olmak üzere üç taraf bulunmaktadır. Süreli ya da süresiz olarak düzenlenebilecek bir mektup ile banka, borçlunun sözleşmenin gerektirdiği yükümlülüğünü yerine getirmemesi ya da getirememesi durumunda alacaklının bankaya ilettiği ilk yazılı talebinde derhal sözleşmede yazılı olan tutarı alacaklıya ödemeyi taahhüt eder. (Cantekinler, 2007:21)

Akreditif Kredisi; uluslararası mal ve hizmet alım/satımından doğan, belirli bir tutarda, vadede ve döviz cinsinde, öngörülen belgelerin ibrazı halinde yani mal veya hizmetin alıcı (amir-ithalatçı) tarafından doğruluğunun ve tamlığının onaylanmasının ardından satıcıya (lehtar-ihracatçı) ödeme yapılmasının kayıtsız şartsız gerçekleştirildiği kredilerdir. Burada dört taraf bulunmaktadır. Amir ve lehtar ile birlikte; akreditifi açması için alıcının başvurduğu banka (amir banka) ve satıcıya lehine akreditif açıldığını bildiren banka (teyit bankası) bulunmaktadır. (Cantekinler, 2007:21)

Kabul Kredisi; bankanın nakdî ödeme yapmak yerine müşterisinin kendi üzerine çekeceği poliçeleri belirli limite kadar teminat olarak alarak kabul ederek bu poliçelerin vadesi geldiğinde müşterisinin ödememesi durumunda kendisinin ödemeyi üstlendiği kredilerdir. İhracatçı (lehtar) tarafından ithalatçının (muhatap) üzerine keşide edilen poliçe, bankanın borçlunun borcunu üstlendiğini gösteren ve üzerine kabul şerhi (poliçenin ön yüzüne “Kabul Edilmiştir - Accepted” yazılarak lehtar tarafından kaşe basılıp imzalanması işlemi) konulduktan sonra ödeme taahhüdü içeren bir kambiyo senedir. (Cantekinler, 2007:22 & Yıldırım, 2007:19)

Aval Kredisi; poliçe/bono ilişkisi sonucu borçlanan şahıslar lehine verilen bir kefalet türüdür. Aval kimin lehine verilmişse, aval verme işlemi gerçekleştiren banka da o şahıs ile aynı şartlarda borçtan sorumludur. Aval kredisi, ithalatçıların vadeli mal alımına imkân sağlayan bir ödeme şeklidir. (Cantekinler, 2007:23)

Prefinansman Kredisi; ihracat ve ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerle ilgili mal ve hizmet alımlarının finansmanında kullanılan, işlemi yapan firmaların bizzat kendilerinin yurtdışındaki satıcıdan, uluslararası piyasadan veya

finans kuruluşlarından döviz ya da efektif edinerek Türkiye'deki bankalar aracılığıyla bunları ülkeye getirerek kullandıkları kredilerdir. Türk lirası olarak kullanılan anapara, faiz ve giderlerin ihracat ve döviz kazandırıcı işlemlerden sağlanan dövizlerle ödenmesi gereken ve vadesi ve faizi kullanım esnasında bir daha değiştirilmemek üzere belirlenen kredilerdir. (Yıldırım, 2007:18)

Vadelerine Göre Krediler; Kısa, Orta ve Uzun Vadeli Krediler olmak üzere üçe ayrılır. (Özden, 2010:17)

Kısa Vadeli Krediler; vadeleri genellikle bir yıl veya daha az olan, orta ve uzun vadeli kredilere göre daha az risk barındıran ve firmaların kısa vadeli fon (özellikle çalışma sermayesi) ihtiyaçlarını karşılayan kredilerdir. (Yıldırım, 2007:11)

Orta Vadeli Krediler; ülkelere göre değişmekle birlikte vadeleri 1-5, 1-8 ve 1-10 yıl arasına yayılmış olan ve firmaların orta vadeli yatırımlarını finanse etme amacı taşıyan kredilerdir. (Özden, 2010:17)

Uzun Vadeli Krediler ise yine ülkelere göre süresi değişen, ancak genel kabul görüşü ile 10 yıldan daha uzun süreli kredilerdir. Orta ve uzun vadeli krediler; işletmelerin yatırım, ar-ge, yeniden yapılanma ve modernizasyon gibi yatırım ve donanım çalışmaları için uzun dönemde ihtiyaç duydukları fon ihtiyacını karşılayan ve vadeye bağlı olarak riski yüksek kredilerdir. Daha çok sanayi, madencilik, gemicilik (inşası ve ihracatı), fabrika, yol ve baraj yapımı, turizm ve tarım gibi alanlarda kullanılır. (Özden, 2010:17 & Yılmaz, 2011:15)

Kullanım Amaçlarına Göre Krediler; Proje Finansman, İşletme, Donatım ve Yatırım Kredileri olmak üzere dörde ayrılır. (Özden, 2010:29 & Yılmaz, 2011:16)

Proje Finansman Kredileri; bankaların baraj inşaatı, yol yapımı vb. gibi projelerin finansmanı amacıyla kullandıkları kredilerdir. (Özden, 2010:29)

İşletme Kredileri; bankaların müşterilerine işletme sermayelerini desteklemeleri, faaliyet sürecinde ihtiyaç duyacakları hammadde ve malzemeleri elde etmeleri ve işçilik, nakliye ve pazarlama gibi giderlerini karşılamaları için sağladıkları kredilerdir. (Yılmaz, 2011:16)

Donatım Kredileri; bankaların, işletmelerin tesislerinin yenilenmesi, modernize edilmesi, genişletilmesi veya işletmeye makine ve teçhizat alınması amaçlı sağladıkları kredilerdir. (Yılmaz, 2011:16)

Yatırım Kredileri ise bankaların; üretim yapacak, fabrika-imalathane gibi tesisler kuracak, bina alımı ve inşaatı yapacak, makine ve teçhizat alacak, yol, köprü, baraj ya da turistik tesis yapacak kuruluşlara ve özelleştirmelerden yararlanacak veya şirket birleşimi ya da şirket satın alımı yapacak kuruluşlara sağladıkları kredilerdir. (Yılmaz, 2011:16)

Konusu Açısından Krediler; Bireysel, Ticari, Sınaî, Tarım ve Dış Ticaret Kredileri olarak sınıflandırılabilir. (Özden, 2010:22)

Bireysel Krediler; bankaların gerçek kişilerin ticari amaçlar dışında mal ve hizmet alımlarını finanse eden, belirli faiz ve aylık düzenli ödeme karşılığında tek seferde kullandırdıkları ve kişilerin gelecekteki tasarruflarından karşılanarak bireylerin tüketim mallarını edinimini sağlayan kredilerdir ve Tüketici Kredisi ve Kredi Kartları olarak ikiye ayrılır. (Özden, 2010:23 & Yılmaz, 2011:16)

Tüketici Kredisi; bankaların bireylerin mal veya hizmet alımlarını finanse eden, belirli faiz karşılığında tek seferde kullanılan ve kişilerin gelecekteki tasarruflarından karşılanarak bireylerin mal veya hizmet edinimini sağlayan kredilerdir. Bireyler, ihtiyaçlarını bugün karşılamak için gelecekte elde edecekleri gelirlerini kullanırlar, yani tüketici kredisinin taksitlerini aylık periyotlarla ödemeyi kabul ederler. Tüketici kredilerini inceleyecek olursak; (Özden, 2010:23 & Yılmaz, 2011:16)

Taşıt Kredisi; bankaların bireylere sıfır ya da belirli yaşa kadar ikinci el araç alımında kullandırdıkları kredidir. (Özden, 2010:24)

İhtiyaç Kredisi; bankaların bireylere evlilik, tatil, dayanıklı tüketim malları, eğitim, arsa alımı, yapı güçlendirme, bedelli askerlik, tüp bebek gibi ihtiyaçlarının finansmanında kullandırdıkları kredilerdir. (Özden, 2010:24)

Konut/İşyeri Kredisi; bankaların bireylere mağaza, büro, mesken gibi her türlü konut ya da iş yeri ihtiyaçlarının finansmanı için kullandırdıkları kredilerdir. (Özden, 2010:24)

Gayrimenkul Kredileri; bankaların bireylere hazır konut satın alması ya da inşaatı için ipotek karşılığı kullandıkları kredilerdir. (Özden, 2010:27)

Kredili Mevduat Hesabı - KMH; bankaların müşterilerinin vadesiz hesaplarında ihtiyaçları tutarında para bulunmadığı durumlarda acil ihtiyaçlarını belirli bir limite kadar karşılamaya yönelik kullandıkları kredilerdir. Başka deyişle, tüketicinin vadesiz hesabına tanımlı kredi limitidir. (Özden, 2010:24)

Kredi Kartları; banka müşterilerine belirli bir limit dahilinde anlaşmalı üye iş yerlerinden yapacakları mal veya hizmet alımlarında nakit para kullanmadan anında ödeme imkânı sunan ve *Plastik Para* olarak da adlandırılan bir kredi sistemidir. Burada banka, müşterisinin yaptığı harcamayı üye iş yerine önceden belirlenmiş bir iskonto oranını yani üye iş yeri komisyonunu düştüktan sonra ödemeyi taahhüt ederken, müşteri de yaptığı alışverişin bedelini ödemeyi belirli bir süre erteleyebilmektedir. Kredili mevduat hesabı ile benzer şekilde çalışan kredi kartları, müşterilerin mal, hizmet ya da acil ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. (Özden, 2010:25)

Ticari Krediler; tüzel kişilere ticari işleri dolayısıyla mal ve hizmet, demirbaş ve makine-teçhizat alımı gibi finansman ihtiyacını karşılamaları amacıyla bankalarca sağlanan kredilerdir. (Yılmaz, 2011:16,17)

Taksitli Ticari Krediler; bankaların ticaretle uğraşan gerçek veya tüzel kişilere belirli bir limit ve vade içerisinde kalması şartı ile aylık eşit taksitlerle geri ödeme kolaylığı sağlayan, genelde teminatlı olmakla birlikte teminatsız da olabilen ve işletmelerin sermaye, yatırım, taşıt, işyeri ve makine gibi gereksinimlerini finanse ettikleri kredilerdir. (Özden, 2010:16)

Kredili Ticari Hesap; alacaklı cari hesap statüsünde çalışan ve ticari müşterilere ait mevduat hesaplarının borç bakiye vermesine imkân tanıyan, bu yüzden de açık kredi niteliğindeki kredilerdir. (Cantekinler, 2007:19)

Sinai Krediler; sanayi kuruluşlarının işletme, donatım ve yatırım, iş gücü, hammadde, malzeme ve teknoloji gibi üretim faktörlerini edinebilmesi amaçlı olup iç-dış

ticaret, pazarlama, satış, lojistik ve tasarım işlemlerinin finansmanını da kapsayan kredilerdir. (Yılmaz, 2011:17)

Tarım Kredileri; tarım sektörünü finanse etme amacıyla bankalarca çiftçilere ve tarımsal işletmelere faaliyetlerinin devamı ve gerekli tarımsal donanımı ediniminin finansmanı için sağlanan kredilerdir. Üretim, Pazarlama ve Tarımsal Sanayi Kredileri olarak üç alt başlıkta hizmet veren tarım kredilerinin vadeleri çiftçilerin mahsullerini satarak elde ettikleri gelirle borçlarını ödeyecek şekilde düzenlenmekle birlikte; geri ödemesi çiftçinin ya da tarımsal işletmenin ödeme gücü doğrultusunda aylık ya da üçer aylık periyotlara, ilk üç ya da altı ay geri ödemesiz aylık eşit taksit ödemeli gibi plânlarla yapılabilmektedir. Orta vadeli tarım kredilerinin ise tarım ürünü, makine, araç, teçhizat rehini, gayrimenkul ipoteği ya da şahsi teminat gibi teminatları vardır. (Özden, 2010:27,28)

Dış Ticaret Kredileri; İhracat ve İthalat Kredileri olarak iki alt gruba ayrılır. (Yılmaz, 2011:17)

İhracat Kredisi; ihracata yönelik mal ve hizmet üretimi ve ticareti yapan işletmelere mal veya hizmetlerin üretilmesi ve satılması arasında geçen zamanda harcanan bedeli finanse etmeleri için verilen kredilerdir. Bu kredilerin kullandırılması konusunda TCMB ve Türk Eximbank, bankalara belirli kısıtlara göre limitler atamakta ve bankalar kendi limitleri dahilinde müşterilerine bu kredileri kullandırabilmektedir. (Yıldırım, 2007:17 & Yılmaz, 2011:17)

İthalat Kredisi ise ithal edilecek mal ve hizmet bedellerinin finansmanı için ilgili işletmelere bankalarca sağlanan kredilerdir. (Yılmaz, 2011:17)

Dış ticaret kredilerine, Türk Eximbank'ın doğrudan ya da bankalar aracılığıyla belirli limitler ve vade içinde sağladığı ve ihracatçıları, ihracata yönelik üretim yapanları ve yurtdışında faaliyet gösteren girişimcileri, ihracatı yasaklanan mallar dışında tutarak ve Türk Eximbank'ın yayımladığı listedeki Türk menşeli malların kesin olarak ihracı şartıyla destekleyen ve kendi içinde de farklı alt kredi tiplerine sahip Kısa, Orta ve Uzun Vadeli İhracat Kredileri ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Kapsamındaki Krediler olarak ana başlıklarla sınıflandırılan, BSMV ve damga vergisinden muaf tutulan, vadesi en fazla 360

gün olan ve faizi piyasadaki oranlardan daha düşük olan krediler ile bankalar tarafından ihracatın, ihracat hazırlık aşamasının, sevk sonrasının, kredili ihracatın ve taşıma çalışmalarının finansmanında kullanılan, anapara ve faiz ödemelerinin döviz cinsinden yapıldığı Döviz Kredileri ve TL İhracat Kredileri örnek gösterilebilir. (Cantekinler, 2007:20 & Kuas, 2010:27,28)

Teminatlarına Göre Krediler; Teminatlı ve Teminatsız krediler olmak üzere ikiye ayrılır. (Özden, 2010:18)

Teminatsız/Açık Krediler; kişisel yüklenime dayanan ve sadece borçlunun imzası karşılığında borçlunun piyasadaki itibarı, ahlâki durumu, mal varlığı gibi sahip olduğu özellikler ve mevcut durumu göz önünde bulundurularak başka herhangi bir kişi ya da maddiyatın teminat olarak istenmeden bankalarca sağlanan kredilerdir, Açık Kredi ve Tek İmzalı Teminat Mektubu örnek gösterilebilir. Çok riskli gibi görünse de; bankalarca çok iyi tanınan, kredibilitesi yüksek, piyasada uzun, şeffaf ve güvenilir bir geçmişi olan müşterilere sağlanan kredilerdir ve bu kredinin sağlanması için gereken bu özellikler riski azaltmakla birlikte güveni de oluşturmaktadır. (Özden, 2010:18 & Yılmaz, 2011:15)

Teminatlı Krediler; Şahsi ve Maddi Teminatlı Krediler olarak iki alt gruba ayrılır. (Yılmaz, 2011:15)

Şahsi Teminatlı Krediler; kredi müşterisinin yanında, bir veya birden fazla güvenilir gerçek veya tüzel kişinin kefaleti ya da başka bankanın teminat mektubu veya kontrgarantisi gibi teminatların veya kişilerin ya da bankanın asıl borçlunun borcu ödememesi veya ödeyememesi halinde varlığı durumunda bankalarca sağlanan kredilerdir. Borca kefil olan gerçek veya tüzel kişi söz konusu borcu ödemeyi taahhüt ederler. (Özden, 2010:18)

Maddi Teminatlı Krediler; kredi müşterisinin sorumluluğunun yanında mal, işletme, taşıt, emtia veya kıymetli maden rehini, veya gayrimenkul ipotegi, kıymetli evrak (pay, çek, poliçe, senet, tahvil, bono, vb. gibi), mevduat hesabı ya da isim-patent-telif hakkı gibi maddi teminatların bankaya rehin ya da temlik (devir) edilmesi ile birlikte verilen kredilerdir. (Yılmaz, 2011:15)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 51'inci maddesinde yer alan “*Kredi açma yetkisi yönetim kuruluna aittir. Yönetim Kurulu kredi açma, onay verme ve diğer idari esaslara ilişkin politikaları oluşturmak, bunların uygulanmasını ve izlenmesini sağlamak ve gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Yönetim Kurulu kredi açma yetkisini BDDK'ca belirlenecek usûl ve esaslar çerçevesinde kredi komitesine veya genel müdürlüğe devredebilir. Genel müdürlük kendisine devredilen kredi açma yetkisini diğer birimleri, bölge müdürlükleri veya şubeleri aracılığıyla kullanabilir.*” ifadesi ile krediler, *Yetkilerine Göre Krediler* şeklinde de bir sınıflandırmaya tabi tutulabilmektedir. (Özden, 2010:19)

Şube Yetkileri Yönünden Krediler; bağlı buldukları bölge müdürlüklerinden yetki ya da izin almadan bizzat banka şubesi tarafından kendisine tanınan limitler dahilinde kredi müşterilerine kullanılabilecekleri kredilerdir. (Özden, 2010:19 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Bölge Müdürlükleri Yetkili Krediler; banka şube limitlerinin aşılmasının söz konusu olduğu durumlarda bölge müdürlüklerinin devreye girdiği ve kendi limitlerine göre kredi müşterilerine kullandırma yetkisinin olduğu kredilerdir. Banka şubeleri bağlı buldukları bölge müdürlüklerinden onay aldıkları takdirde müşterilerine bu limitlerde kredi kullanabilirler. (Özden, 2010:19 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Genel Müdürlük Yetkili/Otorize Krediler; bölge müdürlüklerinin yetki limitinin aşılmasının söz konusu olduğu durumlarda genel müdürlüğün devreye girerek kullandığı kredilerdir. Otorize Kredi olarak da adlandırılan bu kredileri kullanan kredi müşterisine ise Otorize Kredili Firma ya da Otorize Firma adı verilmektedir. (Özden, 2010:19 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Kaynaklarına Göre Krediler; Banka Kaynaklı ve Yabancı/Dış Kaynaklı Krediler olarak ikiye ayrılır. (Özden, 2010:20)

Banka Kaynaklı Krediler; bankaların bizzat kendilerine ait kaynaklarından yani; özkaynakları, banka hissedarları tarafından ödenen sermayesi, dağıtılmamış kârları, yeniden değerlendirme fonu veya ihtiyatı yedek akçe fonu gibi kendisine ait kaynaklardan müşterilerine kullandırdıkları kredilerdir. (Yılmaz, 2011:17)

Yabancı/Dış Kaynaklı Krediler; bankaların kendi kaynakları dışında sağladığı yani; mevduat, özel cari hesap, katılma hesabı, tahvil ihracı, yurtiçinden ya da yurtdışından sağlanan krediler, repo, varlığa dayalı menkul kıymet ve ödeme emirleri gibi kaynaklardan müşterilerine kullandırdıkları kredilerdir. TCMB Kaynaklı Krediler ve Türk Eximbank Kaynaklı Krediler de bu alt başlığa dahil edilebilir. (Özden, 2010:20)

TCMB Kaynaklı Krediler; genellikle bankaların fon ihtiyacını karşılamak ve ankes durumlarını yani bankaların ödemekle yükümlü oldukları taahhütlerini karşılamak için bulundurdıkları rezervlerini güçlendirmek için başvurdukları ve Reeskont Kredileri olarak da adlandırılan kredilerdir. Burada bankalar, müşterilerinden aldıkları iskonto ettirilmiş senetleri TCMB'ye tekrar iskonto ederek düşük faizler karşılığında kredi kullanırlar. (Özden, 2010:20)

Türk Eximbank Kaynaklı Krediler; ihracatçıları ve ihracata yönelik üretim yapanları ve yurtdışında faaliyet gösteren girişimcileri kısa, orta ve uzun vadeli nakdî ya da gayri nakdî kredi, sigorta ve garanti çalışmaları ile destekleyen, firmaların özellikle ihracata hazırlık aşamasında ihtiyaç duydukları, TL ya da döviz cinsinden sağlanan, bankalar aracılığıyla ya da doğrudan Türk Eximbank tarafından kullanılan, şartları ve faiz oranları Türk Eximbank tarafından belirlenen ve firma ve ihracat riskinin krediyi kullandıran banka tarafından üstlenildiği kredilerdir. (Özden, 2010:20,21)

Para Cinsleri Yönünden Krediler; Türk Lirası, Yabancı Para (Döviz) ve Dövizle Endeksli Türk Lirası Krediler olarak üçe ayrılır. (Özden, 2010:21)

Türk Lirası ve Yabancı Para (Döviz) Krediler; anapara, faiz ve komisyon ödemelerinin kredinin kullandırıldığı para cinsinden yapıldığı krediler olarak açıklayabiliriz. (Özden, 2010:21)

Dövizle Endeksli Türk Lirası Krediler ise bankaların krediyi belirli ve konvertibl bir döviz cinsine endeksleyerek müşterilerine bankanın döviz kredilerine uyguladığı döviz alış kuru üzerinden Türk lirası olarak kullandırdığı kredilerdir. Genellikle işletme ve ithalat işlemlerinin finansmanı amacıyla kullanılan kredi türüdür. (Özden, 2010:21)

Geri Ödeme Şekline Göre Krediler; Rotatif (İşlek), Tümü Belirli Vade Sonunda Ödenecek ve Periyodik Taksitlerle Geri Ödenecek Krediler olarak üçe ayrılır. *Rotatif (İşlek) Krediler;* belirli bir limit ve vade içinde kalınması şartıyla bankanın kredi müşterisine diledikleri zaman para çekme ve ödeme yapma kolaylığı sağlayan ve avans niteliği taşıyan kredilerdir. En yaygın örnekleri borçlu cari ve kredili mevduat hesaplarıdır. Kısa vadeli krediler, ödeme şekli açısından genellikle *Belirli Vade Sonunda Ödenmesi Gereken Krediler* iken orta ve uzun vadeli krediler ise *Periyodik Taksitlerle Geri Ödenen Krediler*'dir. (Özden, 2010:21,22)

Faiz Yapılarına Göre Krediler; Sabit ve Değişken Faizli Krediler olarak ikiye ayrılır. *Sabit Faizli Krediler;* faiz oranı ve taksit tutarının vade boyunca değişmediği krediler iken *Değişken Faizli Krediler* ise faiz oranı ve taksit tutarının vade boyunca banka tarafından belirlenen bir endekse bağlı olarak değiştiği kredilerdir ve genelde uzun vadeli krediler değişken faizlidir. (Özden, 2010:29)

Ayrıca, Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile krediler, karşılıklar yönünden de sınıflandırmaya tabi tutulabilmektedir. Buna göre; *Karşılıkları Yönünden Krediler;* (Yılmaz, 2011:19)

Standart Nitelikli Krediler ve Diğer Alacaklar (Birinci Grup); borçlusunun kredibilitesinde zayıflama ve zafiyet belirtisi olmayan, ödemeleri zamanında yapılan, geri ödeme sorunlarının öngörülmediği tamamı tahsil edilebilecek nitelikte olan krediler ve diğer alacaklardır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Yılmaz, 2011:19)

Yakın İzlemedeki Krediler ve Diğer Alacaklar (İkinci Grup); kredi anapara ya da faiz ödemelerinde bir sorun bulunmadığı halde borçlunun ödeme gücünde veya nakit akışında olumsuzluklar saptanan, buna bağlı olarak ödemede sorunların muhtemel olduğu krediler ile mazur görülebilecek nedenlerle anapara veya faiz ödemelerinin tahsili vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren otuz günden fazla gecikme yaşanan krediler ve diğer alacaklardır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Yılmaz, 2011:19)

Tahsil İmkânı Sınırlı Krediler ve Diğer Alacaklar (Üçüncü Grup); borçlusunun özkaynaklarının veya teminatlarının borcun vadesinde ödenmesini karşılamada yetersiz bulunması nedeniyle tamamının tahsil imkânı sınırlı olan ve gözlenen sorunların düzeltilmemesi halinde zarar niteliği kazanacak olan, zafiyete uğradığı kabul edilen borcun vadesinden doksan günden fazlası geçmiş olan ya da geçeceğine inanılan krediler ve diğer alacaklardır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Yılmaz, 2011:20)

Tahsili Şüpheli Krediler ve Diğer Alacaklar (Dördüncü Grup); mevcut şartlar altında geri ödenmesi veya tasfiyesi muhtemel görünmeyen veya vadesi gelen kredinin banka tarafından tahsilinin büyük oranda mümkün olmadığı, borçlusunun kredibilitesinin büyük oranda zayıfladığı ve zafiyete uğradığı kabul edilen, yeni finansman bulma veya sermaye artırımını gibi olanaklar nedeniyle tam anlamıyla zarar niteliği taşımadığı düşünülen veya borcun tahsilinin gecikmesi yüz seksen günü geçen krediler ve diğer alacaklardır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Yılmaz, 2011:20)

Zarar Niteliğindeki Krediler ve Diğer Alacaklar (Beşinci Grup); tahsilinin mümkün olmadığına kesin olarak kanaat getirilen veya anaparanın veya faizin veya her ikisinin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsili bir yıldan fazla gecikmiş olan veya üçüncü ve dördüncü grupta bahsedilen şartları barındırmakla birlikte vadesi bir yılı aşacak şekilde tahsilinin sağlanamayacağına kuvvetle muhtemel olan krediler ve diğer alacaklardır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Yılmaz, 2011:20,21)

Son olarak, BDDK tarafından hazırlanan Tek Düzen Hesap Plânı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ'e göre *Tek Düzen Hesap Plânına Göre Sınıflandırma* da yapılabilmektedir. Bu bağlamda krediler; *İskonto Senetleri, İştirak Senetleri, Kısa Vadeli Açık İhracat Kredileri, Kısa Vadeli Teminatlî İhracat Kredileri, Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler, Kısa Vadeli Teminatlî Diğer İhracat Kredileri, Kısa Vadeli İhtisas Kredileri, Kısa Vadeli Fon Kaynaklı Krediler, Mali Kesime Verilen Kısa Vadeli Krediler, Yurtiçi ve Yurtdışı Kısa, Orta ve Uzun Vadeli Kıymetli Maden Kredileri, Orta ve Uzun Vadeli Açık İhracat Garantili Yatırım Kredileri, Orta ve Uzun Vadeli Teminatlî İhracat Garantili Yatırım Kredileri, Orta ve Uzun Vadeli Açık Diğer Yatırım Kredileri, Orta ve Uzun Vadeli Teminatlî Diğer Yatırım Kredileri, Orta ve Uzun Vadeli Açık İşletme, İhracat ve Diğer Krediler, Orta ve Uzun Vadeli Teminatlî İşletme, İhracat ve Diğer Krediler, Orta ve Uzun*

Vadeli İhtisas Kredileri, Orta ve Uzun Vadeli Fon Kaynaklı Krediler, Mali Kesime Verilen Orta ve Uzun Vadeli Krediler ve Yurtdışı Orta ve Uzun Vadeli Krediler olarak sınıflandırılabilir. (20 Eylül 2017 tarihli 30186 mükerrer sayılı Resmî Gazete)

1.1.5. Kredi Sınırları ve Kısıtlamaları

Ülkemizde krediler ile ilgili mevzuat; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, kredi ile ilgili kararname, tüzük, yönetmelik ve tebliğler, BDDK genelge ve talimatları, TBB meslekî düzenleme kararları ve bankaların kendi iç mevzuatlarından oluşmaktadır. Bu mevzuatlarda amaç; bankaların özkaynakları düşünülerek aşırı riske girmelerini engellemek, kredi riskinin dağılmasını sağlamak, kredilerin belirli kişi ve kuruluşlar üzerinde yoğunlaşmasını engellemek, kredilerin ekonomik ve toplumsal açıdan öncelik arz eden sektörlerle yönelmesini sağlamak ve bankaların riske duyarlı sermaye yeterliliği oranları ile kredi işlemleri yapmalarını sağlamaktır. (Özden, 2010:29,30)

Bu amaçlar doğrultusunda, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile kredilere bazı sınırlar ve kısıtlamalar konulmuştur. Buna paralel olarak Kanun'un 49'uncu maddesinde pek çok Risk Grubu tanımlaması yapılmıştır. Ayrıca bankanın risk grupları dışında kendi personellerine ya da başka kurum ve kuruluşlara da uygulamak zorunda olduğu bazı sınır ve kısıtlamalar bulunmaktadır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 50'nci maddesine göre

“Bankalar;

- *Yönetim kurulu üyelerine, genel müdüre, genel müdür yardımcısına ve kredi açmaya yetkili mensuplarına, bunların eş ve velâyet altındaki çocuklarına, tek başlarına ya da birlikte sermayesinin % 25 veya daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,*
- *Yukarıdaki bentte sayılanlar dışında kalan mensupları ile bunların eş ve velâyet altındaki çocuklarına,*
- *Mensuplarının kurduğu veya bunlar için kurulan sandık, dernek, sendika veya vakıflara her ne şekilde ve surette olursa olsun nakdî ve gayri nakdî kredi veremez, tahvil ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamazlar.”* (5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Aynı maddede; yukarıda bahsedilen sınır ve kısıtlamaların, yönetim kurulu üyeliklerinde aslen bulunan veya temsilci bulunduran ve banka sermayesinde doğrudan

veya dolaylı olarak nitelikli paya sahip gerçek ve tüzel kişi ortaklara uygulanamayacağından bahsedilmiştir. (Özden, 2010:32 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 54'üncü maddesinde yer alan genel kredi ve yatırım sınırlarını; bir gerçek ya da tüzel kişiye açılacak kredi sınırı, banka sermayesine hâkim gruba açılacak kredi sınırı, büyük kredi sınırı ve iştirak ve gayrimenkul edinme sınırları olarak inceleyebiliriz. Bankalarca bir gerçek ya da tüzel kişiye açılacak kredi limiti o bankanın özkaynaklarının % 25'ini geçemez. (Yılmaz, 2011:26 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Kanun'da belirtilen "kişi"den kasıt, tek bir kredi müşterisidir. Bankaların bir sermaye grubuna kullanılabileceği kredi limiti o bankanın özkaynaklarının % 25'ini geçemez. Kanun'da risk grubu olarak tanımlanmış sermaye gruplarına kullanılabilecek kredi limiti o bankanın özkaynaklarının % 25'ini geçemez. Kanun, bankanın sahibi olan sermaye grubunun o bankadan kullanabileceği kredi limitini diğer sermaye gruplarının kullanabileceği limitten daha düşük olarak belirlemiştir. Buna göre; bankanın dahil olduğu risk grubunun o bankadan kullanabileceği kredinin limiti özkaynaklarının % 20'si olarak belirlenmiştir. Ancak, BDDK'nın bu oranı % 25'e çekme yetkisi bulunmaktadır. (Yılmaz, 2011:26,27 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Normal koşullar altında bankaların bir kişi veya gruba verebileceği kredinin limiti özkaynaklarının % 10'u kadardır, limitin aşılması durumunda bu krediler *Büyük Kredi* niteliği kazanır. Kanun'un bir kişi veya gruba verilecek kredilerin limiti ile ilgili belirlediği % 25'lik oran, tek bir büyük kredinin miktarının belirlemekle birlikte, büyük kredilerin miktarı sınırsız değildir. Bankaların büyük kredi olarak kullanılabileceği kredilerin toplamı, özkaynaklarının sekiz katını aşamaz. (Yılmaz, 2011:27 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 56'ncı ve 57'nci maddelerinde ortaklık payları ve gayrimenkullerle ilgili kısıtlamalar bulunmaktadır. Şöyle ki; bankaların kredi kuruluşları ve mali kuruluşlar dışındaki ortaklıklardaki payları kendi özkaynaklarının % 15'ini, bu ortaklıklardaki paylarının toplamı ise kendi özkaynaklarının % 60'ını aşamaz. (Yılmaz, 2011:27 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Bankaların gayrimenkullerinin net defter değerlerinin toplamının özkaynaklarının % 50'sinin aşamayacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte; belirli süre içinde elden çıkarılması şartıyla alacaklarının tahsili amacının dışında, bankaların gayrimenkul ediniminde bulunmaları ya da varlıklarını gayrimenkullere bağlamaları, belirlenen sınırların aşılması halinde yasaklanmıştır. Ayrıca bankaların ticari amaçla gayrimenkul ve emtia alım satımı ile uğraşmaları, ana faaliyet konusu gayrimenkul ticareti olan ortaklıklarda pay sahibi olmaları yasaklanırken; katılım bankalarının gayrimenkul, donanım veya emtia temini veya finansal kiralama, kâr ve zarar ortaklığı, ortak yatırımlar yoluyla finansman sağlanması ve benzer faaliyetler nedeniyle üstlenilen yükümlülüklerden dolayı gayrimenkul ve emtia üzerine yapılan işlemler, 57'nci madde ile yasaklanan ve sınırlanan faaliyetler kapsamında değerlendirilemez. (Yılmaz, 2011:27 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Bankaların kredi sınır ve kısıtlamalarına tabi olmayan işlemleri ise 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 55'nci maddesinde aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- *“Karşılığı nakit, nakit benzeri kıymet ve hesaplar ile kıymetli maden olan işlemler,*
- *Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile yapılan işlemler ile bu kurumlarca çıkarılan ya da ödenmesi garanti edilen bono, tahvil ve benzeri menkul kıymetler karşılığı yapılan işlemler,*
- *Merkez Bankası nezdindeki piyasalarda veya kanunla teşkilatlanmış diğer para piyasalarında yapılan işlemler,*
- *Aynı kişiye ya da aynı risk grubuna yeni kredi tahsisi halinde daha önce yabancı para cinsinden veya yabancı para ölçüsü ile verilen kredilerin müteakiben tahsis edilen kredinin kullanılmaya başlandığı tarihteki cari kurdan dikkate alınması kaydıyla çek ve kredi kartı kullandırmaları hariç, kredilerde kur değişikliklerinin doğurduğu artışlar ile vadesi geçmiş kredilere tahakkuk ettirilen faiz, kâr payı ve diğer unsurlar,*
- *Her türlü sermaye artırımları dolayısıyla bedelsiz edinilen ortaklık payları ile ortaklık paylarının herhangi bir fon çıkışı gerektirmeyen değer artışları,*
- *Kurul'ca belirlenecek esaslar dahilinde bankaların kendi aralarındaki işlemler,*
- *Kurul'ca belirlenecek esas ve süreler çerçevesinde elden çıkarılması kaydıyla halka arza aracılık yüklenimleri kapsamında edinilen ortaklık payları,*

- *Özkaynak hesabında indirilecek değer olarak dikkate alınan işlemler,*
- *Kurul'ca belirlenecek diğer işlemler.” (5411 sayılı Bankacılık Kanunu)*

1.1.6. Kredilendirme Süreci

Bankalar fon fazlasına sahip olanlardan topladıkları fonları, fon ihtiyacı bulunanlara yani krediyi talep edenlere riski, maliyeti ve teminatı dikkate alarak belirli bir faiz ve komisyon geliri ile kâr sağlayacak şekilde tahsis ederler.

Kredi kullandırımı bir seri işlemlerin yapılmasının ardından gerçekleşir. Kredi kullanmak isteyen gerçek veya tüzel kişinin bankaya başvurması, başvurunun değerlendirilmesinin ardından ödeme plânının ve kredi sözleşmesinin şartlarının belirlenmesi, kredi müşterisinden kredinin anapara, faiz ve komisyon gibi ödemelerinin tamamının tasfiye edilmesi, bankaca müşteriye kullandırılan itibarın sona ermesi ve teminatların serbest kalmasına kadar geçen sürece *Kredilendirme Süreci* denir. (Kuas 2010:38)

Kredilendirme sürecinin başarılı olması, müşteri taleplerinin doğru değerlendirilmesine, bankanın müşterilerine kredi kullandırma amaçlarına, kullanılacak kredinin bankanın kredi politikalarına ve ilkelerine uygun olmasına bağlıdır. Süreç; bankaların amaçlarına, kaynaklarına, organizasyon yapılarına ve kredi politikalarına göre farklılık gösterebilmekle birlikte genel olarak ele alındığında aynıdır. Kredilendirme sürecini oluşturan aşamaların birbirleriyle uyumlu olması çok önemlidir. Bazı durumlarda müşterilerin talepleri henüz ilk aşamada reddedilebilir, karşılıklı oluşturulan ödeme plânının ve kredi sözleşmesinin şartlarına uygun bir şekilde kredi tamamen tasfiye edilebilir ya da tam aksine, kredi sorunlu hale gelir ve yasal takibe düşebilir. Süreç içinde hangi sonuç meydana gelirse gelsin; banka açısından sürecin her aşamasının barındırdığı risk ve sürecin başarısı ya da başarısızlığının gelecekte müşteri açısından bir kredi kararı verilirken hesaba katılması gerekliliği unutulmamalıdır. (Özden, 2010:55,56)

Kredilendirme sürecinin işleyişi ve sıralaması genel hatlarıyla şu şekildedir; kredi müşterisinin bankaya kredi başvurusunda bulunması, banka ile kredi müşterisi arasında ön görüşme yapılması, bankanın kredi müşterisi ve mali durumu (mali geçmişi ve güncel ekonomik durumu) hakkında istihbarat toplaması, bankanın bu istihbaratı değerlendirmesi

ve derecelendirmesi, kredinin talep edilme amacının, bankanın kredi politikalarına uygunluğunun ve banka açısından üstlenilecek risk ya da benzeri sonuçların bankaca değerlendirilmesi, kredi müşterisinin kredi talebinin olumlu sonuçlanması halinde bankanın krediyi fiyatlandırması, yapılandırması, yönetmesi ve izlemesi/kontrolü ve son olarak kredinin tüm anapara, faiz ve komisyon ödemelerinin tamamı ile tahsil edilmesinin ardından teminatların serbest bırakılarak kredi ilişkisinin sonlandırılması. (Yıldırım, 2007:39,71,72,73 & Kuas, 2010:38,39,40,48,89,90)

Biz, bu saydığımız adımlardan konumuza yönelik olan ve sorunlu kredileri meydana getiren ya da getirebilecek kredi riskini ve bu kredi riskinin gerçekleşmesi halinde yapılması gerekenleri inceleyeceğiz.

1.1.7. Kredi Riski

Arapça “Rızık - Rısk (Rısq)” ve Latince “Riziko - Riscum” kökenlerinden gelen *Risk* genel anlamı ile; plânların başarısız olma olasılığı, hatalı karar alma tehlikesi, zarar etme-kâr etmeme olarak tanımlanmaktadır. Finansal açıdan ise *Risk*; ekonomik bir işlemin değerinin belirsizliği veya bu işlemle ilgili gerçekleşebilecek parasal kaybın öngörülememesi ya da bir giderin veya zararın oluşması sonucu beklenen ekonomik gelirin azalması ihtimali olarak da ifade edilebilir. (Özden, 2010:102)

Risk, gelecekte oluşabilecek sorunları işaret eder ve o sorunun sonucu ortaya çıkacak belirsizliği ifade eder. Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik’te *Risk*; “*Bir işleme ya da faaliyete ilişkin bir parasal kaybın ortaya çıkması veya bir giderin ya da zararın oluşması halinde ekonomik faydanın azalması ihtimali.*” olarak tanımlanmıştır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Özden, 2010:102)

Riskin temel bileşenlerini, riskin oluşma olasılığı (belirsizlik) ve riskin oluşması durumunda sonucun ne ölçüde etkileyeceği (belirsizliğe maruz kalma durumu) olarak tanımlayabiliriz. Riskte, gelecekle ilgili karar verilmesi veya geleceğe yönelik olasılık tahminlerinde bulunulması işlemleri objektif yani nesnel veya istatistiksel bir biçimde yapılır. Ancak bankalar bunlarla birlikte öznel veya istatistiksel olmayan verileri de hesaplamak ve hepsiyle birlikte karar vermek durumundadır. Risk olumsuz açıdan bir

kayıp olasılığı iken, olumlu açıdan bakıldığında bir kazanç sağlama fırsatı olarak da görülebilir. (Özden, 2010:105,106)

Bankalar, finansal sistem içindeki görevlerini yerine getirirken riske, likiditeye ve vadeye aracılık ederler ve bu şekilde bazı başka riskler de üstlenirler. (Yılmaz, 2011:59)
Bankaların karşılaştıkları önemli başlıca riskleri inceleyecek olursak;

Kredi Riski; en genel tanımıyla, kredi müşterisinin sözleşme ile belirlenen geri ödeme yükümlülüğünü yerine getirmemesi veya getirememesi olarak tanımlanırken Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik'te ise “*Kredi müşterisinin yapılan sözleşme gereklerine uymayarak yükümlülüğünü kısmen veya tamamen zamanında yerine getirememesinden dolayı bankanın maruz kalabileceği zarar olasılığıdır.*” olarak tanımlanmıştır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Şit, 2010:54)

Eskiden kredi riskinin tanımı yalnızca karşı tarafın yükümlülüğünü yerine getirmemesi ya da getirememesi iken günümüzde kredi riski yalnızca bankanın kullandığı krediden kaynaklanmaz; kredi müşterisinin kredibilitesi, bankaların günlük faaliyetleri esnasında yaptıkları İnterbank işlemleri, menkul kıymet işlemleri, taahhütler, garantiler ve türev ürün işlemleri de kredi riski kapsamına girmektedir. (Yılmaz, 2011:62)

Aynı yönetmelikte *Likidite Riski*; “*Bankanın nakit akışındaki dengesizlik sonucunda nakit çıkışlarını tam olarak ve zamanında karşılayacak düzeyde ve nitelikte nakit mevcuduna veya nakit girişine sahip bulunmaması nedeniyle ödeme yükümlülüklerini zamanında yerine getirememesi riskidir.*” olarak tanımlanmıştır. Başka bir ifade ile, bankaların aktiflerindeki artışı veya kaynaklarındaki azalışı iyi yönetememesi nedeniyle ortaya çıkabilecek risktir. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Özden, 2010:117)

Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'te *Piyasa Riski*; “*Bankanın genel piyasa riski, kur riski, spesifik risk, emtia riski, takas riski nedeniyle maruz kalabileceği zarar olasılığıdır.*” olarak tanımlanmıştır. Daha açık bir ifade ile, finansal piyasalardaki dalgalanmalar yüzünden faiz oranlarında, döviz kurlarında veya pay fiyatlarında meydana gelebilecek değişikliklerin bankalara ait

finansman ürünlerinde neden olabileceği değer kaybı olasılığıdır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Özden, 2010:116)

Aynı yönetmelikte *Operasyonel Risk*; “Banka içi kontrollerdeki aksamalar sonucu hata ve usûlsüzlüklerin gözden kaçmasından, banka yönetimi ve personeli tarafından zaman ve koşullara uygun hareket edilememesinden, banka yönetimindeki hatalardan, bilgi teknolojisi sistemlerindeki hata ve aksamalar ile deprem, yangın ve sel gibi felaketlerden veya terör saldırılarından kaynaklanabilecek zarar olasılığıdır.” olarak tanımlanmıştır. Başka bir tanım ile, uygun olmayan ya da işlemeyen iç süreçler, insanlar ve ya sistemler ya da dış etkenlerden kaynaklı ortaya çıkabilecek risktir. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Özden, 2010:118)

Aynı yönetmelikte *Genel Piyasa Riski*; “Bankanın alım satım hesapları içinde yer alan finansal araçlara ilişkin pozisyonların değerinde faiz oranı riski ve hisse senedi pozisyon riski nedeniyle maruz kalabileceği zarar olasılığıdır.” olarak tanımlanmıştır. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete)

Aynı yönetmelikte *Faiz Oranı Riski*; “Faiz oranlarındaki hareketler nedeniyle bankanın alım satım hesapları içinde yer alan finansal araçlara ilişkin pozisyon durumuna bağlı olarak maruz kalabileceği zarar olasılığıdır.” olarak tanımlanmıştır. Buradan hareketle, bankaların menkul kıymet hesaplarında bulunan ve faiz oranları ile işlem gören finansal araçların faiz oranlarındaki ve fiyatlardaki değişiklikler nedeniyle değer kaybı yaşaması ihtimali olarak da tanımlayabiliriz. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete)

Yüksek kârlara yüksek riske girilerek ulaşılmaması, bankaları riske girmeye itmektedir. Bankaların riski büyütmeden azami seviyede kâr sağlaması yönetim başarısını göstermektedir. Bankalar, mudilerden elde ettikleri kaynakları fon ihtiyacı olanlara arz ettiklerinde kredi müşterisinin geri ödememe veya ödeyememe riskine maruz kalırlarken, söz konusu riski tasarruf sahiplerine yansıtmazlar. Bu yüzden kredilendirme sürecinin baştan sona doğru yönetilmesi, gerekli ve yeterli teminatların sağlanması, yüklenilen riskin doğru izlenmesi ve riskin gerekenden fazla olması durumunda kredinin hızlı şekilde tasfiye

edilmesi bankaların önemli görevlerindedir ve bu, bankaların kredi riskine maruz kalarak riske aracılık etmesini temsil etmektedir. (Yıldırım, 2007:8 & Yılmaz, 2011:59)

Bankaların kredi riski ile karşı karşıya kalmalarının bazı nedenleri vardır. Kredilendirme sürecinin başlangıcından kredi ilişkisinin sonlanmasına kadar geçen sürede; müşteri seçiminde yapılan hatalar, kredi sözleşmesindeki eksiklikler, müşterinin kredibilitesinin ve ödeme gücünün kredi vadesi içinde kötüleşmesi, reddetme, moratoryum, borçların yeniden yapılandırılması, yüksek kredi limiti tahsisi, alınan teminatların yetersizliği veya başka ekonomik faktörler gibi etkenlerin varlığı kredi riskini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumda bankaların hisselerinin değerleri düşer, sermaye yapıları ve kârlılıkları olumsuz etkilenir, nakit akımlarında bozulmalar ve likiditesinde sorunlar meydana gelir. (Yılmaz, 2011:62)

Kredi Riskinin Bileşenleri'ni Beklenen ve Beklenmeyen Kredi Riski olarak ikiye ayırabiliriz. *Beklenen Kredi Riski*; bir kredi döngüsü boyunca belirli bir kredi sınıfında öngörülebilir, maliyeti tahmin edilebilir, zaman içerisinde ortalama bir değeri hesaplanabilir ve her sektöre göre farklılık gösterebilen ortalama kaybı ifade eder. *Beklenmeyen Kredi Riski* ise herhangi bir yıldaki olası kayıpların beklenen ortalamadan fazla gerçekleşmesidir. Bu riskler yıldan yıla değişebilen, önceden belirlenemeyen, dinamik ve her sektöre göre farklılık gösterebilen risklerdir. (Tokel, 2004:14)

Kredi riskini Genel/Temel ve Özel Kredi Riski olarak iki gruba ayırmak mümkündür. *Genel/Temel Kredi Riski*; bankanın kredi kullandırma işleminin içinde barındırdığı genel bir risktir. Önceden tahmin edilmesi ya da öngörülmesi mümkün olmayan bazı etkenler sonucu kredi müşterisinin ödeme gücünde meydana gelebilecek istenmeyecek olumsuzluklardır. *Özel Kredi Riski* ise kredi müşterisinin kendisinden, işletmesinden ya da faaliyet gösterdiği sektörden kaynaklanan özel sebepler nedeniyle ödeme gücünde meydana gelebilecek istenmeyecek olumsuzluklardır. (Yılmaz, 2011:63,64)

Kredi riski başlığı altında incelenmesi mümkün olan başka riskler de mevcuttur. *İşlemin Sonuçlandırılmaması Riski*; kredi müşterisinin bankaya olan finansal yükümlülüğünü vadesinde yerine getirememesi, kendisinden beklenen sürede finansal

aracı bankaya teslim edememesi riskidir. *İşlemin Sonuçlandırılması Öncesi Oluşan Risk*; taraflardan birinin sözleşmesindeki yükümlülüğünü vadesinde yerine getiremeyeceğinin anlaşılması durumudur. *Ülke Riski*; uluslararası kredi işlemlerinde kredi müşterisinin faaliyette bulunduğu ülkenin ekonomik, sosyal ve politik yapısı nedeniyle yükümlülüğünü kısmen ya da tamamen yerine getirmemesi ya da getirememesi riskidir. *Transfer Riski*; kredi müşterisinin bulunduğu ülkenin ekonomik durumu ve mevzuatı nedeniyle döviz borcunun kredi sözleşmesinde belirtilen döviz cinsinden veya konvertibl diğer bir döviz cinsi ile ödeyememesi riskidir. (Özden, 2010:126,127)

Kredi riskinin kendi içinde barındırdığı diğer risklere bakacak olursak, *Karşı Taraf Kredi Riski*; karşı tarafın temerrüde düşmesi yani borçlunun ticari hayatında, işletmesinde, itibarında, ilişkilerinde veya yönetim kalitesinde veya sektörel rekabet ortamında meydana gelebilecek bozukluklardan kaynaklanabilecek tahsilat riskidir. *Gelecek Değer Riski*; özellikle enflasyona ve kur riskine bağlı olarak, kredinin gelecekteki değerinin belirsiz olması riskidir. *Kredi Borcu Teminatlarının Taşıdığı Risk*; kredi borcuna karşılık alınan ipoteğin/teminatın değerinde düşüş ya da kefilin ödeme gücünde bozulma olması riskidir. (Şit, 2010:55,56)

Kredi riski yalnızca bankaların kredi hesaplarından kaynaklanmaz. Nakdi teminatların takip edildikleri hesapların dışında bankalar; menkul kıymet portföylerinden, ters bakiye veren mevduat hesaplarından, diğer mali kuruluşlar nezdinde tutulan mevcutlardan, teminat mektupları, diğer garanti ve taahhütlerden ya da türev sözleşmelerden kaynaklanan kredi riski ile de karşılaşabilirler. Bazı karşılıklı alım-satım işlemlerinde, banka kendi yükümlülüğünü yerine getirdiği halde karşı tarafın yükümlülüğünü getirmemesi halinde de kredi riskinden söz edilebilir. (Özden, 2010:126)

1.1.8. Kredi Risk Yönetimi

Bankalar kredi riskini sadece önceki bölümde değindiğimiz ilkeler, sınır ve kısıtlamalar ve 5K ve CAMPARI Kuralları ile ölçmez, değerlendirmez ve engellemez. Bunlara ek olarak, bankaların daha etkin ve güçlü kredi risk yönetimi politikaları ve bu işlevi gerçekleştiren organları mevcuttur.

Günümüzde kredi risk yönetimi oldukça önem arz eder hale gelmiştir, bunun sebebi ise küreselleşme, kişilerin farklılaşan ve çeşitlenen ürün ve hizmet talepleri ve teknolojik ve ekonomik gelişmelerdir. Bankalar artık işlemlerini, aralarındaki rekabeti ve ürün, hizmet ve teknolojik yenilikler gibi daha pek çok varlığını korumaya yönelik sarf ettiği çabalarını ulusal değil uluslararası finansal sisteme ve onun kurallarına göre belirlemektedir. Haliyle, herşey olumlu seyrettiği gibi bir anda olumsuzza da dönebilir. Yani bankaların faaliyet gösterdikleri ülkelerde ve içinde buldukları coğrafi bölgelerde meydana gelebilecek kriz, belirsizlik ya da çalkantılı siyasi, sosyal veya ekonomik sorunlar ya da küresel krizler gibi istenmeyen ancak kontrol de edilemeyen etkenler ülkemizde finansal sistemde çok önemli rol sahibi olan bankaları oldukça zorlu dönemlere itebilmektedir.

Farklılaşan ve çeşitlenen ürün, hizmet ve talepleri, geliştirilen sistemlerin karmaşıklığı ve bunlara paralel olarak artan belirsizlik ortamında karar verici konumundaki bankalar, aldıkları kararlar sonucu çeşitli risklere ve zorluklara maruz kalmaktadırlar. Bankaların finans sektöründe karşı karşıya kaldıkları bu risklerin sebepleri genellikle yetersiz kredi standartları, zayıf portföy risk yönetimi, kredi müşterisinin kredi kullandıktan sonra kredibilitesinde meydana gelen bozulmalar ya da olumsuz seyreden ekonomik koşullardır. Bu durum, risklerin bir tehdit olmasının yanında artık fırsat olarak da ele alınması ve artan risklerin etkin bir şekilde yönetilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. (Özden, 2010:106 & Yılmaz, 2011:64)

1980’li yıllarda bankaların ekonomik büyümelere paralel olarak yüksek kâr, daralmalara paralel olarak da yüksek zarar yazdıkları görülmüştür. Benzer ekonomik dönemlerde aynı sektör ya da gruptaki firmaların güçlendiği ve zayıfladığı, bu firmaların kredilerinin birbirleriyle olan korelasyon etkisinin dikkate alınmadığı, buna paralel olarak da geleneksel kredi riski anlayışının yetersiz kaldığı görülmüştür. (Yılmaz, 2011:65)

Bu gelişmeleri küreselleşme, ekonominin durgunluk zamanlarında firmaların kapanması, sermaye piyasalarının hızlı gelişimi, büyük, orta ve küçük ölçekli firmaların sermaye taleplerinde ve kaynak bulma imkânlarındaki/alternatiflerindeki artış, sektördeki rekabetin hızla artmasından kaynaklanan kâr marjlarındaki düşüş ile risk/getiri ilişkisinin iyice önem kazanması, türev ürünlerin çeşitlenmesi ve işlemlerin artması ile kredi riskinin

banka bilançolarındaki risklerin çok üzerine çıkması sonucu teknolojinin de gelişimi ile bilgi toplama ve biriktirme, yeni model ve tekniklerin ortaya konulması ve uygulanması, yeni ürünler ve hizmet çeşitlendirmesi ile kredi portföy analizi ve risk yönetimi ayrı bir önem kazanmıştır. (Yılmaz, 2011:65)

Bu gelişmeler artık müşteri verimliliğini ön plâna çıkarmış, krediler portföy olarak takip edilmeye başlanmış, bu portföyden beklenen getiri ve sapma ihtimali istatistiksel yöntemlerle hesaplanmaya başlanmış ve risk/getiri ilişkisi gelişmiş ve kredi fiyatlandırmasında kullanılmıştır. Temel işlevi fon toplama ve kredi kullandırma olarak finansal sektörde aracılık işlevi gören bankaların karşılaşılabilecekleri riskleri doğru şekilde ölçmesi, hesaplaması ve yönetmesi gerekir. (Yılmaz, 2011:65,66)

Bu karmaşık ve riskli yapı ancak geleceğin belirlenmesi sonucu güvence altına alınır. Buradan hareketle, riskleri değerlendirme yöntemleri geliştirilmeye ve yeni çözüm yolları araştırılmaya başlanmış ve adına risk yönetimi denmiştir. *Risk Yönetimi*; ne zaman ve nasıl ortaya çıkacağı belirsiz olan risklerin olumsuz etkilerini en aza indirerek risklerin içerisinde barındırdıkları potansiyel fırsatları en etkili şekilde kullanabilmek için kaynak ve etkinliklerin en etken şekilde plânlanmasını, organize edilmesini, yönetilmesini ve kontrolünü içeren faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanabilir. (Özden, 2010:106,107)

Bankacılık açısından *Risk Yönetimi* ise bankanın hedeflerine ulaşmak için uyguladığı politikalar ve gerçekleştirdiği faaliyetlerle ilgili iç ve dış piyasalarda karşılaşılabilecekleri her türlü belirsizlikten kaynaklanabilecek zararın doğru bir biçimde tespit edilmesini, ölçülmesini, organize edilmesini, yönetilmesini, kontrol edilmesini ve aktif karar alınmasını gerektiren durumlarda hızlı ve isabetli karar alınmasını sağlayan sistemdir demek mümkündür. (Özden, 2010:107)

Ekonomide fon transferine aracılık eden bankalar, aktif-pasif yapıları ve bilanço dışı işlemleri gereği riskleri üstlenmektedirler. Üstlenilen bu riskler bankanın kısa dönemde likiditesini, uzun dönemde ise likiditesi ile birlikte kârlılığını da olumsuz yönde etkiler. Her ticari işletme gibi kaynaklarını kullanarak kâr elde etme amacıyla olan bankalar, kârlılığa ve likiditeye dair kararlarını genellikle belirsizlik ortamında verirler. Bu belirsizliğin giderilebilmesi için yapılan tahminler ile gerçekleşen sonuçlar arasında olumlu

ya da olumsuz sapmalar yani riskler olabilmektedir. Bu bağlamda bankacılıkta risk yönetimini, bankanın hem likiditesini hem de kârlılığını koruması ve devamlılığını sağlaması için mevcut risklere karşı uygulanan politikaların ve yönetsel faaliyetlerin bütünü olarak tanımlamak mümkündür. (Özden, 2010:112)

Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik'te *Risk Yönetiminin Amacı*; “*Risk yönetimi sisteminin amacı; bankanın gelecekteki nakit akımlarının ihtiva ettiği risk-getiri yapısını, buna bağlı olarak faaliyetlerin niteliğini ve düzeyini izlemeye, kontrol altında tutmaya ve gerektiğinde değiştirmeye yönelik olarak belirlenen politikalar, uygulama usûlleri ve limitler vasıtasıyla, konsolide ve konsolide olmayan bazda maruz kalınan riskler ile bankanın dahil olduğu risk grubu ile gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanan risklerin tanımlanmasını, ölçülmesini, raporlanmasını, izlenmesini, kontrolünü sağlamaktır.*” olarak tanımlanmıştır. (11 Temmuz 2014 tarihli 29057 sayılı Resmî Gazete)

Aynı yönetmelikte; “*Bankalar, bu Kısım'da belirtilen ilke ve esasları da dikkate alarak; önemli riskler için etkin ve riski doğuran faaliyetlerin yoğunluk ve karmaşıklık düzeyine uygun olarak risk yönetim sistemini tesis etmek ve bunları uygulamakla yükümlüdürler.*” ifadesi ile bankaların risk yönetimi yükümlülüğü kesin bir şekilde dile getirilmiştir. (11 Temmuz 2014 tarihli 29057 sayılı Resmî Gazete)

Aynı yönetmelikte Risk Yönetimi Politikaları ve Uygulama Usûlleri'nin belirlenmesinde asgari olarak dikkate alınacak hususlar aşağıdaki gibi belirtilmiştir;

- “*Bankanın faaliyetlerine ilişkin stratejiler, politikalar ve uygulama usûlleri,*
- *Bankanın faaliyetlerinin hacmine, niteliğine ve karmaşıklığına uygunluk,*
- *Bankanın risk stratejisi ve alabileceği risk düzeyi,*
- *Bankanın risk izleme ve yönetme kapasitesi,*
- *Bankanın geçmiş deneyimi ve performansı,*
- *Faaliyetleri yürüten birimlerin yöneticilerinin alanları ile ilgili konulardaki uzmanlık düzeyleri,*
- *5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda ve ilgili diğer mevzuatta öngörülen yükümlülükler.*” (11 Temmuz 2014 tarihli 29057 tarihli Resmî Gazete)

Aynı yönetmelikte yer alan aşağıdaki ifadelerde, risk yönetimi politika ve uygulama usûllerinin önemine değinen bazı detaylar şu şekilde belirtilmiştir;

- *“Risk yönetimi politika ve uygulama usûllerinin değışen koşullara uyum sağlaması zorunludur. Yönetim kurulu veya iç sistemler sorumlusu, bunların yeterliliğini düzenli olarak değerlendirir ve gerekli değışiklikleri yapar.*
- *Risk yönetimi politika ve uygulama usûlleri; riskten korunma, sigorta veya kredi türevleri gibi risk azaltım tekniklerinin kullanımını da kapsamalıdır.”* (11 Temmuz 2014 tarihli 29057 tarihli Resmî Gazete)

Aynı yönetmelikte risk yönetimi faaliyetleri için;

- *“Risk yönetimi faaliyetleri, risk yönetimi birimi ve personeli tarafından yürütülür.*
- *Risk yönetimi faaliyetleri; konsolide ve konsolide olmayan bazda maruz kalınan riskler ile bankanın dahil olduğu risk grubu ile gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanan risklerin;*
  - *Tanımlanması,*
  - *Ölçümü,*
  - *İzlenmesi,*
  - *Kontrolü ve raporlanması faaliyetlerinden oluşur.”*

ifadeleri yer almaktadır. (11 Temmuz 2014 tarihli 29057 tarihli Resmî Gazete)

Bankaların etkin bir risk yönetimine sahip olmaları kârlılık durumlarını ve riske karşı hassasiyetlerinin azalmasını olumlu yönde etkiler. Kredi tahsis, kredi izleme ve kredi değerlendirme gibi kredinin geri dönmesinde önem arz eden birimlerin birbirleriyle uyumlu çalışmaları kredi riskini en aza indirebilmektedir. Bunun için bankalar krediden sağlanan verimlilikle kredi müşterisinin taşıyabileceği kredi kapasitesini ve bu kapasitede kredinin geri ödenmesi olasılığını iyi hesaplamalı, krediyi tahsis eden yöneticiler kredi talep eden müşterilerin kredibilitelerini doğru hesaplamalı ve krediyi uygun şartlarla yapılandırmalı, gerekli güvenceleri temin ederek riski azaltmalıdırlar. Böylece bankalar riski düşük, getirisi ve aktif kalitesi yüksek bir kredi portföyü kazanırlar. (Yılmaz, 2011:67)

Kredi risk yönetiminde amaç, bankaların tahsis ettikleri kredilerden en yüksek miktarda geri dönüş sağlamalarıdır. Bankalar kredi risk yönetiminde kredilerin risklerini ve verimliliklerini tek tek ele aldıkları gibi tüm kredi portföyünün tek seferde de ele alabilirler. Buna ilave olarak, kredinin içinde barındırdığı ve daha önce tanımladığımız diğer riskleri de göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Böylece maruz kalınabilecek risklerin saptanması, yönetilmesi ve risk ayarlı getirilerini azami seviyelere çıkarmaları mümkün olacaktır. (Özden, 2010:126 & Yılmaz, 2011:68)

Kredi riski değerlendirilirken; kredilerin yapıları ve özellikleri, kredi sözleşmesinin hükümleri, finansal koşullar ve olası piyasa hareketlerine paralel olarak vade sonuna kadar risk profilinin yapısı, garanti ve teminatlar, dahili risk dereceleri ve riske maruz kalınması halinde derecelerde meydana gelebilecek değişimler, bireysel müşteriler ve bağlı şirketlerin oluşturdukları gruplar ve bunların kredibiliteleri, kredi sınır ve kısıtlamaları ve üstlenebilecekleri risk sınırları dikkate alınmaktadır. Kredi riskleri risk dereceleri ile derecelendirildiklerinde risk miktarı ve riskin kalite derecesi dikkat çekmektedir. Söz konusu derecelendirmeler, bankanın kendisinin yaptığı yani içsel derecelendirme veya derecelendirme kuruluşlarının yaptığı yani dışsal derecelendirme olabilir. Ayrıca, kredi risk yönetimi kredi faaliyetlerinin yapısına ve karmaşıklığına göre bankalar arasında farklılık gösterebilir. (Yılmaz, 2011:68)

Sağlıklı bir kredi risk yönetimi politikası; kredi riski ile uygun ortamın/kredilendirme politikasının oluşturulması, kredi verme sürecinin etkin biçimde işlemesi, uygun kredi yönetimi ölçümü ve izlenmesi işlevinin sürdürülmesi ve kredi riskinin yeterli derecede kontrolünün sağlanması süreçlerinin hepsini içinde barındırır. Bununla birlikte bankalar kredi risk yönetiminde; likidite riski, faiz oranı riski ve döviz kuru riskini de dikkate almalıdır. Risk yönetimi sürecinde riskin teşhis edilmesi, ölçülmesi, yönetilmesi ve kontrol ve raporlamasının yapılması etkin bir risk yönetim süreci için gereklidir. (Yılmaz, 2011:68,69)

Kredi riskini önlemek için izlenmesi gereken bazı politikalar ve ihtiyatlılıklar bulunmaktadır. (Yılmaz, 2011:72)

Riskin Yansıtılması; krediyi kullanan kredi müşterisinin sahip olduğu riskin başka bir unsura yansıtılmasını ifade eder. Yansıtmadan kasıt, kredi anaparasının, faizinin veya komisyonunun ödenmemesi halinde bankanın karşı karşıya kalacağı kaybın kullandırılan krediye uygun teminat alınması ile bertaraf edilmesidir. Böylece, bankanın krediden geri dönüş sağlayamadığı durumlarda yani kredi takibe düştüğünde alacağını tahsil etmekte zorluk çekmez. (Yılmaz, 2011:72)

Riskin Sınırlandırılması; bankaların kullandırdıkları kredilere sınırlar koyarak kredi risk büyüklüğünü önlemeye çalışmasıdır. Bankacılıkta limit olarak adlandırılan bu sınırlar sektörel, bölgesel, müşteriye veya müşteri grubuna ya da toplam kredilere ait olabilir. Burada amaç; kredi riskinden doğan kayıpları saptamak ve kredi risk sermayesini paylaşmaktır. (Yılmaz, 2011:74)

Riskin Paylaştırılması; farklı yapıdaki birden çok bankanın bir araya gelerek kendi aralarında yaptıkları plânlama doğrultusunda bir kredi tutarını kararlaştırılan şekilde karşılamalardır. Paylaştırma, Krediye Katılım ve Menkul Kıymetleştirme olarak ikiye ayrılır. (Yılmaz, 2011:75)

Krediye Katılım; bankaların tek başına girmedikleri ya da girmek istemedikleri büyüklüklerdeki kredi işlemlerine birkaç bankanın katılması ile kullandırılması işlemi olarak tanımlanmaktadır ve Sendikasyon Kredileri buna örnek gösterilebilir. (Yılmaz, 2011:75)

Menkul Kıymetlendirme; gelecekte sağlanacak bir nakit girişi, bireysel kredi veya benzeri borçlanma araçlarının bir arada bulunduğu bir havuz oluşturulması sonucu bu havuza dayanılarak menkul kıymet ihraç edilmesi ve kredibilitenin zenginleştirilerek ve derecelendirilerek üçüncü şahıs ya da işletmelerin satın alması işlemidir. (Yılmaz, 2011:76)

Fiyatları başka ürünlerin fiyatlarına ya da vade sonundaki değeri sözleşmeye konu olan varlığın fiyatı tarafından belirlenen finansal ürünlere türev ürünler denir. *Kredi Türevleri/Türev Ürünleri* ise kredi ile ilgili kayıplara karşı sigorta sağlayan finansal anlaşmalardır. Kredi türevleri; Kredi Swapları, Kredi Opsiyonları ve Krediye Dayalı Tahviller olarak üç gruba ayrılır. (Yılmaz, 2011:77)

Kredi Swapları; kredi riskini çeşitlendirme yolu ile azaltma anlamına gelir ve Kredi Portföy Swapları ve Toplam Getiri Swapları olarak ikiye ayrılır. (Yılmaz, 2011:78)

Kredi Portföy Swapları; kredi swaplarının en basit tipidir. Bu işlemde iki taraf banka ve bir aracı banka bulunmaktadır. Taraf olan bankalar kredi alacaklarının bir kısmını birbirlerine satarak kredi risklerini farklılaştırır, aracı banka da bu işlemi gerçekleştirdiği için bir komisyon alır. (Yılmaz, 2011:78)

Toplam Getiri Swapları ise en yaygın kullanılan swap türüdür. Burada sadece iki taraf banka vardır; koruma alan taraf banka referans varlığın elde edeceği tüm getiriye koruma satan taraf bankaya ödemeyi kabul eder ve bunun karşılığında da libor/spread gibi bir getiri sağlamaktadır. Referans varlıklardan kasıt, genelde ikincil piyasalarda işlem gören özel kesim tahvilleri, hazine bonoları ya da alım/satımı yapılabilen kredilerdir ve referans varlıkların mülkiyeti karşı tarafa verilmemekle birlikte yalnızca risk devredilmiş olur. Bankalar burada müşteri gizliliğini koruyarak, kredi riskini çeşitlendirerek ve yönetim harcamalarını azaltarak çeşitlendirme yaptığı için maliyeti azaltma avantajına sahiptirler. (Yılmaz, 2011:78)

Kredi Opsiyonları; riskten korunmak için kullanılan kredi türev ürünlerinin ikinci türüdür. Opsiyonlar, yatırımcıların finansal varlıklarının barındırdıkları kayıplardan korunmak için sigorta satın almalarını sağlar. En sık kullanılanı Kredi Temerrüt Swapı olup, koruma alan taraf banka koruma satan taraf bankaya üç veya altı aylık ya da yıllık periyotlarla ödeme yapmayı taahhüt eder, kredinin ödenmeme durumunda yani temerrüdün oluşması halinde koruma alan taraf banka karşı bedelini alır. (Yılmaz, 2011:79)

Krediye Dayalı Tahviller; menkul kıymet ihracını yapan firmanın yükümlülüğü olup, diğer menkul kıymetler gibi periyodik ödemeleri ve bir son ödemeyi kapsar ve normal bir tahvil ile kredi opsiyonunun kombinasyonudur. Tahvil üzerindeki kredi opsiyonu, yükümlüsüne, tahvil değişkenlerinde kötüleşme olduğunda tahvil ödemelerini azaltma imkânı sağlar. Banka ya da dolaylı olarak özel amaçlı kurum tarafından ihraç edilen krediye dayalı tahviller yatırımcılar tarafından satın alınırken aracı kuruluş ise satıştan sağladığı fonlarla yatırım notu yüksek olan menkul kıymetleri satın alır. Satın alınan bu kıymetler bankaların kredi portföylerinin temerrüt riskine karşılık özel amaçlı

kuruluş için teminat niteliğindedir. Bankalar ise kredi portföylerinin temerrüt riskine karşılık özel amaçlı kuruluş ile temerrüt swapı işlemi yaparak koruma satın almaktadır. Temerrüt durumunda karşı banka, özel amaçlı kuruluşun aracılığıyla yatırımcıya prim öder ve yatırımcı da varlığın temerrüt durumunu bu şekilde bertaraf eder. (Yılmaz, 2011:79,80)

Riskin Farklılaştırılması; kredi riskinin miktarının dikkate alınmadan nitelik olarak farklı gruplara yayılmasını ifade eder. Risk farklılaştırılması bölgesel ve sektörel olarak ya da vadeye ve banka kredi türlerine göre yapılabilir. Bu çeşitlendirme ile bankalar belir bir müşteri, sektör ya da coğrafi bölgeden kaynaklanabilecek kayıplarını diğer müşteriler, sektörler ya da coğrafi bölgelerden sağlanabilecek kazançlarla bertaraf edebileceklerdir. En kötü olasılıkla toplam gelir seviyesi korunacaktır ve bu durum da bankanın performansına olumlu yansıtacaktır. (Yılmaz, 2011:80,81)

Bunların yanında risk yönetimi için bahsedebileceğimiz üç yöntem daha bulunmaktadır. (Tokel, 2004:14)

Murabaha Tavanı; bankanın kullandığı kredilere uyguladığı faiz oranlarının, önceden belirlenen üst limitlerle sınırlandırılmasıdır. Neticede kredinin ödenmesi kredi müşterisinin geri ödeme gücüne bağlı olduğundan, bankanın kullandığı krediye uygulayacağı faiz oranının makul olması aynı zamanda geri ödemeyi tahsil etmesini de kolaylaştırır. Ayrıca bu kısıtlamalar, piyasada faiz oranının çok yüksek olduğu zamanlarda bankaların bazı müşterilerine kredi kullandırmasını engeller. (Tokel, 2004:14,15)

Farklılaştırma; talep edilen kredi miktarının hem krediyi talep edenin hem de krediyi sağlayanın sermayesini belirli oranda geçmemesine dikkat edilmesi ve kullanılacak kredilerin kurumsal kredi kültürü doğrultusunda belirli sektörlerde belirli oranlarda dağıtılması diyebiliriz. (Tokel, 2004:15)

İş Birliği; bankaların kredi kullandırmak için fırsatlarını ve fonlarını bir araya gelerek kullandırmaları ve yine aynı şekilde kredinin talep edilmesi aşamasında müşterilerin finansal geçmişlerine dair bilgi paylaşımı işlemleridir. (Tokel, 2004:15)

1.1.9. Türk Bankacılık Sektöründe Risk Yönetimi

Ülkemizde yaşanan ekonomik krizler, reel sektör ile finans sektörünün ne kadar iç içe olduğunu bizlere göstermiştir. Ekonomik krizler sonucu birçok banka TMSF'ye devredilmiş, dikkatleri finans sektörüne çekmiş ve bu krizlerle birlikte finans sektörünün etkileşime oldukça açık ve sığ olduğu ortaya çıkmış ve risk yönetiminin ülkemiz finans sektörü açısından ne kadar önemli olduğu anlaşılmıştır. (Özden, 2010:142)

Para ve sermaye piyasalarının gelişmiş olan ülkelerde istikrarlıdır ve bu piyasalarda kredi riski en önemli risktir. Ancak gelişmekte olan ülkelerde kredi riski normal piyasa koşullarında önem arz ederken, piyasa risklerinin bankaları ciddi zararlara soktuğu görülmüştür. Daha önce de değindiğimiz ve açıkladığımız üzere Türk bankacılık sektörü daha çok kredi, likidite, faiz ve kur risklerine maruz kalmaktadır. (Özden, 2010:142)

Finans sektörünün; küreselleşmeye, teknolojik gelişmelere, ulusal ve uluslararası piyasalardaki rekabete ve müşterilerin farklılaşan ve çeşitlenen ürün ve hizmet taleplerine paralel olarak durmadan değişen ve güncellenen yapısına yetişebilmesi ve bu tür yeniliklerden doğabilecek mevcut veya yeni risklere karşı korunması için ve Türk bankacılık sektörünün uluslararası standartlara ulaşabilmesi ve rekabet ortamına ayak uydurabilmeleri için ülkemiz bankacılık sektörü yetkili kurum ve kuruluşları tarafından gerekli yasal düzenlemeler yapılmaktadır.

1 Kasım 2005 tarihli 25983 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan ve ilerleyen zamanlarda ihtiyaç ve gereksinimler doğrultusunda güncellenen 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, BDDK'ya Basel Düzenlemeleri çerçevesinde ve sektörün veya bankaların ihtiyaç gereksinimleri doğrultusunda düzenleme yapma yetkisini vermektedir. (Altıntaş, 2018:142)

Kanun'un 45'inci maddesinde, *"Bu Kanun'un uygulanmasında maruz kalınan riskler nedeniyle oluşabilecek zararlara karşı yeterli özkaynak bulundurulması sermaye yeterliliğini ifade eder. Bankalar, kurum tarafından düzenlenecek yönetmelikte öngörülen usûl ve esaslara göre yüzde sekiz oranından az olmamak üzere belirlenecek sermaye yeterliliği oranını hesaplamak, tutturmak, idame ettirmek ve raporlamak zorundadır. bankaların iç sistemleri, aktif ve malî yapıları dikkate alınarak asgarî sermaye oranını*

artırmaya, bankalar bazında farklılaştırmaya, kaynağı katılma hesabı olan aktiflerin risk ağırlıklarının belirlenmesinde bu hesapların özelliklerini dikkate almak suretiyle düzenleme yapmaya Kurul yetkilidir.” denilmektedir. (Altıntaş, 2018:143 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Sermaye yeterliliğine dair anılan yukarıdaki maddenin dışında, risk yönetimine katkıda bulunan diğer önlemleri inceleyecek olursak Kanun'un;

- Üçüncü kısmı ikinci bölümünde sırasıyla İç Sitemlere İlişkin Yükümlülükler, İç Kontrol Sistemi, Risk Yönetimi Sistemi ve İç Denetim Sistemi başlıklı 29'uncu ve 32'nci maddeleri mevcuttur.
- Dördüncü kısmı birinci bölümünde Koruyucu Düzenlemeler başlıklı 43'üncü maddesi mevcuttur.
- Altıncı kısmında bankaların sermaye yeterliliği oranı ve risk yönetimi faaliyetleri ile ilgili ters giden hallerin olması halinde izlenmesi gereken yol haritası mevcuttur.
- 67'nci maddede sermaye yeterliliği oranı ve risk yönetimi faaliyetleri BDDK'yı tatmin etmeyen bankalar için Önlem Alınmasını Gerektiren Haller mevcuttur.
- 68'inci maddede ise bu hallerin varlığı halinde BDDK'nın bankalardan uygulamasını isteyebileceği Düzeltici Önlemler belirtilmiştir. Bu maddede yer alan önlemlerin alınmaması veya alınan önlemlere rağmen sorunların giderilememesi ya da bu tedbirlerin alınması durumunda dahi sonuç alınamayacağının Kurum'ca belirlenmesi halinde Kurul, 69'uncu maddede yer alan İyileştirici Önlemler'in banka yönetim kurulundan ivedilikle uygulanmasını isteyebilir.
- Kanun'un 68'inci ve/veya 69'uncu maddelerinde yer alan önlemlerin alınmaması veya alınan önlemlere rağmen sorunların giderilememesi ya da bu tedbirlerin alınması durumunda dahi sonuç alınamayacağının belirlenmesi halinde Kurul bankadan 70'inci maddede yer alan Kısıtlayıcı Önlemler'in bir ya da birkaçının ya da uygun göreceği diğer tedbirlerin alınmasını ve uygulanmasını ister.
- Tüm bu önlemlere rağmen bankaların istenildiği gibi güçlendirilememesi ya da istenilen sonuçların alınmaması ve 71'inci maddesinde bahsedilen sorunların ortaya çıkması halinde Kurul, en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan karar ile 71'inci maddenin de başlığı olan Faaliyet İzninin Kaldırılması ve Fon'a Devir işlemlerinin

gereğini yapmaya yetkilidir. (Altıntaş, 2018:143-145 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

BDDK tarafından yapılacak düzenlemelerin bağlayıcılığı maddi ve idari yaptırımlarla desteklenmektedir. BDDK; Kanun'un Sınırlamalara, Kararlara ve Düzenlemelere Aykırı Hareketler Dolayısıyla İdarî Para Cezaları başlıklı 148'inci maddesi uyarınca para cezası uygulamaya yetkilidir. (Altıntaş, 2018:143 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Kanun'da belirtilen bu maddelere ek olarak BDDK tarafından hazırlanan;

- 8 Şubat 2001 tarihli 24312 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik,
- 31 Ocak 2002 tarihli 24657 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik,
- 1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik ve güncellenen Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik,
- 28 Haziran 2012 tarihli 28337 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik,
- 11 Temmuz 2014 tarihli 29057 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik

ile Türk bankacılık sektöründe var olan ve olabilecek risklerle karşı hazırlıklı olabilmek ve sağlam durabilmek amaçlanmıştır. (Özden, 2010:142,143 & İlgili Tarihli Resmî Gazeteler)

Ayrıca burada, tüm dünyada ve ülkemizde dikkate alınan ve uluslararası finansal piyasalarda ve ülkemizde geçerli olan diğer düzenlemelerden ve kuruluşlardan da bahsetmek gerekir.

17 Mayıs 1930 tarihinde İsviçre'nin Basel kentinde kurulan BIS'in nezdinde 1974 yılında kurulan Basel Bankacılık Denetim Komitesi/Basel Committee on Banking Supervision, tüm dünyada bankacılık sektörüne dair denetim, gözetim ve düzenleme kalitesini geliştirici çalışmalarda bulunmak üzere G-10 (Belçika, Kanada, Fransa,

Almanya, İtalya, Japonya, Hollanda, İsveç, İsviçre, Birleşik Krallık ve Birleşik Devletler) ülkelerinin merkez bankaları başkanları tarafından oluşturulmuştur. Daha sonra Lüksemburg ve İspanya'nın katılımıyla üye sayısı 13'e çıkmıştır ve 2008 Küresel Krizi'nden sonra; Arjantin, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Hindistan, Kore, Singapur, Suudi Arabistan, Meksika, Rusya, Güney Afrika ve Türkiye'nin komiteye üyeliğe kabul edilmiştir. Basel Komitesi uluslararası bir komite olsa da tavsiyelerinin herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Komite'nin amaçlarını üç maddede özetlemek gerekirse;

- *“Ülkeler arasında banka denetimi ve mevzuatı ile ilgili bilgi paylaşımı ve değişimini sağlamak, küresel finansal sistemin sağlığını tehdit edebilecek risklerin tanımlamasına yardımcı olmak;*
- *Uluslararası bankacılık faaliyetlerinin denetimindeki etkinliğini ve sınır ötesi iş birliğini artırmak, finansal istikrar için tehlike arz eden mevzuat ve denetim boşluklarının giderilmesini sağlamak;*
- *Bankacılık denetim, gözetim ve düzenlenmesi ile ilgili küresel standartlar geliştirmek, geliştirilen standartlara uyumu takip etmek.”*

diyebiliriz. Bu bağlamda, Komite'nin Eylül 1997 tarihinde yayımladığı ve son olarak Eylül 2012'de revize edilen Etkin Bankacılık Denetimi İçin Temel İlkeler/Core Principles for Effective Banking Supervision çalışması, günümüzde ülkelerin bankacılık denetim, gözetim ve düzenleme çerçevelerinin uluslararası standartlara uygunluğunun ölçümünde esas alınan temel kaynak olmuştur. (Altıntaş, 2018:103,104)

Komite'nin ilk tavsiyesi olan ve Basel I, Temmuz 1988'de yayımlanmıştır. 1977-1988 yılları arasında komitenin başkanlığını yürüten Peter Cooke'a atfen Cooke Ratio/Cooke Rasyosu olarak da anılan Basel I - Sermaye Yeterliliği Oranı, 1992'de asgari % 8 olarak uygulanmaya başlanmıştır. Basel I, kredi riskinin ölçüm yöntemlerinin yetersizliği, oranın farklı koşullardaki kuruluşlar için esneklik göstermeden stabil tutulması, risk değil likidite odaklı olması, kredi yoğunlaşmasını ve vadeyi dikkate almaması, bankaların oranı tutturabilmek adına sermaye artırımına gitmelerinin yine bankaları getirilerini dikkate almadan faaliyetlerini genişletme durumunda bırakması ve

bazı kıymetlerin değerleme yöntemleri yüzünden eleştiriye maruz kalmış ve bunun sonucunda sermaye yeterliliği ölçümündeki eksik ve finansal piyasalarda meydana gelen yeni gelişmeler dikkate alınarak 26 Haziran 2004'te Basel II yayımlanmıştır. (Özden, 2010:123 & Altıntaş, 2018:105)

Basel II'de en önemli yenilik her banka için tek tip sermaye yeterliliği ölçümünden vazgeçilmesi ve Basel I'deki kredi risk ölçüm yöntemlerinin ve buna bağlı olarak piyasa ve operasyonel risklerin ölçüm yöntemlerinin güncellenmesi olmuştur. Oran yine asgari % 8 olarak muhafaza edilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, söz konusu oranın farklı koşullardaki kuruluşlar için değişik miktarlarda yorumlanması bu tavsiyede mümkün hale gelmiştir. Ancak gelişmekte olan ülkelere fon akışlarını kısacağı ve borçlanma maliyetlerini artıracacağı, kredi politikalarını olumsuz etkileyerek kriz zamanlarında yeni kriz ortamları meydana getireceği, reel sektörü ve özellikle KOBİ'leri olumsuz etkileyeceği ve teknik seviyede uzman personel temininde sıkıntı yaşanacağı gibi olumsuz eleştirileri de bulunmaktadır. (Altıntaş, 2018:111,112 & Özden, 2010:123)

12 Eylül 2010'da açıklanan ve 2013-2019 arası dönemde geçişinin tamamlanması plânlanan Basel III, Basel II'nin eksikliklerini tamamlayan, felsefesinde sapmalar-değişiklikler oluşturmada bankaların yükümlülüklerini sıkılaştıran ve finansal krizlere karşı daha güçlü yapılara sahip olmalarını amaçlayan bir ek düzenlemedir. Bu doğrultuda; banka sermayelerinin niteliklerinin ve niceliklerinin artırılması, sistematik riskle mücadele kabiliyetinin artırılması, karşı taraf kredi riski kaynaklı muhasebesel piyasa değer düşüklüğü riskinin CVA bileşeni ile kavranması, merkezi karşı taraf kuruluşları nezdindeki risklerin daha iyi ölçülmesi, sermaye yeterliliği oranları ile birlikte uygulanacak bir kaldıraç oranının tesis edilmesi ve likidite riskinin standart olarak ölçülmesine dair çalışmalar yapılan düzenlemedir. (Altıntaş, 2018:125 & BDDK, Aralık 2010:Yönetici Özeti,1)

Komite, 7 Aralık 2017 tarihinde Basel III çalışmalarının tamamlandığını, dolayısıyla küresel kriz sonrası başlayan reform sürecinin tamamlandığını ve Komite'nin söz konusu kriz sonrası üstlendiği uluslararası bankacılık düzenlemelerini krizden çıkarılan dersler doğrultusunda düzeltme ve güçlendirme çalışmalarını şimdilik tamamladığını açıklamıştır. 7 Aralık 2017 tarihinde Basel III'ün Nihayetlendirilmesi başlığı ile yapılan

açıklamada uzlaşmaya varılan düzenlemeler ve yürürlüğe girme tarihleri şu şekildedir; (Altıntaş, 2018:138)

Tablo - 1: Basel III İle Geliştirilen Yaklaşımlar ve Yürürlük Tarihleri

Kredi Riski İçin Gözden Geçirilmiş Yeni Yaklaşım	Düzenlemelerin ilk yürürlük tarihi 1 Ocak 2022'dir. Bazı düzenlemelerde 2027'ye kadar kademeli geçiş öngörülmüştür.
Kredi Riski İçin Gözden Geçirilmiş İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	
Gözden Geçirilmiş Kredi Değerleme Ayarlamaları (CVA) Çerçevesi	
Gözden Geçirilmiş Piyasa Riski Çerçevesi	
Gözden Geçirilmiş Operasyonel Risk Çerçevesi	
Standart Yaklaşımların İçsel/İleri Yöntemler İçin 'Taban' Teşkil Etmesi	
Kaldıraç Rasyosu Gözden Geçirilmiş Risk Tanımı ve Küresel Sistemik Önemli Bankalar (G-SIB) İçin Tampon	

Kaynak: Altıntaş, 2018:138.

Bankacılık sektörü bu yeni düzenlemeleri her ne kadar Basel IV olarak tanımlasa da Komite küresel kriz sonrası yapılan tüm çalışmalara Basel III demeyi tercih etmiş ve bu yüzden yeni düzenlemeleri böyle adlandırmaktan kaçınmıştır. (Altıntaş, 2018:138)

BDDK'nın 31 Mart 2016 tarihinde yayımladığı 6827 sayılı İyi Uygulama Rehberi Bankaların Kredi Yönetimine İlişkin Rehber'de bankaların kredilendirme ile ilgili dikkate alması, izlemesi ve uygulaması gereken yol haritası belirtilmiştir. Rehberin;

- Birinci kısmında yani Genel İlkeler kısmında; Tanım ve Amaç, Kredi Stratejilerinin Oluşturulması, Kredi Politikalarının Oluşturulması, Kredi Prosedürlerinin Oluşturulması, Yetki ve Organizasyon Yapısı, Dokümantasyon ve Bilgi Sistemleri ve İç Sistemler Kapsamındaki Faaliyetler,
- İkinci kısmında yani Kredi Pazarlama Süreçlerinin Yönetimi kısmında; Müşterilerin Bilgilendirilmesi, Müşteri Seçimi ve Diğer Pazarlama İlkeleri,

- Üçüncü kısmında yani Kredi Tahsis Süreçlerinin Yönetimi kısmında; Değerlendirme, Limitlerin Belirlenmesi ve Limitlere Uyum, Yeniden Yapılandırma, Derecelendirme, Teminat ve Garantilerin Yönetimi ve Diğer Hususlar,
- Dördüncü kısmında yani Kredi İzleme Süreçlerinin Yönetimi kısmında; İzleme Sürecinin Kurulması ve Stres Testleri ve Senaryo Analizleri,
- Beşinci ve son kısmında yani Kredi Takip Süreçlerinin Yönetimi kısmında ise bankaların donuk alacaklarının yönetimine yönelik yazılı politikalar bulunur ve kredi takip ve tasfiye süreçleri, tahsilat etkinliğini sağlayacak şekilde oluşturulur.

ifadeleri ve alt başlıkları ile ve bu alt başlıkların detaylı açıklamaları ile bankalara kredilendirme işlemleri için yol gösterilmiştir. (31 Mart 2016 tarihli 6827 sayılı İyi Uygulama Rehberi - Bankaların Kredi Yönetimine İlişkin Rehber)

Bankalar, kredi işlemlerini yürütürken tek istedikleri şey, kredi müşterisine kullandırdıkları nakdî veya gayri nakdî kredilerin anaparasının ve faizinin ödemelerinin vadesinde ve kredi sözleşmesine uygun şekilde geri dönüşünü sağlamaktır. Ancak bu durum her zaman böyle olmayabilir. Neticede kredilendirme sürecinin istendiği gibi noktalanmaması riski bankanın kontrolünde olan bir şey değildir ve elbette ki bu sorunu yaşamak istemezler. Kredinin anaparasında veya faizinde, teminatında veya kredi müşterisinin kredibilitesinde bazen bazı sorunlar ortaya çıkabilir. Bu andan itibaren bu krediler sorunlu kredi halini almaktadır.

Bankalarla gerçek veya tüzel kişi kredi müşterisi arasındaki kredilendirme işlemi üç farklı sonuçla noktalanabilir;

- Kredi müşterisi kredi sözleşmesinden doğan yükümlülüğünü yerine getirir ve banka ile kişi arasındaki kredi ilişkisi borcun tahsil edilmesi ile son bulur.
- Kredi sözleşmesi sonrasında kredi müşterisinin finansal durumunda beklenmedik değişiklikler meydana gelebilir, kredinin daha önceden belirlenen şartları kredi müşterisi ve bankanın yine ortak mutabakatı ile yeniden yapılandırılarak kredi anapara ve faiz ödemesi tahsil edilir.

- Kredi müşterisi bankadan sağladığı kredinin anapara ve faiz ödemelerini kredi sözleşmesine uygun şekilde geri ödemez veya ödeyemez ve söz konusu kredi sorunlu hale gelmiş olur. (Sipahi, 2003:17)

1.2. Sorunlu Kredi

Mudilerden topladıkları fonları, aracılık fonksiyonlarını gerektiği gibi yerine getirebilmeleri ve kendilerinden beklenen kârlılıkları sağlayabilmeleri için fon ihtiyacı olan gerçek veya tüzel kişilere kredi kanalıyla kullanır. Ancak kullanılan her kredi, vadesinde geri dönmeme riski de barındırmaktadır. Bankalar bunu engelleyebilmek adına, riskin en az olduğu ve kaynakların verimli kullanılacağı alanlara kredi aktarımını sağlayacak kredi politikasına ve uygulamasına sahip olmalıdır. Aksi takdirde kullanılan kredilerin sorun teşkil edecek hale gelmeleri kaçınılmazdır. (Karamustafa, 2013:9)

Sorunlu Kredi; banka ile borçlu arasındaki geri ödeme anlaşmasının önemli ölçüde bozularak tahsilatın gecikmesi ve zarar olasılığının doğması olarak tanımlanır. Bir kredinin sorunlu kredi olarak değerlendirilebilmesi için kredinin ödenmesi gereken vadede ödenmemesi/ödenememesi tek başına yeterli değildir; bugün için herhangi bir sorun görünmemekle birlikte, gelecekteki ödemelerin tam ve zamanında yapılamayacağına yönelik şüphelerin olması gerekmektedir. Tanımdan da anlaşıldığı üzere kredinin vadesinde geri ödenmemesi veya birkaç gün geç ödenmesi, ilgili krediyi sorunlu hale getirmez, bu geri ödemenin ya da anlaşmanın “önemli ölçüde” bozulması gerekir. (Erkan, 2015:9)

Gecikmenin yaşandığı kredide önem; kredinin türüne, kredinin gecikme derecesine ve tüzel kişilik ise aynı anda sahip oldukları kredilerin birinde veya hepsinde yaşadıkları ödeme aksatma sıkıntısına göre değişiklik göstermektedir. Örneğin; bireysel kredilerde bir taksitin ya da ticari kredilerde anaparanın vadesinde otuz günlük gecikme olması, bu kredileri sorunlu kredi haline getirmemektedir. Ticari kredilerde ancak doksan günlük gecikme olması halinde kredinin artık sorun teşkil eder hale geldiğinden bahsedilebilir. (Selimler, 2006:11)

Bazı durumlarda gecikme gün sayısı çok daha az bile olsa, kredinin zafiyete uğradığına veya kredi borçlusunun ödeme gücünü yitirdiğine dair istihbarat alınmışsa, bu durumda da kredilerin sorunlu hale gelmesi söz konusudur. Sorun teşkil eden ya da edebilecek kredilerin belirlenmesinde ülkeler iki kritere göre karar verirler; miktar kriteri yani plânlanan ödemelerin vadesini birkaç gün gecikmesi ve nitelik kriteri yani kredi müşterisinin finansal durumu hakkında alınan istihbarat veya gelecekteki ödemelere ilişkin yönetimin hükmü. (Erkan, 2015:9,10)

Donuk Alacaklar, Tahsili Gecikmiş Alacaklar, Takipteki Krediler, İdari Takipteki Krediler, Tahsil Olunacak Alacaklar, Tasfiye Olunacak Alacaklar gibi başkaca isimlerle de anılan sorunlu krediler; miktar (meydana gelen gecikmenin gün cinsinden ifade edilmesi) ve nitelik (müşterinin finansal durumu ile ilgili bilgiler, gelecekteki ödemelerine ilişkin yönetimin kararı-beklentisi) olarak dikkate alınmaktadır. (Erkan, 2015:10)

Burada tanımını yapmamız gereken bir diğer kavram ise, sorunlu varlıktır. Bankaların kullandıkları krediler bilançolarında varlık kısmında yer almaktadır, bu yüzden sorunlu varlık tanımına da değinmekte yarar vardır. Finansal krizlerin yan ürünleri olarak da yorumlanan *Sorunlu Varlıklar*; borçlu gerçek veya tüzel kişilerin borçlarından kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri veya getirememeleri nedeniyle pazar şartları, ilgili hukuki düzenlemeler ve uygulamalar kapsamında temerrüde düşmüş ve yasal takipe intikal etmiş tahvil, bono, kredi vb. gibi menkul kıymetler ile diğer borçlanma araçları ve bunlara ek olarak piyasalardaki iniş çıkışlardan kaynaklı ciddi miktarlarda değer kaybı yaşayan taşınmazlar ve alacaklardır. (Selimler, 2006:123)

1.2.1. Sorunlu Kredilerin Sınıflandırılması

Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in ikinci bölümünde belirtilen esaslara göre sorunlu kredilerin sınıflandırılmasına bakacak olursak;

- *“Birinci Grup - Standart Nitelikli Krediler; kredilendirilebilir nitelikteki finansman yapısına sahip gerçek ve tüzel kişilere kullanılan, anapara ve faiz ödemeleri, borçlusunun ödeme gücüne ve nakit akımına göre yapılandırılan, ödemeleri süresinde yapılan veya otuz günden fazla gecikmeyen, gelecekte de geri ödeme sorunları*

beklenmeyen, teminatlara başvurulmaksızın tamamen tahsil edilebilecek nitelikte olan, borçlusunun kredi değerliliğinde zayıflama tespit edilmemiş olan ve TFRS 9'a göre on iki aylık beklenen kredi zarar karşılığı uygulamasına tabi olan kredilerdir.

- *İkinci Grup - Yakın İzlemedeki Krediler; kredilendirilebilir nitelikte finansman yapısına sahip gerçek ve tüzel kişilere kullandırılmış olan, ancak, makroekonomik şartlardaki veya borçlunun faaliyet gösterdiği sektörlerdeki veya bunlardan bağımsız olarak borçluya ilişkin olumsuz gelişmeler nedeniyle borçlusunun ödeme gücünde veya nakit akımında olumsuz gelişmeler gözlenen ya da bunun gerçekleşeceği tahmin edilen veya kredinin kullandırıldığı esnada borçlunun önemli ölçüde finansal risk taşıması gibi nedenlerle yakından izlenmesi gereken veya anapara ve/veya faiz ödemelerinin kredi sözleşmesinde yer alan şartlara uygun olarak yapılmasında sorunlar doğması muhtemel olan ve bu sorunların giderilmemesi durumunda teminatlara başvurulmaksızın borcun tümüyle tahsil edilememe riski bulunan veya borçlusunun kredi değerliliği kredinin verildiği güne göre zayıflamamış olmakla birlikte düzensiz ve kontrolü güç bir nakit akımı yapısına sahip olması nedeniyle zayıflama ihtimali olan veya kredi değerliliğinin zayıflaması olarak yorumlanamayacak nedenlerle anapara ve/veya faiz ödemelerinin tahsili, vadelerinden veya ödenmesi gereken tarihlerden itibaren otuz günden fazla geciken ancak doksan günü geçmeyen veya TFRS 9 kapsamında borçlusunun kredi riskinde önemli derecede artış olan veya geri ödemesi tamamen teminata bağlı olan kredilerde teminatın net gerçekleşebilir değeri alacak tutarının altına düşen veya birinci veya ikinci gruplarda izlenirken yeniden yapılandırmaya konu edilen ve donuk alacak olarak sınıflandırma koşullarını taşımayan veya donuk alacak gruplarında izlenirken yeniden yapılandırmaya konu edilen ve 7'nci maddede belirtilen koşulların gerçekleşmesini müteakiben canlı alacak olarak sınıflandırılan kredilerdir.*
- *Üçüncü Grup - Tahsil İmkânı Sınırlı Krediler; borçlusunun kredi değerliliği bozulmuş olan veya teminatların net gerçekleşebilir değerinin veya borçlunun özkaynaklarının borcun vadesinde ödenmesini karşılamada yetersiz bulunması nedeniyle teminata başvurulmaksızın tamamının tahsil imkânı sınırlı olan ve gözlenen sorunların düzeltilmemesi durumunda zarara yol açması muhtemel olan veya anaparanın ve/veya faizin tahsili, vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren*

doksan günden fazla geciken ancak yüz seksen günü geçmeyen veya makroekonomik şartlardaki veya borçlunun faaliyet gösterdiği sektörlerdeki veya bunlardan bağımsız olarak borçluya ilişkin olumsuz gelişmeler nedeniyle işletme sermayesi finansmanında veya ilave likidite yaratmada sıkıntılar yaşanması gibi nedenlerle anaparanın ve/veya faizin bankaca tahsilinin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren doksan günden fazla gecikeceğine kanaat getirilen veya yeniden yapılandırılarak canlı alacak olarak sınıflandırılan ve bir yıllık izleme süresi içerisinde anapara ve/veya faiz ödemesi otuz günden fazla geciken veya bu izleme süresi içinde bir kez daha yeniden yapılandırmaya tabi tutulan krediler ve diğer alacaklardır. Bankalar, üçüncü grupta sınıflandırdıkları kredi tutarlarının en az % 20'si oranında olmak üzere gerçekleşen kredi zararını karşılayacak tutarda özel karşılık ayırır.

- *Dördüncü Grup - Tahsili Şüpheli Krediler; anaparanın ve/veya faizin tamamının kredi sözleşmesinde yer alan hususlar çerçevesinde teminata başvurulmaksızın tahsilinin sağlanamayacağı muhtemel olan veya borçlusunun kredi değerliliği ciddi şekilde bozulmuş olan, ancak birleşme, yeni finansman bulma imkânı veya sermaye artırımı gibi olanakların borçlunun kredi değerliliğine ve kredinin tahsil kabiliyetine yapması beklenen katkı nedeniyle henüz tam anlamıyla zarar niteliği taşımadığı düşünülen veya anapara ve/veya faizin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsilinin gecikmesi yüz seksen günü geçen, ancak bir yılı geçmeyen veya makroekonomik şartlardaki veya borçlunun faaliyet gösterdiği sektördeki veya bunlardan bağımsız olarak borçluya ilişkin olumsuz gelişmeler nedeniyle anapara ve/veya faizin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsilindeki gecikmenin yüz seksen günü geçmesi beklenen kredilerdir. Bankalar, dördüncü grupta sınıflandırdıkları kredi tutarlarının en az % 50'si oranında olmak üzere gerçekleşen kredi zararını karşılayacak tutarda özel karşılık ayırır.*
- *Beşinci Grup - Zarar Niteliğindeki Krediler; borçlusunun kredi değerliliğinin tümüyle ortadan kalkmış olması nedeniyle tahsil beklentisi bulunmayan veya toplam alacak tutarının ancak ihmal edilebilir bir kısmının tahsil edilmesi beklenen veya üçüncü ve dördüncü gruplarda belirtilen özellikleri taşımakla birlikte, vadesi gelen ve ödenmesi gereken alacak tutarlarının tamamının bir yılı aşacak bir sürede tahsilinin sağlanamayacağı muhtemel olan veya anaparanın ve/veya faizin ödenmesi gereken*

tarihten itibaren tahsili bir yıldan fazla gecikmiş olan kredilerdir. Bankalar, beşinci grupta sınıflandırdıkları kredi tutarlarının en az % 100'ü oranında olmak üzere gerçekleşen kredi zararını karşılayacak tutarda özel karşılık ayırır.” (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)

Aynı yönetmelikte yer alan, ilk defa 1999/13761 sayılı Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usûller Hakkında Karar'da anılan ve sorunlu krediler içinde önemli bir kavram olan tanıma göre *Donuk Alacaklar* ile ilgili; (Erkan, 2015:12)

- *“Aynı yönetmeliğin 4'üncü maddesi kapsamında üçüncü, dördüncü ve beşinci grupta sınıflandırılan veya 23 Ekim 2015 tarihli ve 29511 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ uyarınca borçlusunun temerrüt ettiği kabul edilen veya TFRS 9'a göre borçlunun temerrüdü dolayısıyla ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı uygulamasına tabi olan krediler donuk alacak olarak kabul edilir.*
- *Finansal garantiler, alacaklının tazmin talebi riskinin ortaya çıkması veya finansal garantiye esas teşkil eden borçlunun alacaklıya olan yükümlülüğünün birinci fıkradaki koşulları taşıması durumunda nominal tutarları üzerinden donuk alacak olarak sınıflandırılır.*
- *Borçlu cari hesap şeklinde kullanılan ve herhangi bir vade kaydı bulunmayan nakdi krediler; borçlu cari hesaba ilişkin dönem faizleri ile diğer alacakların vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren doksan günden daha fazla sürede ödenmeyerek anaparaya ilave edilmesi veya borcun, hesabın kesilmesini izleyen doksan günden fazla sürede ödenmemesi veya kredi borçlusuna bir başka kredi açılarak tahsili gecikmiş olan anaparanın ve/veya faizlerin yeniden finanse edilmesi veya hesap limitinin doksan günden daha fazla kesintisiz olarak aşılması durumunda donuk alacak olarak kabul edilir.*
- *Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralar uyarınca donuk alacak olarak kabul edilen krediler ilgili donuk alacak gruplarında sınıflandırılır.*
- *Borçlusunun aynı banka tarafından verilmiş birden çok kredisinin mevcut bulunması ve bu kredilerden herhangi birinin yapılan sınıflandırma gereği donuk alacak olarak*

kabul edilmesi durumunda, söz konusu borçlunun bankadan kullanmış olduğu tüm kredileri donuk alacak olarak aynı grupta sınıflandırılır. Ancak, tüketici kredileri borçlu yerine kredi bazında değerlendirilebilir ve birden fazla tüketici kredisi kullandırılmış olan bir borçlunun bu kredilerinden birinin donuk alacak olarak sınıflandırılması halinde, diğer tüketici kredileri bankaca birinci grup haricindeki gruplar altında sınıflandırılabilir.

- *Borçlunun kredilerinin donuk alacak olarak sınıflandırılması halinde, borçlunun dâhil olduğu risk grubu içerisinde yer alan diğer borçluların kredi değerliliği de sınıflandırma tarihinde ayrıca değerlendirilir ve 4'üncü maddede belirtilen koşulların taşınması halinde bunların kredileri de donuk alacak olarak sınıflandırılır.”*

hükümleri bulunmaktadır. (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)

Sorunlu kredilerin aynı zamanda İdari ve Kanuni Takipteki Krediler ve Tasfiye Olunacak Alacaklar olarak da sınıflandırmak mümkündür. İdari ve Kanuni Takipteki Krediler; THP uyarınca, ilgili takip hesaplarında izlenen kredilerdir. 1988/12937 sayılı Bankalarca Tesis Edilmesi Gereken Karşılıklar hakkındaki Karar kapsamında bu krediler THP’de şu şekilde izlenmekteydi;

- *Özel Takipteki Krediler;* bankaların borçlunun kredi değerliliğini yitirdiğinin tespit edilmesi sonucu özel takibe alınan ve haklarında gerekli kayıtlar tesis edilen kredierdir. TP ve YP krediler 168-169 numaralı hesaplarda takip edilir.
- *İdari Takipteki Krediler;* temerrüt halinin doğması ile birlikte alacağın tamamının idari takibe alınan kredilerdir. TP krediler 150-166 numaralı hesap aralığında, YP krediler ise 151-167 numaralı hesap aralığında izlenir.
- *Kanuni Takipteki Krediler;* bu Karar’ın uygulanmasında idari takibe alınmış olan bir alacağın, idari takibe alındığı tarihten itibaren 3 ay içinde kısmen veya tamamen tahsil edilememesi halinde alacağın tahsil edilemeyen kısmı bu süre için tahakkuk ettirilecek kredi faiziyle birlikte kanuni takibe alınan kredilerdir. 170-178 numaralı TP hesap aralığında takip edilir. (23 Mayıs 1988 tarihli 19820 sayılı Resmî Gazete & Selimler, 2015:134)

İlgili karara göre sorunlu krediler firmaların kredibilitelerini yitirmeleri ve kredinin temerrüde düşmesi sonucu olduğu açıklanmıştır. Kredibilitesini kaybeden firmaların sahip olduğu kredilerin bakiyeleri özel takip hesaplarında izlenirken, kredinin temerrüdü halinde kredi bakiyeleri idari ve kanuni takip hesaplarında takip edilir. (Selimler, 2015:134)

Tasfiye Olunacak Alacaklar; 1997/10497 sayılı Banka Kredilerinin Niteliklerine Uygun olarak Muhasebeleştirilmesi, Değerlendirilmesi ve Kredi Karşılıkları Hakkında Karar ile ilk defa anılan bir terimdir ve temerrüde düşen nakdî ve gayrı nakdî kredilerin tazmin edilen tutarları, ilgili kararda belirtilen teminat cinslerine göre sınıflandırılarak aşağıdaki hesaplarda izlenir;

- 170 - Tasfiye Olunacak Alacaklar / Kısa Vadeli Krediler,
- 172 - Tasfiye Olunacak Alacaklar / Orta ve Uzun Vadeli Krediler,
- 174 - Tasfiye Olunacak Alacaklar / Tazmin Edilen Gayrı Nakdî Kredi ve Yükümlülükler,
- 176 Tasfiye Olunacak Alacaklar / Hesapta Doksan Günlük Süreyi Dolduranlar

şeklinde THP’de belirtilmiştir. (Erkan, 2015:11)

Bankalar, Tekdüzen Hesap Plânı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ’e ve Katılım Bankalarının Uygulanacak Tekdüzen Hesap Plânı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ’e göre muhasebe kayıtlarını tutmaktadırlar. Buna göre ilgili hesaplar aşağıdaki gibidir;

- “170/171 - Tahsil İmkânı Sınırlı Krediler TP/YP,
- 172/173 - Tahsili Şüpheli Krediler TP/YP,
- 176/177 - Zarar Niteliğindeki Krediler TP/YP,
- 180/181 - Özel Karşılıklar TP/YP.” (20 Eylül 2017 tarihli 30186 mükerrer sayılı Resmî Gazete)

1.2.2. Sorunlu Kredilere Ayrılacak Genel ve Özel Karşılıklar

Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in üçüncü bölümünde, daha önce sınıflandırmasını

yaptığımız sorunlu krediler için sınıflarına göre ayrılacak genel ve özel karşılıklara yer verilmiştir. (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)

TFRS 9 kapsamında bankaların ayırmaları gereken karşılıklar;

- “Bankaların kredileri için TFRS 9 kapsamında karşılık ayırmaları esastır.
- Bu Yönetmelik uygulamasında TFRS 9 kapsamında ayrılan karşılıklardan; 12 aylık beklenen kredi zarar karşılığı tutarları ve borçlunun kredi riskinde önemli derecede artış nedeniyle ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları genel karşılık olarak, borçlunun temerrüdü dolayısıyla ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları özel karşılık olarak addedilir.
- TFRS 9’a göre karşılık ayıran bankalarca, krediler tanımında yer almakla birlikte, TFRS 9 kapsamına girmeyen krediler için bu Yönetmelik uyarınca ayrıca bir karşılık ayrılması zorunluluğu yoktur.
- Bankalar, birinci fıkra uyarınca beklenen kredi zararı için ayıracakları karşılıkları hesaplarırken ülke ve transfer risklerini de dikkate alır.
- Kurul, kredilerin büyüklüğü, türü, vadesi, para birimi, faiz yapısı, kullandırıldığı sektör ve coğrafi dağılımı, teminatları ile benzeri hususlarda zaman içerisinde gözlenen yoğunlaşmaları, kredi risk düzeyini ve yönetimini dikkate alarak, banka veya kredi bazında bankalardan bu madde uyarınca ayrılan karşılıklardan daha yüksek tutarda karşılık ayrılmasını isteyebilir.
- Kurul, bankanın detaylı gerekçelerini içeren başvurusu üzerine, faaliyetlerini de dikkate alarak yapacağı değerlendirmeye göre banka bazında karşılıkların TFRS 9 yerine, 10’uncu, 11’inci, 13’üncü ve 15’inci maddeler kapsamında ayrılmasına karar verebilir.” (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)

TFRS 9 uygulamayan bankaların ayırması gereken genel karşılıklar ise aşağıdaki gibidir;

- “TFRS 9 uygulamayan bankalar; standart nitelikli nakdî kredileri toplamının en az en az binde on beşi (% 1,5) oranında, yakın izlemedeki nakdî kredileri toplamının en az yüzde üçü (% 3) oranında olmak üzere, gerçekleşmiş olmakla birlikte henüz kredi

bazında tespit edilmemiş kredi zararlarını karşılayacak düzeyde genel karşılık ayırırlar.

- Bankalar, birinci fıkra uyarınca ayrılacak genel karşılıklara ilave olarak ülke ve transfer riskleri için de ayrıca genel karşılık ayırırlar.
- Gayri nakdî krediler, taahhütler ve türev finansal araçlar 23 Ekim 2015 tarihli ve 29511 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre hesaplanan risk tutarı üzerinden, nakdî krediler için geçerli olan genel karşılık oranı uygulanmak suretiyle genel karşılık hesaplamasında dikkate alınır.
- Rehin veya temlik sözleşmesi düzenlenmiş olması kaydıyla nakit, mevduat, katılım fonu ve altın depo hesapları, banka nezdinde saklanan altın, Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetimi ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nca ihraç edilen borçlanma araçları ve bunların fon kullanıcısı olduğu kira sertifikaları ile bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletler teminat alınmak suretiyle kullanılan krediler ile Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetimi’ne ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na kullanılan krediler genel karşılık hesaplamasında dikkate alınmaz.
- Kurul, kredilerin büyüklüğü, türü, vadesi, para birimi, faiz yapısı, kullanıldığı sektör ve coğrafi dağılımı, teminatları ile benzeri hususlarda zaman içerisinde gözlenen yoğunlaşmaları, kredi risk düzeyini ve yönetimini dikkate alarak, banka veya kredi bazında birinci fıkrada belirtilen oranlardan daha yüksek genel karşılık oranları belirleyebilir.” (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)

TFRS 9 uygulamayan bankaların ayırmaları gereken özel karşılıklar ise aşağıdaki gibidir;

- “Donuk kredilerden; üçüncü grupta sınıflandırılanların en az yüzde yirmisi (% 20), dördüncü grupta sınıflandırılanların en az yüzde ellisi (% 50), beşinci grupta sınıflandırılanların yüzde yüzü (% 100) oranında olmak üzere gerçekleşen kredi zararını karşılayacak tutarda özel karşılık ayrılır.
- Bankalar, birinci fıkra uyarınca gerçekleşen kredi zararı için ayıracakları özel karşılıkları hesaplarırken ülke ve transfer risklerini de dikkate alır.

- *Yönetmeliğin 8'inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen varlıklar için ilgili hesaplarda izlendikleri sürece ayrılmış bulunan değer düşüş karşılığı tutarları, bu varlıkların üçüncü, dördüncü veya beşinci grup krediler içinde sınıflandırılması halinde ayrılması gereken özel karşılıklara ilişkin hesaplara aktarılır, ayrılması gereken özel karşılık tutarından az ise ilave özel karşılık ayrılır, fazla ise bu karşılık tutarı özel karşılık olarak korunur.*
- *Yönetmeliğin 5'inci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, bir kredi müşterisinin herhangi bir nakdi kredisinin donuk alacak haline dönüşmesi nedeniyle gayri nakdi kredisinin veya bu müşteriyle ilgili olarak "Türev Finansal Araçlardan Alacaklar" hesaplarında izlenen tutarların da donuk alacak kapsamına alınması durumunda, bunlar için Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre hesaplanan risk tutarı üzerinden özel karşılık ayrılır. Ancak, gayri nakdi kredinin veya türev finansal araçlardan alacakların nakde dönüştüğü andan itibaren, nakde dönüşen tutarın tamamı donuk alacak olarak dikkate alınır.*
- *Kurul, kredilerin büyüklüğü, türü, vadesi, para birimi, faiz yapısı, kullandırıldığı sektör ve coğrafi dağılımı, teminatları ile benzeri hususlarda zaman içerisinde gözlenen yoğunlaşmaları, kredi risk düzeyini ve yönetimini dikkate alarak, banka veya kredi bazında bu maddede belirtilen oranlardan daha yüksek özel karşılık oranları belirleyebilir." (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)*

Aynı yönetmeliğin altıncı bölümünde ise katılım bankalarınca kullanılan fonlara ve bu fonlara ayrılacak özel ve genel karşılıklara ilişkin hükümler bulunmaktadır;

- *"Katılım bankalarınca katılma hesaplarından sağlanan finansmanlar için bu Yönetmelik hükümleri uyarınca ayrılan özel ve genel karşılıklar gider hesapları ile katılma hesaplarına, 1 Kasım 2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in ilgili hükmü uyarınca belirlenen zarara katılma oranlarına göre yansıtılır.*

- *Katılım bankaları, ayrılan karşılıkların katılma hesapları payına düşen kısmını 13 Ocak 2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri saklı kalmak ve genel kurullarınca uygun görülmek kaydıyla gider hesaplarına yansıtabilirler.*
- *Katılım bankaları, Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in ilgili hükmü uyarınca düzenlenecek katılma hesabı sözleşmeleri ile tevsik edilmesi kaydıyla, katılma hesaplarına dağıtılacak kâr tutarlarının yüzde beşine kadar olan kısmını, katılma hesapları kaynaklı kredilere ilişkin terkin edilen alacaklardan yapılan tahsilatlar ile özel karşılıklar ve genel karşılıkların katılım payı iptallerini özel ve genel karşılıklar ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu priminin katılma hesapları payına düşen kısmının karşılanmasında kullanılmak üzere rezerv olarak ayırabilirler.*
- *Bu Yönetmelik'te geçen faiz ibareleri, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 48'inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen katılım bankaları tarafından kullanılan fonlar bakımından kâr payını ifade eder.” (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)*

1.2.3. Sorunlu Kredi Aşamasında Teminatlandırmanın Önemi

Kredilerin, kredi sözleşmesine uygun şekilde geri ödenmemesi/ödenememesi durumunda alacağın tahsil edilmesi imkânını güçlendiren en önemli etken alınan teminatlardır. Nakdî veya gayrı nakdî olarak alınan teminatların en çok tercih edilenleri kefalet, nakit, mevduat, hazine bonosu, ipotek ve diğer banka garantileridir. (Erkan, 2015:42) Teminat alınırken en çok dikkat edilmesi gereken hususlar; kredinin vadesi ve tutarı ile uyumlu miktarda teminat alınması, kredilendirme işleminin başlangıcından sonuna yani ya tamamen tahsil edilip banka ile kredi müşterisi arasındaki kredi ilişkisi sonuçlanıncaya kadar ya da sorunlu hale gelip teminatların nakde dönüştürülmesi yoluyla söz konusu kredi borcu tahsil edilinceye kadar değerliliğini yitirmemesi ve kolayca nakde dönüştürülmesidir. Teminat alma işlemi yapılırken unutulmamalıdır ki, krediler sorunlu hale geldiklerinde tahsilat krediler için alınan teminatlardan sağlanacaktır ve bu yüzden yukarıdaki hususlara dikkat edilmesi önem arz etmektedir.

Basel II'ye göre teminat sayılabilen gruplar aşağıdaki gibidir;

- Nakit mevduat
- Hazine mevduatı veya devlet tahvili,
- Bankaların finansman bonoları,
- Altın,
- Gayrimenkul ve tapulu arsaların birinci derece ipoteği. (Erkan, 2015:42,43)

Basel II ile bankalar, riske sebep olabilecek işlemler yaparken riskin düşürülmesine imkân verecek teminatlara ilişkin politikalarını yeniden düzenler ve Basel II'ye uyumlu hale getirirler. Yine Basel II'ye göre, kredi borçlusu dışındaki kişilerin sahip oldukları ikamet amaçlı gayrimenkul, tapulu arsa ve araziler ve ticari kullanım amaçlı gayrimenkuller üzerine tesis edilmiş ipotekler teminat olarak kabul edilmemektedir. Söz konusu uygulamadan önce ülkemizde bu sorunla sıklıkla karşılaşılmış ve eskiden yukarıda sayılan grubun teminat olarak kabul edilmesi, sorunlu kredilerin artmasında pay sahibi olmuştur. (Erkan, 2015:43)

Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in dördüncü bölümünde teminatlar ile ilgili tanımlamalar yapılmıştır;

- *“Bankalar, aldıkları teminatların bu Yönetmelik uygulamasında dikkate alınmasında, 11 Temmuz 2014 tarihli 29057 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik uyarınca yayımlanan Bankaların Kredi Yönetimine İlişkin Rehber’de yer alan teminat ve garantilerin yönetimine ilişkin ilkeleri dikkate alırlar.*
- *Hukuki olarak geçerliliği ve bağlayıcılığı olmayan sözleşmelere dayalı olarak alınan teminatlar bu Yönetmelik uygulamasında dikkate alınmaz. Teminata ilişkin sözleşmelerin ilgili tarafların yerleşik olduğu ülkelerdeki bağlayıcılığı da hukuki açıdan incelenir.*
- *Kredi değerliliği bulunmayan gerçek kişilerden ve tüzel kişilerden alınan kefalet ve garantiler ile bu kişilerce keşide edilen senet ve çek niteliğindeki kıymetler bu*

Yönetmelik uygulamasında teminat olarak değerlendirilmez.” (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)

TFRS 9 uygulamayan bankalarca teminatların dikkate alınması,

- *“TFRS 9 uygulamayan bankalar, kredilerine ilişkin teminatları aşağıda belirtilen teminat grupları itibarı ile sınıflandırarak takip etmek zorundadır.*
  - *Birinci Grup Teminatlar; rehin veya temlik sözleşmesi düzenlenmiş olması kaydıyla nakit, mevduat, katılım fonu ve altın depo hesaplarını, kredi kartından doğan üye işyeri alacaklarını ve banka nezdinde saklanan altını, Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetimi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nca ihraç edilen borçlanma araçları ve bunların fon kullanıcısı olduğu kira sertifikaları ile bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletleri, Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'in Ek-1'i uyarınca yüzde sıfır (% 0) risk ağırlığına tabi kuruluşlarca ihraç edilen borçlanma araçları, bunların fon kullanıcısı olduğu kira sertifikaları ile bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletleri, Avrupa Merkez Bankası'nca ya da bu Banka'nın kefaletiyle ihraç edilen borçlanma araçları ile bu Banka tarafından verilen garanti ve kefaletleri ve ikinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen menkul kıymetlere dayalı olarak yapılan repo işlemlerinden sağlanan fonları ve bu menkul kıymetleri içeren yatırım fonu katılma paylarını kapsar. Bu tür teminatların net gerçekleşebilir değeri % 100'dür.*
  - *İkinci Grup Teminatlar; altın haricindeki kıymetli madenleri, Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'in Ek-1'i uyarınca % 20 risk ağırlığına tabi kuruluşlar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları, bunların fon kullanıcısı olduğu kira sertifikaları ile bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletleri, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalarca verilen garanti, kefalet, teminat mektubu, aval, kabul ve cirolar, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalarca ihraç edilen borçlanma araçları ile ipotek teminatlı menkul kıymetleri ve varlık teminatlı menkul kıymetleri ve bunların fon kullanıcısı oldukları kira sertifikalarını, borsada işlem gören pay*

senetlerini, borçlu tarafından ihraç edilenler hariç olmak üzere, Türkiye'de kurulu özel sektör kuruluşları tarafından ihraç edilen borçlanma araçlarını, ipotek teminatlı menkul kıymetleri, varlık teminatlı menkul kıymetleri ve bunların fon kullanıcısı oldukları kira sertifikalarını, kredi riskine karşı koruma sağlayan kredi türev anlaşmalarını, gerçek ve tüzel kişilerin kamu kurumları nezdinde doğmuş istihkak alacaklarının temlik veya rehinini ve Kredi Garanti Fonu A.Ş. tarafından verilen ve Hazine Müsteşarlığının desteğini haiz olmayan kefaletleri kapsar. Bu tür teminatların net gerçekleşebilir değeri % 80'dir.

- Üçüncü Grup Teminatlar; Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'in Ek-1'i uyarınca % 50 risk ağırlığına tabi kuruluşlar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları, bunların fon kullanıcısı olduğu kira sertifikaları ile bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletleri, emtiayı temsil eden kıymetli evrak ile rehinli her türlü emtia ve menkulleri, gayrimenkul ipoteklerini, deniz konşimentosuna veya taşıma senedine dayalı ya da ihracat kredi sigortası poliçesi kapsamında sigortalanmış ihracat vesaikini, ticari alacak sigortası poliçelerini ve borsada işlem görmeyen pay senetlerini kapsar. Bu tür teminatların net gerçekleşebilir değeri % 60'tır.
- Dördüncü Grup Teminatlar; Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'in Ek-1'i uyarınca % 100 risk ağırlığına tabi kuruluşlar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları, bunların fon kullanıcısı olduğu kira sertifikaları ile bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletleri, ticari işletme rehinini, diğer ihracat vesaikini, taşıt rehini, ticari taşıt hat rehini ve ticari taşıt plaka rehinini, uçak veya gemi ipotegini, kredi değerliliği borçlunununkinden daha yüksek gerçek kişilerin ve tüzel kişilerin kefaletlerini ve kredi değerliliği borçlunununkinden daha yüksek gerçek kişilerden ve tüzel kişilerden alınan senet ve çekleri kapsar. Bu tür teminatların net gerçekleşebilir değeri % 40'tır.
- Beşinci Grup Teminatlar, ilk dört grup dışında kalan teminat türlerini kapsar. Bu tür teminatların net gerçekleşebilir değeri % 20'dir.

- *Finansal kiralama işlemlerinde kiralayan sıfatıyla bankanın mülkiyetinde bulunan varlıklar, bu maddede belirlenmiş bulunan niteliklerine uygun teminat gruplarına göre dikkate alınır.*
- *Yatırım fonu katılma payları, katılma paylarını ihraç eden fonun içerdiği para ve sermaye piyasası araçlarının ağırlıkları oranında ilgili teminat gruplarında dikkate alınır.” (22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete)*

Yönetmeliğin aynı bölümünde TFRS 9 uygulayan ve uygulamayan bankalarca teminatların değerlemesi ve TFRS 9 uygulamayan bankalarca teminatların özel karşılık hesaplamasında dikkate alınması hakkında detaylı tanımlamalara yer verilmiştir.

1.2.4. Sorunlu Kredilerin Ortaya Çıkışı

Kredilerin sorunlu hale gelmesinin sebepleri, İçsel ve Dışsal Sebepler olarak ikiye ayrılır. (Karamustafa, 2013:11)

İçsel Etkenler; kredinin kullandırılması ve geri ödenmesi ilişkisi içindeki bankaların veya kredi müşterilerinin yetersizliklerinden kaynaklanır;

- *Bankalardan Kaynaklı İç Etkenler;* kredi istihbaratı, krediye teminat alınması ve kredi yönetimi safhalarında bankanın yeterli ve gerekli titizlikle çalışmaması sonucu kredilerin sorunlu hale gelmesinden sorumlu olmalarıdır.
- *Firmalardan Kaynaklı İç Etkenler;* yönetim, sektörel durum, firmanın finansal yapısı ve firmanın kredi kullanmasını gerektiren ürünün niteliği gibi etkenlerden dolayı kredilerin sorunlu hale gelmesidir. (Karamustafa, 2013:11)

Dışsal Etkenler ise kredi ilişkisindeki bankaların ve kredi müşterilerinin kendi tasarruflarında bağımsız olarak meydana gelen çevresel sebeplerdir. Ekonomik, politik, teknolojik ve doğal değişimlerin sonucunda kredilerin sorunlu hale gelmesi de diyebiliriz. Ancak kredilerin dış etkenlerden kaynaklanarak sorunlu hale gelmesi, beraberinde ekonomiye dair daha büyük sorunları getirebilir. Bunun sebebi; iç etkenler sonucu sorunlu hale gelen krediler genelde bireysellerdir ve bankaların ya da ekonominin genel durumuna etki etmezler, ancak dış etkenler sonucu sorunlu hale gelen krediler piyasanın genelini,

dolayısıyla da ekonomi ve bankacılık sektörü üzerinde yıkıcı etkiler oluşturabilmektedir. (Sipahi, 2003:19)

Kredilerin sorunlu hale gelmesi süreci ise; kredinin kullandırılmasından önceki, kredinin kullandırılması sürecindeki ve kredinin vadesinde tahsil edilmemesinden/edilememesinden kaynaklanan sebepler olarak üçe ayırmak mümkündür. (Selimler, 2006:15)

1.2.4.1. Kredinin Kullandırılmasından Önceki Sebepler

Kredinin kullandırım aşamasında kredinin sorunlu hale gelmesine sebep olabilecek, sorunlu kredi olasılığını artıracak ve kredilendirme ilkeleri ve kredi unsurlarında yer alan gereklilikleri içermeyen, kredi ilişkisi öncesindeki sürecin eksik ve hatalı olması sonucu ortaya çıkabilecek ve krediyi sorunlu hale getirebilecek sebeplerdir. (Erkan, 2015:13,14)

Doğrudan veya dolaylı olarak bir ya da daha fazla bankaya bir bankanın sahip olması veya kontrol etmesi ya da bir bankanın sermayesinin çoğunluğunun bir holdingin kontrolünde olması şeklinde tanımlanan *Holding Bankacılığı*, bir kredinin sorunlu hale gelmesinde kredi kullanımından önceki sebeplerden biridir. Bunun sebeplerine bakacak olursak;

- Bankası olan holdingler bankası olmayan holdinglere göre daha az maliyetle finansman sağlamışlardır ki bu rekabet eşitsizliğine yol açmıştır.
- Holdinglerin sahip oldukları işletmeler ekonomik açıdan zayıfladıklarında 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun getirdiği kısıtlamalar yok sayılmış ve bu işletmelere sınırlamalar dışında finansman sağlanmış, holdingin ekonomik sıkışıklık yaşadığı zamanlarda ise holding sahipleri işletmelerine büyük miktarlarda fon aktarmışlar ki bu banka iflaslarına kadar gitmiştir.
- Kullandırılan kredilerin belli müşterilerde ya da birbirleri ile ilişkileri olan müşterilerde yoğunlaşması sonucu kredi yoğunlaşması ve riskin dağıtılması göz ardı edilmiş, bu da holdinglerin veya özellikle kredileri kullandıran holding bankalarının finansal durumlarında oldukça önemli bozulmalara sebep olmuştur. Bu yanlışın yaygın olduğu dönemlerde, TMSF'ye devredilen bankaların zararlarının büyük bir bölümü ana

ortaklıkların kendi bankalarından yasal sınırları dikkate almadan kullandıkları kredilerden kaynaklanmaktadır.

- Bankaların ya da diğer mali kuruluşların kendi sahipleri veya yöneticilerine verdikleri kredileri izleme-takip etme konularında pek sıkı olmamaları nedeniyle kredi kullananların istenmeyecek seviyede riske girmelerinde yani ahlakî olmayan davranışlarda artışlar olabilmektedir. Bu durum potansiyel kredi kayıplarını artırırken, bir tarafa sağlanan yüksek miktartlı krediler bankaların bağılı kredilerini artırmakta ve riskin çeşitlendirilmesini engelleyerek bankaları riske daha açık hale getirebilmektedir. (Selimler, 2006:16,17)

Bir diğer sebep ise *Bankaların Yönetimleri*'dir. Banka yönetimi ve kredilerden sorumlu yönetici ve birimlerin kredi politikası ve kredi yönetimleri bankaların kredilerinin ileride sorunlu kredi haline gelmesi ya da gelmemesini etkilemektedir. Bankanın kredi ilke ve kültürüne uygun kredilendirme yapmaları, kredi kullandırımına bakışları, bu konudaki tecrübeleri, teminat seçimleri ve alımlarına yönelik yaklaşımları, kredi müşterisi seçimleri ve kredi fiyatlandırmaları bankaların kredi yönetimlerini ve politikalarını ve olası sorunlu kredi ihtimaline yaklaşımlarını göstermektedir. (Selimler, 2006:20)

Bankalar topladıkları kaynakları kullandırarak kaynak etkinliğini artırmalarının yanı sıra; daha önce de değindiğimiz gibi mal ve hizmet alımlarını kolaylaştırır, ekonomik kaynakların ve atıl fonların bölgesel ve sektörel olarak dağılımına ve kullanımına aracılık eder. Bunu yaparken de kullandıracakları ya da kullandırdıkları kredilerden doğabilecek riskleri izler, kontrol eder ve önlem alır, kredileri yönetir ve tahsil eder. Bankaların kredi müşterilerine kredi kullandırmadan önce veya kredilendirme esnasında ihtiyacı olabilecek bilgileri eksiksiz, doğru olarak ve bilgi kirliliğinden uzak bir şekilde elde etmeleri gerekmektedir. Krediyi kullanacak olan müşteri bankalara kendisi hakkındaki bilgileri yine kendisi sağlamaktadır, doğal olarak da bankalara göre kendisi hakkında daha çok, daha doğru ve daha gerçek bilgiye sahiptir.

Bankaların müşterisine kredi kullandırmadan önce maruz kaldığı ve *Asimetrik Bilgi* olarak adlandırılan bu sorun, bankaların kredi müşterileri hakkında müşterinin kendisi kadar bilgi sahibi olamamasıdır. Bu durum bankaların ve mali kuruluşların işlevlerini sorunsuz ve güven içinde yerine getirmelerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Kredi

taraflarının arasındaki güven probleminin temel nedenlerinden olan asimetrik bilgi sorunu; ters seçim, ahlakî tehlike ve temsilcilik sorunları olarak üç farklı şekilde kendini gösterebilmektedir. (Aras ve Müslümov, 2004:57 & Selimler, 2006:21)

Ters Seçim Sorunu; kredi sözleşmesinden önce oluşan ve gizli bilgiden kaynaklanabilecek sorundur. Gizli bilgiden kasıt, piyasadaki taraflardan bazılarının kendisi hakkında bildiği ancak başkalarının bilmek isteyip elde edemediği ve ihtiyaç duyduğu bilgidir. En istekli görünen potansiyel kredi müşterisinin aslında kötü borçlu yani borçlarını zamanında ve tüm yükümlülükleri ile birlikte geri ödemeyecek kişi olması sorunudur. Bu durum bankaların ve finansal piyasaların istemeyeceği, beklenilene ters/yanlış müşteri seçimi ve istenmeyen sonuçlar ile noktalanabilecek bir durumdur. (Aras ve Müslümov, 2004:57 & Erkan, 2015:18)

Ahlakî Tehlike Sorunu; kredi sözleşmesinden sonra oluşan, kredinin kredi verenin bakış açısına göre ahlakî olmayan yani kredinin geri dönmeme riskini artıran, arzu edilmeyen, kredi verenin bilmediği ya da kendisine kredinin bu yönde kullanılacağına bildirilmediği işlemlerde bulunulması sonucu kredi verenin çıkarımı tehlikeye sokan ve olası zarar etme durumunda zararın çoğuna kredi verenin katlanması sorunudur. Bankalar ve finansal kurumlar ve/veya kuruluşlar da bu durumun önüne geçmek için az sayıda güvenilir müşterilere kredi açmayı tercih etmekte, ancak bu da finansal sistemin etkin çalışmasını ve piyasa dengesinin birinci en iyi durumundan sapmasına neden olmaktadır. (Aras ve Müslümov, 2004:57 & Selimler, 2006:22)

Temsilcilik Sorunu ise sözleşmenin taraflarından birinin işlerini gördürmek için bir temsilci kullanması durumunda o temsilcinin faaliyetlerini tam olarak kontrol edemediği veya kontrol sürecinin maliyetli olması durumu sorunudur. (Aras ve Müslümov, 2004:57)

Mütekabil/Karşılıklı Kredi İşlemleri; kaynak bulmakta sıkıntı yaşayan reel sektör firmalarının diğer grup bankaları ile mütekabil/karşılıklı kredi işlemleri ile kendilerini finanse etme imkânı bulmasıdır. Bunun sonucunda grup şirketlerinin fazlalaşan risk yoğunlaşması, aktif bozulması riski ve kredi riskinin artmasını sorunlarını da beraberinde getirir. (Erkan, 2015:20)

Kredilendirme Sürecinde Yapılan Hatalar ve Eksiklikler; Kredinin pazarlanması, kredi kullanılacak kredi müşterisinin seçilmesi ve kredi şartlarının belirlenmesi süreçleri, kredinin kullandırımında ortaya çıkabilecek sorunların belirlenmesinde etkili bir süreçtir. Bu süreçte, bankanın ve kredi müşterisinin kredi ilişkisinin başlamasından önce yapılan hatalar, değerlendirmeler veya yapılması gereken bazı tespit ve çalışmaların yapılmaması, sorunlu hale gelebilecek bir kredi ilişkisinin ilk aşamalarıdır. Bu süreçte yapılan hataların başlıcaları şunlardır;

- Borçlu hakkında yeterli ve doğru istihbarat çalışmalarının yapılmaması,
- Finansal tabloların analizinin titizlikle yapılmaması,
- Kredinin amacının ve geri ödeme kaynağının analizinin yetersizliği,
- Firma seçiminde hata,
- Kredinin yanlış bir biçimde yapılandırılması,
- Teminatların eksik ve hatalı alınması,
- Müşterinin çeşitli yollardan kredinin tahsis edilmesi için çaba sarf etmesi,
- Bankanın müşteriye kaybetmekten çekinmesi,
- Banka yönetiminin kredi kullanılması konusundaki aceleci ve baskıcı yaklaşımı,
- Bankalar arasındaki rekabetin, bankaların kredilendirme ve kredi şartlarının belirlenmesi süreçlerine yansıyan olumsuz etkileri,
- Kredilerin firmaların talepleri ve ihtiyaçları üzerine sağlanan ürünler olmaktan çıkıp bankaların önerdikleri ürünler haline gelmesi. (Selimler, 2006:24,25)

Bu hataların yapılmaması için bankaların kredi müşterileri hakkında bazı bilgi toplama ve değerlendirme işlemleri yapmaları gerekmektedir. Bu işleme istihbarat denmektedir. İstihbarat, kredi değerliliğinin tespiti ve riskinin mümkün olduğunca azaltılması amacıyla gizlilik ve tarafsızlık içinde bankalar tarafında gerçek veya tüzel kişilerin hukuki, ahlakî ve mali durumları hakkında farklı kaynaklardan bilgi toplanması ve bu bilgilerin değerlendirilmesi çalışmasıdır. (Selimler, 2006:25)

İstihbarat Süreci bu yüzden önemlidir; iyi, hatasız ve eksiksiz yapılan bir istihbarat çalışması ile kredi müşterilerinin finansal kimlikleri tespit edilir. Burada sorun teşkil edebilecek nokta; piyasaların sahip olduğu bilginin zayıf olması durumunda riskin

fiyatlandırılmamasıdır. Riskin doğru tanımlanması ve fiyatlandırılması için, piyasada katılımcı konumundaki kredi müşterileri hakkında tüm bilgilerin tam, doğru ve zamanında elde edilmesi gerekmektedir. Daha önce değindiğimiz 5K Kuralı ile yapılan istihbarat çalışmaları, kredinin açılış safhasında gerekli titizlikle yapılmaz ve kredi müşterilerinin mal varlıkları tam olarak saptanmaz ise, söz konusu kredi sorunlu hale geldiğinde tasfiyesi zor olabilmektedir. (Erkan, 2015:22)

Kredinin Değerlendirilmesi; banka ile kredi müşterisi arasındaki kredi ilişkisinde kredi müşterisinin talep ettiği kredinin türü, vadesi, tutarı ve kullanım şartlarının değerlendirilmesi ile bankanın tespitleri sonucu onaylanan kredi türü, vadesi, tutarı ve kullanım şartlarının karşılaştırıldığı aşamadır. Yukarıdaki kriterlerde farklılık olması, kredi müşterisi veya banka açısından sorun teşkil edebilmektedir. Bunun nedeni, bankaların kredi talep eden kredi müşterisi ile birlikte kredi müşterisinin faaliyet gösterdiği sektörü de bilmesi gerektiğidir ve bu şekilde krediyi değerlendirmesinin hem kendisi hem de kredi müşterisi için daha akılcı ve gerçekçi olmakla birlikte ileride kredinin banka için sorun teşkil etme olasılığını da azaltmaktadır. (Selimler, 2006:27)

Teminatlandırma; bankaların kullandıkları kredilerin vadelerinde dönmeme durumu bankanın alacağını tahsil etmesine imkân tanıyan en önemli etken alınan teminatlardır. Nakdî veya gayri nakdî olarak sağlanan teminatların kredinin türüne, vadesine ve tutarına uyumlu olması, piyasada meydana gelebilecek dalgalanmalardan etkilenmemesi ve nakde dönüşme süresinin kısa olması; kredinin sorunlu hale gelmesi durumunda kredi müşterisinin bankaya olan borcunun tasfiyesi açısından önemlidir. Çünkü, yeterli ve nitelikli teminatlar, kredilerin sorunlu hale gelmesi durumunda bankayı güvence altına alırlar. (Erkan, 2015:23,24)

1.2.4.2. Kredinin Kullandırılması Sürecindeki Sebepler

Burada öncelikle *Denetim* anlayışının kaydettiği gelişimden ve yapılan düzenlemelerden bahsetmek gerekmektedir. Türkiye'deki yasal ve kurumsal düzenlemeler, uluslararası standartlara yaklaştırılmış ve uyumlu hale getirilmiştir. Bu bağlamda; 4389 sayılı Bankalar Kanunu bir dönüm noktası olarak görülmektedir. İlgili kanun ile uluslararası uygulamalara paralel olarak ülkemiz bankacılık sektörüne dair düzenleme,

gözetim ve denetim yapacak, idari ve mali özerkliğe sahip bir kurum olan BDDK'ya devredilmiş ve 4491 sayılı Bankalar Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun ile de, bankalarla ilgili olarak kuruluştan tasfiyelerine kadar olan süreçte alınması gereken kararların tamamı BDDK yetkisine bırakılmış ve buna ek olarak Kurum'un özerkliği sağlanmıştır. (Erkan, 2015:24,25)

Günümüzde yürürlükte olan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda belirtildiği üzere ülkemiz bankacılık sektöründe denetim; BDDK, bankaların iç kontrol ve denetim sistemleri ve bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılmaktadır. Bu bağlamda, Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik ile iç denetim sistemi daha işlevsel ve etkin hale getirilmiş, bankada oluşabilecek risklerin daha erken tespitine ve önlem alınmasına imkân sağlanmıştır. Aynı yönetmelik ile bankaların bünyelerinde etkin bir iç denetim sistemi kurmaları ve karşılaşılabilecek riskleri en iyi şekilde yönetebilmelerine imkân verecek etkin bir risk yönetimi sistemi kurmalarına ilişkin usûl ve prensipler belirlenmiş ve söz konusu sistemlerin etkin bir şekilde işleyişini takiben ilgili yönetmelik çerçevesinde bankacılık sisteminin banka faaliyetleri bazında risk odaklı olarak gözetimi hedeflenmiştir. (Selimler, 2006:31)

Ayrıca 1 Şubat 2002 tarihinde yayımlanan Bağımsız Denetim Prensiplerine İlişkin Yönetmelik ile bağımsız denetleme yapılırken uyulması gereken prensip ve başlıca uluslararası denetim standartları ile ahenkli ve daha ayrıntılı olarak yeniden revize edilmiş ve Bağımsız Denetimi Gerçekleştirecek Birimlere Yetki Verilmesi Ve Verilen Yetkinin Geçici ve/veya Süreli Olarak Geri Alınmasına İlişkin Yönetmelik ile ilgili birimlere yetki verilmesi ve bu yetkinin kaldırılmasına ait esaslar düzenlenmiştir. Etkin şekilde yapılacak bir denetim, kredilerin sorunlu hale gelmesi riskini takip ve tespit eder. Ancak *Denetim* aşamasında var olabilecek sorun, yapılan teftişlerin geriye dönük yani gerçekleşmiş riskler üzerine olmasıdır. Bunun yanında, teftişin esas amacı mevcut durumun değerlendirilmesi ve gelecekteki riskin tespit edilmesidir; bu eksiklik BDDK tarafından hazırlanan Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik ile iç denetim daha etkin ve teftişler ileriye yönelik hale getirilmiştir. (Erkan, 2015:25,26)

Kredilerin kullandırıldıktan sonra sorunlu hale gelmesinin bir diğer sebebi; *İzleme Yöntemlerinin Yetersizliği*'dir. Kullandırılan krediler arttıkça, kredilerin sorunlu hale

gelmesi olasılığı da buna paralel olarak artmaktadır. Sorunlu hale gelerek batan kredilerin, bu aşamadan önce belirli bir yaşam eğrisi izlediği gözlenmiştir. Artan sorunlu kredilerin ekonomide oldukça önemli bir paya ve yere sahip olan bankalara ve ekonomiye olan yükü ve maliyetinin ağırlığı düşünüldüğünde, izleme aşamasında kredinin tahsili ve gidişatı ile ilgili her türlü bilginin doğru değerlendirilmesi, kredinin tahsili açısından ve sorunlu hale gelmeden önce önlem alınabilmesi açısından önemlidir. İyi ve etkin bir erken uyarı sisteminin varlığı bankacılık krizlerini önlemek, en azından krizlerin etkisini ve maliyetini azaltmak açısından oldukça önemlidir. (Selimler, 2006:32,33)

Şeffaflık, mevcut koşulların ve meydana gelen gelişmelerin, somut ve kolay anlaşılabilir olmasıdır ve kredi müşterilerinin birbirlerinden ayrılması ve risklerin kolayca saptanması konularında bankalara kolaylık sağlamaktadır. Bu yüzden mali kuruluşlarca yürütülen bilgi akışının sağlamlığı ve doğruluğu, takip hesaplarındaki krediler ve bunlarla ilgili yapılması gereken karşılık ayırma, sınıflandırma ve raporlama işlemleri açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda, kredi değerlemesi, kredi riski ve kredi risk yönetimi, kredi kalitesi, takipteki krediler için karşılık ayrılması, muhasebe politikaları ve uygulamaları ve gelirler hakkında hem kamuoyu bilgilendirilmesi hem de bankalar arası bilgi paylaşımı yeterli ve doğru ölçüde yapılmalıdır Aksi halde *Kredinin Şeffaf Olmaması* sorununun varlığından söz edilir. (Erkan, 2015:27)

Riskin dağıtılması, tüm bankaların uyması gerektiği bir ilkedir. Kredi riskinin tek bir kredi müşterisine yüklenmesinden önce birkaç müşteriye paylaştırılması, riskin gerçekleşme olasılığını azaltır ve riskin büyüklüğü de böylece küçültülerek olası etkisi azaltılmış olur. Riskin büyüklüğü, kredi müşterisinin ödeme gücüne göre değil kullandırılan kredinin büyüklüğüne göre belirlenir, yani vurgulanan asıl konu 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda da belirtildiği üzere; kredi bankaların tek bir kredi müşterisine yüksek meblağda kredi vermemesi gerektiğidir, çünkü bu durum ihlal edildiği takdirde, *Kredinin Yoğunlaşması ve Risk Dağılımı* sorunu ortaya çıkmaktadır. (Selimler, 2006:34)

Finansal piyasalarda *Belirsizliklerin Artması* sorunu, bankaların iyi ve kötü riski birbirlerinden ayırmalarını zorlaştırmaktadır. Bu da onları daha az kredi kullandırmaya iter. Bu durumun da kredinin ekonomideki olumlu yönde hareketlendirici etkisini azalttığı gözlenirken, esas amacı her ticari işletme gibi kâr elde etmek olan bankaların da faiz ve

komisyon gelirinden mahrum kalmalarına sebep olabilmektedir. Ekonominin kriz dönemlerinde kredi müşterilerinin fon taleplerinde artış gözlenirken bankaların kredi kullandırmaktan kaçındığı görülmüştür. Bu ortamlarda kullanılan kredilerin geri dönmeme olasılığının yüksek olması, geleceğe yönelik tahmin ve öngörülerin yetersizliği ve güvenilir olmaması, bankaları; yanlış kredi müşterisi, kredi türü, vadesi ve para cinsi seçimine ve bunlar gibi belirsizliklere itebilmektedir. (Erkan, 2015:30)

Normal ekonomik koşulların varlığında herhangi bir sistematik risk görülmezken, sistematik riskin varlığı durumunda bu riskin ekonominin tümüne yayıldığı görülmektedir. Finansal piyasalarda var olan bir kriz, bankaları daha az kredi kullandırmaya iterken bu durum kredinin ekonomiye olan etkisini ortadan kaldırır ve ekonomide daralma veya gerileme gözlenir. Bu da finansal krizin artmasına neden olacak bir döngüyü meydana getirir. *Ekonomik Koşullar - Finansal Krizler*, bankaların kullandıkları kredilerin sorunlu hale gelmesinde bir diğer etkidir. (Selimler, 2006:37)

Muhasebeleştirme Uygulamaları, kredilerin ve takipteki kredilerin muhasebeleştirilmesi işlemlerinde ve ayrılacak karşılıklar konusunda önem arz eden bir başka sebeptir. Bankalar günlük işlemlerinin muhasebeleştirilmesini, 1986 yılında uygulamaya giren THP kapsamında yapmaktadırlar. Kredinin kullanıldığı tarihte ilgili kredi hesaplarına kayıt yapılır, kredi sorunlu hale geldiğinde de ilgili kredi hesaplarından çıkarılarak Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te belirtilen hesap gruplarına aktarılır. 15 Mayıs 2001 tarihinde yayımlanan BSYYP, bankaların problemlerine yönelik kalıcı çözümler getirmeyi hedeflerken, 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile getirilen ek önlemler ile desteklenmiştir. Bu bağlamda; ilgili kanuna dayanılarak yapılan denetimlerde, o dönem program kapsamındaki 25 bankanın kullandıkları kredileri ve takipteki kredilerini muhasebeleştirirken yasal düzenlemelere uyum, dürüstlük ve şeffaflık konularında sorunlar yaşandığı görülmüştür. (Erkan, 2015:31,32)

1.2.4.3. Kredinin Vadesinde Tahsil Edilmemesinden/Edilememesinden Kaynaklanan Sebepler

Kredinin vadesinde tahsil edilmemesinden/edilememesinden, yani kredinin sorunlu hale gelmesinden sonraki aşamalar, bu kredilerin tahsiline yönelik çalışmaların olduğu aşamalardır. Risk oluşmuş olduğundan, artık kredi müşterilerinin daha sıkı ve yakından takip edilmeleri, mal varlıklarının araştırılması ve kredi müşterileri ile bankaların ortak hareket etmeleri gibi tahsili imkânını artıran önemli yöntemlerle bankalar kredilerini kurtarmaya, diğer bir deyişle kredilerin geç tahsilini ve hatta zarar yazılmasını engellemeye çalışırlar. (Selimler, 2006:40)

Bu bağlamda bankaların takip ettikleri bir süreç söz konusudur. Kendisine bir *Hareket Plânı* belirleyen banka, kredi sorunlu hale geldikten sonra etkin bir takip ve tahsilat çalışması içinde olması gerektiğini bilir. *Ön İdari/İdari Aşama* olarak adlandırılan ilk adımda; bankanın alacağının yoksa teminata bağlanması, varsa teminatın artırılması, alacağın yeniden yapılandırılması için kredi müşterisiyle iletişime geçilmesi ve karşılıklı iletişim ile kredi yeniden yapılandırılarak müşterinin ödeyebileceği bir ödeme plânının oluşturulması ve kredi müşterisinin diğer alacaklıları olan banka veya mali kuruluşların davranışlarının takip edilmesi ve gerekirse işbirliğine gidilmesi gibi kredinin tahsiline olumlu yansıtacak önlemler alınır. Elbette bu çalışmaların zamanında yapılması gerekmektedir, gecikmesi halinde kredinin tahsili olumsuz etkilenebileceği gibi tahsil imkânı tamamen de ortadan kalkabilir. (Yücememiş ve Sözer, 2011:44 & Erkan, 2015:33)

Bankalar idari yollardan yani kredi müşterisi bazındaki girişimleriyle alacaklarını tahsil etmekte başarısız olmaları durumunda, *Kanuni/Yasal Süreç* başlatmaktadırlar. Geri ödenmeme süresi doksan günü aşan kredilere dair yasal işlemlerin olduğu ve alacakların yasal yollara başvurularak tahsil edilmeye çalışıldığı, uzun süren ve bankaların etkin bir şekilde takip etmesi gereken bir süreçtir. Kredi müşterilerinin mal varlıklarının araştırılması ve teminatların nakde dönüştürülmesi bu aşamada bankaların yapması gereken işlemlerdendir. Ancak davaların uzun sürmesi, borçlunun borç miktarına ve sözleşmedeki imzalarına veya kefillerin kefalet miktarına ve sözleşmedeki imzalarına itiraz etmelerinin süreci uzatması, bankaların dava açmak için yatırması gereken ücret ve teminatların bankaya ek maliyet oluşturması, dava sürecinde işleyen kanuni faizin

bankanın ticari ve temerrüt faizlerinden düşük olması, ipotekli taşınmazların nakde dönüştürülmesinin uzun sürmesi ve esas değerlerinden nakde dönüştürülmeleri konularındaki zorluklar bankaların alacaklarını tahsil ederken yaşayabilecekleri bazı zorluklardır. Yine de bankalar etkin bir şekilde faaliyetlerine devam etmeli ve yasal süreler dahilinde gerekli işlemlerini yapmalıdır. (Selimler, 2006:41 & Yücememiş ve Sözer, 2011:44)

Kredilerin sorunlu hale gelmelerinin ardından takip ve tahsil aşamaları, bazı durumlarda olumlu ya da olumsuz olarak *Diğer Bankaların Etkileri*'ne maruz kalırlar. Diğer bankaların da söz konusu kredi müşterileri hakkında icra takibi ve ihtiyati haciz işlemlerinde bulunmaları veya kredi müşterilerinin gayrimenkulleri üzerine ipotek koydurmaları gibi işlemleri ya da bankaların borcun ödenmesine dair görüşme ve protokol yapılması esnasında ortak karara varamaması, alacağın tahsil edilmesi süreci ve girişimlerini olumsuz etkileyebilir. Sonuçta her banka kendi alacağını tahsil etmenin çabasıdadır ve bu yüzden kredi müşterisinden aldığı teminatları nakde dönüştürme konusunda diğer bankalardan hızlı hareket etmek isteyecektir, bir bankanın bunu elde etmesi durumunda diğer bankaların alacaklarını tahsil etmeleri gecikecek ya da engellenecektir. Ülkemiz bankacılık sektöründe uygulanan ve ilerleyen bölümlerde bahsedeceğimiz İstanbul Yaklaşımı, bu sürecin ortak hareket edilerek sonuçlandırılması konusunda önem arz etmektedir. (Erkan, 2015:34)

1.3. Sorunlu Krediler ve Etkileri

Bir ülkenin finans sektörü, ekonomik durumunun öncü göstergesi konumundadır. Bu yüzden aktifin en önemli kalemlerinden olan kredilerin aktif kalitesini artıracak şekilde kredilerin tahsis edilmesi gerekmektedir. Bankaların yükümlülükleri genellikle kısa vadeli mevduatlar iken, varlıkları ise gerçek ve tüzel kişi kredi müşterilerine kullandırdıkları kısa ve uzun vadeli kredilerden oluşmaktadır. Gerçek ve tüzel kişi kredi müşterilerine tahsis edilen kredilerin vadelerinde tahsil edilememesi ise bankaların aktif kalitesini ve değerini azaltmakla birlikte yükümlülüklerini zamanında ve beklendiği şekilde yerine getirememelerine neden olmaktadır. (Yücememiş ve Sözer, 2011:45 & Karamustafa, 2013:12)

Aktif kalitesi göz önünde bulundurulmadan kredi tahsis edilmesi halinde, kriz zamanlarında kredilerin sorunlu hale gelme olasılığı artacak ve bu olasılık kaldıraç etkisi ile bankacılık sektöründen ülke ekonomisine bir domino etkisi oluşturacaktır. Sorunlu kredilerin artışı; reel sektörde sorun olduğuna işaret ederken, yalnızca kredi kullandıran bankaları ya da bankacılık sektörünü değil, ülke ekonomisini de olumsuz yönde etkiler. Krediler sorunlu hale geldikten sonra; bankaların iflaslarına neden olabilir, hükümetleri bankalara kaynak sağlamaya itebilir ki bunun sonucunda da reel faizlerde artış, ekonomide dalgalanmalar, varlık fiyatlarında ve para birimi değerinde gerilemeler görülebilir, bankaların kredilerle ilgili oranlarını ve tutarlarını olumsuz yönde etkileyebilir. (Yücememiş ve Sözer, 2011:45 & Karamustafa, 2013:12)

1.3.1. Bilanço Etkileri

Bankacılık krizlerinin ilk sinyallerinden biri, bankaların bilançolarının aktif kalitesinin sorunlu krediler yüzünden bozulmasıdır. Bu bozulma, varlıkların piyasa fiyatlarındaki düşüşler neticesinde yükümlülükleri karşılayamayacak şekilde nakde dönüştürülememesi olarak ortaya çıkmaktadır. Bankaların bilançolarında yapılacak incelemelerde; nakdî kredilerin tasfiye olunacak alacaklar hesaplarına aktarılması sonrasında aktifteki krediler tutarında düşüş, tasfiye olunacak alacaklar tutarında artış ve bunun neticesinde karşılıklar ayrılacak ve özel karşılıklar tutarında artış gözlenecektir. Sonuç olarak bilançodaki bu olumsuz göstergeler; aktifin kalitesi bozulacak ve kârlılığı düşecek, tasfiye olunacak alacakların kredilere oranı artacak ve sermaye yeterlilik oranını düşürecektir. (Erkan, 2015:34)

1.3.2. Kârlılığa Etkileri

Krediler tahsil kabiliyetine göre sorunlu hâl almasından başlayarak kısmen veya tamamen tahsil edilene veya tahsil edilemeyeceği anlaşılıncaya kadar karşılıklar yoluyla bankaya maliyet oluşturarak kârlılığı azaltacak yönde baskı oluşturur. Karşılıklar, kârı azaltıcı etkiye sahip olsalar da, risklerin en aza indirilmesi açısından gerekli bir kalemdir. (Yücememiş ve Sözer, 2011:45)

Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usûller Hakkında Yönetmelik'in

10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde *“Bu Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre, donuk alacak haline gelen tutarlar için döneme ilişkin faiz tahakkuku ve reeskontu yapılmaz. Donuk alacak haline dönüşen tutarlar için daha önce yapılmış bulunan ve tahsil edilmediği halde gelir yazılan faiz tahakkukları ve reeskontları, ilgili faiz geliri hesabı aynı tutarda borçlandırılarak muhasebe kayıtları üzerinde ters kayıtla düzeltilir veya iptal edilmesi suretiyle kapatılır. Tahakkuk ettirilen faizler borçludan nakden tahsil edilmemiş ise bu tutarlar iptal edilmez. Yapılan faiz tahakkuk ve reeskontları dahil olmak üzere kayıtlı donuk kredi tutarı tamamen birinci grup teminatlar ile karşılanabilmekte ise ve donuk alacak haline dönüşen tutar için nakden tahsil edilmediği halde gelir yazılan faiz tahakkukları ve reeskontları mevcutsa, bankalar bu gelir tutarını gelir hesaplarından çıkararak doğrudan diğer pasifler altında izlenecek “Kredi ve Diğer Alacaklar Değerleme Fonu” hesabına aktarmak zorundadır. Anılan Fon'a aktarılarak gelir yazılmayan söz konusu tutarlarla ilişkin faiz tahakkukları ve reeskontları iptal edilemez.”* ifadesi ile, tasfiye olunacak alacaklar hesap gruplarında bulunan kredi borçlularından faizler nakden tahsil edilmediği müddetçe gelir yazılamayacağı ve faiz tahakkuk ve reeskontu yapılamayacağı belirtilmiştir. (30 Haziran 2001 tarihli 24448 sayılı Resmî Gazete & Selimler, 2006:42)

Banka kârı, kredi türlerine bağlı olarak dönem sonlarında kredilere uygulanan tahakkuklar ve belirli dönemlerde uygulanan reeskontlar yüzünden ilgili miktarlarda düşük gözükcektir. Bu doğru kararın uygulanma sebebi ve mantığı, bankanın elde etmediği gelir ile kârlılığını yüksek göstermesini, mali yapısının yanıltıcı olmasını ve BSMV ödemesini engellemektir. (Erkan, 2015:35)

Mevduat gibi belirli bedeller karşılığı sağlanan kaynaklardan kullanılan kredilerin sorunlu hale gelerek tasfiye olunacak alacaklar hesaplarına alınması ve bankanın bu tutarları tahsil edememesi sonucu faiz ve komisyon kaybı yaşaması olasıdır. Takip hesaplarına alınan krediler için özel karşılıklar ayrılır, bu karşılıklar gider yazılır ve ayrılan her karşılık tutarı giderleri artırırken karşılıkların da azalmasına neden olmaktadır. (Selimler, 2006:43)

1.3.3. Sermaye Yeterliliğine Etkileri

Takipteki krediler, kredi riski kanalıyla, sermaye yeterliliği oranını etkiler. Bu oran, bankaların belirli bir dönemdeki risk düzeyi hakkında bilgi veren bir göstergedir. (Yücememiş ve Sözer, 2011:45)

Bankaların ve diğer kredi kurumlarının denetiminde birinci adım, üstlendikleri toplam kredi riskinin kontrol altında tutulması veya sınırlanmasıdır. Bu, aynı zamanda sermaye yeterlilik oranı uygulamasının da amacını teşkil etmektedir. Sermaye Yeterliliği Oranı % 8 olarak belirlenmekle birlikte bu, asgari bir oran olup yetkili makamların daha yüksek bir seviye tespit etmeleri mümkündür. (Selimler, 2006:46) Söz konusu oran aşağıdaki gibidir; (Altıntaş, 2018:112)

$$\frac{\text{Özkaynak}}{\text{Kredi Riski} + \text{Piyasa Riski} + \text{Operasyonel Risk} + \text{İSEDES \& İDES Riskleri}} \geq 0,08$$

Sermaye Yeterliliği Oranı'na ek olarak uygulanan Sermaye Yeterliliği Standart Oranı'nı ise aşağıdaki gibidir; (Altıntaş, 2018:128)

$$\frac{\text{Toplam Sermaye}}{\text{Kredi Riskine Esas Tutar} + \text{Piyasa Riskine Esas Tutar} + \text{Operasyonel Riske Esas Tutar}} \geq 0,08$$

Söz konusu oran asgari % 8 olarak belirlenmiştir ancak BDDK idari olarak bu oranın asgari % 12 olmasını hedeflemektedir. (Altıntaş, 2018:128)

Sermaye yeterliliği uygulaması; sermaye, aktif ve risk faktörlerinin ölçülmesini gerektirir. Bankaların sermaye yeterlilik oranları, kredi zarar karşılıkları kararlarına doğrudan bağlıdır ve sermaye yeterlilik düzenlemeleri kredi zarar karşılıkları üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. (Erkan, 2015:36)

Sorunlu krediler, gerçek ve adil bir fiyatlama ile satıldığı takdirde bankaların gelirleri ve sermaye yeterliliği oranı artar ve kayıtlarında yer alan sorunlu kredilerin düzeyleri azalır. Banka bilançolarındaki bu değişim sonucunda risk ağırlıklı varlıkları azalacak ve sermaye yeterliliğine olumlu etki edecek varlıkları da artacaktır. (Selimler, 2006:46)

1.3.4. Likiditeye Etkileri

Bankalar taahhütlerini zamanında yerine getirebilmek için mevduatlarında nakit veya nakde dönüşmesi kolay finansal araçlar bulundurlar. Bir banka, taahhütlerini gerçekleştirecek nitelikte araçlara sahip değilse, likidite riskiyle karşı karşıya olduğu söylenebilir. Bu risk genellikle bankanın kısa vadeli varlıklarının yine kısa vadeli yükümlülüklerini karşılayamaması durumunda ortaya çıkar. Bunu biraz açmak gerekirse; ülkemizde kısa vadeli mevduat ağırlıklı kaynak yapısının varlığından dolayı, faize duyarlı pasiflerin ortalama vadesinin faize duyarlı aktiflerin ortalama vadesinden kısa olması sonucu, faiz oranlarında meydana gelebilecek düşüşlerin sektörü olumlu, yükselişlerin ise olumsuz etkileyebileceğinden bahsetmek mümkündür. (Selimler, 2006:47)

Mevduatların daha çok 1-3 ay vadede yoğunlaşması, topladığı mevduatların bir kısmının döviz cinsinde olmasının ise kur riskini beraberinde getirdiği ve bankaların mudilere, diğer müşterilerine veya uluslararası kuruluşlara olan yükümlülüklerini zamanında karşılama sorumluluğu göz önünde bulundurulduğunda, geri ödeme yapması gereken zamanlarda likiditeye ihtiyaç duyarlar. Bu esnada aktifin bir kısmının tasfiye olunacak alacaklara bağlı olması bankayı daha fazla likit ihtiyacı içine sokacaktır, çünkü geri dönmesi hesaplanan kredi anapara ve faiz ödemelerinin vadesinde geri dönmemesi sonucu bankalar ilgili miktarlarda geri dönüş sağlayamadığı gibi bu miktarlar kadar da karşılık ayırmak durumunda kalmaktadır. Bu durum özellikle finansal krizlerin varlığında ve aktiflerinin çoğunu menkul kıymetlere bağlamış olan bankalarda söz konusu kıymetlerin düşük değerlilikle nakde dönüştürülmesinden dolayı banka gelir kaybıyla karşı karşıya kalırken aynı zamanda da artan kaynak ihtiyacı yüzünden yüksek maliyetlerle borçlanmak durumunda kalır. (Erkan, 2015: 38)

1.3.5. Banka Maliyetine Etkileri

Bankalar kredilendirme işlemi yaparken, en yüksek ve en düşük risk arasında bir denge sağlamalıdır. Yani, ne yüksek riskli kredilendirme yaparak kullandığı kredinin geri dönüşünden endişe duymalıdır ne de en az riskte kredilendirme yaparak minimum seviyede gelir elde etmeye razı olmalıdır diyebiliriz. Bankalar, az riskli işlemlere girmek istemeleri halinde ise piyasadaki bazı fırsatları kaçıırır, öte yandan kaçan bazı fırsatların maliyeti, fazla risk taşıyan kredilerden ve sorunlu kredilerden daha az olur. Bu bağlamda, fazla risk taşıyan kredilerin ve sorunlu kredilerin bankalara bazı maliyetleri olmaktadır;

- Tahsis edildikten sonra sorunlu hale gelen ve tahsil edilemeyen kredi anapara ve faiz ödemeleri, daha yüksek getiri beklenen alternatiflere yönlendirilemez,
- Sorunlu krediler için yürütülen takip işlemleri sonucu idari giderler artar,
- İlgili birimleri ve yöneticileri zamanlarını daha verimli şekilde harcamaları konusunda engeller,
- Bankanın piyasadaki itibarını ve gelişimini olumsuz yönde etkiler,
- Sorunlu kredilerin yasal mevzularda yönetimi uzman ekip gerektirdiğinden yüksek maliyet söz konusu olur,
- Yüksek miktarda sorunlu kredileri olan bankalarda ihtiyatlı davranarak düşük getirili çalışmak ve bankanın büyümesindeki yavaşlama çalışanları olumsuz etkiler,
- Bankaların nakit akışları/likiditeleri azalır veya düzensizleşir ve likidite ihtiyacı artar,
- Ayrılan özel karşılıklar ayrı bir maliyet meydana getirir,
- Bankaların uluslararası piyasalarda notunun olumsuz etkilenmesine, kredibilitesinin düşmesine, kaynak maliyetinin artmasına ve borçlanmasına olumsuz yönde etkide bulunur,
- Bankaların aktif ve pasif yönetimlerini, kârlılıklarını ve sermaye yapılarını ve banka şubelerinin kârlılıklarını olumsuz yönde etkiler. (Selimler, 2006:48,49 & Karamustafa, 2013:13)

En temel işlevi kredi vermek ve kâr elde etmek olan bankalar için, sağlıklı kredi geri dönüşleri, kredilerin sorunlu hale gelerek yukarıdaki maliyetleri ortaya çıkarmaması

ve mevduat ödemeleri gibi yükümlülüklerini yerine getirmeleri açısından oldukça önemlidir. (Erkan, 2015:39)

1.3.6. Bankacılık Sektörüne Etkileri

Takipteki kredilerin toplam kredilere oranının % 5 seviyelerinde olması normal karşılanmaktadır, ancak oranın yükselmesi bankacılık sektörüne ilişkin riskli bir görüntü vermektedir. Gelişmekte olan ülkelerin finansal krizlere olan duyarlılığını açıklamakta kullanılan modellerden birisi, *Bankacılık Sisteminin Zayıflığı*'dır. Bankacılık sisteminin zayıflığının ölçülmesi işlemi, sektördeki toplam sorunlu kredilerin toplam aktiflere oranlanması ile yapılır. (Selimler, 2006:50 & Karamustafa, 2013:13) Bu oranın ülkemizde son 10 yıldaki durumuna bakacak olursak;

Tablo - 2: Takipteki Krediler Oranının Ülkemizdeki Son On Yıllık Seyri

2007	2008	2009	2010	2011
% 3,48	% 3,68	% 5,27	% 3,66	% 2,70
2012	2013	2014	2015	2016
% 2,86	% 2,75	% 2,85	% 3,09	% 3,24

Kaynak: BDDK, "Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten - ebulten.bddk.org.tr/ABMVC". Erişim Tarihi: 6 Şubat 2018.

Özellikle ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerin finansal yapılarının ve bankacılık sektörünün kırılgan ve sorunlu yapıları, başta kendi vatandaşlarına olmak üzere uluslararası piyasalara ve kuruluşlara güven verme konusunda olumsuz şekilde etkilemektedir. Bu güvenin verilememesi; mudilerin bankalardan mevduatlarını çekmeleri, sıcak para akışının ve sermaye girişinin yavaşlaması ve hatta kesilmesi, bu ülkelerde faaliyette bulunan yabancı işletme ve yatırımcıların çıkışları gibi istenmeyecek olumsuz gelişmelerin yaşanmasını sebep olabilmektedir.

1.3.7. Reel Sektöre Etkileri

Bankacılık krizleri ve artan sorunlu krediler, ekonomik faaliyetlerde daralmaya yönelik etki edebilmektedir. Bankaların mali durumlarını düzeltebilmek adına borçlulardan alacaklarını en kısa zamanda tahsil etmek istemeleri ve bu borçlulara yeni krediler tahsis

edilmesinden vazgeçmeleri, özellikle bankaların finansal sistem ve ekonomi üzerinde büyük söz sahibi olduğu ülkelerde, ekonominin ve finansal sistemin daralmasına veya durgunluğa girmesine neden olabilmektedir. (Karamustafa, 2013:14)

Çeşitli ülkelerde görülen bazı krizlerde en çok etkilenen sektörlerin başında bankacılık sektörü gelmektedir. Bunun yanında sektör, krizlere yol açan faktörleri de içinde barındırmaktadır. Reel sektör ve bankacılık sektörünün devamlı iç içe olması nedeniyle, reel sektörü etkileyen krizler bankalara da ulaşmakta veya krizlerin bankaları ilk olarak etkilemesi sonucu bankaların kredi kullandırımını daraltması ve bunun da faiz oranlarını ve bazı maliyetleri artırması da reel sektörü etkileyebilmektedir. Söz konusu kredilerin geri ödenmesinin talep edilmesi, kredi müşterilerini likidite sıkışıklığına itebilmektedir. Oysa, bankacılık sektörünün sağlıklı ve güçlü bir bilançoya sahip olması, reel sektörün ve firmaların bilançolarının sağlıklı ve güçlü olmasına bağlıdır. (Selimler, 2006:118)

Bu olumsuz etkileşimin en büyük örneği Kasım 2000 - Şubat 2001 krizlerinde yaşanan olumsuzluklardır. Aralık 2000 tarihinde takipteki kredilerin toplam kredilere oranı % 10 seviyelerinde iken, Aralık 2001 tarihinde % 30'a yükselmiştir. Bunun yanında bankaların likidite sıkışıklığında ve ödeme gücünde olan işletmelerin yanında olmak yerine aldıkları teminatlara el koymayı tercih etmesi de söz konusu işletmelerin hayatta kalmasını zorlaştırmıştır. Yine aynı dönemde, 2001 yılında, imalat sanayi üretimi bir önceki yıla göre % 9,7 azalmış, kapasite kullanım oranı % 76'dan % 71'e gerilemiş ve bu olumsuzluklara paralel olarak işsizlik oranı % 6'dan % 10'a yükselmiştir. Ekonominin gösterdiği bu tepkilerden, bankacılık sektöründe yaşanan krizlerin ve artan sorunlu kredilerin önce söz konusu kredileri kullandıran bankaları, sonrasında sektörü ve en sonunda da reel sektörü ve ülke ekonomisini nasıl etkilediği açıkça görülebilmektedir. (Karamustafa, 2013:14,15)

Bankaların kredilerin tahsili aşamasında likidite riskini önlemesi ve kullandırdıkları kredileri sorunlu hale gelmeden tahsil etmeleri önemlidir, ancak bunu reel sektör firmalarının faaliyetlerine, likiditelerine ve kârlılıklarına zarar vermeden yapmaları gerekmektedir. Aksi takdirde firmaların likiditeye sıkışmaları ve borç ödeyecek yeterliliğe ve mali güce sahip olmamaları kredi geri ödemelerini engelleyecektir, kredi geri ödemesini tahsil edemeyen bankalar da bu şekilde likidite sıkışıklığına sürüklenecektir. Bu kısır

döngü ise hem bankacılık sektöründe hem de reel sektörde durgunluğa veya daralmaya sebep olacaktır. (Erkan, 2015:40)

Bahsettiğimiz bu nedenlerden ötürü bankalar; finansal durumlarını ve imajlarını tehlikeye atacak ve kendisine ve genel olarak ele alırsak sektöre ve ülke ekonomisine duyulan güveni sarsacak söz konusu sorunlu kredilerini elden çıkarmak isterler.

1.4. Sorunlu Kredilerin Çözüm Yolları

Sorunlu kredi, kredilendirme sürecinde yapılan denetim ve gözetim safhaları ile saptanır. Sorunlu kredilerin doğru saptanması ve onlara karşı doğru önlemler alınması, kısa vadede elbette çözüm sağlar, ancak unutmamak gerekir ki kredinin sorunlu hale gelmesine neden olan esas sebeplerin bulunarak ortadan kaldırılması bankayı uzun vadede kredileri açısından daha fazla güvence altına alacaktır. Kullandırıldıktan sonra takip edilmemesi ve erken uyarı sinyallerinin dikkate alınmaması nedeniyle sorunlu hale gelebilen kredilerin derhal çözüme kavuşturulması gerekmektedir. (Erkan, 2015:43)

Uygulanabilecek çözüm yolları farklılık göstermekle birlikte; esas tercih edilmesi gereken, bankaların kredi kullanan firmaların tasfiyesine neden olmadan kredinin tahsilini gerçekleştirmesidir. İşletmenin verdiği teminatlara el koymak ve onları nakde dönüştürmek veya işletmelerin tasfiyelerine neden olacak çözüm yollarını izlemek daha önce değindiğimiz üzere bankacılık sektöründe, reel sektörde ve ülke ekonomisinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. (Karamustafa, 2013:15)

Çeşitli nedenlerle akışkanlığını kaybeden kredilerin sorunlu hale gelmesine neden olan sebeplerin saptanmasına yönelik çalışmalar yapılması, kredinin tahsilatına yönelik politikaların belirlenmesini kolaylaştırabilmektedir. Kredinin zarara dönüşmemesi veya donuk alacak haline gelmemesi için karşılık ayrılmasına başlanması bankaların mali durumlarının sağlamlığı açısından gereklidir. Kredinin sorun teşkil ettiği tespit edildiği anda takip ve izleme sürecinin başlaması gerekmektedir. Bu süreç uzun ve ayrıntılı yasal süreçlerin yaşandığı zorunlu bir aşamadır. Sorunlu kredilerin varlık yönetiminde yetkin kuruluşlara aktarılması bankaların temel faaliyetleri üzerine yoğunlaşmalarına yardımcı olur. Sorunlu kredilerin takip edilmesine/izlenmesine yönelik süreç aşağıdaki gibidir;

- Karşılık ayrılması,
- Borcun yeniden yapılandırılması,
- İlave Teminat istenmesi,
- İlave sermaye temin edilmesi,
- Teminatları nakde dönüştürmek,
- Yasal takibe geçerek garanti ve teminatlara başvurmak. (Karamustafa, 2013:16 & Erkan, 2015:41)

1.4.1. Karşılık Ayrılması

Bankaların belirli bir süre içinde tahsil edilmeyen/edilemeyen krediler için kredinin vadesine, tutarına ve teminatına göre karşılık ayırma zorunluluğu vardır. (Erkan, 2015:41)

Daha önce değindiğimiz üzere, Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in ikinci ve üçüncü bölümlerinde bankaların sorunlu krediler için yapması gereken sınıflandırma ve bu sınıflandırmalar için ayrılması gereken özel ve genel karşılıklar ve Tekdüzen Hesap Plânı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ'e ve Katılım Bankalarının Uygulanacak Tekdüzen Hesap Plânı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ'e göre de muhasebeleştirme ilkeleri tanımlanmıştır.

1.4.2. Sorunlu Kredilerin Yapılandırılması

Sorunlu kredilerin tespit edilmesi halinde izlenecek yol, kredi anapara ve faizinin tahsil edilerek çözülmesidir. Kesin ve yazılı bir kural veya formül olmasa da, kredinin niteliğine ve mevcut koşullara uygun, bankayı zarara sokmayacak bir çözüm geliştirilmesi gerekmektedir. Kredi yeniden yapılandırıldığı takdirde, risk içine görülen tutarının tamamının tahsil edilmesi adına bankaların takip edecekleri üç farklı yol bulunmaktadır. (Erkan, 2015:43,44)

Bankaların takip edecekleri ilk yol, *Müşteri İle İlişkileri Sürdürmek*'tir. Bu, kredileri sorunlu hale gelen şirketlerin finansal durumlarının güçlendirilmesine, faaliyetlerini devam ettirmelerine katkıda bulunacak imkânların tanınması (nakdî veya gayri nakdî ek kredi kullanılması gibi) ile ilişkilerin devam ettirilmesi yoludur. Burada; kredi müşterinin güvenilirliği, işbirliği eğilimi, açıklığı, dürüstlüğü, işletmenin varlığını

devam ettirmesi ve sorunları kabul etmesi ve çözümlenmek istemesi önemli rol oynar. Bankacılıktaki uygulama deneyimleri, sorunlu kredi ilişkilerinde farklı müşteri tiplerinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. (Karamustafa, 2013:16 & Erkan, 2015:44)

İlki; KOBİ'ler gibi birçok görevin yöneticilerde birleştiği ve muhasebe, denetim veya dönemsel rapor hazırlama gibi uygulamaların geç yerine getirildiği, sistematik ve stratejik çalışmak yerine geleneksel uygulamalar ve hazırlıksız davranışlarla yönetim ve plânlama işlevlerinin verimli çalışmadığı müşteri tipidir ve içinde buldukları sorunlu durumun farkında olmazlar. (Erkan, 2015:44)

Diğer müşteri tipi ise; ilkinin tersine herşeyin bilincinde olup, ek kredi de dahil gerekli önlemler, plânlamalar ve yürütmelerle birlikte banka ile firmanın finansal durumunu düzeltmek için bir arada çalıştığı müşteri tipidir. (Erkan, 2015:44)

Bahsedeceğimiz son müşteri tipi ise; ortak hareket etmeye ve bankaların kredi müşterisinden beklediği açıklığa ve işbirliğine elverişli olmayan, kısaca *Karakter Eksikliği* kavramıyla açıklanabilecek müşteri tipidir ve bunlar işletmelerin kriz dönemlerinde yasalara aykırı davranabilecek olup, bu kuruluşlar için takip edilebilecek en iyi yöntem kanuni takip yoludur. (Erkan, 2015:44,45)

Bankanın müşteri ile ilişki içinde bulunmaya ve sorunu çözmeye karar vermesi halinde *Müşterinin Finansman Plânının Hazırlanması* sürecine başlanır. Burada müşterinin toplam borç bakiyesi, ödemeleri ve tahsil edebileceği alacakları çıkarılarak en az bir yıllık geleceğe dönük ve gerçekçi tahminlerle hazırlanacak nakit akımı oluşturulur. Bu tablolar, bankaların borçlarını en erken ne zaman tahsil edebileceklerine ve kredi geri ödenebilirliğine dair de bilgi verir. Banka borcun ödeneceğine ikna olduğu ve yeterli kalitede teminat ettiği takdirde kredi müşterisine ek kredi sağlayabilir. Daha sonra ihtiyaç duyulan fon miktarı da netleştirilir ve bu ihtiyacın karşılanmasına yönelik adımlar atılmaya başlanır. İlk etapta işletme sahiplerinin veya ortaklarının sermayeye katkıları beklenir. Bunu; işletme varlıklarının ya da yan kuruluşların satışı veya kefalet verenlerin borcu ödemesi gibi alternatifler izler. (Erkan, 2015:45,46)

Finansal Yapının Güçlendirilmesi, yukarıda değindiğimiz finansal plânlamanın ertesi safhasıdır. Finansal yapının güçlendirilmesinde amaç, işletmelerin başarısızlığına

neden olan etkenlerin belirlenerek ortadan kaldırılmasıdır. İşletmeler içinde buldukları sıkıntıyı atlatabilmek için bankalara plânlarını sunarlar ve karşılıklı gerekli önlem ve öneriler hakkında görüşürler. İşletmelerin aldıkları kararlar genellikle öznel, ancak bankalar dışarıdan bakma olanağına sahip oldukları için nesnel karar verirler ve işletmelerden de bunu isterler. Kararlar ve işletmenin durumu değerlendirildikten sonra; aşınma payı, yönetim kademesi, işletme personeli ve işletme tesislerinin değiştirilmesi, mal edinmek yerine finansal kiralama yapılması, kullanılmayan varlıkların elden çıkarılması ve satın alma pazarında yeni kolaylıklar gibi finansal kaynaklarda sağlama yapılabılır. (Erkan, 2015:46)

Bankaların takip edecekleri ikinci yol, *Teminatların Nakde Dönüştürülmesi*'dir. Müşteri ile yapılan görüşmelerin anlaşmazlıklarla noktalanması veya sonuç alınmayacağına anlaşılması üzerine takip edilecek politika artık teminatların nakde dönüştürülmesi yoluyla alacağın tahsiline çalışmaktır. Bu sürecin kısa veya uzun sürede noktalanması veya maliyetli olup olmaması müşterinin iyi veya kötü niyetine göre doğru orantılı olarak değişebilmektedir. Ayrıca; teminatların riski kapsama seviyesi, nakde dönüştürülmesi söz konusu olan teminatların değeri krediler sorunlu hale geldiklerinde düşmesinden dolayı son derece önemlidir. Sonuçta, kredi sorunlu hale geldiğinde teminatların satışları piyasa fiyatının altında gerçekleşir. Teminatlandırma aşamasında bu ihtimallerin göz önünde bulundurulması ve gerekli titizlikle hareket edilmesi halinde, sorunlu kredilerin bu şekilde tahsilatı aşamasında sorun yaşanmayacaktır. (Erkan, 2015:47)

1.4.3. İlave Teminat ve Sermaye Talep Edilmesi

Bankalar kredi risklerini azaltmak amacıyla çeşitli önlemler alabilirler. Bunlar arasında daha önceden verilmiş ve ödeme gücüne düşmüş müşterilerin ticari sürekliliğini sağlamaya yönelik ödemelerini kolaylaştırmak amacıyla bazı avantajlar sağlayabilirler. Faiz değişikliği, vade uzatma, ödeme koşullarında farklılaşma gibi alternatifler bu avantajlar arasında sayılabilir. Ancak diğer taraftan da çeşitli risk azaltıcı önlemlere de başvurabilirler. Bunlar arasında, işletmelere ek kredi sağlamaları durumunda ilave teminat ya da geleceğe dönük ve gerçekçi şekilde oluşturulan nakit akım

tablolarından saptanan ihtiyaç duyulan fonlar için işletme ortak veya hissedarlarından sermayelerini güçlendirmek için ilave sermaye talep edilmesi örnek olarak gösterilebilir.

1.4.4. Yasal Tahsilat Yollarına Başvurulması

Sorunlu kredilerin tespit edilip, çözüm alternatiflerinin sonuçsuz kalmasının ardından bankalar tahsilatlarını yapabilmek adına başvurdukları bir yöntemdir. Bunun dışında bankaların; nakit veya mevduat durumu yeterli veya uygun olmayan ya da güvenilirlik ve nakde dönüşme dereceleri yüksek olmayan ve kredileri sorunlu hale gelen kredi müşterileri söz konusu olduğunda izleyebileceği en iyi yol, en kısa zamanda yasal takibe geçerek borçlunun diğer alacaklılarından önce işletmelerin tüm malvarlıklarına haciz koydurmak, varsa teminatları yasal ve rızaî yoldan nakde dönüştürmek ve alacağı tahsil etmektir. Olası bir gecikmede, yani diğer alacaklıların daha hızlı davranması durumunda, kredi daha da kötüleşerek bankanın alacağını tahsile etmesi zorlaşacak ve teminatlarda değer düşmesi yaşanacaktır. (Erkan, 2015:47)

1.4.4.1. Özel Takip Süreci

Henüz bankanın kredi müşterisinden borç konusunu talep etme hakkı dolmadan yani borç muaccel olmadan, olağan takip ve kontrol aşamalarında kredinin tahsil edilmesinde beklenmeyen gelişmelerin olmasıyla birlikte kredi müşterisinin kredi değerliliğinin devam ediyorken, şüphe oluşması durumunda idari ve kanuni takip yollarına başvurmadan kredinin vadesi içinde geri dönüşünü kolaylaştıracak önlemlerin alınması sürecidir. Bu aşamada kredi müşterisinin kredi değerliliğinin analiz edilirken;

- Kredi müşterisinin ödeme gücünde önemli değişiklikler olup olmadığı,
- İşletme özkaynaklarının kredinin vadesinde sorunsuzca ödenmesini karşılayıp karşılamayacağı,
- İşletme sermayesinin işletme faaliyetlerini karşılamaya yetip yetmediği,
- İşletme hakkında icra-iflas talebi bulunup bulunmadığı,
- İşletmenin borç yükü ve ödemelerinde sıkıntı ve uyum sorunu olup olmadığı

gibi unsurlar kontrol edilerek kullanılan kredinin ve kredi müşterisinin değerliliğinin titizlikle analiz edilmesi gerekmektedir. Bu takip aşaması önleyici nitelikte olup, bankaya doğru önlemleri doğru zamanda alması için imkân tanır. (Karamustafa, 2013:17)

1.4.4.2. İdari Takip Süreci

Gecikmiş alacağın doğduğu günden yasal takibin başlamasına kadar geçen ve ihtarnamenin banka tarafından kredi müşterisine keşide edilmesi ile başlayan süreçtir. Bu aşamada önemli olan, gecikmiş alacağın esas sahibi olan yani krediyi kullandıran şube yöneticilerinin alacağa kendi alacağı gibi bakıp kanuni takip prosedürlerini başlatmadan alacağın bir ödeme plânına bağlanarak tahsili çalışmalarını yapmalarıdır. Ancak şunu söylemekte fayda vardır; kredi şubeden kullanılmış olsa dahi, banka genel müdürlük onayı ile kullanılmışsa idari ve kanuni takip aşamalarında yetki genel müdürlük ilgili birimlerindedir. (Erkan, 2015:48)

Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te "*Kredi değerliliğinin zayıflaması olarak yorumlanamayacak nedenlerle anapara ve/veya faiz ödemelerinin tahsili, vadelerinden veya ödenmesi gereken tarihlerden itibaren otuz günden fazla geciken ancak doksan günü geçmeyen alacaklar.*" olarak tanımlanan *Yakın İzlemedeki Krediler* bu aşamada takip edilir. Bu kredilerin belirleyici özellikleri aşağıdaki gibidir;

- Kredi borcunun kredi müşteriden talep edilebilir/muaccel hale gelmesi ve temerrüde düşmesi,
- Kredi müşterisinin ve kredinin değerliliğinin yitirilmesi,
- Ödememe durumunun geçici likidite sıkıntısından kaynaklanması,
- Kredinin ödenmesi işleminde, vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren otuz ile doksan gün arası gecikmenin bulunması ve en fazla doksan günlük sürede alacağın tahsil edilmesi,
- Yeterli teminatın bulunması veya talep edildiği takdirde alınabilmesi,
- Kredi müşterisinin diğer alacaklılarının alacaklarını tahsil etmek için harekete geçmiş olmaması. (Karamustafa, 2013:18)

İdari takip sürecinde yapılan değerlendirmelerin olumsuzluğu, kredi müşterisinin borcuna bankanın tercih etmeyeceği şekilde yaklaşımı, teminata dayanarak kısa bir süre için de olsa kredi borcunun taksitlendirilmesi ve kredi müşterisine ek süre tanınması gibi çabalara rağmen kredinin geri ödenmesine dair şüpheler varsa, artık kanuni takibe geçilmesi gereken aşamaya gelinmiştir. (Karamustafa, 2013:18)

1.4.4.3. Kanuni Takip Süreci

İdari takip aşamasında kredinin tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması, borçlu ile anlaşılmasına karşı ödemenin vadesinde yapılmaması, şirket ile yapılan görüşmelerin olumlu sonuçlanmaması ve bir şey yapılmadan beklenmesi halinde hem borçlunun diğer alacaklılarının daha hızlı davranması hem de geçecek zamanın başka alacakların yararına işleyebileceği gibi etkenlerin dikkate alınması sonucu yürütülecek aşamadır. Bu aşamada işlemlerin yürütülmesi yetkisi banka genel müdürlüklerinin hukuk birimlerindedir, işlemlerin hızlı sonuçlandırılması ve alacağın tahsili için şubeler ve genel müdürlük ilgili birimleri eş zamanlı ve işbirliği ile çalışmaktadır. (Karamustafa, 2013:19)

Kanuni takip süreci başlamadan önce banka alacağı öncelikli duruma gelmiş yani kanuni takip yapılmasının zorunlu hale gelmiş olması ve gecikmenin doksan günü aşmış olması gerekmektedir. Banka alacaklarının öncelikli duruma gelmesi için, borçlulara ve varsa kefillere ihtarname keşide edilmelidir. Çünkü borç öncelikli olsa dahi, borçlunun temerrüde düşmesi yani mütemerrit borçlu olması için kendisine alacaklı tarafından ihtarname çekilmelidir. TBK'nın 117'nci maddesinde "*Muaccel bir borcun borçlusuna, alacaklıının ihtarıyla temerrüde düşer.*" ifadesinde bunun gerekliliği belirtilmiştir. Ayrıca; banka alacağının öncelikli kılınmasını garanti altına almak için genel kredi sözleşmesinde imzaları bulunan müşteri, müşterek borcu veya müteselsil kefillere 7201 sayılı Tebligat Kanunu gereğince noter aracılığıyla yaptığı ihbar ve çektiği ihtarnamelerin muhataplarına ulaşıp ulaşmadığını tespit etmelidir. İlgili ihtarnamelerin muhataplarına keşide edilmelerine rağmen sonuç alınamadıysa kanuni izleme ve tahsil aşamasına geçilmelidir. (Erkan, 2015:49 & 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu)

Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5'inci maddesinde bu alacaklar donuk alacaklar olarak kabul edilmiştir. (Karamustafa, 2013:19)

Sorunlu kredilerin çözümünde kullanılan ve uzman bir hizmet olan diğer yol ise kredinin Varlık Yönetim Şirketleri tarafından tahsil edilmesidir. Varlık yönetim şirketleri, artık çok daha sık duyduğumuz, özel veya kamu kaynaklı kurulan, temel amacı; mali kuruluşlar üzerinde sorun oluşturan varlıkları satın alarak temizleyip ekonomiye kazandıran ve kredilerin geri dönme miktarını en yükseğe çıkarmaya çalışan veya finans sektöründeki sorunlu varlıkların piyasalarca kabul gören ve ticari koşullarda pazarlanabilir ürünlere dönüştürülerek piyasaların ve bu ürünlerin tekrar akışkanlık kazanması için çalışan ve ortaklarına sermaye getirisi getirmeyi hedefleyen piyasa aktörlerindedir. (Oy, 2009:63 & Karamustafa, 2013:19)

1.5. Sorunlu Kredilerin Geçmişi ve Çözümüne Yönelik Yaklaşımlar

20'nci yüzyılın son çeyreğinde artan küreselleşme ve finansal serbestleşme sonucu ekonomiler ve ekonomide faaliyet gösteren mali kuruluşlar dışa açılmış ve uluslararası sermaye ülkeden ülkeye akar hale gelmiştir. Bu serbestleşme ve küreselleşme hareketleri ile birlikte, ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde beklenti; tasarruf oranı, istihdam, büyüme ve milli gelir gibi kalemlerin olumlu yönde etkilenmesi ve ülke refahının artmasıyla, beklentilerin tersine ülkelerin ödeme dengesi açıkları artmış, tasarruf oranları düşüş göstermiş ve artan finansal kırılganlıklar birçok yeni krize davetiye çıkarmıştır. (Karamustafa, 2013:31)

Türkiye'de özellikle Kasım 2000 - Şubat 2001 krizlerinden sonra bankaların sermayeleri sorunlu kredilerin artmasıyla önemli ölçüde azalmıştır ve mali yapıları bozulan bazı bankalar TMSF'ye devredilmiştir. Bazı yıl 1990 kabul edersek; o dönem toplam aktifler 170,3 milyar TL, krediler 80 milyar TL ve mevduat 95,3 milyar TL iken, 2000 yılında bu kalemler sırasıyla; 104,1 milyar TL, 31,8 milyar TL ve 58,9 milyar TL'ye yükselmiştir. Sorunlu kredilerde artışın etkilerini inceleyecek olursak; kredilerin bankacılık sektörünün toplam aktiflerinin içindeki payı % 47'den % 33'e gerilemiş, buna bağlı olarak kredilerin mevduata oranı % 84'ten % 51' gerilemiştir. Ayrıca kredilerden elde edilen faiz

geliri % 69,2'den % 38'e kadar düşmüştür. 1990 yılında takipteki krediler, kabul edilebilir % 5 seviyelerindeyken bu oran 2000 yılında % 11,5, 2001 yılında ise % 37,4 olarak gerçekleşmiştir. (Karamustafa, 2013:37,38 & Şahbaz ve İnkaya, 2014:70)

1980 sonrası dönemde izlenen politikalar, yaşanan krizler, enflasyon, döviz ve faiz riskinin artması, kredi maliyetlerinin yükselmesi gibi etkenler sorunlu krediler problemini beraberinde getirmiştir. 2001 krizinden sonra BDDK, toplam kredi portföyünün yaklaşık üçte birine ulaşan üç tip geri dönmeyen kredi sorunu ile karşı karşıya kalmıştır: iflas eden ve TMSF tarafından el konulan birkaç özel bankanın bağlantılı borç verme uygulamaları, kamu bankalarının geri dönmeyen kredileri ve özel bankaların geri dönmeyen kredileri. (Şahbaz ve İnkaya, 2014:71)

Sorunlu kredilerin ülkemizdeki son on yıllık seyrine bakalım;

Tablo - 3: Sorunlu Kredilerin Ülkemizdeki Son On Yıllık Seyri

Kalemler / Yıllar	2007	2008	2009	2010	2011
Nakdî Kredi (mio TL)	295,9	381,4	414,4	545,8	701,8
Gayrı Nakdî Kredi (mio TL)	96,7	125,8	134	163,5	218,5
Toplam Krediler (mio TL)	392,6	507,2	548,8	709,3	920,3
Takipteki Krediler (mio TL)	10,3	14	21,8	19,9	18,9
Takipteki Krediler/Nakdî Kredi (%)	3,48	3,68	5,27	3,66	2,70

Kalemler/Yıllar	2012	2013	2014	2015	2016
Nakdî Kredi (TL)	818,1 mio	1.077 mlr	1.277 mlr	1.531,7 mlr	1.791,5 mlr
Gayrı Nakdî Kredi (mio TL)	241	333,9	383,6	458,4	552,2
Toplam Krediler (mlr TL)	1.059,1	1.410,9	1.660,6	1.990,1	2.343,7
Takipteki Krediler (mio TL)	23,4	29,6	36,3	47,4	58
Takipteki Krediler/Nakdî Kredi (%)	2,86	2,75	2,85	3,09	3,24

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten - ebulten.bddk.org.tr/ABMVC” & “FinTürk - ebulten.bddk.org.tr/finturk#”. Erişim Tarihi: 18-19 Aralık 2017.

Ülkemiz ekonomisi, Kasım 2000 - Şubat 2001 ikiz krizlerinin etkilerini üzerinden attıktan sonra, bankaların kredi kullandırımının normale dönmeye başlaması, ülkemizdeki

kredi hacmini ve bankaların aktiflerinde kredilerin payını arttırmıştır. Sorunlu krediler ise dönemin ekonomik ve siyasi gelişmelerine ve bunların etkilerine göre farklılık gösterse de, bankalar yeterli karşılıkları ayırdıkları için söz konusu sorunlu krediler risk teşkil etmeyecek ya da başka bir deyişle riskin yönetilmesine imkân verecek düzeyde olmuştur.

Sorunlu kredilerin çözümü için farklı kanallardan bazı yöntemler denenmiştir. Bunlardan ilki, 1990'lı yıllarda reel sektörün yaşadığı ekonomik krizin aşılması amacıyla yönelik olarak geliştirilen ve dünyada geliştirilen yeni yöntemlere temel olarak alınan Londra Yaklaşımı, ülkemizde yine Londra Yaklaşımı'ndan türetilen İstanbul Yaklaşımı ile onu takip eden Anadolu Yaklaşımı ve son olarak tüm dünyada bu alanda uzmanlaşan ve ülkemizde de var olan Varlık Yönetim Şirketleri'dir. Kamu tarafından yapılan bu düzenlemeler ile, finans kuruluşları ile borçluların bir araya gelmeleri ve borçların yeniden yapılandırılarak sistemdeki borç yükünün en aza indirilmesi ve gerçek veya tüzel kişilere ait olan bu borçların tekrar ekonomiye kazandırılması amaçlanmıştır. (Oy, 2009:63,64)

Bankalar, finansal durum tablolarına yük olan, karşılık ayırma gibi yükümlülükler yükleyen, alternatif yatırımları değerlendirememelerine sebep olan veya en basiti kârlılıklarını ve istikrarlı ve devamlı büyüme çabalarını olumsuz etkileyen sorunlu kredilerden; Londra, İstanbul ve Anadolu Yaklaşımları ve Varlık Yönetim Şirketleri ile kurtarılmaya çalışılmıştır.

1.5.1. Londra Yaklaşımı

İngiltere Merkez Bankası tarafından 1970'li yıllarda yürürlüğe konulan *Londra Yaklaşımı*, finansal darlığa düşmüş firmaların borç yapılandırma sürecinde rehberlik eden ve yasal olarak bir bağlayıcılığı bulunmayan prensiplerdir. Temel amacı; bankalara ve diğer alacaklı kuruluşlara sorunlu kredilerle ilgili izlemeleri gereken prosedürü göstermektir. Ancak bu prosedür hukuki bir temele dayanmadığı için Banka'nın kuralları yalnızca tavsiye niteliği taşımaktaydı. Bu yüzden gönüllülük esasına dayalı olarak geliştirilen ve yürütülen bu yaklaşımda tarafların, yani alacaklının ve borçlunun bu yaklaşımla sorunlu krediyi veya sorunu ortadan kaldırmaya gönüllü olmaları gerekmektedir. (Küçükbay ve Demirhan, 2002 & Sipahi, 2003:26)

O yıllarda yüksek enflasyonun yanında endüstriyel daralma tehlikesi ile boğuşan İngiltere’de ticari bankalar, sayısı hızla artan sorunlu kredilerle baş edebilmek için hiç deneyimleri olmadığı halde şirket kurtarma birimleri kurmuşlar, ancak o dönemki icra-iflas kanununun gönüllü yapılandırmalara izin vermemesi sonucu bu hareket etkisiz bir girişim olarak kalmıştır. Bu gelişmelerin ardından İngiltere Merkez Bankası, bu konuda yasal bir bağlayıcılığı ve görevi bulunmadığı halde tarafsızlığı, bağımsızlığı ve güvenilirliği sayesinde koordineli şirket kurtarma operasyonları ile;

- Bankaların ve diğer kuruluşların başarısızlıklarından dolayı uğrayabilecekleri zararları en aza indirmek ve yaşayabilecek durumdaki firmaların gereksiz yere tasfiyesinden kaçınarak istihdam ve üretimi korumak,
- Yeniden yapılandırma süreci devam eden borçlu firmaların alacaklılarının bir kısmının diğer alacaklılar aleyhine hareket etmesini engellemek ve bir firmanın, iflas etmiş veya iflas etme ihtimali olan firmalarla birlikte değerlendirilmesi sonucu yeniden yapılandırma sürecinin zarar görmesini engellemek

gibi amaçlarla söz konusu operasyonlara aktif olarak katılmaya karar vermiştir. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

İlerleyen dönemlerde İngiltere Merkez Bankası, operasyona katılacak bankaları bir araya toplamış, alacaklılardan birini lider banka tayin etmiş ve 1980’li yıllara gelindiğinde uzun vadeli ekonomik büyüme eğilimi doğrultusunda yatırımların kısa ve orta vadeli kredilerle finanse edilmesi, buna paralel olarak finansal sektördeki kredi hacminin fazla genişlemesi, bu kredilerin geri dönüşlerinde yaşanan sıkıntılar ve kredilerin bankalar tarafından geri çağırılması gibi sıkıntılarla birlikte bu kredileri kullanan firmaların kredi vadesinin yeniden düzenlenmesinden dolayı sıkıntıya düşmeleri gibi gelişmeler neticesinde şirket kurtarma operasyonlarını özel sektöre bırakmaya ve zordaki firmalarla direkt olan bağlantısını kesmeye karar vermiştir. (Küçükbay ve Demirhan, 2002 & Sipahi, 2003:28)

1990’lı yıllarda ise bankacılık sektörü ile yapılan resmi olmayan görüşmeler sonucu İngiltere Merkez Bankası, geçmişte olduğu gibi yeniden yapılandırma operasyonunda sorunlu şirketlerle irtibata geçmek yerine alacaklı konumundaki bankalar ile borçlu konumundaki firmalar arasındaki görüşmelerin olumlu sonuçlandırılmasını hızlandıran bir

rol oynamıştır. Aynı yıllarda yaşanan durgunlukta bu yaklaşım sayesinde bankaların, ortakların ve diğer alacaklıların bir araya gelerek, yaşayacak işletmelerin yeniden yapılandırılmasıyla ilgili ortak bir çözüm araması ve sonuca ulaşmasıyla birçok şirket kurtulmuştur. (Küçükbay ve Demirhan, 2002 & Sipahi, 2003:29)

Londra Yaklaşımı ile ilgili üç ana prensipten söz edebiliriz;

- Bankaların bireysel değil ortak çıkarları için hareket etmeleri;
- Borçların yeniden sürece bağlanması ile ilgili kararların oybirliğiyle alınması;
- Resmi iflas işlemlerinin sonuçlarıyla ilgili kayıpların ve kazançların alacaklılar arasında öncelik sırasıyla orantılı olarak dağıtılmasıdır. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Londra Yaklaşımı'nın işleyişine ana hatları ile bakacak olursak;

- Esas alacaklılar ilk andan itibaren firmanın finansal zorlukları yüzünden resmi iflas işlemlerine başvurmak yerine hukuki olmayan çözüm yollarına başvurmakta istekli olmalıdır.
- Bununla birlikte alacaklılar, bütün taraflara sunulan ve paylaşılan bilgiler yardımıyla firmanın uzun dönemde varlığını koruyabilme gücünü analiz etmelidir.
- İnceleme sürecinde firmanın alacaklıları, tedarikçilerin ve müşterilerin güvenini kaybetmeyecek şekilde firmanın faaliyetlerine devam etmesine izin vermelidir.
- Yapılan incelemelerin sonucunda esas alacaklılar firmanın uzun dönemde desteklenmeye değer olup olmadığına, değerse ne şekilde destekleneceğine dair ortak bir karara varmak durumundadır.
- Çalışmaların hızlandırılması için koordinatör veya bir lider banka seçilebilir ve izleme komitesi oluşturulabilir.
- Borçlu firmanın olası likidite sorunlarıyla karşılaşması halinde firmanın mevcut kredisine yeni eklemeler yapılmalıdır.
- Eğer alacaklılar firmanın varlığını koruyabileceğine karar verirlerse, yine ortak şekilde alınan bir karar doğrultusunda ve daha uzun dönemli finansal destek sağlayabilirler. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Ancak; bankalar arasında oybirliği sağlanmasının gerekliliği, firma kurtarma s¼recine katılmayan alacaklıların ¼deme taleplerinden firmayı koruyacak bir resmi geciktirme/erteleme kararının olmaması, bankalar ve diğer alacaklı kuruluşların zarar etme riskleri ortadan kaldırılmaya ¼alışılırken ekonomik a¼ıdan sıkıntıda olan firmaların durumunun göz ardı edilmesi yaklaşımın eksik yönleri olarak gör¼lmektedir. Ayrıca, alacaklıların alacağından kaynaklı zarar telafi edilirken, borçlunun varlığını sürdür¼bilmesi adına bir ¼aba veya garanti bulunmamaktaydı ve düzenleyici otoritelerin ve yasal düzenlemelerin eksikliği hissediliyordu. (K¼¼¼kbay ve Demirhan, 2002)

Londra Yaklaşımı zor durumda kalan firmaların kurtarılmasını garanti etmese de, başarılı şekilde uygulanması halinde alacaklılar ve ortaklar a¼ısından firma değerinin korunmasını sağlar ve istihdam ile üretim kapasitesinin azalmasını önler. Londra Yaklaşımı, İngiltere Merkez Bankası'nın katıldığı 160'tan fazla ve katılmadığı daha fazla sayıda operasyon ile pek çok kez başarıya ulaşmış ve bankaların, hisse sahiplerinin ve firmaların zarar ihtimalini ortadan kaldırmış, yeniden yapılandırma ile firmaların gereksiz tasfiyesi engellenerek üretim ve istihdam seviyesi korunmuş ve kendisinden sonra geliştirilecek yöntemlere ön adım olmuştur. (K¼¼¼kbay ve Demirhan, 2002 & Sipahi, 2003:32,33)

Ekonomik durgunluklar ve krizler sonucu Londra Yaklaşımı, kendisinden sonra ¼eşitli ülkeler tarafından geliştirilen yöntem ve yaklaşımların öncüsü olmuş ve ülkemizde de firmaların ve bankaların finansal zorluklarını atlattıklarına yardımcı olmak amacıyla İstanbul Yaklaşımı'na uyarlanmıştır. (K¼¼¼kbay ve Demirhan, 2002)

1.5.2. İstanbul Yaklaşımı

¼lkemizde bug¼ne kadar yaşanan tüm krizlerden ciddi şekilde etkilenen reel ve mali sektörler Kasım 2000 - Şubat 2001 krizlerinde yeni bir finansal sıkıntıya düşmüşlerdir. O dönem yaşanan kaynak kıtlığına ek olarak iç talebin daralması ve beraberinde meydana gelen durgunluk her iki sektöre de ciddi sıkıntılar yaşatmıştır. Bu sıkıntıların nedeni olarak birbirlerini gösteren reel ve mali sektör ileri gelenleri tüm bunların sonucunda gerek Avrupa Birliği kriterlerini yerine getirmek gerek bu krizlerin sebep olduğu ekonomik sıkıntıların üstesinden gelebilmek adına güç birliği yaparak Üretim

ve Finans Danışma Kurulu'nu oluşturmuşlardır. İki sektörün de sorunlarına çözüm önerisi olarak Londra Yaklaşımı'ndan yola çıkarak düzenlenen İstanbul Yaklaşımı ve ayrıca Varlık Yönetim Şirketleri gündeme gelmiştir. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Kasım 2000 - Şubat 2001 krizleri ülkemize ekonomik olarak zor zamanlar yaşatırken, bu zorlukların başında finans sektörünün aşması gereken sorunlu kredilerin geldiğini söyleyebiliriz. Bu sorunun çözülmesi çalışmalarına, *İstanbul Yaklaşımı* olarak da adlandırılan yeniden yapılandırma programı yani 4 Haziran 2002 tarihinde BDDK tarafından onaylanan ve 13 Haziran 2002 tarihli 24723 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçevesi Anlaşması ile başlamıştır. (Küçükbay ve Demirhan, 2002 & Koç, 2010:44)

31 Ocak 2007 tarihli 26420 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik ile çerçeve anlaşmalarının şartları belirlenmiş ve yönetmeliğin amacı ve kapsamı ilk maddesinde; *“Bu Yönetmelik'in amacı; Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Tasfiye Halinde Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi ve diğer mali kurumlar ile kredi ilişkisi içinde olup, 31 Ekim 2006 tarihi itibariye bu kuruluşlar nezdinde donuk veya şüpheli alacaklar hesabına intikal etmiş kredi borçları olan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler'in; finansal yeniden yapılandırma çerçevesinde belirlenecek süre ve koşullarla, kredi borçlarının vadelerini uzatmak ve kredilerini yenilemek, ilave yeni kredi vermek, anapara ve/veya asli faiz ve/veya temerrüt faizi veya kâr paylarını indirmek veya bunlardan vazgeçmek, anapara, faiz veya kâr payı alacaklarını; kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, aynî, nakdî ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir veya temlik etmek, borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynî değerler karşılığında kısmen veya tamamen tasfiye etmek, diğer bankalarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak şeklinde alınacak tedbirlerle, malî kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve istihdama katkıda bulunmaya devam etmelerine imkân vermek üzere Türkiye Bankalar Birliği ve/veya Türkiye Katılım Bankaları Birliği tarafından hazırlanacak ve alacaklı kurumların yetkili temsilcilerince imzalanacak finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşmalarının Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nca onaylanması, kabulü ve uygulanmasına*

ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.” olarak belirtilmiştir. (31 Ocak 2007 tarihli 26420 sayılı Resmî Gazete & Koç, 2010:39)

Aynı maddede; 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uygulamasından yararlanan firmaların, Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik kapsamına alınmayacağı vurgulanmıştır. (31 Ocak 2007 tarihli 26420 sayılı Resmî Gazete)

İstanbul Yaklaşımı'nın temelinde, reel sektörün mali kesime olan borçlarının yeniden yapılandırılması bulunmaktadır. Belirli büyüklüğe, üretim kapasitesine, istihdama, katma değere ve ödeme kabiliyetine sahip olup ülke ekonomisine katkı sağlayan ve yeniden yapılandırma ile ayakta kalması mümkün olan ancak içinde bulunduğu finansal sıkıntıdan dolayı borcunu ödeyemeyen firmaların borçlarının yeniden yapılandırılarak vadelerinin uzatılmasını ve tekrar ödemede bu şekilde kolaylık sağlanması amacı yatmaktadır. Bankalar halihazırda kullanmakta oldukları bu yöntemle, alacaklarını borçluyla karşılıklı anlaşarak uygun bir vadede tahsil etmektedir. Bu şekilde bankalar borçlu şirketlere destek olurken, bir yandan da teminatları nakde dönüştürerek veya yeni teminat talep ederek ya da daha maliyetli ve daha az kâra razı oldukları hukuki süreç başlatma yolunu tercih etmezler. (Koç, 2010:44)

Yukarıda değindiğimiz avantajların yanında İstanbul Yaklaşımı ile, bankalar ve zor durumdaki kredi müşterileri arasında yıllardır gönüllülük esası ile uygulanmakta olan sorunlu kredilerin yapılandırılması işlemi yasal zemine oturtulmuş ve yaklaşımdan faydalanan firmalara vergi istisnaları sunulmuştur. Yaklaşım çerçevesinde verilen ve verilecek krediler, % 6 oranındaki KKDF'den ve % 3 oranındaki BSMV'den muaf tutulmuştur. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Yaklaşımdan faydalanacak firmalar, TBB tarafından hazırlanıp BDDK'nın onaylaması ile uygulamaya konulan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması'nda aşağıdaki şartlarla belirtilmiştir;

- Alacaklı kuruluş veya kuruluşlara karşı olan geri ödemelerinde sorunlu hale gelmiş ve/veya yeniden yapılandırmadıkları takdirde sorunlu duruma düşmesi kaçınılmaz olan kredi borcu bulunan,
- Bünyesinde bir mal ve/veya hizmet üretilen ve alacaklı kuruluşlarca ekonomiye katma değer kattığına kanaat getirilen,
- Gerekli destek verildiği takdirde katma değer katmaya devam edeceğine inanılan ve öngörülen süre içinde borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanabilecek firmalar yaklaşımdan faydalanabileceklerdir. (Koç, 2010:44,45)

İstanbul Yaklaşımı uygulamalarında amaç, finansal sıkıntı yaşayan, ancak yeniden yapılandırılmaları halinde yaşaması mümkün olan ve katma değer oluşturmaya devam edebilecek mal ve hizmet üreten gerçek ve tüzel kişi borçlulara faaliyetlerini sürdürebilmeleri bir imkân sağlamaktır. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Sürecin işleyişine bakacak olursak; borçluların büyük firmalar olması durumunda alacağı en çok olan üç bankadan birinin; KOBİ'lerde ise alacakların yarısından fazlasına sahip olan iki bankanın borçlu firmalardan *Başvuru ve Taahhüt Mektubu* alması ile süreç başlar. Ancak, çerçeve anlaşmasına katılan taraflardan yalnızca birine borçlu olunması halinde, söz konusu borç alacaklı tarafından yeniden yapılandırmaya tabi tutulmaktadır. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Taahhüt mektubunu alan banka, programın koordinasyonunu yürütme yetkisine sahip olan *Finansal Yeniden Yapılandırma Koordinasyon Sekreteryası*'na başvurusunu yaparak diğer alacaklı banka ve kuruluşlarla toplantı organize edilmesini talep eder. Düzenlenen ilk toplantıda, alacaklı kuruluşlardan oluşan *ABK* (hepsinin banka olmasına gerek yoktur) ve tüm alacaklılar adına borçlu ile görüşmeleri yürütecek *Lider Banka* belirlenerek yapılacak işlemler belirlenir. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Düzenlenecek ikinci toplantıda ise yeniden yapılandırılacak firmaların desteklendiği takdirde katma değer oluşturma kabiliyetine haiz olup olmadığı incelenir. Olumlu karara varılması halinde, taahhüt mektubunun verildiği tarihten itibaren 4-6 gün içerisinde yasal bağlayıcılığı olan *Durumun Korunması* aşamasına geçilir. Bu aşamada *ABK* üyeleri alacakların tahsili için bir adım atmazlar ya da üyeler arasında farklılıklara

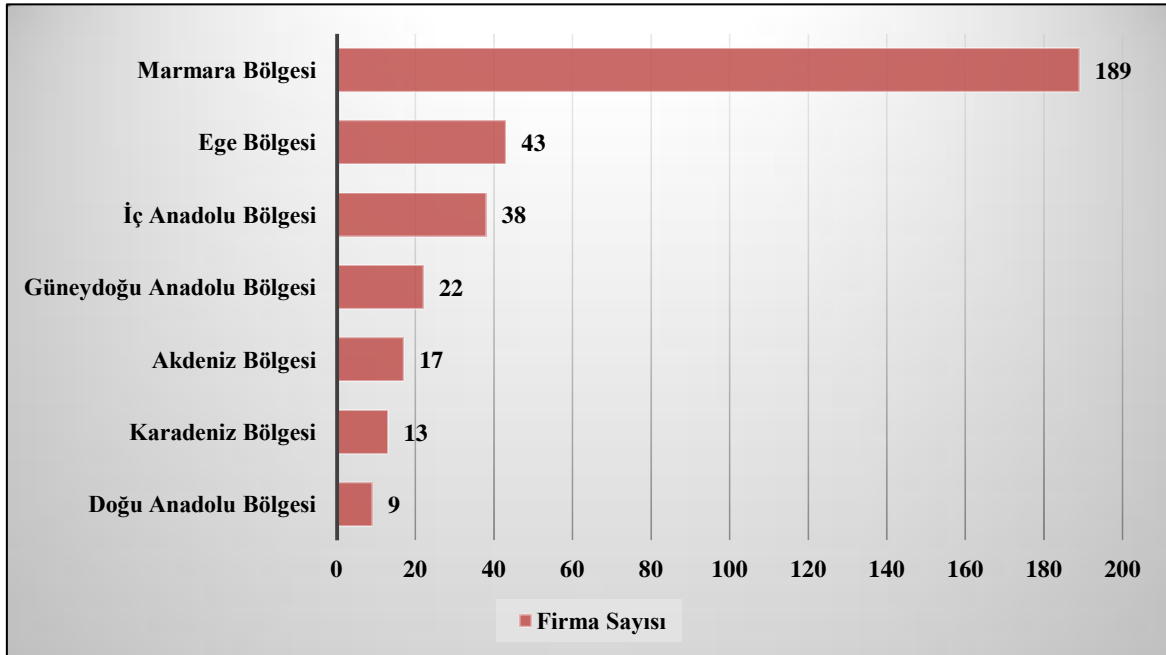
sebepler olacak girişimlerde bulunmazlar. Bu noktadan sonra ABK ile borçlu arasında görüşmeler başlar ve görüşmelerin sonucunda taraflar arasında borcun yeni ödeme plânına bağlanması ve izleme kriterlerinin belirlendiği anlaşmalar imzalanır ve izleme süreci başlar. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Bu yaklaşımda ilk imza 24 Haziran 2002 tarihinde Işıklar Grubu iştirakleri ile atılmıştır. Grup, alacaklı mali kuruluşlarla anlaşarak fabrikaları haricindeki gayrimenkullerini borç varlık takası yoluyla 100 milyon dolardan 81 milyon dolara indirmiştir. Beş tanesi banka olmak üzere yedi mali kuruluşa olan borç iki yıl ödemesiz 5+3 yıl vadeye yayılmış ve grup şirketi Işıklar Ambalaj'a 5 milyon dolarlık akreditif kredisi sağlanmıştır. (Alav, 2013:66)

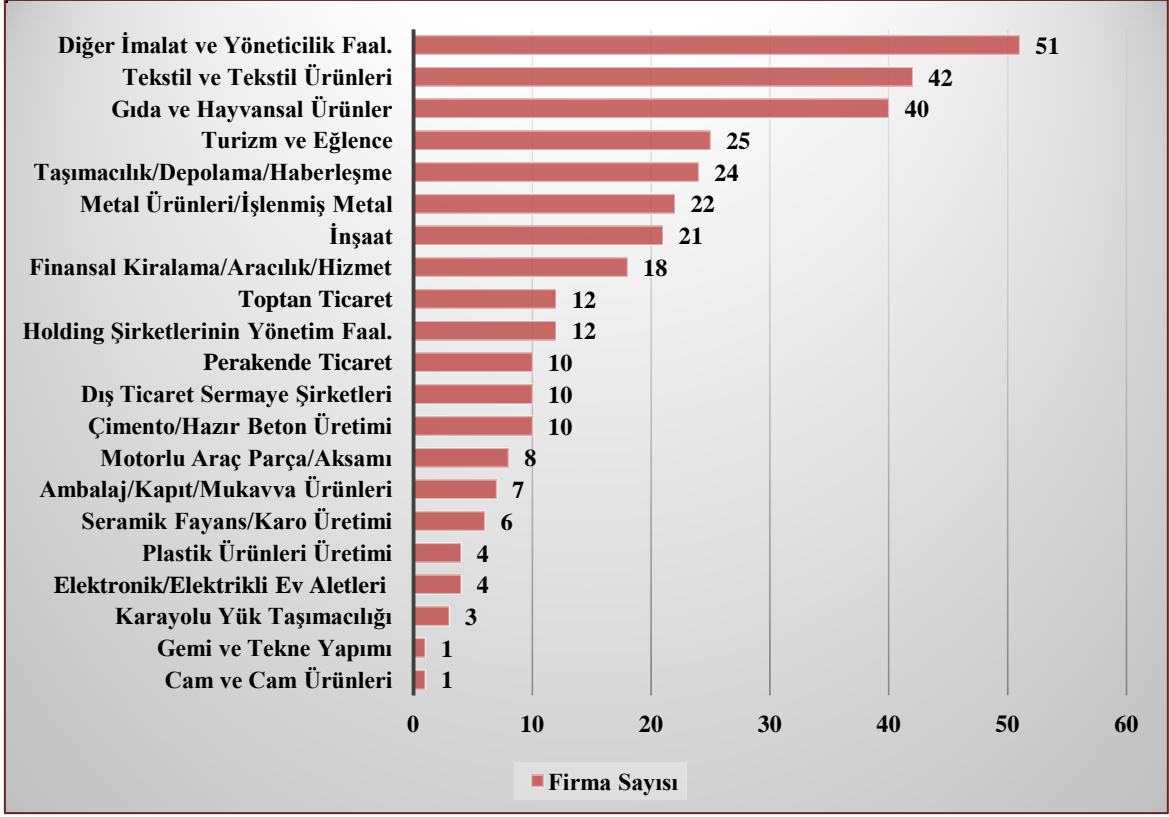
İstanbul Yaklaşımı'nın rakamsal sonuçlarına bakacak olursak; 35 gruba ait 219 büyük ve 112 küçük ölçekli firma olmak üzere toplamda 331 firma yeniden yapılandırma programı kapsamına alınmıştır. (Koç, 2010:45)

Finansal Yeniden Yapılandırma Programı'nı grafiklerle ve daha detaylı bilgiler içerecek şekilde inceleyecek olursak;

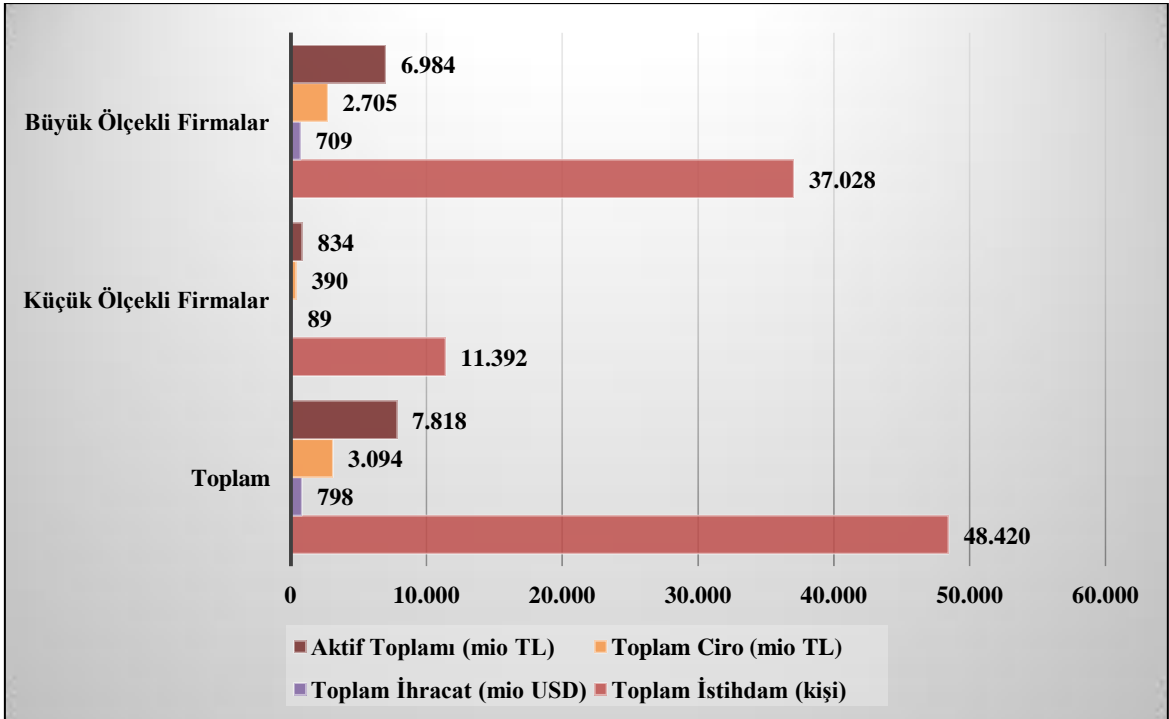
Grafik - 1: FYYP Kapsamındaki Firmaların Bölgesel Dağılımı

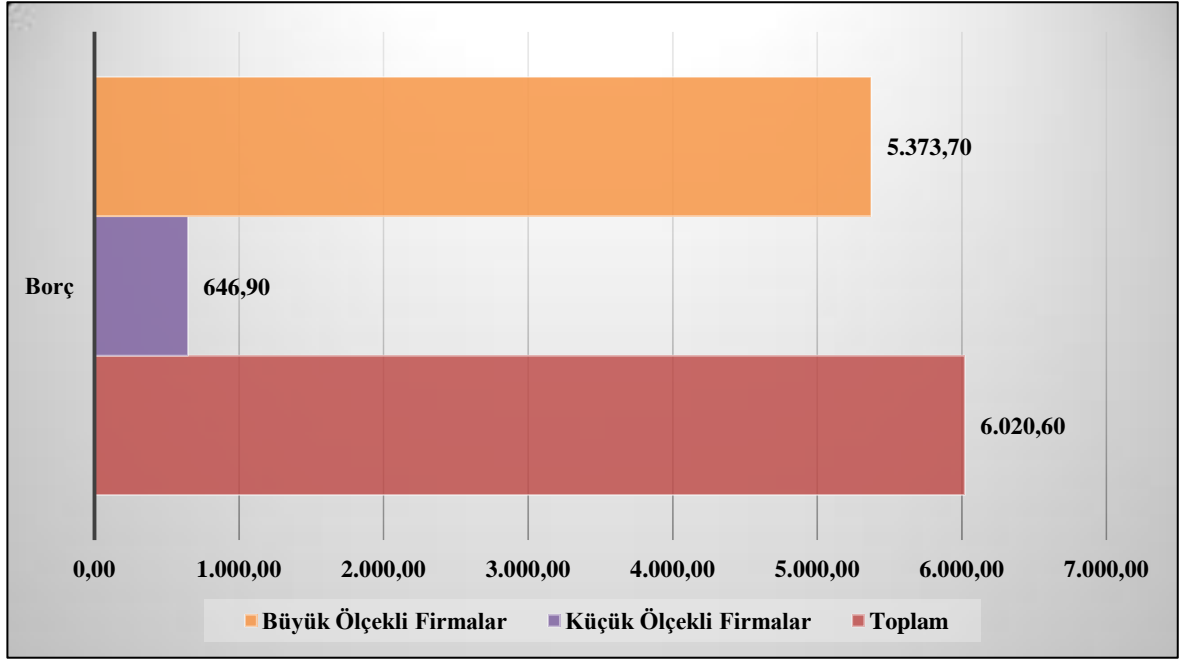
Grafik - 2: FYYP Kapsamındaki Firmaların Sektörel Dağılımı

Grafik - 3: FYYP Kapsamındaki Firmaların Faaliyet İstatistiği (31.12.2010)

Grafik - 4: FYYP Kapsamında Yapılandırılan Borç Tutarı (mio USD)

Program kapsamına alınan farklı sektörlerden 331 firmanın 322 tanesi ile yeniden yapılandırma sözleşmesi imzalanmıştır.

İstanbul Yaklaşımı ile ilgili değineceğimiz son nokta, Londra Yaklaşımı ile arasındaki farklılıklardır. Londra Yaklaşımı'nda yasal bir zorunluluk yokken, yani İngiltere Merkez Bankası'nın kararları tavsiye niteliği taşıırken; İstanbul Yaklaşımı, Finansal Yeniden Yapılandırılma Çerçeve Anlaşması ve 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yasal bir zemine oturtulmuştur. Ayrıca Londra Yaklaşımı'nda gerekli olan kaynak; devlet, bankalar ve uluslararası kuruluşlarca sağlanırken İstanbul Yaklaşımı'nda devletin ve bankacılık sektörünün gerekli kaynağı sağlama imkânı olmadığından IFC devreye girmiştir. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Londra Yaklaşımı ile başlayıp İstanbul Yaklaşımı ile devam eden yeniden yapılandırma ile firmaları ve dolayısıyla ekonomiyi kurtarma süreci, ülkemizde geliştirilen ikinci yaklaşım olan Anadolu Yaklaşımı ile devam ettirilmeye çalışılmıştır. (Koç, 2010:35)

1.5.3. Anadolu Yaklaşımı

İstanbul Yaklaşımı kapsamında büyük ölçekli firmaların bankacılık sektörüne olan borçlarının yeniden yapılandırılmasının bir benzeri olan *Anadolu Yaklaşımı*, 2007 yılında küçük ve orta ölçekli firmalar için geliştirilmiştir. 5569 sayılı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Malî Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun ve Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik ile söz konusu işletmelerin üretim, istihdam ve katma değere katkı sağlamaya devam etmeleri ve mali kesime olan yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine imkân verilmek istenmiştir. (Alav, 2013:67)

5569 sayılı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Malî Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun'un amacı ilk maddesinde; "*Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler'in, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar ve diğer mali kurumlardan almış oldukları ve 31 Ekim 2006 tarihi itibarı ile bu kuruluşlar nezdinde donuk veya şüpheli alacaklar hesabına intikal etmiş bulunan kredi borçlarına ilişkin olarak, çerçeve anlaşma ve sözleşmeleri kapsamında; söz konusu kredi borçlarının vadelerini uzatmak, bu işletmelerin kredilerini yenilemek, işletmelere ilave yeni kredi vermek, anapara ve/veya asli faiz ve/veya temerrüt faizi veya kâr paylarını indirmek veya bunlardan vazgeçmek, anapara, faiz veya kâr payı alacaklarını; kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, aynî, nakdî ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir veya temlik etmek, borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynî değerler karşılığında kısmen veya tamamen tasfiye etmek, diğer bankalarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak şeklinde alınacak tedbirlerle, mali kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve istihdama katkıda bulunmaya devam etmelerine imkân verilmesini sağlamaktır.*" şeklinde ifade edilmiştir. Kısaca, KOBİ'lerin mali kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve üretime, istihdama ve katma değere katkıda bulunmaya devam etmelerine imkân verilmesi amaçlanmıştır. (30 Aralık 2006 tarihli 26392 sayılı Resmî Gazete & Alav, 2013:67)

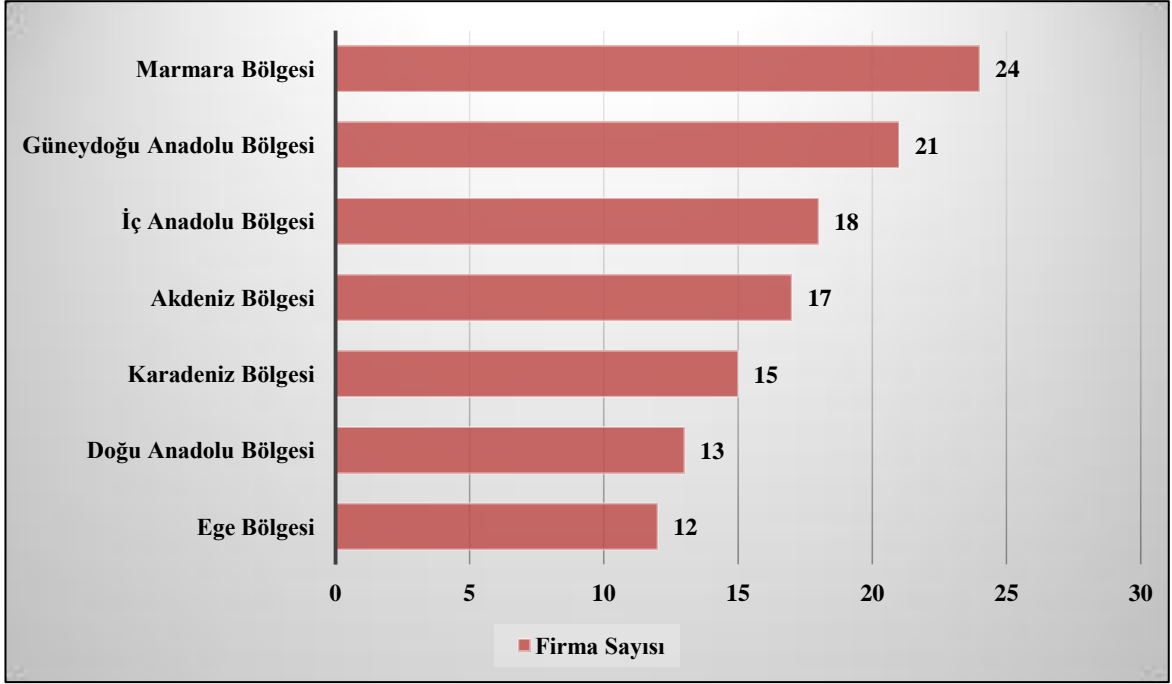
Aynı maddenin üçüncü fıkrasında, "*30 Ocak 2002 tarihli ve 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uygulamasından yararlanmış olanlar bu Kanun kapsamına*

girmez.” ifadesi ile İstanbul Yaklaşımı’ndan yararlanan firmaların Anadolu Yaklaşımı’ndan yararlanamayacakları vurgulanmıştır. (Koç, 2010:49)

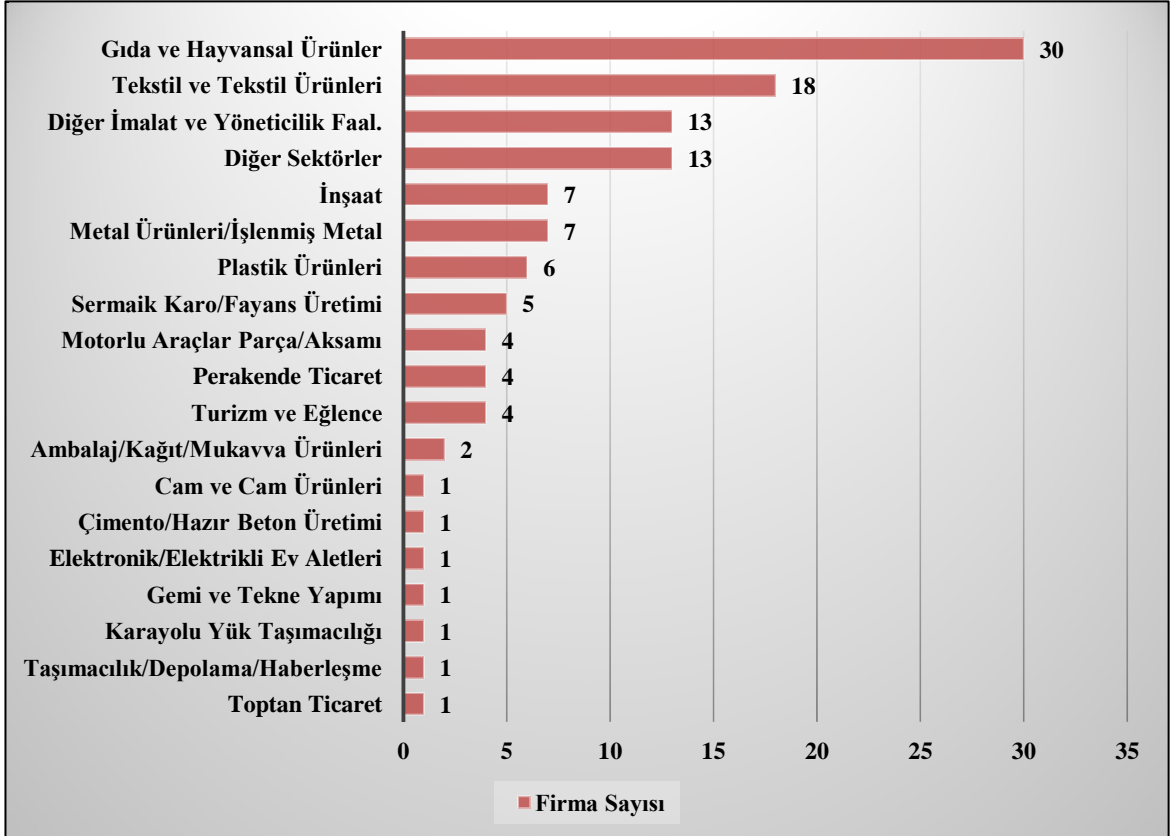
Anadolu Yaklaşımı’nın sonuçlarına bakacak olursak;

- Mart 2009 itibarı ile 120 küçük ve orta ölçekteki işletme (KOBİ) finansal yeniden yapılandırma programı kapsamına alınmıştır.
- Kapsama alınan bu firmaların istihdam sayısı 2.779 kişidir.
- Program kapsamında yeniden yapılandırılan borç tutarı 200 milyon 904 bin TL olarak gerçekleşmiştir.
- Kapsama alınan firmalardan 30’u gıda ve hayvansal ürünler, 18’i tekstil ve tekstil ürünleri, 13’er tanesi diğer imalat ve yöneticilik faaliyetleri ile diğer sektörlerde, 7’şer tanesi inşaat ile metal ürünleri ve işlenmiş metal, 6’sı plastik ürünleri üretimi, 5’i seramik fayans ve karo üretimi, 4’er tanesi motorlu araçlar parça ve aksam, perakende ticaret ile turizm ve eğlence sektörlerinde, 2’si ambalaj, kağıt ve mukavva ürünleri, 1’er tanesi cam ve cam ürünleri, çimento hazır beton üretimi, elektronik ve elektrikli ev aletleri, karayolu yük taşımacılığı, toptan ticaret, taşımacılık, depolama ve haberleşme ile gemi ve tekne yapımı sektörlerinde faaliyet göstermektedir.
- Kapsama alınan firmaların 17’si Akdeniz, 13’ü Doğu Anadolu, 12’si Ege, 21’i Güneydoğu Anadolu, 18’i İç Anadolu, 15’i Karadeniz, 24’ü Marmara Bölgesi’ne aittir. Kapsama alınan 120 firmadan 105’i ile Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi imzalanmıştır.
- 5569 sayılı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Malî Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun ve ilgili kanuna ilişkin Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik’te öngörülen ve iki yıl geçerli olmak üzere BDDK’nın 4 Nisan 2007 tarihli 2155 sayılı Karar’ı ile onaylanan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması’nın yürürlük tarihi 4 Nisan 2009 itibarı ile sona ermiştir.

Grafik - 5: KOBİ FYYP'ye Katılan Firmaların Bölgesel Dağılımı

Grafik - 6: KOBİ FYYP'ye Katılan Firmaların Sektörel Dağılımı

Anadolu Yaklaşımı ile ilgili değineceğimiz son nokta, İstanbul Yaklaşımı ile arasındaki farklılıklardır.

- Göze çarpan ilk fark, uygulamaya dahil edilen işletme sayısıdır. Anadolu Yaklaşımı'nda 70 bin firmanın programa katılması beklenirken İstanbul Yaklaşımı'nda bu sayı 322 büyük ölçekli firma ile sınırlı kalmıştır.
- İkinci fark, uygulamaya kapsamına sokulacak borcun parasal büyüklüğü ile ilgilidir. 31 Mart 2016 itibarı ile nakdî kredileri, takipteki alacaklar içerisinde sınıflandırılan KOBİ sayısı 39 bin 362 olup toplam borç tutarı ise 1 milyar 25 milyon TL'dir. Tahsilatında kısmi sorunlar yaşanan ya da yaşanma ihtimali olan KOBİ kredileri de dahil edildiği zaman KOBİ sayısı 70 bini, tutar ise 1 milyon 700 bin TL'yi geçmektedir. İstanbul Yaklaşımı'nda ise bu tutar 6 milyar dolardan biraz fazladır.
- Bir diğer fark ise uygulamanın kapsamına giren borçlardır. Anadolu Yaklaşımı'nda KOBİ'lerin banka borçları ile birlikte vergi, SSK, elektrik, doğalgaz, su ve telefon borçları da yapılandırılırken; İstanbul Yaklaşımı'nda yalnızca krediler yapılandırılmaya tabi tutulmuştur.
- Son fark ise, yeniden yapılandırılma sözleşmelerinin imzalanması için tanınan süre ile ilgilidir. Anadolu Yaklaşımı'nda bu süre iki yıl iken İstanbul Yaklaşımı'nda üç yıl olarak belirlenmiştir. (Koç, 2010:51)

İstanbul ve Anadolu Yaklaşımları önerilerinin ardından ülkemiz ekonomisine kazandırılan ve sorunlu aktifler üzerinde uzmanlığı bulunan kuruluş bazlı çözüm önerisi ise *Varlık Yönetim Şirketleri*'dir.

- BÖLÜM II -

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ VE GELİŞİM SÜRECİ

Günümüzde kredilerin ekonomide ve bankacılık sektöründe kazandığı önem ve kapladığı hacim ve sorunlu kredilerin teşkil ettiği ve edebileceği riskler göz önünde alındığında bankalar söz konusu bu varlıklarını, kredilendirme işleminin ilk aşamasından itibaren sistemli bir şekilde takip altına alır. Kredinin kullanılması ile başlayan süreç içerisinde meydana gelebilecek öngörülebilir ve öngörülemez riskler, kredileri sorunlu hale getirebilir. Her alanda yaşanan küreselleşmenin etkisiyle, ekonomi ve bankacılık sektörünün etkileşime açık hale geldiği bu dönemde sorunlu hale gelen ve gelebilecek kredilerin neden olabileceği başka sorunlar; bankacılık sektörü, reel sektör, üretim, istihdam, kaynak kullanımı ve ekonomi, dolayısıyla her ülkenin uluslararası arenalarda duruşunu etkileyen bu noktalar üzerinde ülkemiz açısından da bazı etkilere sahiptir.

Dünya genelinde yaşanan bankacılık krizlerinin ekonomilerin üzerinde neden olduğu olumsuz etkilerin en aza indirilmesi, sorunlu kredilerin arttığı bu dönemlerde oldukça önem arz etmektedir. (Erkan, 2015:53) Bu yüzden kredilerin ilk aşamadan, sorunlu kredilerin ise sorun teşkil etmeye başladığı ilk andan itibaren uzman bir ekip veya kuruluş tarafından takip edilerek, bu sorunlara çözüm önerileri ve yöntemleri geliştirilmesi işi bu konuda uzmanlığa sahip olan varlık yönetim şirketleri tarafından ilgili kanunlar çerçevesinde ve yetkisinde üstlenilmiştir.

Ülkemizde, geçmiş kriz dönemlerinde yaşanan zorluklar neticesinde duyulan ihtiyaç ile gündeme gelen bu kuruluşlar henüz ülkemizde kısa bir tarihe sahiptirler.

2.1. Varlık Yönetim Şirketlerinin Tanımı ve Dünyadaki ve Ülkemizdeki Ortaya Çıkış Süreci

Her ülke, yeniden yapılandırmada farklı yöntemler tercih edebilmektedir. Bu yöntemler ülkelerin sosyo-politik ve makroekonomik durumlarına göre değişebilmektedir. Bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılmasında tercih edilen yöntemlerden biri de varlık yönetim şirketleridir. (Erkan, 2015:53)

Varlık yönetim şirketleri, daha önce de söylediğimiz gibi, mali kuruluşlar üzerinde sorun oluşturan varlıkları satın alarak temizleyip ekonomiye kazandıran ve kredilerin geri dönme miktarını en yükseğe çekmeye çalışan veya finans sektöründeki sorunlu varlıkların piyasalarca kabul gören ve ticari koşullarda pazarlanabilir ürünlere dönüştürülerek piyasaların ve bu ürünlerin tekrar akışkanlık kazanması için çalışan ve ortaklarına sermaye getirisi getirmeyi hedefleyen piyasa aktörleri olarak tanımlanmaktadır. (Selimler, 2006:122 & Gör, 2012:1)

Ayrıca varlık yönetim şirketlerinin; mali kuruluşların alacakları ile diğer varlıklarını satın alma, aldığı bu varlıkları yeniden yapılandırarak satma ve satın aldığı alacakları tahsil etme ve tahsil etme amacıyla ilk etapta borçlulara ek finansman sağlama, alacaklarını tahsil etme amaçlı edindiği gayrimenkul veya sair mal, hak ve varlıkları işletme, kiralama ve bunlara yatırım yapma, bankalar, TMSF ve diğer mali kuruluşların alacakları ile diğer varlıkların yeniden yapılandırılması ile ilgili danışmanlık ve aracılık hizmeti verme gibi önemli görevleri ve faaliyetleri bulunmaktadır. (Oy, 2009:65)

Dünyada ilk örnekleri 1930'lu yıllara dayanan varlık yönetim şirketleri henüz ülkemizde on yıldan biraz fazla bir tarihe sahiptir. Dünyadaki emsalleri gibi bankaların tüm varlıklarını yönetmeleri henüz mümkün görünmemekle birlikte, içinde yer aldıkları ekonominin gelişmişlik seviyesine göre faaliyet alanları da genişleyen varlık yönetim şirketleri gelişmiş ülkelerde sorunlu varlıkların alınıp satılması konusunda ciddi bir paya sahiptir. (Gör, 2012:1)

Sorunlu varlıkların bizzat alacaklı yerine, bu konuda uzmanlaşmış bir kuruluş tarafından yönetilmesi düşüncesi, Avusturya Ulusal Bankası tarafından ortaya çıkarılmıştır. 1929 yılında başlayan büyük buhranın etkileriyle ve aynı yılda Avusturya'nın ikinci büyük bankası olan BCA bankasının krize girmesinden iki yıl sonra 1931 yılında Avusturya'daki toplam banka aktiflerinin yarısından fazlasını kontrol eden ve Avusturya'nın en büyük bankası olan Credit Anstalt bankasının da krize girip BCA ile birleşmesi sonucu Avusturya Ulusal Bankası'nın bir muhasebe firması ile işbirliği yaparak kurduğu *Revisionsgesellschaft* adlı şirket, bankaların düşük kaliteli aktiflerini satın alıp yüksek kaliteli varlıklara dönüştürmekle görevlendirilmiş ve varlık yönetim şirketlerinin başlangıcı olmuştur. Devlet ve Avusturya Merkez Bankası tarafından finanse edilen

Revisionsgesellschaft'ın aynı zamanda bankaların hisse senetlerini satın alarak onlara sermaye desteği sağlamıştır. O dönemde zarar olarak dikkate alınan kredilerin tahsili için çaba harcanmamış ve sorunlu varlıkların mümkün olan en iyi biçimde yönetilerek yine mümkün olan en iyi bedelle elden çıkarılmasından çok, büyük bankaların devlet tarafından desteklenmesi amaçlanmıştır. (Selimler, 2006:123,124)

Bunu takiben; zaman içerisinde ortaya çıkan ekonomik krizler sonucunda Çekya, Fransa, Endonezya, İsveç, Arnavutluk, Meksika, Japonya, İspanya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde de varlık yönetim şirketleri başlangıçta genellikle kamu tarafından kurulmuştur. İlerleyen dönemlerde, mali piyasaları gelişmiş ülkelerde sorunlu varlıkların devralınması, yönetilmesi ve elden çıkarılması faaliyetlerini sorunlu varlıklar üzerinde uzmanlaşmış özel sektör kuruluşları yürütmeye başlamıştır. Günümüzde ülkemiz de dahil olmak üzere birçok ülkede ticari kurallar çerçevesinde faaliyet gösteren özel sektöre ait varlık yönetim şirketleri bulunmaktadır. (Oy, 2009:63)

Varlık yönetim şirketlerinin ülkemizdeki ortaya çıkış sürecine bakacak olursak; 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a dayanılarak 1 Ekim 2002 tarihli 24893 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan ve varlık yönetim şirketlerinin yasal altyapısını oluşturan Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'te *Varlık Yönetim Şirketleri*; "*Bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, yeniden yapılandırılarak satılması amacına yönelik olarak faaliyet göstermek üzere bu Yönetmelik hükümlerine göre izin alarak kurulan şirketler.*" olarak tanımlanmıştır. (1 Ekim 2002 tarihli 24893 sayılı Resmî Gazete)

Ancak ilerleyen dönemde 1 Ekim 2002 tarihli yönetmelik, 1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete'de aynı isimde yeni yönetmeliğin yayımlanarak yürürlüğe girmesi ile yürürlükten kalkmıştır. Varlık yönetim şirketlerinin yukarıdaki tanımı da yeni yönetmelik ile; "*Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, bankalar ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacına yönelik olarak faaliyet göstermek üzere bu Yönetmelik hükümlerine göre izin alarak kurulan şirketlerdir.*" olarak değiştirilmiştir. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete)

Varlık yönetim şirketlerinin başka tanımları da mevcuttur. Banka kesiminin sorunlu varlıklarını devamlı olarak devralmalarının yanı sıra devlet otoritelerine devredilen ve tasfiye süreci devam eden bankaların sorunlu varlıklarını bir defaya mahsus olmak üzere temizleyen, ya da başka bir tanımla üçüncü kişilerin haksız fiillerinden kaynaklanan mali yükün kamu bütçesinin içinde en az seviyede tutulması ve muvazaalı işlem yapan kişilerin bu işlemlerinden kaynaklanan zararların tazmin edilmesi için kamu alacağının tahsili amaçlı çalışan şirketlerdir. (Erkan, 2015:54)

Şahin Ardiyok, Legal Hukuk Dergisi'nin Eylül 2005 tarihli yayınında yaptığı çalışmada varlık yönetim şirketlerini; *“Devlet bütçesine; üçüncü kişilerin yaptıkları veya muvazaa yani danışıklı olarak yapılan haksız işlemlerden kaynaklanan zarar yükünün azaltılması ve tazmin edilmesi gerekmektedir. Bu işlemi yapacak olan kuruluşlar ise Varlık Yönetim Şirketi olarak adlandırılmaktadır.”* olarak tanımlamıştır. (Gör, 2012:4)

Berk Mesutoğlu ise BDDK'nın Mali Sektör Politikaları Dairesi'nin Mayıs 2001 tarihli yayınında varlık yönetim şirketlerini; *“Varlık yönetim şirketleri, bankacılık sisteminin sorunlu aktiflerini sürekli olarak devralma görevini üstlenebildikleri gibi, kamu otoritesine devredilen ve tasfiye edilen bankaların sorunlu varlıklarını bir defaya mahsus olarak temizlemekle -bir anlamda 'kötü banka' olarak işlemekle- de görevli olabilmektedirler.”* olarak tanımlamıştır. (Mesutoğlu, 2001:40)

Bir başka tanıma ise, Varlık Yönetim Şirketleri Derneği - VYŞ/D'nin resmi internet sitesi www.varlikyonetim.org.tr'den ulaşmak mümkündür. Burada varlık yönetim şirketleri; bankaların müşteri olarak görmedikleri tahsili gecikmiş alacak dosyası borçlularından kaynaklanan yaşadıkları sorunların çözümsüzlük noktasına gelmesini engelleyerek gerektiği zamanlarda faizlerin silinmesi ve hatta anaparada indirim yapılması gibi radikal kolaylıklar sağlayarak özellikle kriz dönemlerinde artışın yaşandığı tahsili gecikmiş alacakların uzman kadro ve yeterli teknolojik düzey ile söz konusu sorunlu varlıkların takibinden, yönetiminden ve tahsil ve/veya tasfiyesinden sorumlu olan ve farkını burada ortaya koyan kuruluşlar olarak tanımlanmıştır.

Türk bankacılık sektöründe sorunlu kredilerin toplam kredilere oranı özellikle kriz dönemlerinde önemli ölçüde artmış ve bu durum hem bankacılık sektörünü hem de reel

sektörü olumsuz yönde etkilemiştir. Kasım 2000 - Şubat 2001 krizlerine ek olarak aynı dönemde devam eden enflasyon, dış ticaret açıkları, döviz kurlarının ve faizin seyri, sermaye akışlarındaki değişkenlikler gibi sorunlar yüzünden bankalar, kullandıkları kredilerin geri ödenmemesinden veya ödenememesinden kaynaklanan problemler yaşamışlardır. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Ayrıca bu dönemde bankaların kredilerini geri çağırmaları, sorunlu kredilerde hemen teminatlara başvurarak alacaklarını tahsil etmeye çalışmaları ve bu durumun borçlular üzerinde oluşturduğu zorluklar ve sıkıntılar, kredi kullandırmaktan kaçınmaları ve kredi bedeline göre yüksek teminat talep etmeleri gibi hareketleri reel sektörü zor durumda bırakmıştır. Sorunlu kredilerin büyük miktarlara ulaşarak Türk ekonomisini tehdit etmeye başlaması ve bankacılık sektörünün yanında reel sektörün de bu durumdan olumsuz etkilenmesi üzerine, çözüm olarak iki yaklaşım ve bir kuruluş önerisi geliştirilmiştir. Bunlar daha önce bahsettiğimiz İstanbul ve Anadolu Yaklaşımları ve Varlık Yönetim Şirketleri'nin kurulmasıdır. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

Bu dönemde ülkemizin ekonomisini ve bankacılık sistemini toparlamaya ve düzenlemeye yönelik yapılan bazı yenilik ve düzenlemelerden bahsetmek gerekirse; finansal sistemin güçlendirilmesi ve büyütülmesi ve süregelen sorunların çözülmesine yönelik çalışmalar yapılmış, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nda bir takım değişiklikler yapılmış, bankacılık sektöründe düzenleme ve denetim standartları yeniden oluşturulmaya çalışılmış, daha rekabetçi bir yapının kurulmasına yönelik çaba sarfedilmiş, rekabete uyum sağlayamayacak bankalar sistem dışına alınmış, diğer bankalar üçlü denetime tabi tutulmuş, mali tablolar enflasyon muhasebesine göre hazırlanmış, kurula dayalı denetim ile birlikte piyasa denetiminin sağlanmasına yönelik düzenlemeler getirilmiş ve bu çerçevede risk yönetiminin iyileşmesi ve geliştirilmesi amacıyla kapsamlı düzenlemeler uygulamaya getirilmiş, karşılık yönetmeliğinde uluslararası uygulamalarla uyumlu hale getirilmiş, bankalara sorunlu kredilerinin tamamı için neredeyse bir yıl içinde karşılık ayırma sorumluluğu getirilmiş ve raporlama sistemi geliştirilerek bankaların şeffaflığı artırılmıştır.

Ancak ülkemizde daha öncelerden süregelen bazı sorunların varlığı, bu yeniliklerin ve düzenlemelerin uygulanmasını zorlaştırmaktaydı. O dönem bankacılık sektörünün bu

yeniliklere ve düzenlemelere, var olan bu riskli ve istikrarsız ortamda hemen uyum sağlamasını beklemek ve bankalara bunun için ek süre tanınmasının yanında geçiş dönemlerini destekleyecek uygulamaların olmaması, ekonomideki kırılganlığı artırmış ve bunun neticesinde yaşanan kriz iyi yönetilememiş ve bankacılık sektörüne maliyeti belirli bir seviyede tutulamamıştır. Daha da önemlisi, sorunlu varlıkların çözümüne yönelik olanakların yeterince artırılmaması ve yeni düzenlemelerin ihtiyaç duyulan düzeyde olmaması, ekonomiye çok ciddi bir maliyet çıkarmıştır.

TMSF kapsamına alınan bankaların alacaklarının kamu alacağı haline getirilmesi sonucu, bankaların kullandıkları kredilerin öncelikli teminatlarını ve alacakları nedeniyle takipleri çerçevesinde koydukları öncelikli takyidatını (her anlamda konulan sınırlayıcı kayıt) değersiz hale getirerek tahsilat imkânlarını yok ettiğinden, dolayısıyla da risklerini ve alacaklarını zafiyete uğrattığından, bankaların kredilendirme davranışları olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu düzenleme aynı zamanda, borçların yeniden yapılandırılması çalışmalarını da yine yukarıdaki nedenlerle olumsuz yönde etkilemiştir.

2001 yılı Ağustos ayında ilk olarak TBB tarafından mevcut sorunların çözülmesine ve ortaya çıkması muhtemel sorunların önlenmesine yönelik bankaların sorunlu varlıklarını devralmak üzere varlık yönetim şirketi kurulması gündeme getirilmiş ve bu konuda Lazard Danışmanlık Şirketi'nin Türkiye temsilcisi olan Yıldırım Danışmanlık A.Ş.'ye konu hakkında rapor hazırlanmıştır. Bu raporda diğer ülke uygulamaları incelenerek, gönüllü katılımı kurulacak bir varlık yönetim şirketinin yapısı, işleyişi ve rolü belirlenmeye çalışılmıştır. Söz konusu yapı içinde her türlü kredinin bankaların iradesine uygun olarak ve varlık yönetim şirketinin kendi çalışma ilkelerine göre devralacağı öngörülmüştür.

Fakat ilk etapta, kamu kaynaklı varlık yönetim şirketlerinin kurulmasına o dönemki imkânlar; özel sektör kaynaklı ve yabancı sermayeli varlık yönetim şirketlerinin kurulmasına ise yine o dönemki piyasa koşulları ve hukuki yapı elverişli değildi. Bu gelişmeler üzerine ilk olarak, mali anlamda sorunlu ancak sorunları çözüldüğü takdirde varlığını koruyabilecek ve katma değer oluşturabilecek firmaların varlık yönetim şirketlerine devredilmeden, yani sorunlu varlıklarının lider bir banka önderliğinde komiteler veya alacaklı bankalar konsorsiyumu oluşturularak yasal takip sürecine başvurmadan çözülmesi çalışmaları yani Londra Yaklaşımı, ardından da Londra Yaklaşımı

örnek alınarak FYYP olarak da bilinen ve gönüllülük esasına dayanan İstanbul Yaklaşımı ve Anadolu Yaklaşımı geliştirilmiştir. İlerleyen dönemde, FYYP'nin hukuki alt yapısını oluşturan 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a dayanılarak çıkarılan Varlık Yönetim Şirketleri'nin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik ile varlık yönetim şirketlerinin yasal altyapısı oluşturulmuştur.

Kamu tarafından yapılan düzenlemelerle uygulamaya başlanılan bu yaklaşımlar ve kuruluşun faaliyete geçirilmesi ile; finans ve reel sektörlerin bir araya gelmeleri, reel sektörün borçlarının yeniden yapılandırılması ile hem bu firmaların tekrar ekonomiye kazandırılmaları hem de finans sektörüne olan borçlarını ödeyebilmeleri ve finans sektörünün de alacaklarını tahsil ederek hem gelir ve kâr kaybı yaşamamaları hem de olası bu kayıpların ekonomiye kötü etkilerinin engellenmesi amaçlanmıştır. (Oy, 2009:64)

Varlık yönetim şirketleri, özellikle IMF kontrolünde ekonomik istikrar programı uygulayan ülkelerde bankacılık sistemini yeniden yapılandırılmasında tercih edilen yöntemlerdendir. Bu doğrultuda, finans sektörü ile reel sektör arasında ekonomik krizden etkilenen firmaların yeniden yapılandırılarak ekonomiye kazandırılmalarını amaçlayan yaklaşımlar üzerine bankacılık krizi sonrası TMSF alacaklarının satılması ile ilgili Dünya Bankası ve IMF'nin tavsiyeleri üzerine kurulmuştur. (Selimler, 2006:123 & Oy, 2009:64)

Bu bağlamda, varlık yönetim şirketleri ilk olarak 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a dayanılarak çıkarılan ve 1 Ekim 2002 tarihli 24893 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Varlık Yönetim Şirketleri'nin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında uygulamaya geçmiştir.

Bugünkü oluşumuna ise 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 93'üncü ve 143'üncü maddeleri kapsamında BDDK tarafından hazırlanan ve 1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete yayımlanan Varlık Yönetim Şirketleri'nin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik ile ulaşılmıştır. Söz konusu yönetmeliğin ilk maddesinde amacı, *"Bu Yönetmelik'in amacı, varlık yönetim şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin usûl ve*

esasları düzenlenmektedir.” olarak belirtilmiştir. (1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete & Oy, 2009:64)

Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde Enflasyonla Mücadele ve Yapısal Reform Programı kapsamında ülkemizdeki bankacılık sisteminin uluslararası standartlara göre yeniden yapılandırılması, kısa vadede bankacılık sisteminin riskliliğinin ve kayıt sisteminin şeffaflaşmasını AB standartlarına yaklaştırmak, orta vadede ise mali sistemin tam anlamıyla piyasa koşullarına göre çalışması hedeflenmektedir. Bu hedefler doğrultusunda bankaları kötü aktiflerinden kurtararak bankacılık sistemini ve bankaları daha güçlü bir yapıya kavuşturabilmek için varlık yönetim şirketleri uygulamasının sağlıklı bir şekilde işlemesi önem taşımaktadır. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

2.2. Varlık Yönetim Şirketlerinin Önemi

Varlık yönetim şirketleri, BDDK tarafından hazırlanan Varlık Yönetim Şirketleri'nin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümlerine uygun olarak kurulan ve;

- Mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarını satın alma,
- Aldığı varlıkları satma ve satın aldığı alacakları tahsil etme,
- Bunları yeniden yapılandırma ve satma, satın aldığı alacakları tahsil etmek amacıyla borçluların ek finansman sağlama,
- Alacakların tahsili amacıyla edindiği gayrimenkul veya sair mal, hak ve varlıkları işletme, kiralama ve bunlara yatırım yapma,
- Bankalar, TMSF ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili danışmanlık ve aracılık hizmeti verme

konularında faaliyet gösteren ve bu söz konusu alacak ve varlıklara yaptığı bazı çalışmalar, müzakereler ve/veya ihaleler sonucunda ulaşan ve tahsilatı ve/veya tasfiyesi ile uğraşan kuruluşlardır. (Oy, 2009:65,66)

Bu kuruluşların önemini daha geniş bir şekilde tanımlamak gerekirse, varlık yönetim şirketleri; ödeme kabiliyeti bulunmayan ve/veya kısmen bulunan ve/veya tahsilatın olması gerekenden daha ileri bir tarihte yapılacağına anlaşıldığı ancak tüm bu

olumsuzluğa rağmen kısmi de olsa tahsilat imkânı olan ve/veya varlıkları para eden şirketlerin borçlarını bankalara oranla daha uygun bir fiyatla satın alarak bu yolla bankalara belli bir kaynak aktarımı yapan ve daha sonra da söz konusu alacağın tahsilatını gerçekleştirmeye çalışırlar. (Oy, 2009:66)

Bunların yanında varlık yönetim şirketleri; başta bankalar olmak üzere finans sektörünün tahsili gecikmiş alacaklarını satın alarak hem bu kuruluşların bilançolarını söz konusu varlıklardan arındırırlar hem de onları operasyonel maliyetlerden kurtararak esas faaliyetleriyle ilgilenmelerine katkıda bulunurlar, borçlular ile bankaların üretemedikleri alternatifli çözümleri üretebilirler.

2.3. Varlık Yönetim Şirketlerinin Politikaları ve Politikalarının Amaçları

Varlık yönetim şirketleri sorunlu kredileri yönetirken; finansal, operasyonel ve yapısal açıdan yeniden yapılandırma yöntemlerini uygular. *Finansal Yeniden Yapılandırma*; bankalara yapılan anlık ve acil mali destek/finansman anlamına gelmektedir. *Operasyonel Yeniden Yapılandırma*; bankanın yönetimini, etkinliğini ve kârlılığını artırmaya yönelik çalışmaları kapsamaktadır ve bankaların faaliyetlerine devam edebilmeleri ve borç ödeme güçlerini koruyabilmeleri için önem arz etmektedir. *Yapısal Yeniden Yapılandırma* ise sektörel rekabetin geliştirilmesine yönelik çalışmalardır. Dziobek'e göre, başarılı bir bankacılık yeniden yapılandırması için bu üç yöntem bir arada ve etkin şekilde kullanılmalıdır. (Selimler, 2006:119 & Erkan, 2015:55,56)

Sorunlu varlıkların yönetimi, bankacılık sisteminin yeniden yapılandırılması açısından en önemli hususlardan birisidir. Sorunlu varlıkların yeniden yapılandırılarak piyasaya ve sahibi olan mali kuruluşu kazandırılması; bankacılık sektörüne, ekonomiye ve sahibi olan bankaya yük olmasını engeller. Burada ilk ve en önemli adım, sorunlu varlıkların tanımlanarak aşağıda değineceğimiz dört kategoriden hangisine uygun olduğunun doğru şekilde saptanmasıdır. Varlık yönetim politikalarını oluşturan bu dört maddelik kurumsal düzenleme ve tekniklerden süreci aşağıdaki gibi tanımlamak mümkündür. (Selimler, 2006:124)

- *Sorunlu Varlıkların Satışı*: Bu işlemin yapılabilmesi için buna elverişli bir piyasanın varlığına, yoksa oluşturulmasına ihtiyaç vardır.

- *Sorunlu Varlıkların İyileştirilmesi:* Sorunlu kredilerin bir bölümünün veya tamamının geri alınması veya tasfiyesi sürecinin etkin olarak işlemesi, yasal düzenlemelere, prosedürlere, varlıklara ve varlıkların piyasa değerlemesinde önemli etkiye sahip olacak çalışmaya bağlıdır.
- *Sorunlu Varlıkların Yeniden Yapılandırılması:* Borcun yeniden yapılandırılmasının başarıyla sonuçlandırılması hem borçlulara hem de alacaklılara yarar sağlamaktadır. Yeniden yapılandırma programının yalnızca varlıkların yeniden yapılandırılmalarından elde edilecek ekonomik getirinin söz konusu varlıkların tasfiye edilmesinden daha fazla getiri sağlayacağı anlaşıldığı takdirde başlatılması gerekmektedir. Yeniden yapılandırma programının başarılı şekilde yürütülmesi ve sonuç vermesi, hem varlık sahibinin hem de borçlunun karşılıklı ve sık tavizler vermesini gerektiren ve her iki tarafa yarar sağlayan bir adımdır.
- *Sorunlu Varlıkların Zarar Yazılması:* İyileştirilme çabasına yanıt verme ihtimali düşük olduğunda ve iyileştirmenin maliyeti varlığın defter değerini aştığında varlıkların defter tutarı bilançoya zarar olarak kaydedilir. (Selimler, 2006:125)

Bu dört maddeden oluşan varlık yönetim politikalarının amaçlarına bakacak olursak;

- *Finansal Yeniden Yapılandırmayı Kolaylaştırmak:* Varlıkların kalitesindeki bozulmalar finans kurumlarını zayıflatabilir ve asıl fonksiyonlarını yerine getirmelerini engelleyebilir. Varlık yönetim politikalarının; finans kurumlarının likidite yapılarını iyileştirmeyi, finans kurumlarına ödeme gücü kazandırmayı, güven sağlamayı, kredi disiplinini artırmayı ve normal fonksiyonlarını devam ettirmeyi amaçlamalıdır.
- *Yüksek Geri Dönüşüm Oranı:* Her şeyden önce adaleti ve hükümetlerin müdahale edilen finans kurumlarının borçlarını üstlenmeleri durumunda mükellefler üzerindeki yükü hafifletmeyi amaçlar. Ödenmemiş borçların yapılandırılarak ödenmesi ve verilecek yeni kredilerin başarısı, borç verenlere güven verilmesine bağlıdır.
- *Hızlı Çözümleme:* Sorunlu varlıkların hızlı, verimli ve etkin şekilde çözümü, kaynakların yeniden dağılım sürecini hızlandırır. Ayrıca sorunlu varlıklar, hem borçluların hem de alıcıların kredi değerliliği üzerinde belirsizlikler oluşmasına neden olur. Sorunlu varlıkların elden çıkarılma hızı belirlenirken söz konusu varlıkların

türüne, nitelik ve niceliğine, piyasada bu varlıklar için talep olup olmamasına, varlıkların sahibi olan bankanın faaliyetlerine devam edip etmediğine bakmak gerekir. Bununla birlikte, varlıkların uzun yıllar elde tutulması ve varlıkların iyi yönetilememesi sorunlu varlıkların maliyetini artırabilmektedir. Piyasaların satış işlemi için yeterince derinliğe ulaşmaması, yani, finansal piyasalardaki talebin, müşterilerin ve faaliyet gösteren kurumların yeteri kadar fazlaşması satış işlemlerinin verimini ve beklentisini düşürerek zarar verici olabilmektedir.

- *Varlık Piyasalarının Normalleşmesi:* Normal kabul edilebilecek seviyelerin üzerinde sorunlu varlıkların varlığı, piyasadaki iyi-sorunsuz varlıkları dışlayarak tüm varlıkların fiyatlarını aşağı yönlü baskı altına alarak varlık piyasalarını olumsuz etkileyebilir. Varlık yönetim politikalarının etkinliği, aşırı değerlenmiş varlıklar için piyasada bir ölçüt olabilmekle birlikte varlık fiyatları üzerindeki düşüş baskısını da önleyebilir. (Selimler, 2006:126,127)

2.4. Varlık Yönetim Şirketlerinin Türleri

Yaşanan bankacılık krizlerinden sonra finansal yapının, piyasaların ve kurumların en hızlı şekilde düzene ve istikrara kavuşturulması için uygulamaya konulan finansal yeniden yapılandırma programı çerçevesinde sorunlu varlıkların çözümlenmesinde aynı amaca yönelik hizmet veren farklı türler vardır. (Gör, 2012:9)

Bankacılık sisteminin başarılı ve hızlı şekilde yeniden yapılandırılmasında en önemli ve karmaşık görevlerden birisi sorunlu varlıkların uygun yönetim ve tasfiyesidir. Böylece bankalar, esas faaliyetlerine daha fazla ağırlık verebilirler. Bu amaç doğrultusunda, bankaların sorunlu varlıklarını devralarak çözümlenmesini sağlayacak kuruluşların oluşturulması veya mevcut kuruluşların bu işlevi yerine getirebilmelerine imkân sağlayacak şekilde örgütlenmeleri gerekmektedir. (Erkan, 2015:57)

Banka bilançolarında yer alan sorunlu varlıkların başka kuruluşlara devredilmesi, bankaların stok problemlerinin çözülmesi için ideal bir uygulamadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bu yolun tercih edildiği görülmektedir. Bankaların tahsil edemedikleri ve kendilerine sorun teşkil eden varlıklarını başka kuruluşlara devretmesi ile

bilançolarının hemen düzeldiği ve esas faaliyetleri üzerine daha rahat odaklandıkları görülmektedir. (Gör, 2012:9)

Bankaların sorunlu varlıklarının yönetilmesi ve tahsil ve/veya tasfiyesinde en uygun ve etkin strateji, sorunlu varlıkların özelliklerine, toplam büyüklüğüne ve dağılımına, bankacılık sisteminin ve o ülkenin hukuki yapısına ve bankaların, bankacılık sektörünün ve kamu sektörünün kapasitesine göre değişmektedir. Bu yüzden, sorunlu varlıkların çözümlenmesinde tüm ülkeler için geçerli tek bir yöntem olmamakla birlikte, yukarıda bahsettiğimiz kriterlere göre en uygun ve etkin sonucu verecek şekilde gereken yöntem belirlenmektedir. (Mesutoğlu, 2001:4,5)

Varlık yönetim şirketleri, faaliyet gösterecekleri ülkelerin sosyo-ekonomik ve hukuki yapılarına göre şekillenmektedir. Bununla birlikte, kriz zamanlarında meydana gelen gelişmelere paralel olarak şekil aldıkları da görülmektedir. Yaşanılan krizlerin derinliği ile hükümetlerin söz konusu krize müdahalelerindeki politik yaklaşımları ve yasal altyapılarına bağlı olarak uygulanan yöntemlerden biri, tahsili gecikmiş alacakların ve sorunlu varlıkların yönetimi ve tahsil ve/veya tasfiyesi işlemleridir. (Gör, 2012:9 & Erkan, 2015:57,58)

1990'lı yıllarda İsveç ve Norveç'te yaşanan banka krizlerinde tercih edilen yöntem bankaların sahipliğindeki varlık yönetim şirketlerince sorunlu varlıkların yönetim ve tasfiyesi iken tercih edilen diğer yöntem ise 1980'lerde ABD ve Güneydoğu Asya krizlerinde yararlanılan devletin sahipliğindeki varlık yönetim şirketlerince sorunlu varlıkların yönetim ve tasfiyesi uygulaması olmuştur. Yine de, tercih edilen varlık yönetim şirketlerinin modeli ne olursa olsun sorunlu varlıklar bankaların bilançosundan temizlenmesi sonucu bankalar esas faaliyetlerine odaklanabilmektedir. (Erkan, 2015:58)

Kurumsal yapı ve prosedür açısından varlık yönetim şirketlerinin birbirlerinden farklı şekillerde ortaya çıktıkları görülmektedir. Bu farklı yapılanmalara ilişkin en önemli ve göze çarpan ayırım, ülkedeki tüm bankalar için hizmet veren tek bir merkezi kuruluş ya da her banka için ayrı ayrı oluşturulmuş çok sayıdaki kuruluşlar şeklinde faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleridir. Banka bazında örgütlenme, banka bünyelerinde tahsili

gecikmiş alacakların tasfiyesi ile ilgili çalışan bir birim ya da banka dışında bankanın bir bağı ortaklığı ya da iştiraki şeklinde olabilir. (Mesutoğlu, 2001:5)

Sorunlu varlıkların çözümü için en etkin yöntem seçilirken, varlık yönetim şirketlerinin hangi türde olacağı ile birlikte değinmemiz gereken bir diğer nokta da tahsili gecikmiş alacakların elden çıkarılma hızıdır. Elden çıkarma işlemi ve bu işlemin ne sürede yapılacağı; sorunlu varlıkların türüne, nitelik ve niceliklerine, söz konusu sorunlu varlıklar için piyasada bir talep olup olmamasına ve ait oldukları bankaların faaliyetlerine devam edip etmediklerine göre yapılır. (Mesutoğlu, 2001:5)

Sorunlu varlıkların satışı veya tahsil ve/veya tasfiyesi, piyasaların yeni fiyatlandırma yapmasına yardımcı olarak ekonomik canlanmaya katkıda bulunurken, piyasaların yeterli derinliğe ulaşmaması halinde aceleci satışlar ise bankacılık sisteminin bütününe olumsuz etkileyebilir. Bu durum özellikle sorunlu varlıkların fazla olduğu sistematik krizler için geçerlidir. Sorunlu varlıkların değerleri, etkin ve doğru yöntemlerle yönetilmeleri ve yavaş ve doğru yöntemle satılmaları ile daha fazla korunurken, sorunlu varlıkların ekonomik canlanmanın beklenirken elde uzun süre tutulması ve bu süre içinde iyi yönetilememesi hem değer kaybına hem de maliyetlerdeki artışa neden olabilmektedir. (Mesutoğlu, 2001:5)

2.4.1. Merkezi/Ulusal Varlık Yönetim Şirketleri

Varlık yönetim şirketlerini dünya üzerindeki uygulamalarına göre inceleyecek olursak, bahsedeceğimiz ilk şirket türü bu türdür. Ortaya çıkışı; kaynakların, bilgi ve tecrübe birikiminin, teminatların ve teknolojinin tek elde birleştirilerek -ölçek ekonomisi oluşturularak- yönetimin ve borçluların kontrolünün kolaylaştırılması düşüncesine dayanmaktadır ve kaynakların ve teminatların tek bir merkezden daha etkin kullanılarak borçların yeniden yapılandırılmasını ve daha az maliyetle sorunlu kredilerin esas sahiplerinden devralınarak yönetilmesi ve tahsil ve/veya tasfiyesi ile sonuçlandırılmasını amaçlamaktadır. (Gör, 2012:11)

Sorunlu kredilerin özel sektör tarafından etkin şekilde yönetilememesi sonucu merkezi/ulusal varlık yönetim şirketlerine ihtiyaç doğmuştur. Sorunlu kredilerin bankacılık sektörünün temizleyemeyeceği büyüklüklere ulaşması halinde, merkezi/ulusal varlık

yönetim şirketlerinin kullanılması gerekmektedir. Merkezi/ulusal varlık yönetim şirketlerinin temel amaçları; sorunlu varlıkları devralmak, yönetmek ve iyileştirmektir. ABD’de 1980’li yıllarda yaşanan krizin son aşaması ile birlikte varlık yönetim şirketleri sistemi, banka yeniden yapılandırmalarında daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır. (Gör, 2012:11)

Bu uygulama ile; borçlu firmalarla kredi kullandıran bankaların ilişkileri kesilir ve borçlu firmalar ile merkezi/ulusal varlık yönetim şirketleri arasında ilişki kurulur, bu da sürecin etkinliğini artırmak ve maliyetini azaltmakla birlikte grup kredilerinin tahsil ve/veya tasfiye edilmesini kolaylaştırır, bu tür varlık yönetim şirketlerinin daha büyük varlık havuzlarına sahip olmaları sayesinde sorunlu varlıkların menkul kıymetleştirilmesi ve kaynakların, teminatların, teknolojinin, bilgi ve tecrübenin tek merkezde toplanması ile ölçek ekonomisi oluşturularak sorunlu varlıkların yönetilmesi kolaylaştırılır. Öte yandan, kamu kaynaklı merkezi/ulusal varlık yönetim şirketleri, sorunlu kredileri sahiplerinden satın alarak banka ve kurumlara özkaynak desteği sağlar ve böylece bankaların esas faaliyetlerini yerine getirmelerini kolaylaştırır. Ayrıca kriz dönemlerinde merkezi/ulusal varlık yönetim şirketleri, mevduat sigortası veya bankaların sermaye düzenlemeleri ile ilgili işlevleri yerine getirirler. (Selimler, 2006:131,132,134)

Merkezi/ulusal varlık yönetim şirketlerinin bu olumlu yanlarının yanında bazı olumsuz yanları da bulunmaktadır. Bunlara bakacak olursak; bankaların zarar etmekten çekinmeleri halinde sorunlu kredilerin tahsil ve/veya tasfiyesinin hızlandırmalarından, ilave finansman ihtiyaçlarından, varlık yönetim şirketlerinin bankalara oranla borç ve borçlu hakkında daha az bilgiye sahip olmalarından, bankalar sorunlu kredilerini düşük fiyatlara satarken merkezi/ulusal varlık yönetim şirketlerinin bu kredileri piyasa değerlerinin üstüne satmalarından, merkezi/ulusal varlık yönetim şirketlerinin büyüklüklerinden ve ortaklık yapılarından ve devlete bağlı olmaları yüzünden siyasetten veya siyasi baskılardan uzak duramamalarından bahsetmek mümkündür. (Gör, 2012:12 & Selimler, 2006:134)

Merkezi/ulusal varlık yönetim şirketleri, kamu ve özel sektör kaynaklı olmasına göre ve kısa ve uzun vadede varlıkların tasfiyesini amaçlamalarına göre ikiye ayırmak mümkündür.

Kamu Kaynaklı Varlık Yönetim Şirketleri; daha çok sorunlu kurum ve kuruluşların fazla olduğu ve borçların yapılandırılmasına engel olan sermayenin azlığı, bankaların zayıf yönetimi ve sorunlu varlıkların yönetiminde tecrübesizliği, uzman personel eksikliği, bankalar ile kurumlar arasındaki anlaşmazlıkların ve bilgi sağlayacak finansal kapasite gibi mikroekonomik sorunların var olduğu ekonomilerde gereklidir. Bu kuruluşların fonlama işlemi, ihtiyaçlar doğrultusunda yeni yasal düzenlemeler yapılması veya mevcut yasaların düzenlenmesi daha kolaydır ve kamu kaynaklı olduğu için güven sorunu yoktur. (Selimler, 2006:132)

Bununla birlikte; sorunlu kredileri satın alabilmeleri, banka ve kurumlara özkaynak sağlayabilmeleri, borçlularla görüşen ve yeniden yapılandırma aşamasında kanuni ve idari katkı sağlayabilmeleri, uzman kadrolara sahip olmaları, bilgi teknolojilerini, gerekli finansman kaynaklarını ve ölçek ekonomisini oluşturabilmeleri, menkul kıymetleştirme yapabilmeleri, grup kredilerinin geri ödenmesi faaliyetlerinde de disiplini korudukları, sorunlu varlıklar ve sektör hakkında daha fazla bilgiye sahip olmaları bu şirketlere uygun yasal düzenlemelerin yapılarak sorunlu varlıkların yönetimi ve tasfiyesi süreçlerinin daha hızlı ve etkin hale getirilmesi gibi olumlu yanları bulunmaktadır. (Mesutoğlu, 2001:5,6 & Gör, 2012:11)

Ancak şirketlerin siyasi müdahalelere açık olmaları ve bürokratik yapıya sahip olmaları, bankaların zarar etme kaygısı ile sorunlu kredilerinin tahsili ve/veya tasfiyesi işlemlerini hızlandırmak istemesi sonucu piyasa fiyatından düşük bedelle satılması, sorunlu kredilerin piyasa fiyatlarının üzerinde satılması, yeniden yapılandırma sürecinde ek finansmana ihtiyaç duyma ihtimalinin varlığı, devralınan varlıkların etkin şekilde yönetilememesinden kaynaklanacak ödeme güçlüğü ve varlık kalitesinde bozulma riskinin varlığı ve sorunlu varlıkların bankalarda tutulması halinde ilgili bankalara sağlanabilecek teşvikler bu kuruluşlarla ilgili gösterilebilecek olumsuz yanlarıdır ve etkin bir şekilde yönetilmemeleri halinde, finansal sistemde kredi disiplini ve sistemi, buna bağlı olarak da varlıkların kalitesi ve değeri kötüleşebilir. (Mesutoğlu, 2001:6 & Gör, 2012:12)

Banka bazlı veya iştiraki olarak ya da tamamen kamudan ve bankalardan bağımsız olarak kurulabilecek *Özel Sektör Kaynaklı Varlık Yönetim Şirketleri* için en gerekli ve önemli nokta; banka bazlı olsun ya da olmasın, özel sektör kaynaklı varlık yönetim

şirketlerinin işleyişi için etkin ve sağlıklı bir denetim sisteminin varlığıdır. Özellikle banka bazlı ya da iştiraki olarak kurulan varlık yönetim şirketlerinin bankaların kendi kullandıkları krediler hakkında tüm detaylara sahip olmaları, siyasi müdahalelerden uzak olmaları, bankalara teşvik sağlamaları ve yeniden yapılandırılacak kredi sahibi müşterilere ek kredi sağlayabilmeleri gibi olumlu yanları bulunmaktadır. (Mesutoğlu, 2001:6 & Selimler, 2006:133)

Ancak bu kuruluşlar için var olan bazı olumsuzlukları da göz önünde bulundurmak gerekir. Yetersiz ve kötü yönetim yüzünden TMSF'ye devredilen bankaların hakim ortaklarının bizzat kendilerinin ya da yakınlarının varlık yönetim şirketi kurmaları veya bu kişilerin hiç ortak olmadan başka varlık yönetim şirketlerince kendi sorunlu varlıklarını geri alma çabaları bu türün içinde barındırdığı bir problemdir. Banka bazlı veya iştiraki olarak kurulan özel sektör kaynaklı varlık yönetim şirketlerinin olumsuz yanları için ise; sorunlu varlıkların esas değerlerinden yüksek bedellerle devralınmasından ve dolaylı da olsa borçlu ve alacaklı firmaların irtibat halinde olmalarından kaynaklanabilecek sorunlu varlıkların takip ve tasfiyesi işlemlerinde aksamalardan söz edilebilir. (Mesutoğlu, 2001:6 & Selimler, 2006:133)

Mali piyasaları gelişmemiş ülkelerde özel sektör kaynaklı varlık yönetim şirketlerinin sorunlu varlıkları piyasa koşullarında tahsil ve/veya tasfiyesi işlemlerinde özellikle kriz dönemlerinde yetersiz kaldıklarından ve mali piyasaları gelişmiş ülkelerde bile kriz dönemlerinde piyasanın tolere edebileceğinin üzerinde sorunlu varlıkların bulunmasından ötürü kamu kaynaklı varlık yönetim şirketlerinin kurulması ihtiyacı doğmaktadır. (Selimler, 2006:133)

Son olarak, banka iştiraki olarak kurulacak varlık yönetim şirketlerinin başarıya ulaşmaları için; faaliyet sürelerinin beş yıl olarak belirlenmesi, faaliyet konusu hakkında uzman kadrolarının olması ve bu kadroya uygun ücretlerin verilmesi gibi gerekli şartların sağlanmasına dikkat edilmelidir. (Selimler, 2006:138)

Diğer merkezi/ulusal varlık yönetim şirketi türü ise sorunlu varlıkları vadelerine göre tahsil etmeyi amaçlayan varlık yönetim şirketleridir. (Gör, 2012:12)

Kısa Vadede Varlıkların Tasfiyesini Amaçlayan Varlık Yönetim Şirketleri; sorunlu varlıkları en kısa vadede tasfiye etmeyi amaçlayan ve buna yönelik araçları kullanan kuruluşlardır. Bu kuruluşlar önce, sorunlu varlıkları tahsil edilebilme imkânına göre sınıflandırır, daha sonra ya doğrudan ya da menkul kıymetleştirerek piyasaya arz yolu ile satışlarını gerçekleştirir. Varlıkların menkul kıymet haline getirilip satılması işlemi, gelişmiş mali piyasaların varlığı ile mümkündür. (Gör, 2012:12)

Uzun Vadede Varlıkların Tasfiyesini Amaçlayan Varlık Yönetim Şirketleri; sorunlu varlıkların yeniden yapılandırılmasında uzun vadeli araçları tercih ederek yapılandıran ve söz konusu varlıkların en üst değerden tasfiyelerini amaçlayan kuruluşlardır. Bu kuruluşlar önce, satın aldıkları sorunlu varlıkları yeniden yapılandırma durumuna göre sınıflandırır, daha sonra sorunlu varlıkların türleri dikkate alınarak uygun bir yöntemle bu varlıklara ilişkin faaliyetlerin etkinliklerini artıracak şekilde yapılandırır ve satışlarını gerçekleştirir. (Gör, 2012:13)

2.4.2. Merkezi Olmayan Varlık Yönetim Şirketleri

Merkezi Olmayan Varlık Yönetim Şirketleri örgütlenme şekillerine göre üçe ayrılmaktadır. (Gör, 2012:13)

Bankanın Sahip Olduğu Ayrı Bir Varlık Yönetim Şirketlerinin Kurulması Yöntemi; bizzat sorunlu varlığa sahip olan bankaların kendi bünyelerinde bu sorunla ilgilenecek bir birim oluşturması ya da iştirak olarak bir varlık yönetim şirketi kurmasıdır. İlgili bankaların kötü aktifleri, bankaların bu birimlerine aktarılır ve bu birimler de sorunlu varlıkları yeniden yapılandırarak bu varlıkların işlerlik kazanmalarını sağlar ve yeniden yapılandırma sürecinde varlıkların iyileştirme oranlarını yükseltmeyi amaçlar. (Selimler, 2006:136)

Bu tür kuruluşların olumlu yanlarına bakacak olursak; devletin katlanacağı maliyeti azaltır, bankalar sorunlu varlıklarını elden çıkararak kendilerine olan güveni tazeler ve esas faaliyetlerine odaklanma imkânı yakalar, ölçek ekonomisi oluşur, ülke ekonomisinde düzelmeler meydana gelir, sorunlu varlıkların mümkün olan en yüksek bedelle satılması sonu bankaların zararları en aza indirilir, siyasi müdahalelere uzaktırlar, kredi kullandırdıkları müşterilerini iyi tanıdıkları için yapılandırma ve tasfiye süreçleri verimli

ve hızlı ilerler, kredi kullandırdıkları müşterilerine ek finansman sağlayabilirler ve bankalara ve bankacılık sektörüne dair yapılacak analizler daha gerçekçi hale gelir. (Sipahi, 2003:37 & Gör, 2012:14)

Burada, etkin bir düzenleyici ve denetleyici otoritenin ve bilgilendirme ve muhasebe düzenlemelerinin olması oldukça önem arz etmektedir. Etkin bir sistemin varlığı ile sorunlu varlıkların değerinden yüksek bedelle devredilip banka bilançolarının olduğundan daha iyi görünmesi engellenebilir. Bu tür varlık yönetim şirketleri sayesinde kendini kurtarabilecek bankalar küçülerek faaliyetlerine devam ederken, kendini kurtaramayacak bankalar ise tasfiye işlemlerini hızlı ve rahat bir şekilde yürütme imkânı yakalamaktadır. (Selimler, 2006:136 & Gör, 2012:13)

Olumsuz yanlarına bakacak olursak; sorunlu kredilerin piyasa değerinden yüksek fiyatlarla satılmasından, borçlu ile direkt ilişki içinde olunması halinde tasfiye işlemlerinin yavaşlama veya durma ihtimalinden ve yetersiz yasal düzenlemelerden, bu tür kuruluşların finansman karşılığı bulmakta zorlanmalarından, bankaların bu tür durumlarda bu şirketlerle çalışabilmeleri sonucu kredi kullandırma konusunda dikkatsiz ve disiplinsiz davranabilmelerinden ve borçluların kredi kurumu ile bağlantıda olmamasından ötürü kredi borcunu ödemekte isteksiz davranabilmeleri gibi hususlardan bahsedebiliriz. (Sipahi, 2003:37 & Gör, 2012:14)

Mevcut Bankanın Sorunlu Varlıkları Toplayıcı Banka Olarak Yapılandırılması Şeklindeki Varlık Yönetim Şirketleri; düşük kaliteli ve sorunlu varlıkların yönetimi ve tasfiyesi ile ilgilenen ve bankaların iştiraki halinde faaliyet gösteren ayrı bir kuruluş olan *Kötü/Tahsilatçı Banka* ve sorunsuz varlıkları yöneten ve bankalara bağlı bir birim olan *İyi Banka* olarak ikiye ayrılan diğer bir türdür. (Selimler, 2006:138)

Yapılandırılan ve Tasfiye Edebilen Varlık Yönetim Şirketleri; devlet kontrolündeki bankaların varlıklarını yapılandırmak ve tasfiye işlemlerini gerçekleştiren kuruluşlardır. Örneğin; ABD’de FDIC, söz konusu bankaların sorunlu varlıkları da dahil olmak üzere tüm varlıklarını yönetmekle görevli iken RTC ise tasarruf ve kredi kuruluşlarının varlıklarını tasfiye etmektedir. Japonya’da ise mevduat sigortası kuruluşu DIC, zor durumdaki bankalara destek vermekte ve banka tasfiyeleri ile ilgilenmekte iken DIC’ye

bağlı çalışan RCC ise kredilerin yönetimi ve tasfiyesi ve sorunlu varlıkların menkul kıymetleştirilmesi ile yetkilendirilmiştir. (Mesutoğlu, 2001:7)

Kısaca değindiğimiz varlık yönetim şirketlerinin bu farklılık içeren kurumsal yapılarının yanı sıra; dünya uygulamalarında bazı farklılıklar görülmektedir. Bunların başlıcaları; Zarar Paylaşımı, Devralınacak Varlıkların Türü ve Seçimi ve Bankalara Yapılacak Ödemelerin Şekli ve Devralınan Varlıkların Elden Çıkarılması Yöntemleri'dir. (Mesutoğlu, 2001:8)

Varlık yönetimi sistemindeki *Zarar Paylaşımı Yöntemi* önemli bir husustur. Özel sektör firmalarının kâr elde etme hedefleri doğrultusunda piyasanın zorladığı fiyatlara yakınlaşacakları varsayılır, ancak kamu tarafından kurulan ve işletilen kuruluşların zarar etme pahasına bankalara çok cazip iskonto oranları önermeleri, bankalara bir rahatlama imkânı sağlarken aynı zamanda söz konusu kuruluşların zarar etmesine, bu yükün vergi ödeyenlere yansıtılmasına ve bankalar üzerindeki piyasa disiplininin bozulmasına neden olabilmektedir. Bu yaklaşımda amaç, tahsili gecikmiş alacaklardan kaynaklanan zararların vergi ödeyenlere yansıtılması ile maliyetin sınırlandırılması ve kalan tutarların da bankalarca üstlenilmesini sağlamaktır. (Mesutoğlu, 2001:8)

Bir diğer yöntem olan *Devralınacak Varlıkların Türü ve Büyüklüğü* her ülke için değişmektedir. Bazı ülkelerde tahsili gecikmiş alacakların yanında yüksek kaliteli varlıklar da devralınabilirken bazı ülkelerde ise yalnızca tahsili gecikmiş alacaklar ya da tahsili gecikmiş alacakların belli bir sınıfının devri mümkündür. Bununla birlikte, devralınan varlık türleri kuruluşlara göre de sınıflandırılabilir. Bazı ülkelerde bu sınıflandırmaya yalnızca bankalarla kısıtlıyken bazı ülkelerde ise mali kuruluşlar da bu sınıflandırmaya dahil olmaktadır. (Mesutoğlu, 2001:8-9)

Bankalara Yapılacak Ödemenin Şekli ve Vadesi Yöntemi; ülkeden ülkeye değişiklik gösteren ve ödemelerin genellikle devlet garantili ya da garantisiz kamu borçlanma kağıtları ile kısmen veya tamamen nakit olarak yapıldığının gözlendiği bir diğer yöntemdir. İhraç edilen borçlanma kağıtlarının vadelerinin, söz konusu varlıkların tasfiyesi ile uyumlu bir süre (4-7 yıl gibi) olduğu görülmektedir. (Mesutoğlu, 2001:9)

Devralınan Varlıkların Yönetim ve Elden Çıkarma Yöntemi; önem ve çeşitlilik arz eden bir başka yöntemdir. Bu çeşitlilikler; tahsili gecikmiş alacakların borçlular bazında satışa çıkarılması, varlığa dayalı menkul kıymet yoluyla satış, portföylerin yönetilmesi için özel sektör firmaları ile anlaşma yapılması ya da bu firmalarla doğrudan ortaklık kurulması, haciz ve tahsilat başvuruları gibi farklı yöntemlerdir. Bu yöntem son yıllarda yaygınlık kazanmaktadır. Sonuç olarak, oluşturulan yapının başarısının benimsenen modelden çok kuruluşun kaynaklarına ve etkinliğine bağlı olduğu söylenebilir. (Mesutoğlu, 2001:9)

Merkezi/ulusal veya merkezi olamayan varlık yönetim şirketlerinin kendi yöntem ve çalışma esaslarına göre olumlu ve olumsuz yanları bulunurken, banka bazında kurulan varlık yönetim şirketlerinin tüm bankalara hizmet veren aynı kuruluşlardan daha verimli olduğu iddia edilmektedir. Varlık yönetim şirketlerinin bahsettiğimiz bu sınıflandırma kriterlerine bakarak Türkiye'deki varlık yönetim şirketlerinden bir kısmının bankaların sahip olduğu ayrı bir şirket, bir kısmının da uzun vadeli merkezi varlık yönetim şirketi olduğunu söylemek mümkündür. (Mesutoğlu, 2001:6 & Gör, 2012:15)

2.5. Varlık Yönetim Şirketlerinin Çalışma Yöntemleri

Ülkelerin ekonomi politikaları, yasal düzenlemeleri ve mali piyasalarının gelişmişliği/derinliği doğrultusunda varlık yönetim şirketlerinin faaliyet yöntemleri farklılık gösterebilmektedir. (Erkan, 2015:58 & Gör, 2012:15) Ekonomik açıdan gelişmiş ve piyasaları yeterli derinliğe ulaşmış ülkelerde sorunlu krediler konusunda uzmanlaşmış özel sektör kaynaklı varlık yönetim şirketleri hem kriz zamanlarında hem de normal ekonomik koşullarda sorunlu varlıkların satın alınması, tahsil ve/veya tasfiye edilmesi ve satılması ile ilgili faaliyet göstermektedirler. Ancak ekonomik açıdan yeterince gelişmemiş ve piyasaları yeterince derinleşmemiş ülkelerde ise varlık yönetim şirketlerinin kriz zamanlarında sorunlu varlıklara çözüm bulmakta zorlandığı görülmektedir. (Mesutoğlu, 2001:3)

Varlık yönetim şirketleri; yaptıkları incelemeler, çalışmalar ve müzakereler ve/veya ihaleler sonucunda TMSF, bankalar ve diğer mali kuruluşların alacaklarını ve diğer sorunlu

varlıklarını satın alırlar ve bunların tahsil ve/veya tasfiye işlemlerini yürütürler. (Oy, 2009:65,66)

İlk aşamada varlık yönetim şirketleri satın aldıkları sorunlu varlıkları; kurumsal, ticari, KOBİ, bireysel ve tarım kredileri olarak ait oldukları sınıflara göre dosya dosya ayırır ve uzmanlaşmış kadroları ile tahsil ve/veya tasfiye sürecine başlarlar. Daha sonra göreceli olarak daha düşük miktardaki kredilerin yani bireysel kredilerin tahsili işlemine, tahsilat ekiplerinin telefon aracılığıyla borçlularla irtibata geçmesi ile başlar. Daha büyük montanlarda kullanılan kurumsal, ticari, KOBİ ve tarım kredilerinde ise varlık yöneticiler ve avukatlar ile birlikte yasal prosedürler dahilinde tahsilat işlemleri başlatılır. Ayrıca bankaların piyasadaki izlenimleri ve sadık kalmak zorunda oldukları iç politikaları yüzünden müşterilerine sağlayamadıkları kredi faizinde ya da anaparasında indirim gibi esneklikleri varlık yönetim şirketler sağlayabilmektedir. Bu kuruluşların bu esneklikleri gösterebilmesinin nedeni ise sorunlu varlıkları düşük maliyetlerle satın almalarıdır. Söz konusu esneklikler ile varlık yönetim şirketleri yalnızca kârlarının bir bölümünden vazgeçerler. (Erkan, 2015:66,67)

Ülkelerin ekonomilerinin büyüklüklerine, normal ekonomik koşullara ve ekonomik kriz koşullarına göre varlık yönetim şirketlerinin devralacakları sorunlu varlıkların büyüklükleri ve türleri de farklılık göstermektedir. Bazı ülkelerde varlık yönetim şirketleri bankalarla birlikte finans kuruluşlarının da sorunlu varlıkları ve hatta nitelikli/kaliteli varlıkları ile ilgilenirken, bazı ülkelerde ise yalnızca sorunlu varlıklarla ya da sorunlu varlıkların bir kısmıyla ilgilenebilmektedir. Ayrıca bankalara yapılacak ödemelerin vadesi ve usûlleri de farklılık göstermektedir. Genellikle ödeme türü olarak 4-7 yıl vadeli güvenceli veya güvencesiz devlet tahvili tercih edilmektedir. Devralınan sorunlu varlıkların yönetimi ve elden çıkarılmasında ise; varlığa dayalı menkul kıymet yoluyla veya borçlu bazında satışı, sorunlu portföylerin yönetilmesi için özel sektör firmaları ile anlaşılması ya da doğrudan ortaklık kurulması, haciz ve tahsilat yoluyla elden çıkarılması gibi değişik yöntemler takip eder. (Gör, 2012:15,16 & Erkan, 2015:59)

Varlık yönetim şirketleri, düşük bütçelerle satın aldıkları sorunlu varlıklardan oluşan portföylerini, konusunda uzmanlaşmış kadrolar ile her sorunlu varlığı tek bir dosya bazında değerlendirmeye alarak tahsil ve/veya tasfiye sürecini sağlıklı şekilde işletmeye

çalışırlar. Tahsilat açısından bakıldığında, sorunlu varlığın teminatlı ya da teminatsız olması, söz konusu varlığın satış fiyatını etkiler. Yani, söz konusu sorunlu varlığın riskini ve masraflarını karşılayabilecek bir değeri içinde barındırması halinde bu dosyanın satış fiyatı; anaparasını, temerrüt faizini ve davalarını ve benzeri tüm yasal masraflarını içeren toplam borç bakiyesidir. Ancak dosyada bir teminat bedeli yoksa söz konusu sorunlu varlığın satış fiyatı, anaparasının dahi altında bir değerden satışa maruz kalabilir. Bu durumda satış fiyatının belirlenmesinde kullanılan iskonto oranının hesaplanmasında yararlanılan iki nokta; sorunlu varlık dosyasının yaşı ve teminatsız olmasıdır. (Erkan, 2015:59,60)

Son olarak varlık yönetim şirketlerinin işlevlerine bakacak olursak; ödeme gücünü kaybettiği için zor durumda bulunan gerçek veya tüzel kişi kredi müşterilerine ait sorunlu varlıkları mali kuruluşlardan satın alarak tahsil ve/veya tasfiye etmek, sorunları çözüldüğü takdirde varlığını ve faaliyetlerini devam ettirebilecek kuruluşlarını yeniden yapılandırmak ve devlet otoritesinde olan bankaların özelleştirilmelerini sağlamak olmak üzere üç işlevinin varlığından söz etmek mümkündür. (Gör, 2012:16)

2.6. Varlık Yönetim Şirketlerinin Etkinliğini Artıran Etkenler

Varlık yönetim şirketlerinin faaliyetlerindeki etkinliği artıran etkenleri ikiye ayırabiliriz. (Erkan, 2015:61)

Varlık yönetim şirketlerinde nitelikli ve uzman kadroların varlığı, nesnel, bilimsel ve objektif yöntemlerle değerlendirme yapma ve çözüm yolu arayışı, etkin bir pazarlama ve optimal bir tahsilat stratejilerinin varlığı, sağlam bir özkaynak yapısının olması, bağımsızlık ve şeffaflık gibi etkenler ise yine sorunlu varlıkların çözümlenmesini kolaylaştıran *İçsel Etkenler*'dir. (Gör, 2012:16 & Erkan, 2015:62)

Ülkelerin ekonomilerinin istikrarlı ve küresel ekonomi ile uyum içinde olması, piyasaların yeterince derinleşmiş olması ve bu piyasalarda gelişmiş ve çeşitlendirilmiş finansal araçların kullanılması, ülke ekonomilerinin belirli bir büyüme eğiliminde istikrar yakalaması ve bu istikrara güvenen yerli ve yabancı sermayeli varlık yönetim şirketlerinin sorunlu varlıkların çözümlenmesinde istekli olmaları, özellikle ülkelerdeki uzun vadeli yatırımların korunması ve yeni yatırımların çekilebilmesi için bankacılık ve reel sektörlerin

hızla sorunlu varlıklardan arındırılması çabaları ve yatırımcıların mülkiyet haklarını güvence altına alan yasal düzenlemelerin ve sistemlerin varlığı sorunlu varlıkların çözümlenmesini kolaylaştıran *Dışsal Etkenler*'dir. (Gör, 2012:16 & Erkan, 2015:62)

Varlık yönetim şirketlerinin etkinliği ile ilgili yukarıda değindiğimiz bu etkenler ile birlikte, karar alıcıların ve uygulayıcıların da hassas davranmaları etkinlik açısından önem arz etmektedir. Bunun sebebi, varlık yönetim şirketlerinin olumlu yanlarının ve kazandırdıklarının yanında olumsuz yanlarının ve eksikliklerinin de olmasıdır. Her açıdan etkin bir varlık yönetim şirketinin varlığı için aşağıdaki özelliklerin varlığı şarttır. (Gör, 2012:16)

İlk olarak değineceğimiz nokta *Yasal Dayanak*'tır. Öncelikle sorunlu varlıkların transferi aşamasında nelerin yapılacağı ve hak ve önceliklerin açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Yapılacak işlemlerden önce borçluların iznine başvurulması zorunluluğu kaldırılmalıdır. Kamu kaynaklı kuruluşlarda çalışanların ve yönetim kadrosunun varlıkları elden çıkarırken piyasa fiyatının altına satmaları ve benzer olaylara karşı yasal düzenlemelerle engelleme yapılmalıdır. (Erkan, 2015:62)

Daha sonra *Düzenleyici Çerçeve* ile mali kuruluşlarına konsolide denetim uygulanarak söz konusu kuruluşların varlık yönetim şirketleri şeklindeki iştiraklerine sahip oldukları sorunlu varlıklarını yüksek fiyatlardan satmaları ve bu sayede sermaye pozisyonlarını şişirmeleri engellenir. (Gör, 2012:16)

Yönetim açısından ise varlık yönetim şirketlerinin, çalışanlarının ve yönetim kurullarının siyasi baskılardan ve borçluların müdahalelerinden etkilenmeden bağımsızca faaliyetlerine devam etmeleri özellikle kamu kaynaklı varlık yönetim şirketleri açısından daha fazla önem arz etmekle birlikte, varlık yönetim şirketlerinin performansları ile ilgili düzenli rapor yayımlamaları şeffaflık ve yolsuzluğun önlenmesi açısından önem taşımaktadır. (Erkan, 2015:63)

Transfer Edilecek Sorunlu Varlıkların Seçimi 'nde dikkat edilecek husus, banka ile uzun dönemli ilişkilerini korumak isteyen borçluların kredileri ile yeniden yapılandırılması mümkün olan varlıklar banka bünyesinde tutulmasıdır. Bu bağlamda, varlık yönetim

şirketlerince transfer edilen varlıklar ise; en etkin şekilde yönetilebilecek büyük varlıklar, sabit varlıklar ve tasfiyesi gereken varlıklardır. (Gör, 2012:17)

Sorunlu Varlıkların Transfer Fiyatlaması; genellikle varlıkların piyasa fiyatı üzerinden yapılmaktadır. Söz konusu sorunlu varlıklara dair nakit akımı ve teminatların değerlendirilmesinin ardından fiyatlarda iyileştirme yapılabilmektedir. Kamu kaynaklı varlık yönetim şirketlerinin, mali kuruluşların sorunlu varlıklarını piyasa fiyatının üstünde satın alması yoluyla söz konusu kuruluşlara destek sağlaması ise engellenmelidir. (Gör, 2012:17)

Fonlama; varlık yönetim şirketleri için oldukça önem arz eden bir konudur. Sorunlu varlıkların çözümlenmesinde çok büyük paya sahip olan bu kuruluşlar için oldukça sıkı bütçe uygulaması yapılmalı, sorunlu varlıkların satın alınması için operasyonel bütçeden ayrı bir bütçe oluşturulmalı ve finansmanlarına önem verilmelidir. Bu bağlamda söz konusu finansman desteği, devlet tahvili ihaleleri ile ya da kuruluşların devlet desteği ile ihraç ettiği tahviller yoluyla sağlanması mümkündür. Bu kuruluşların zarar etmeleri halinde zararın bütçeden karşılanması da yine bir finansman desteğidir. Ayrıca bu kuruluşların çok fazla finansman ihtiyacının bulunmasından dolayı, şirket temsilcileri kamu borcu yönetim komitelerinde yer almaları gerekmektedir. Söz konusu kuruluşların döviz cinsinden varlıkların alımının kolaylaştırılması için döviz piyasalarına girmeleri sağlanmalı ve bunun için de döviz cinsinden tahvil ihraç etmelerine izin verilerek döviz riskinin en aza indirilmesi gerekmektedir. Böylece varlık yönetim şirketleri yabancı döviz cinsinden sorunlu varlıkları satın almaları işlemi de kolaylaşacaktır. (Erkan, 2015:64)

Takipteki kredilerin yönetiminin gerçekleştirilmesini ve iyileştirilmelerin artırılmasını sağlayan, kâr-zarar ortaklığı anlaşmalarını içeren bir *Teşvik Yapısı*'nin varlığından söz edebiliriz. (Gör, 2012:18)

Sorunlu Varlıkların Satışı/Elden Çıkarılması, piyasa şartlarına ve finansman maliyetlerine göre en yüksek oranda iyileşmeyi sağlayacak şekilde yapılması gereken bir diğer işlemdir. (Gör, 2012:18)

Yasal Güç açısından bakacak olursak; varlık yönetim şirketlerinin fazla yasal güce sahip olmasının, sorunlu varlıkların, özellikle de kurumsal borçların yeniden yapılandırılması sürecini hızlandırdığını söylemek mümkündür. (Erkan, 2015:64)

Bununla birlikte, yeniden yapılandırılan sorunlu varlıkların daha iyi yönetilmesi için varlık yönetim şirketlerine *Kredi Verme* fonksiyonunun tanınmamasına dikkat edilmelidir. (Erkan, 2015:65)

Son olarak, bankalar sorunlu varlıklarının varlık yönetim şirketlerine devrederlerken mutlaka yararlanacakları bir *Vergi Teşviki* uygulanmalıdır. (Gör, 2012:18)

2.7. Varlık Yönetim Şirketlerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Varlık yönetim şirketleri, tüm yasal ve karşılıklı anlaşma yollarının denenmesine karşılık bankaların çözümlenemeyen sorunlu varlıklarını satın alarak bu varlıkların takibine, yönetimine ve tahsil ve/veya tasfiyesine yönelik çalışmalarını uzman yönetimleri ve kadrolarıyla ve tecrübeleriyle yürütürler. Bu satın alma işlemi, taraflar açısından bazı olumlu ve olumsuz etkiler doğurabilmektedir. (Erkan, 2015:65)

Sorunlu kredilerin uzun ve sistemli şekilde gerek bankaların iç sistemleri gerekse yasal düzenlemeler dahilinde takip edilmesi gerekmektedir, ancak bankaların krediyi kullandıran şubeden başlayarak genel müdürlüklerinin ilgili birimlerine kadar izlenen bu uzun ve maliyetli süreç için varlık yönetim şirketlerini tercih etmeleri; kendi esas faaliyetlerine odaklanmalarına ve bu gibi olumsuz durumları düzeltecek prosedür ve stratejiler geliştirmelerine imkân tanırken diğer yandan da aynı tür varlıkların birlikte takip edilmesi ile sabit maliyetler, oluşturulan kurumsal yapı ile de iş görme maliyetleri azaltılarak ölçek ekonomisi meydana getirilir ve ekonomik etkinliği artar. Bunun yanında bankalar, satışı yapılan sorunlu varlıklardan gelir elde ederler. Ayrıca icra-iflas gibi alanlarda, hukuki prosedürlere yönelik faaliyetler açısından ölçek ekonomisi önemli bir kazançtır. (Mesutoğlu, 2001:3 & Erkan, 2015:66)

Bu kuruluşların finansal sektördeki varlığı, kredi tahsilatı ve varlık satışı ile ilgili yasal prosedürlerin gelişmesine ve ikincil piyasaların olmadığı yerlerde ise bu piyasaların oluşumuna ve gelişimine katkı sağlar. Sorunlu varlıkların varlık yönetim şirketlerinin

tecrübe ve uzmanlığı ile yönetilmesi, söz konusu varlıkların doğru şekilde ve değerinde fiyatlandırılmasına, satılmasına ve böylece yok pahasına satışın önüne geçilmesine ve sektörün yeniden yapılandırma maliyetinin azaltılmasına katkıda bulunur. Sorunlu hale gelmiş alacakların uzman ekipler ve kuruluşlar tarafından takip edilmeleri ve tahsil ve/veya tasfiyesi çalışmaları, borçluların yükümlülüklerini yerine getirmelerinde teşvik edici olabilmektedir. Ayrıca sorunlu varlıkları düşük maliyetle satın aldıkları için bankalara oranla müşterileri ile vade, faiz oranı, ödenmesi gereken miktar, vb. gibi açılardan daha esnek şartlarda anlaşma yapabilmektedirler. (Mesutoğlu, 2001:4 & Erkan, 2015:67)

Ancak bu olumlu yönlerin yanında, bazı olumsuzluklardan da bahsetmek mümkündür. Sorunlu varlıkların varlık yönetim şirketlerine devredilmesi, esas alacaklının borca ve borçluya dair sahip olduğu kurumsal nitelikteki bilgilerin kullanılması imkânını azaltır. Sorunlu varlıkların, varlık yönetim şirketlerine olumlu şartlarda devredilebilmesi, bazen bankaları kredilendirme yaparken ve kullandıkları kredileri takip ederlerken dikkatsiz ve disiplinsiz davranmaya itebilmektedir. Bankalar nezdindeki bu ahlakî istismar ile birlikte, kredi müşterilerinin de yeni kredi alamama endişesi ile eski borçlarını aksatmadan geri ödemeleri güdüleri azalabilmektedir. Devralınan sorunlu varlığın teminatı mevcutsa varlık yönetim şirketleri bu borcu tek seferde teminatı nakde dönüştürerek tahsil etme yolun gidebilmektedirler. Son olarak; kamu tarafından kurulan ve yönetilen varlık yönetim şirketlerinin siyasi müdahalelere açık olmaları, iyi fiyatlamama yapamamaları, uzman kadro sıkıntısı yaşamaları ve etkinlik gösterememelerinden bahsedebiliriz. (Mesutoğlu, 2001:4 & Erkan, 2015:67)

Bu olumlu ve olumsuz yönlerin aynı zamanda bankalar ve borçlular açısından da değerlendirilmesi mümkündür. Bankalar açısından bakacak olursak; bilançolarında sorunlu varlıkların artış eğiliminde olması; banka sahip ve ortaklarını, yatırımcıları, bankaların piyasadaki izlenimini ve denetimci kuruluşlarca izlenen ve yasal olarak sağlanması gereken oranları olumsuz etkiler. Ancak bu sorunlu varlıkların devredilmesi gereken kısmının varlık yönetim şirketlerine devredilmesi, banka bilançolarındaki negatif yükü azaltarak güçlü ve gerekli finansal yapının sağlanmasını kolaylaştırır diyebiliriz. Sorunlu varlıkların bankaların krediyi kullandıran şubelerinden başlayarak genel müdürlüklerinin ilgili birimlerine kadar izlenmesi, uzun ve maliyetli bir süreçtir ve bu işlemlerin bankalar

tarafından yürütülmesi, bankaların kendi esas faaliyetlerini yapmalarını engeller. Daha önce dediğimiz gibi; takip, yönetim ve tahsil ve/veya tasfiye işlemlerinin bu alanda uzman kuruluşlara devredilmesi, bankaları hem zaman ve faaliyet hem de söz konusu işlemlerin maliyetlerinden kurtararak bankaları kendi faaliyetlerine yapma imkânı sağlar. Bahsettiğimiz bu olumsuzluklar nedeniyle bankalar sorun varlık portföylerini satmak isterler. Bu satışların bankalar açısından olumsuz yönü, bu varlıkların esas değerlerinden düşük fiyatlara satılmasıdır. Yani bankalar, düşük fiyatlara satmak zorunda kaldıkları bu varlıklarını esas değerleriyle bilançolarından silmek zorunda kalırlar. Ancak diğer açıdan, bankalar yaptıkları bu portföy satışı sayesinde bir kaynak sağlar ve bilançolarını sorunlu varlıklarından arındırırken finansal durumlarını düzeltir ve verimliliklerini artırır. (Erkan, 2015:65,66)

Borçlular açısından baktığımız zaman; ilk aşamada, devralınan sorunlu varlıklar; kurumsal, ticari, KOBİ, bireysel ve tarımsal krediler olmak üzere sınıflarına ayrılır ve bu alanlara göre uzmanlaşan çalışanlar tarafından tahsil ve/veya tasfiye süreci başlatılır. Bu aşamada sırasıyla önce düşük montanlı (bireysel) kredilerin tahsilat işlemlerine borçlularla telefonla irtibat sağlanarak, daha sonra yüksek montanlı (kurumsal, ticari, KOBİ ve tarım) kredilerin tahsilat işlemlerine ise varlık yöneticiler ve avukatlar aracılığıyla başlanır. Varlık yönetim şirketlerinin sorunlu varlıkları düşük maliyetle satın almalarının verdiği avantaj ile kendi kâr paylarından vazgeçerek borçlulara bir esneklik sağlayarak kredi faizi ve anaparasında indirim yapabildiği görülmektedir. Söz konusu esneklikler sayesinde kredi borcu ödenebilir hale gelmektedir. Kredi borçluları borçlarını yeniden yapılandırarak veya ödeyerek kredi sicillerini de temizleyebilmektedir. Bahsedebileceğimiz en büyük olumsuzluk; yukarıda değindiğimiz kredi dosyalarında kredinin ödenmemesi/ödenmemesi durumuna karşılık gösterilmiş bir teminatın varlığı halinde varlık yönetim şirketleri, söz konusu kredinin ifasının borçlulara herhangi bir taksit imkânı tanınmadan en hızlı şekilde yani teminatın nakde dönüştürülmesi işleminden yana olmalarıdır. Bu durum borçlular için çok ciddi zorluk oluşturmaktadır. (Erkan, 2015:65-67)

- BÖLÜM III -

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN ÜLKEMİZDEKİ YASAL DAYANAĞININ VE GÜNCEL UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

3.1. Varlık Yönetim Şirketlerinin Ülkemizdeki Yasal Dayanağı

Ülkemizde sorunlu hale gelen varlıkların çözülmesine yönelik faaliyet gösterecek ve finansal piyasalarımıza etkinlik kazandıracakı düşünölen varlık yönetim şirketlerinin kuruluş ve faaliyet esaslarını belirleyen yönetmelik sırasıyla 1 Ekim 2002 ve 1 Kasım 2006 tarihlerinde yayımlanmıştır. (Küçükbay ve Demirhan, 2002)

1 Ekim 2002 tarihli yönetmelik daha sonra 1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete’de aynı isimle yayımlanan *Varlık Yönetim Şirketleri’nin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik* ile yürürlükten kaldırılmış ve ilgili yönetmelik sırasıyla; 14 Ocak 2011 tarihli 27815 sayılı, 14 Kasım 2012 tarihli 28467 sayılı, 2 Nisan 2015 tarihli 29314 sayılı, 5 Mart 2016 tarihli 29644 sayılı ve son olarak 4 Mart 2017 tarihli 29997 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanması ile bazı değişiklikler yapılarak tekrar düzenlenmiştir. (4 Mart 2017 tarihli 29997 sayılı Resmî Gazete)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun, Kurum’un Görev ve Yetkileri başlıklı 93’üncü ve Varlık Yönetim Şirketi başlıklı 143’üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan ilgili yönetmeliğin amacı ilk maddesinde, “*Bu Yönetmelik’in amacı, varlık yönetim şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.*” olarak belirtilmiştir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun Varlık Yönetim Şirketi başlıklı 143’üncü maddesi, “*Bankalar ve Fon dahil diğer malî kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla, kuruluş ve faaliyet esasları Kurul tarafından belirlenen varlık yönetim şirketleri de kurulabilir. Varlık yönetim şirketleri alacaklarının tahsili ve alacakların ve/veya diğer varlıkların yeniden yapılandırılması kapsamında alacak tahsili amacıyla edindiği gayrimenkul veya sair mal, hak ve varlıkların işletilmesi, kiralanması ve bunlara yatırım yapılması ve yine alacaklarını tahsil etmek amacıyla borçlularına ilâve finansman sağlamak veya sermayelerine iştirak etmek dâhil olmak üzere her türlü faaliyeti gerçekleştirmeye yetkilidir. Fon kurulacak varlık yönetim şirketlerine sermaye sağlamak suretiyle kurucu*

ortak veya hissedar olarak katılmaya yetkilidir. Fon'un en az yüzde yirmi hissedar olduğu varlık yönetim şirketleri, Fon'dan devraldığı alacaklarla ilgili olarak bu Kanun'un 132'nci maddesinin sekizinci fıkrası ve 138'inci maddesinin beşinci fıkrasında Fon'a tanınan hak ve yetkileri kullanır. Varlık yönetim şirketleri bu kapsamdaki işlemleri nedeniyle doğmuş veya doğması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla karşılık ayırmak zorundadırlar. Karşılık ayrılacak alacakların nitelikleri ile karşılıklara ilişkin esas ve usûller Kurul tarafından belirlenir. Varlık yönetim şirketlerinin bu fıkra uyarınca ayırdıkları karşılıkların tamamı, ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.

Bu Kanun kapsamında kurulan varlık yönetim şirketleri ile 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan 3'üncü maddesinin yedinci fıkrası uyarınca Kurul'un çıkarmış olduğu yönetmelik kapsamında kurulan varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bununla ilgili olarak düzenlenen kağıtlar, kuruluş işlemleri de dâhil olmak üzere kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na göre ödenecek damga vergisinden, 492 sayılı Harçlar Kanunu'na göre ödenecek harçlardan, her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, kaynak kullanımını destekleme fonuna yapılacak kesintilerden ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 39'uncu maddesi hükmünden istisnadır.

Varlık yönetim şirketi tarafından, bu borçların, taahhütlerin yüklenilmesi veya alacakların, varlıkların devralınması halinde, bu borç, taahhüt, alacak ve varlıklarla ilgili olarak, takibi şikayete bağlı suçlar dahil olmak üzere açılmış veya açılacak her türlü ceza davalarında, alacağın devralındığı veya borcun, taahhüdün yüklenildiği tarihten itibaren, suçtan zarar gören olarak, varlık yönetim şirketi kendiliğinden müdahil sıfatını kazanır. Bu Kanun'un yayımı tarihinden önce kurulmuş olan varlık yönetim şirketleri bu Kanun hükümlerine tabi olarak faaliyetlerini yürütürler." şeklindedir. (Oy, 2009:64 & 5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Daha önce belirttiğimiz tarihlerde yapılan değişiklikler ve güncellemelerin ardından Varlık Yönetim Şirketleri'nin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in son haline EK-1'de yer verilmiştir. Bununla birlikte, varlık yönetim şirketleri kendi yönetmeliğinin dışında başka yasal düzenlemelerle de desteklenmektedir. Bunun sebebi, söz konusu kuruluşların daha etkin ve düzenli şekilde çalışmasını sağlamaktır.

3.2. Bankaların ve Diğer Finans Kuruluşlarının Alacaklarını/Diğer Varlıklarını Elden Çıkarma Sebepleri

Kurulan her işletme, mutlaka belirli bir amaca ve misyona sahip olarak kurulur. Bankalar ve diğer finans kuruluşları hem parayı kendi bünyelerinde toplamayı hem de bu paraları kullanarak ve/veya kullandırarak belirli düzeylerde kâr sağlamayı hedefler. Bu doğrultuda bakıldığı zaman, her işletmenin bir esas faaliyeti bulunmaktadır. Finans sektöründe faaliyet gösteren bankaların ve diğer finans kuruluşlarının esas faaliyetleri de mevduat toplamak ve topladıkları bu mevduatları kredi ya da kâr/zarar ortaklığı yatırımı şeklinde kullanarak ve/veya kullandırarak kâr sağlamaktır.

Bunun yanında, bankacılık ve finans sektöründe hem söz sahibi olan hem de sektörün yükünü taşıyan kurumlarımızdan TMSF'nin bir görevi de iflas eden bankaların yeniden yapılandırılması ve/veya başka bankalarla birleştirilmesi veya başka bankalara satılması, borçlarının devralınması ve ödenmesi, bu bankalardaki mudilerin mevduatlarının belirli bir tutara kadar (15 Şubat 2013 tarihli 28560 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelik'e göre bu tutar 100.000,00.-TL'dir) sigortalanmasıdır, ancak kendilerine devredilen bu bankaların alacaklarını ve varlıklarını yönetmeleri onları kuruluş amaçlarından uzaklaştırmaktadır. Bu noktada devreye, varlık yönetim şirketleri girmektedir.

Varlık yönetim şirketleri, bankaların ve diğer finans kuruluşlarının alacaklarını/diğer varlıklarını devralarak bu kuruluşlara yukarıda bahsettiğimiz kuruluş amaçlarını ve esas faaliyetlerini sürdürebilmeleri imkânı tanır.

Bankaların ve diğler mali kuruluşların alacaklarını/diğler varlıklarını ellerinden çıkarmalarının bazı sebepleri vardır. Çalışmamızın “Sorunlu Kredilerin Etkileri” bölümünde detaylı olarak incelediğimiz bu sebepleri kısaca hatırlayalım.

Banka bilançolarının aktif kalitesi, sorunlu krediler yüzünden bozulabilmektedir. Yine mevduat gibi belirli bedeller karşılığı sağlanan kaynaklardan kullanılan kredilerin sorunlu hale gelerek tasfiye olunacak alacaklar hesaplarına alınması sonucu tasfiye olunacak alacaklar tutarında ve buna bağlı olarak ayrılması gereken karşılıklar tutarında artış gözlenebilmektedir. Bununla birlikte bankanın bu tutarları tahsil edememesi sonucu faiz ve komisyon kaybı yaşaması olasıdır. (Selimler, 2006:42,43)

Takipteki krediler, kredi riski kanalıyla sermaye yeterliliği oranını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. (Yücememiş ve Sözer, 2011:45)

Bankalar mudilere, diğler müşterilerine veya uluslararası kuruluşlara olan yükümlülüklerini zamanında karşılama sorumluluğu göz önünde bulundurulduğunda, geri ödeme yapması gereken zamanlarda likiditeye ihtiyaç duyarlar. Ülkemizde kısa vadeli mevduat ağırlıklı kaynak yapısının varlığı göz önünde bulundurulduğunda, bu esnada aktifin bir kısmının tasfiye olunacak alacaklara bağlı olması bankayı daha fazla likit ihtiyacı içine sokacaktır, çünkü geri dönmesi hesaplanan kredi anapara ve faiz ödemelerinin vadesinde geri dönmemesi sonucu bankalar ilgili miktarlarda geri dönüş sağlayamadığı gibi bu miktarlar kadar da karşılık ayırmak durumunda kalmaktadır. Bu durum özellikle finansal krizlerin varlığında ve aktiflerinin çoğunu menkul kıymetlere bağlamış olan bankalarda söz konusu kıymetlerin düşük değerlilikle nakde dönüştürülmesinden dolayı banka gelir kaybıyla karşı karşıya kalırken aynı zamanda da artan kaynak ihtiyacı yüzünden yüksek maliyetlerle borçlanmak durumunda kalır. (Erkan, 2015:37,38)

Ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerin finansal yapılarının ve bankacılık sektörlerinin kırılgan ve sorunlu yapıları, başta kendi vatandaşlarına olmak üzere uluslararası piyasalara ve kuruluşlara güven verme hedefini olumsuz şekilde etkilemektedir. Bu güvenin verilememesi; mudilerin bankalardan mevduatlarını çekmeleri, sıcak para akışına ve sermaye girişinin yavaşlaması ve hatta kesilmesi, bu ülkelerde

faaliyette bulunan yabancı işletme ve yatırımcıların çıkışları gibi istenmeyecek olumsuz gelişmelerin yaşanmasını sebep olabilmektedir.

Bankacılık krizleri ve artan sorunlu krediler, ekonomik faaliyetlerde daralmaya yönelik etki edebilmektedir. Reel sektör ve bankacılık sektörünün devamlı iç içe olması nedeniyle; reel sektörü etkileyen krizler bankalara da ulaşmakta veya krizlerin bankaları ilk olarak etkilemesi sonucu bankaların mevcut kredilerini geri çağırması, kredi kullandırımını daraltması ve bunun da faiz oranlarını ve bazı maliyetleri artırması da reel sektörü etkileyebilmektedir. Söz konusu kredilerin geri ödenmesinin talep edilmesi, kredi müşterilerini likidite sıkışıklığına itebilmektedir. (Karamustafa, 2013:14)

Ayrıca; sorunlu hale gelen ve tahsil edilemeyen kredi anapara ve faiz ödemelerinin, daha yüksek getiri beklenen alternatiflere yönlendirilememesi, sorunlu kredilerin takibi işlemleri sonucunda idari giderlerin artması, söz konusu takip işlemlerinin ilgili birimlerin ve yöneticilerin zamanlarını daha verimli şekilde harcamalarını engellemesi, bankanın piyasadaki itibarını ve gelişimini olumsuz yönde etkilemesi, sorunlu kredilerin yasal takibinin yüksek maliyetli olması, yüksek miktarda sorunlu kredileri olan bankalarda ihtiyatlı davranarak düşük getirili çalışmaya razı etmesi ve bankanın büyümesini yavaşlatması, bankaların nakit akışlarının/likiditelerinin azalması veya düzensizleşmesi sonucu likidite ihtiyacının artması, ayrılan özel karşılıkların ayrı bir maliyet meydana getirmesi, bankaların uluslararası piyasalarda notunun olumsuz etkilenmesi sonucu kredibilitesinin düşmesi ve kaynak maliyetinin artmasıyla borçlanmasının olumsuz yönde etkilenmesi ve aktif ve pasif yönetimlerinin, kârlılıklarının ve sermaye yapılarının ve banka şubelerinin kârlılıklarının olumsuz yönde etkilenmesi de bankaların ve diğer finans kuruluşlarının alacaklarını/diğer varlıklarını elden çıkarmaları için yeterli sebeplerdir. (Selimler, 2006:48,49)

Bankalar alacaklarını/diğer varlıklarını varlık yönetim şirketlerine devrederek yukarıda değindiğimiz tüm olumsuzluklardan ve yan etkilerinden kurtulup esas faaliyetlerine odaklanma imkânı yakalarken, bunun yanında; varlık yönetiminde uzmanlaşmış kadroların ve kuruluşların, sorunlu varlıkların tahsil ve/veya tasfiye edilmesi, yeniden yapılandırılması ve/veya yeniden yapılandırılıp satılması, sorunlu varlık sahibi

işletmelere danışmanlık hizmeti verilmesi işlemlerinde gereken tecrübeye ve kabiliyete sahip olmaları, bu kuruluşların tercih edilme sebeplerindedir.

3.3. Bankaların ve Diğer Finans Kuruluşlarının Alacaklarını/Diğer Varlıklarını Satışa Çıkarmaları

Belirli bir alacak portföyünü satmayı amaçlayan banka ya da diğer mali kuruluşlar; öncelikle satışa çıkarmayı plânladıkları alacaklarını, sonrasında bu alacakların oluşturdukları portföyün kendileri için değerini ve ne ifade ettiğini ve daha sonra da söz konusu alacak portföyünün satışından neler elde edeceklerini düşünmeli ve hesaplamalıdır. Bu sürecin doğru ve eksiksiz işlemesi için;

- Satışı yapacak olan bankalar ya da diğer mali kuruluşlar tarafından satış yapılacak alacaklardan oluşan söz konusu portföyünün toplam anapara tutarının belirlenmesi,
- Alacak portföyünün satışının yapılacağı ihale tarihi itibarı ile toplam temerrüt faizinin belirlenmesi,
- Maddi teminatın önemi (gayrimenkul ipoteği, menkul rehini, takip aşamasında konulmuş olan hacizler vb.) ve kalitesi (ipoteğin, rehinin ve/veya haczin derecesi) dikkate alınarak mevcut teminatların alacağı olan oranının belirlenmesi

çalışmalarını yapmaları gerekmektedir. Bu çalışmaların tamamlanmasının ardından alacak portföyünün satışı işleminin verimli ve tatmin edici şekilde yürütülmesi ve tamamlanması için aşağıdaki prosedürün takip edilmesi gerekmektedir;

- Alacak portföyünün satışının yapılması plânlanan tarihte piyasanın uygunluğu kolları,
- İhale şartnamesi hazırlanmalı,
- Satış yapılacak alacak portföyü hakkında bilgi veren bir tanıtım dokümanı hazırlanmalı,
- Alacak portföyünü almayı düşünen varlık yönetim şirketlerine tanıtım dokümanının sunulması esnasında eş zamanlı olarak taraflar arasında imzalanacak bir gizlilik anlaşması hazırlanmalı,

- Satışı yapılacak alacaklarla/diğer varlıklarla ilgili teminatları, sözleşmeleri, alacakların dayanakları ve kanuni takip aşamalarının gelişimlerini gösteren alacak dosyaları hazırlanmalı,
- Varlık yönetim şirketlerine alacak dosyalarının detaylıca incelenebilmesi için yeterli vakit tanınmalı,
- Varlık yönetim şirketlerinin almak istedikleri alacak dosyalarına dair teklif yaparlarken bir miktar teminat yatırımları gerekliliği söz konusudur. İhaleye sonuçlanıncaya kadar, satışı yapacak olan bankalar ya da diğer mali kuruluşlar bu teminatları irat olarak kaydetmeli ve ihaleyi kazanamayan şirketlere yatırdıkları teminatlar ihale sonuçlanmadan önce iade edilmeli,
- Satış, en yüksek teklifi veren şirkete yapılmalı,
- İhaleyi kazanan varlık yönetim şirketi ile satışı yapan bankalar ya da diğer mali kuruluşlar arasında ilk olarak bir çerçeve anlaşması yapılmalı,
- Son olarak ihaleyi kazanan ve satışı yapan kuruluşlar, söz konusu alacakların/diğer varlıkların ve alacaklarla/diğer varlıklarla ilgili tüm evrakın devri ile ilgili anlaşma yapılmalı ve teslim edilmelidir. (Oy, 2009:86)

Tanıtım Dokümanı; alacaklarla ilgili toplam anapara tutarının ve temerrüt faizli bakiyesinin ne olduğunu, alacakların/diğer varlıkların tutarları ve teminatların kalitesi bakımından sınıflandırılmış halini, teminatların hak sahipliği bakımından derecelendirilmiş halini ve satış süreci hakkında bilgiler içeren belgedir. Ayrıca tanıtım dokümanının büyük bir hassasiyetle hazırlanmalı ve ileride satın alan kuruluşa karşı sorumluluk kapsamına girecek durumlara mahal verilmemelidir. Bunun için de; tanıtım dokümanının bilgi verme amacı taşıdığı, bilgilendirme işleminin hiçbir yasal yaptırımı ve bağlayıcılığının bulunmadığı ve alacaklarının/diğer varlıklarının satışı konusunda taahhüt niteliği taşımadığını belirtilmelidir. Söz konusu doküman, ihaleye katılan yatırımcılara gizlilik anlaşmasını imzalamaları suretiyle verilmesi gerekmektedir. (Oy, 2009:87)

Satış portföyünde yer alan alacaklarla ilgili düzenlenecek *Alacak Dosyaları* ise alacakların/diğer varlıkların teminatı, kanuni takip durumları ve tahsilat aşamalarında ihtiyaç duyulacak veya duyulabilecek her türlü bilgi ve belgeyi kapsayacak şekilde hazırlanmalıdır. (Oy, 2009:87)

İhale Şartnamesi 'nde; ihaleye katılacak yatırımcıların hangi nitelikleri haiz olmaları gerektiği, satışı söz konusu olan alacakları/diğer varlıkları satın alabilecek yeterli yasal ve finansal yapıya sahip olduğunu kanıtlayan bilgi ve belgelerin neler olduğu, ihaleye katılım sağlanabilmesi için yatırılması gereken teminatın miktarı ve niteliğinin ne olduğu, ihalenin zamanı ve ne şekilde yapılacağı gibi hususlara yer verilmektedir. (Oy, 2009:87)

3.4. Varlık Yönetim Şirketlerinin Bankaların ve Diğer Finans Kuruluşlarının Alacaklarını/Diğer Varlıklarını Alma Amaçları ve Aldıkları Varlık Türleri

Varlık yönetim şirketlerinin amacı, bankaların ve diğer mali kuruluşların alacaklarını/diğer varlıklarını en uygun fiyatla satın alarak bu varlıkları mümkün olan en yüksek değerlerden tahsil ve/veya tasfiye ederek nakde dönüştürmektir. Bunun için de varlık yönetim şirketlerinin sorunlu varlığı bünyesine alırken; alım işleminin ve arkasından yapılacak işlemlerin (sorunlu varlığın iyileştirilmesi, yeniden yapılandırılması ve satışı vey zarar yazılması işlemleri) maliyetinin ve elde etmek istenen kârın göz önünde bulundurularak söz konusu sorunlu varlığın fiyatlamasını doğru yapması ve en kısa zamanda en yüksek bedelle bu varlığı elinden çıkarması gerekmektedir. (Oy, 2009:82)

Varlık yönetim şirketlerinin ilgilendikleri alacakları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz; Kredi Kartı Alacakları, Kurumsal Kredi Alacakları, Ticari Kredi Alacakları, KOBİ Kredisi Alacakları, Bireysel Kredi Alacakları, Konut Kredisi Alacakları, Taşıt Kredisi Alacakları ve bunlarla birlikte her türlü sair varlık ve alacaklar. Ayrıca varlık yönetim şirketleri, devralacakları alacakları/diğer varlıkları en etkin şekilde yönetebilecekleri ve tahsil ve/veya tasfiye edebilecekleri aktiflerden seçmelidirler. Bunlar özellikle; büyük aktifler, sabit aktifler ve tasfiyesi gereken kredilerdir. Yeniden yapılandırılabilinecek krediler ve banka ile uzun vadeli ilişki kurmayı hedefleyen borçluların kredileri bankalarda bırakılmalıdır. (Oy, 2009:83)

3.5. Bankaların ve Diğer Finans Kuruluşlarının Alacaklarının/Diğer Varlıklarının Varlık Yönetim Şirketlerince Alım-Satım Süreci

Ülkemizde alacak alım/satım sürecinin iyi işlemesi ve finans sektörüne katkı sağlayabilmesi için yeterli sermayeye, tecrübeye ve bilgi birikimine sahip varlık yönetim

şirketlerinin varlığına ve alım/satım işleminin karşılıklı anlaşmalarla menfaatlere uygun ve doğru fiyatlamalar üzerinden yapılması gerekmektedir. (Oy, 2009:85)

Ülkemizde gerçekleştirilen alacak ve varlık alım/satım işlemlerinde takip edilen prosedür genel hatları ile aşağıdaki gibidir;

- Satışı yapacak olan bankalar ya da diğer mali kuruluşlar tarafından satışı yapılacak alacak portföyünün belirlenmesi,
- Satışı yapacak olan bankalar ya da diğer mali kuruluşlar tarafından satışı yapılacak alacak portföyünün ihalede asgari hangi bedelle satılacağına belirlenmesi,
- Satışı yapacak olan bankalar ya da diğer mali kuruluşlar tarafından satışı yapılacak alacak portföylerine ait alacak dosyaların hazırlanması,
- Satışı yapacak alacak portföyünde yer alan alacaklara dair tanıtım dokümanının hazırlanması,
- Satış işleminin gerçekleştirileceği ihale için şartname hazırlanması,
- Satışı yapacak olan bankalar ya da diğer mali kuruluşlar ile alma hazırlığında bulunan varlık yönetim şirketleri arasında tanıtım dokümanının ve alacak dosyalarının incelenmesi öncesi gizlilik anlaşmasının yapılması,
- Varlık yönetim şirketleri tarafından söz konusu alacaklara/diğer varlıklara dair hazırlanan alacak dosyalarını incelemesi,
- Varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları incelemeler sonrası alacak portföyünün satın alınmasına dair vereceği teklifi belirlemeleri,
- İhale şartnamesinde miktar ve mahiyeti itibarı ile yer alan ve teklif ile birlikte teminatın da varlık yönetim şirketlerine bırakılması,
- Satışı yapılacak alacak portföyüyle ilgili satışı dair anlaşmaya varılmasının ardından bankalar ya da diğer mali kuruluşlar ile satın alan varlık yönetim şirketi arasında ön sözleşme yapılması,
- Satışı gerçekleştirilen alacak portföyünün devir sözleşmesi ile satın alan varlık yönetim şirketine devredilmesi,
- Alacak dosyasının satın alan varlık yönetim şirketine devredilmesi

gibi detaylara dikkat edilmesi ve özenle bu konular üzerinde çalışılması gerekmektedir. (Oy, 2009:85)

3.5.1. Varlık Yönetim Şirketlerinin Satışı Yapılacak Alacakları/Diğer Varlıkları veya Portföyleri İncelemesi

Varlık yönetim şirketleri, alacakları/diğer varlıkları satın almadan önce mutlaka gerekli çalışmaları yapmak durumundadırlar. Önlerine gelen her teklifi ya da her ihaleyi değerlendiremeyecekleri gibi, değerlendirecekleri alacak/diğer varlık satışı; kendi iş yapma/çalışma prosedürlerine, o alacak/sorunlu varlık ile ilgili yeterince bilgi deneyimine ve tecrübeye sahip olup olmadıklarına, finansal yapılarına, alacak/diğer varlığın niteliğine (teminatı, kefil, hacizli-rehinli-tedbirli-şerhli olup olmaması, vb. gibi), uzmanlık alanlarında olup olmadığına ve daha pek çok farklı ölçüte göre incelerler. Bu inceleme ölçütlerini daha detaylı verecek olursak;

- Satış konusu alacağın/diğer varlığın gayrimenkul/menkul rehini, ticari işletme rehini, kefalet, alacak temlik gibi genel teminat durumu ve teminatların ifade ettiği değer belirlenmesi,
- Alacak/diğer varlık kanuni takip konusuysa takip aşamasında gerçekleştirilen hacizlerin sırası, konulan tüm hacizlerin miktarı ve haciz konusu malın değer belirlenmesi,
- Teminatların tamamının hukuki açıdan uygunluğunun, geçerliliğinin ve kullanılabilirliğinin detaylıca incelenmesi,
- Borçlu işletme hakkında başlatılan ve yürütülen kanuni takibin ve idari görüşme yapılmakta ise de bu görüşmenin aşamasının öğrenilmesi,
- Borçlu ile borcun ödenmesine dair bir anlaşma yapılmışsa bu anlaşmanın önemini ve işlerliğinin öğrenilmesi,
- Yapılmış olan kanuni takip işlemlerinin kapsamının doğruluğunun ve yeterliliğinin ve başka kanuni takip imkânının olup olmadığının öğrenilmesi,
- Borçlunun ve kefillerinin; iflas, konkordato veya mal mukabili konkordato, iflasın ertelenmesi veya uzlaşma yoluyla yeniden yapılanma gibi herhangi bir hukuki statü olup olmadığının belirlenmesi,

- Varsa ipotek ve rehinin kaçınıcı derecede olduklarının, ekspertiz değerlerinin ve satış kabiliyetlerinin ne olduğunun belirlenmesi,
- Alacak devrinin olması halinde doğmuş alacağın ve yeni alacak doğması imkânının olup olmadığının ve daha önceden devredilmiş başka bir alacak hakkının olup olmadığının belirlenmesi,
- Üzerinde birden fazla rehin bulunan rehin konusunun önceki rehinlerinin miktarının belirlenmesi,
- Önceki rehin alacaklılarının; alacaklarının/diğer varlıklarının takibi için kanuni takip aşaması dahil ne tür işlemlerde bulduklarının ve bu işlemlerin mevcut durumunun, rehin miktarlarından ziyade alacaklarının esas tutarının ve başka teminatlarının olup olmadığı, varsa bunlarla ilgili yürütülen takip işlemlerinin durumunun belirlenmesi,
- Borçlu işletmenin piyasalara ve bankalara olan borçlarının ve alacak yapılarının ve kendilerinin ve kefillerinin iş durumunun ve mal varlıklarının belirlenmesi,
- Borçlu işletmenin alacaklılarının/diğer varlıklarının, alacakları/diğer varlıkları için başlatmış oldukları kanuni takip işlemlerinin tamamının incelenmesi ve neticelerinin belirlenmesi,
- Alacağın/diğer varlığın tahsil edilebileceği sürenin ve bu süre içerisinde alacağın teminatının borcu karşılayabilmesi durumunun belirlenmesi,
- Alacağın/diğer varlığın teminatından ziyade, borçlu işletme ve/veya varsa kefilleri ile borcun tahsili için anlaşma zemininin olup olmadığı

gibi detaylara dikkat edilmesi ve özenle bu konular üzerinde çalışılması gerekmektedir. (Oy, 2009:87-89)

3.5.2. Varlık Yönetim Şirketlerinin Alacakların/Diğer Varlıkların Alış Fiyatını Belirlemesi

Tüm işletmeler, gösterdikleri başarılar dahilinde piyasada veya sektörde yer edinebilirler. Varlık yönetim şirketleri için bu başarı, devralacakları alacakların/diğer varlıkların fiyatlamasını doğru yapmaları anlamına gelmektedir. Fiyatlama, alacağın/diğer varlığın gerçek değerinin bulunması bakımından önemlidir. Fiyatlamanın, alacağın/diğer varlığının değerinin altında veya üstünde yapılması istenmeyen bir durumdur, fiyatlamanın

yüksek olması durumunda kamu kaynaklı varlık yönetim şirketlerinde maliyet kamuya yüklenmekteyken, fiyatlamanın düşük olması halinde özel sektör kaynaklı varlık yönetim şirketleri açısından bankalardan bu varlık yönetim şirketlerine kaynak aktarımı söz konusu olmakta ve bu da BİST'te işlem gören halka açık bankaların bankalarda yatırımcılar açısından olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Özellikle kriz zamanlarında yapılacak fiyatlamaların tarafsızca ve doğru değerlendirmelerle yapılması önemlidir. Çünkü devralınacak sorunlu hale gelmiş alacakların/diğer varlıkların piyasa fiyatları yoktur ve bu yüzden bu alacakların/diğer varlıkların teminatlarının değerlendirilmesi de zordur. Her şart altında en uygun fiyatlama ve varlık transferi yöntemi, alacağın/diğer varlığın gerçek değeri üzerinden adil bir fiyatlama ile varlık yönetim şirketine devredilmesidir. (Selimler, 2006:150,151 & Gör, 2012:48)

Piyasa fiyatlamasına, muhasebe ve karşılık standartlarına, güçlü kredi sınıflandırmasına ve/veya iskontolu bugünkü değere dayalı varlıkların gerçek fiyatlaması, varlık yönetim şirketlerinin bu konudaki başarısını gösterir. Alacağın/diğer varlığın gerçek değeri üzerinden adil bir fiyatlama ile varlık yönetim şirketine devredilmesi; bankaların iştiraki şeklinde faaliyet gösteren özel sektör kaynaklı varlık yönetim şirketlerinin bu bankalara piyasa değerinden yüksek fiyatlarla alacak/diğer varlık alımı yoluyla kaynak transferini ve kamu kaynaklı varlık yönetim şirketlerinin alacakları/diğer varlıkları yüksek fiyatlarla satın alarak bankaları ve diğer finans kuruluşlarını kurtaracak şekilde hizmet vermelerini engeller. (Selimler, 2006:151)

Varlık yönetim şirketleri, alacağı/diğer varlığı devralırken söz konusu bu varlıkların fiyatlarını belirleme aşamasında, daha önce yukarıda bahsettiğimiz üzere detaylı şekilde gerekli incelemeleri yaparlar. Ardından; mevcut piyasa şartlarında beklenen tahsilatın belirlenmesi için borçlunun ödeme gücü ve kapasitesi veya gelir elde etme performansı, bu kapasitenin veya performansın borç geri ödemesine yönlendirilebilmesi ve gerçekçi bir tahsilat takvimi hazırlanması, alacağın kanuni açıdan uygunluğu, borçlunun diğer borçları, öncelikleri ve teminatları, borçlunun devlete olan borçları ve bu borçların önceliği, alım işleminden kaynaklanan doğabilecek vergi/resim vb. maliyetlerin hesaplanması, varlık yönetim şirketlerinin satın alım işlemini gerçekleştirirken kullanacağı finansman türüne bağlı olarak maliyet hesaplaması yapması ve alacağın değerini kur veya faiz riski gibi dış

etkenlerden koruması ve tahsilatın yapılması aşamasında meydana gelebilecek maliyetlerin hesaplanması gibi ölçütleri göz önünde bulundurarak söz konusu alacağın/diğer varlığın fiyatını belirler. (Oy, 2009:89 & Gör, 2012:48)

Bunun yanında, alacağın/diğer varlığın fiyatlaması açısından dikkat edilmesi gereken bir başka husus, alacaklar/diğer varlıklar için bankaların ayırdıkları karşılıkların nominal değerlerinin düşülerek net değer üzerinden fiyat tespitinin yapılmasıdır. Aksi takdirde söz konusu alacaklar/diğer varlıklar bankalardan varlık yönetim şirketlerine net değerlerinin üzerinden devredileceklerinden bankalar net değeri aşan tutarda bir kâr elde edeceklerdir. (Duvan, 2001:108)

3.5.3. Satışı Yapılan Alacakların/Diğer Varlıkların Varlık Yönetim Şirketlerine Devredilmesi

Devralınan alacakların/diğer varlıkların varlık yönetim şirketlerine devredilmesi, temlik esasları dahilinde yapılmaktadır. Alacak/diğer varlık, varlık yönetim şirketine devredilirken söz konusu alacağı/diğer varlığa bağlı teminat hakları da aynı şekilde varlık yönetim şirketine devredilir ve tüm bu işlemlerin ardından borç artık varlık yönetim şirketinin hesabına ödenir. Ancak unutulmamalıdır ki satıştan sonra söz konusu alacak/sorunlu varlık el değiştirmiş olduğundan borçlu, devir işleminden önce borcun eski sahibi olan bankaya karşı ileri sürdüğü ya da sürebileceği hukuki iddiaları aynı şekilde varlık yönetim şirketlerine karşı da ileri sürme hakkına sahip olacaktır. (Oy, 2009:89)

Varlık yönetim şirketleri, devraldıkları alacakların/diğer varlıkların ödemelerini çoğunlukla devlet garantili veya garantisiz kamu borçlanma kağıtları ile yapmaktadırlar. Bu durumda, ihraç edilen söz konusu kağıtların vadeleri genellikle 4-7 yıl gibi ortalama makul bir süre olarak belirlenmektedir. Ancak elbette ödemeler kısmen veya tamamen nakit olarak da yapılabilir. (Mesutoğlu, 2001:9)

3.5.4. Varlık Yönetim Şirketlerinin Alacakları/Diğer Varlıkları Devraldıktan Sonra Yapacakları İşlemler

Varlık yönetim şirketleri, alacakları/diğer varlıkları devralırken dikkat etmesi gereken bazı hususlar vardır. Bunlar; devraldıkları alacak ya da varlıkların teminatlı olup

olmadığı, anapara ve faiz ödemelerinden beklenen getirinin katlanılacak iş ve emek maliyetlerinden daha yüksek olması yani kâr sağlaması, varlıkların tahsil edilebilir (üzerinde haciz, şerh, rehin, tedbir vb. engelleyici unsurların bulunmaması) nitelikte olmaları ve bunlara göre yapılacak doğru fiyatlandırma politikaları gibi hususlardır.

Söz konusu varlıkların devralınmasından sonra ise takip edilecek süreçleri; Varlık Alımı, Tahsilat Amaçlı İdari ve Kanuni Takip, Özel Projelendirme ve Varlık/Fon Yönetimi olarak sınıflandırmak mümkündür. (Oy, 2009:83,84)

Her işletme gibi kâr elde etme amacı ile faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleri, bu amacın ilk aşaması dikkatli seçimin, değerlendirilmenin ve fiyatlamının yapıldığı *Varlık Alımı* olarak adlandırılmaktadır. (Oy, 2009:84)

Tahsilat Amaçlı İdari ve Kanuni Takip aşamasında dikkat edilecek husus, devralınan sorunlu varlıklardan mümkün olan en hızlı ve en yüksek meblağda geri dönüş sağlanmasıdır. Bunun için avukatlık, bankacılık, finans ve istihbarat alanlarında bilgi birikimi ve deneyim gerekirken, takip aşamalarında yapılacak hacizlerle alacak teminatlandırılmalı ve elde edilecek yeni teminatlarla alacağın tahsili garanti altına alınmalı, yapılacak takip işlemleri eksiksiz ve düzenli yapılmalı, takip süreçlerinin hızlandırılması için yeni yöntemleri uygulanmalı, takipte ilk tercih idari takipten yana kullanılmalıdır. (Oy, 2009:84)

Özel Projelendirme aşamasının amacı; işletmelerin faaliyetleri yüzünden değil de, finansal veya idari yönden ya da başka nedenlerden kaynaklanan zor durumlarının belirlenecek toparlayıcı bir yaklaşım ile işletmenin tekrar işler ve sorunsuz bir yapıya kavuşarak gelir getirecek ve kâr sağlayacak olmasının anlaşılmasının ardından söz konusu işletmelerin alacaklarının yeniden yapılandırılması ve belirli şartlar dahilinde ek finansman sağlanması veya firmanın ve/veya firmanın hisseleri varlık yönetim şirketince satın alınarak kâr oluşumuna destek sağlanmasıdır. Bu aşamada; finans, hukuk, istihbarat, ekspertiz ve vergi alanlarında bilgi birikimi ve deneyim gerekmektedir. (Oy, 2009:84)

Varlık/Fon Yönetimi aşaması; varlık yönetim şirketlerinin alacaklarına karşılık yaptıkları tahsilatları yani nakit ve gayri nakdî kazançlarını en iyi ve doğru şekilde

değerlendirmeleri safhasıdır. Bu aşamada; yatırım, finans, hukuk ve vergi alanlarında bilgi birikimi ve deneyim gerekmektedir. (Oy, 2009:85)

3.5.5. Devralınan Alacakların/Diğer Varlıkların Varlık Yönetim Şirketlerince Yönetilmesi ve Tahsil ve/veya Tasfiye Edilmesi Aşamaları

Her ne kadar temel anlamda varlık yönetim şirketlerinin amacı ve çalışma prensipleri, bankalardan ve diğer mali kuruluşlardan en uygun bedelle devraldıkları alacakları/varlıkları en kısa zamanda en az masrafi yaparak bu alacaklardan/varlıklardan en yüksek miktarlarda tahsilat sağlamak olsa da, duruma yalnızca bu açıdan bakılmamalı; devralınan alacakların/varlıkların titizlikle incelenerek söz konusu borcun zor durumdaki sahiplerinin firmalarının yeniden yapılandırılması amacıyla tabi olduğu yönetmelikte belirtildiği üzere danışmanlık yapabildikleri, işletmeleri ayağa kaldıracağına inanılan projelerin hayata geçirilmesi için imkânlarını zorladıkları ve hatta gereken durumlarda borçlulara ek finansman desteği sağladıkları da dikkate alınmalıdır. (Oy, 2009:65,90)

Devralınan alacakların/diğer varlıkların yönetilmesi ve tahsil ve/veya tasfiye işlemleri varlık yönetim şirketleri açısından oldukça önem arz etmektedir. Burada;

- Devralınan alacakların/diğer varlıkların borçlu bazında satışa çıkarılmaları,
- Belirli özelliklere göre oluşturulmuş varlık havuzlarının satışa çıkarılması,
- Varlığa dayalı menkul kıymet yoluyla satışı,
- Portföyleri yönetmeleri için özel sektörden bazı firmalarla anlaşılması veya doğrudan ortaklık kurulması,
- Haciz ve tahsilat yolları

en çok tercih edilen yöntemlerdir. (Mesutoğlu, 2001:9)

Ancak bu aşamada en önemli konu, varlık yönetim şirketlerinin devraldıkları bu alacakları/diğer varlıkları satmak mı yoksa tahsil etmek mi istediklerine karar vermeleri gerektiğidir.

Bankaların alacaklarının/diğer varlıklarının yönetilmesi ve tahsil/tasfiye edilmesinde optimal strateji söz konusu varlıkların özelliklerine, büyüklüklerine,

dağılımına, bankacılık sisteminin ve ülkenin hukuki yapısına ve bankaların ve kamu sektörünün kapasitene göre değişmektedir. Bu yüzden, düşük kaliteli varlıkların çözüme yönetilmesi ve tahsil/tasfiye edilmesi aşamasında farklı uygulamalar görülebilmektedir. (Mesutoğlu, 2001:4,5)

Eğer varlık yönetim şirketleri tercihlerini satmaktan yana kullandıysa, satış aşamasında başarılı bir iş çıkarılması için; bankacılık sektörünün yapısına, alacakların/diğer varlıkların kalitesine, alacakların/diğer varlıkların niteliğine/türüne, toplam büyüklüklerine/miktarına, kanuni durumlarına, kredilerin dağılımına, söz konusu varlıklar için piyasada talebin olup olmadığına ve piyasa koşullarına, fonlama maliyetlerine ve varlıkların devralındığı bankanın halâ faal olup olmadığına bakılması gerekmektedir. (Mesutoğlu, 2001:5 & Selimler, 2006:150)

Varlık yönetim şirketlerinin etkin bir şekilde faaliyet gösterebilmeleri için hem ülkedeki mevcut hukuki yapı buna elverişli olmalı hem de borçlular varlık yönetim şirketlerinin borçları konusunda kendilerine karşı söz sahibi olduklarını kabul etmelidirler. (Oy, 2009:90)

Varlık yönetim şirketlerinin tahsil işlemlerini yürütürken izledikleri yol haritasına bakacak olursak; ilk etapta borçlu işletmelerden anapara ve faiz alacaklarının ve bu alacakların teminat durumunun titizlikle incelenmesi gerekmektedir. Bunun için yapılacak çalışmalar;

- Gayrimenkul veya menkul rehinleri ve bunların dereceleri, rehin konusu malların değeri, varsa önceki rehin alacaklılarının rehin ve gerçek alacak miktarlarının ne olduğu, önceki ve/veya sonraki rehin hakkı sahiplerinin rehin konusu malı icra takibine konu yapıp yapmadığı, yapılması durumunda söz konusu takibin ve devralınan alacak dosyası kapsamındaki rehinler hakkında yapılmış olan takibin aşamalarının durumunun ne olduğu belirlenmeli,
- Borçluların gayrimenkul veya menkul malları üzerine devralınan dosya kapsamında ve diğer alacaklılar tarafından haciz uygulanıp uygulanmadığı, uygulandıysa bu haciz ve/veya hacizlerin dereceleri, haciz konusu malların değerleri, varsa önceki haciz alacaklılarının haciz ve gerçek alacak miktarlarının ne olduğu, önceki ve/veya sonraki

haciz hakkı sahiplerinin haciz konusu malı icra takibine konu yapıp yapmadığı, yapılması durumunda söz konusu takibin ve devralınan alacak dosyası kapsamındaki hacizler hakkında yapılmış olan takibin aşamalarının durumunun ne olduğu belirlenmeli,

- Gayrimenkul ve/veya menkul malların yanı sıra devredilen alacağın miktarı, alacak hakkının doğduğu/doğacağı kurum ve bu kurum ile borçlu arasındaki ilişikinin durumu ve daha önce devredilmiş alacak hakkının olup olmadığı belirlenmeli,
- Devralınan alacak/diğer varlık ile ilgili üçüncü kişilerden olan alacaklarla ilgili elde edilmiş bir sonucun olup olmadığı, olduysa bu alacakla ilgili haciz miktarı, alacak hakkının doğduğu/doğacağı kurum ve bu kurum ile borçlu arasındaki ilişikinin durumu ve daha önce başka alacaklılar tarafından yapılmış başka haciz ya da hacizlerin olup olmadığı belirlenmelidir. (Oy, 2009:90,91)

Yapılan bu çalışmalar; varlık yönetim şirketinin yeni bir kanuni takibe başlaması, idari görüşme imkânının belirlenmesi, alacağın tahsili bakımından mevcut teminatların ne ifade ettiğinin ve değerinin belirlenmesi ve başlamış olan kanuni takiplerde herhangi bir açığın, eksikğin ya da bunlar gibi aksaklıkların olup olmadığının belirlenmesi açılarından oldukça önemlidir. (Oy, 2009:91)

Varlık yönetim şirketleri bu çalışmalarını tamamlamalarının ardından yeni bir kanuni takibe başlama ve/veya mevcut takibe devam etme ve/veya mevcut takibin kapsamının genişletilmesine yönelik bir karar vermelerine dair çalışmalarına başlarlar. (Oy, 2009:91)

Borçlunun kanuni takibe intikal ettirilmemiş olması halinde, devralınan alacağa/diğer varlığa dair gerekli incelemelerin yapılmasının ardından varlık yönetim şirketleri hangi takip yollarına başvurulacağını ve bu takibe dair bir iş plânı belirleyerek harekete geçer. (Oy, 2009:91)

Borçlu ile ilgili kanuni takibe başlanması durumunda ise, öncelikle alacağın/diğer varlığın ve varsa teminatının durumlarının tespitine dair incelemelerin ardından uygulanabilecek tüm kanuni takip yollarına başvurulup başvurulmadığı tespit edilir ve daha önce başvurulmayan bir kanuni takip yolunun bulunması halinde varlık yönetim şirketleri yine bu takibe dair bir iş plânı belirleyerek harekete geçer. Daha sonra, mevcut

takip dosyaları ayrı ayrı ele alınarak karşılaşılan ve karşılaşılabilecek sonuçlar ve ihtimaller dahilinde bir yol haritası belirlenir. (Oy, 2009:91,92)

Devralınan alacaklarla/diğer varlıklarla ilgili borç, teminat ve kanuni takip durumlarının titizlikle incelenmesi sonucunda teminat yetersizse veya zaman açısından kanuni takip içinde karşılaşılan veya karşılaşılabilecek istenmeyen bir durum varsa, bu sıkıntıların giderilmesi veya alacağın borçlu ile anlaşarak tahsil edilmesi çabasını taşıyan görüşmeler yapılmalıdır. Bu aşamada borçlularla ilgili yapılacak borçluların mevcut iş imkânlarını, borç/alacak yapılarını, iş performanslarını ve yeni finansal kaynak elde etme ve/veya etmeme durumlarında ödeme imkânlarının ne olacağını kapsayan bir mali istihbarat çalışması sonucunda borçluların mali durumlarının iyi olduğu belirlenmiş ve yeniden yapılanma ile borçların ödeyebilecekleri anlaşılmışsa müzakere yoluna gidilerek anlaşma için çaba harcanmalıdır. (Oy, 2009:92)

Söz konusu müzakerede; teminat açığı varsa bu açığın kapatılması, kanuni takip sürecinin kısaltılması, alacağın belirli bir ödeme plânına bağlanması, ödemelerin garanti altına alınması adına vefalı gayrimenkul alımı yapılması, geri dönüşsüz olarak borca mahsuben gayrimenkul alınması ve iş durumunun ve imkânların olumlu olması halinde gerektiğinde işletmeyi yeniden yapılanma sürecine sokarak faiz rantının ötesinde işletmenin değer kazanması hesapları yapılarak işletmeye ortak olunması gibi seçenekler görüşülmelidir. (Oy, 2009:92)

Bunun için yapılması gereken bazı incelemeler bulunmaktadır. İlki, *Durum Tespiti*'dir. Burada; zor duruma düşen, düşmesi muhtemel, zor durumdan çıkmak adına destek isteyen ve/veya zor durumdan çıkmak adına ödemenin itfa plânına bağlanmasını isteyen borçlular hakkında; işletmenin finansal, idari, iş, hukuki ve borç/alacak durumları, risk/teminat dengesi, piyasayla ve mali kuruluşlarla ilişkileri ve nakit akışlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılır. (Oy, 2009:93)

İkinci adım *Yeniden Yapılanma İmkânlarının Araştırılması*'dir. Burada; mevcut kredilerinin vade ve faiz şartları aynı kalmak suretiyle yeni kredi talep eden, mevcut kredilerinin vade ve faiz şartlarından bağımsız şekilde yeni kredi talep eden veya bir kredi talebi olmadan yalnızca mevcut kredilerin vade ve faiz şartları açısından yeni bir itfa plânı

talep eden işletmelerin hukuk, bankacılık ve finans alanlarından; işletmenin talebinin, finansal verilerinin, satış imkânlarının, borç/alacak durumunun, alacaklılarının ve borçlularının teminatlarının ve işletmeye yaklaşımlarının, işletmenin ve ortaklarının mal varlığı ve teminat durumunun, talep edilen yapılanma sürecinde sağlanması muhtemel nakit akışı programının ve işletme hakkında piyasadan sağlanan verilerin değerlendirilmesinin sonucunda yeniden yapılanma imkânının olup olmadığı, varsa şartlarının nasıl olması gerektiği, yoksa zor durumdan çıkış için nasıl bir yol izlenebileceğinin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılır. (Oy, 2009:93)

Son adım ise *Yeniden Yapılanmanın Denetimi*'dir. Burada; işletmelerin mevcut veya yeni kredileri ile ilgili taleplerinden ziyade, bankaların işletmelerin bu taleplerine karşı ve her işletme bazında belirlenecek esaslar dahilinde; işletmelere verilecek kredilerin amaçlarına uygun ve doğru yerde kullanılması, işletmelerin yeni bir finansal yükümlülüğün altına girmemesi, işletmelerin varlıklarının bu krediler yüzünden kısıtlamaya (haciz, şerh, ipotek, rehin, tedbir, vb. gibi) tabi olmaması, üzerinde mutabık kalınan nakit akışının takibinin ve seyrinin doğru yapılması ve üzerinde mutabık kalınan her türlü tedbirin uygulanması gibi hususların uygulanması ve gerçekleştirilmesi denetlenir. (Oy, 2009:94)

3.5.6. Varlık Yönetim Şirketlerinin Muhasebe ve Vergi İşlemleri Boyutu

Varlık yönetim şirketleri de diğer işletmeler gibi belgelerle çalışır, defter tutar, hesap plânı oluşturur ve finansal tablo düzenler. Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik ve Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 17'nci maddesi doğrultusunda, TMSK tarafından yürürlüğe konulan TMS ve TFRS ile bunlara ilişkin ek ve yorumlara uygun şekilde hazırlamak zorundadırlar. Varlık yönetim şirketleri muhasebe kayıtlarını TTK'ya ve Türk Vergi Mevzuatı'na uygun şekilde tutmaktadırlar. (Gör, 2012:51)

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; bilanço esasına göre defter tutmakla beraber faaliyet konuları itibarı ile farklı muhasebe tekniğini kullanmak durumunda bulunan,

- Banka ve Sigorta Şirketleri,
- Özel Finans Kurumları,
- Finansal Kiralama Şirketleri (faktoring vb. alanlarda faaliyet gösterenler dahil),
- Menkul Kıymet Yatırım Fonları Aracı Kurumlar ve Yatırım Ortaklıkları

belirlenen Muhasebenin Temel Kavramları'na, Muhasebe Politikalarının Açıklanması'na ve Mali Tablolar İlkeleri'ne uymaları kaydıyla ilgili tebliğin diğer mecburiyetlerini yerine getirmekle yükümlü değilken, varlık yönetim şirketleri muhasebenin temel kavramlarına uymak zorundadırlar. (Gör, 2012:51,52)

Varlık yönetim şirketlerinin yapabilecekleri, tabi oldukları yönetmeliğin 11'inci maddesinde detaylıca belirtilmiştir. Bu doğrultuda, yabancı para cinsinden yapılan işlemler, işlem tarihindeki kura göre muhasebeleştirilmektedir. Oluşması muhtemel kâr ya da zarar durumu da yine ilgili hesaplarda muhasebeleştirilmektedir. Dönem sonunda ise TCMB döviz alış kuru üzerinden evaluasyon, yani bankaların kayıtlarında sabit kur üzerinden geçirilen dövizlerin her ay sonunda geçerli kur üzerinden düzenlenmesi işlemi yapılarak Türk lirasına dönüştürülerek oluşturularak aradaki fark kambiyo kârı veya zararı olarak muhasebeleştirilir. (Gör, 2012:52)

Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme - TMS 39'da belirtilen finansal aktif ya da pasifin gelecekteki nakit akımlarının bugünkü net değerine eşitleyen oran olan etkin faiz yöntemi ile faiz gelir ve giderleri hesaplanarak tahakkuk esasına göre kaydedilir. Satın alma bedelleri ile defterlere kaydedilen takipteki kredilere ilişkin yapılan tahsilatlar önce kredilerin satın alma maliyetinden düşülür, bu tutarlar tamamen tahsil edildikten sonra da ilgili tutarlar Kredilerden Alınan Faizler kalemine gelir kaydedilir. Finansal varlık ve yükümlülüklerin bir parçası olarak ödenen ücret ve komisyonlar, ilgili varlık veya yükümlülüğün efektif faiz oranı hesaplamasına dahil edilerek hesaplanmalıdır. Diğer ücret ve komisyon gelir ve giderleri ise hizmet verildiğinde veya alındığında ve gelir/gider hesaplarında muhasebeleştirilmelidir. (Gör, 2012:52,53)

Varlık yönetim şirketlerinin ticari faaliyetleri, sahip oldukları varlık ve kaynaklarla finanse edilir ve yürütülür. Aktif ve pasifler ilk etapta teslim tarihinde kaydedilir. Daha sonra gerçekleşecek ticari işlemlerin gerçekleşme tarihinde oluşacak farklar da

muhasebeleştirilir. Ayrıca, borçluya para, mal ve hizmet gibi ihtiyaçlarını finanse etmeleri için varlık yönetim şirketlerinin sağladıkları ek finansman amaçlı krediler, elde etme maliyeti üzerinden muhasebeleştirilirken teminat olarak alınan aktifler ile ilgili harcamalar işlem maliyetine dahil edilmediğinden bu harcamalar gider hesaplarında muhasebeleştirilir. (Gör, 2012:53)

Ülkemizde varlık yönetim şirketlerinin portföyleri, bankalardan devraldıkları tahsili gecikmiş alacaklardan oluşmaktadır. Söz konusu alacaklar devralındıkları bedeller üzerinden defterlere kaydedilir. Bu alacaklardan yapılan tahsilat tutarı alacaktan fazlaysa ilk etapta satın alma bedelinden düşülür ve kalan tutar kredilerden alınan faizler hesabına gelir kaydedilir, ancak tahsilat tutarı satın alma bedelinden düşük ise, aradaki tutar karşılık olarak ayrılmaktadır. Her dönem sonunda, finansal varlıklarda değer düşüklüğünü gösteren objektif değerlendirmelerin varlığı söz konusu ise varlık yönetim şirketleri bu değerlendirmeleri göz önünde bulundurarak bu konuda gerekli çalışmalarını yaparlar. (Gör, 2012:53)

Finansal araçların gelecekte beklenen nakit akışları, etkin faiz oranı ile iskonto edilmek suretiyle hesaplanan tahmini tahsil edilebilir tutarı veya varsa gerçeğe uygun değeri üzerinden muhasebeleştirilen miktarın defter değerinden düşük olması durumunda finansal aracın değer kaybettiği kabul edilir ve oluşan değer kaybı için karşılık ayrılır ve bu karşılıklar da gider hesaplarına kaydedilir. Varlık yönetim şirketleri için Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve koşullu Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı'na göre, krediler ve alacaklar için ayrılacak karşılıklar hariç tutulmuş ve diğer karşılıkların ve şarta bağlı borçların muhasebeleştirilmesi istenmiştir. (Gör, 2012:53,54)

Karşılıklar, mevcut yükümlülüğün karşılanması için gerekli tahmini nakit akışları kullanarak hesaplanıyorsa bu karşılığın defter değeri, ilgili nakit akışlarının bugünkü değerine eşittir. Karşılıkların ödenmesi için gereken ekonomik faydanın bir kısmı ya da tamamının üçüncü taraflarca karşılanması bekleniyorsa, tahsil edilecek tutar, ilgili tutarın tahsil edilmesinin hemen hemen kesin olması ve güvenilir bir şekilde ölçülmesi halinde varlık olarak muhasebeleştirilir. Dönem içinde ayrılan karşılıklar Kredi ve Diğer Alacaklar Karşılığı hesabında gider, önceki dönemlerde ayrılan ve cari dönemde iptal edilen karşılık tutarları ise Diğer Faaliyet Gelirleri hesabına gelir olarak kaydedilmektedir. (Gör, 2012:54)

Varlık yönetim şirketlerinin faaliyetleri sonucu oluşacak vergi işlemlerine bakacak olursak; daha önce bahsettiğimiz üzere 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinde;

“...Bankalar, özel finans kurumları ve diğer malî kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması ve yeniden yapılandırılarak satılması amacıyla, kuruluş ve faaliyet esasları Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından belirlenecek varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlar kuruluş işlemleri de dahil olmak üzere kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na göre ödenecek damga vergisinden, 492 sayılı Harçlar Kanunu'na göre ödenecek harçlardan, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, 1318 sayılı Finansman Kanunu'na göre ödenecek taşıt alım vergisinden, kaynak kullanımı destekleme fonuna yapılacak kesintilerden ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 29'uncu maddesi hükmünden istisnadır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bu şirketlere, hiçbir şekil ve suretle şirket sermayesinin yüzde yirmisini aşmamak kaydıyla, sermaye sağlamak suretiyle katılmaya yetkilidir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından belirlenecek esas ve usûller çerçevesinde bankalar arasında alım ve satım işlemine konu edilen alacaklar ve bu alacakların teminatını oluşturan değerlerin devir ve temlik için yapılacak işlemler ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlar için yedinci fıkrada belirtilen vergi, resim, harç ve fon istisnaları 31.12.2004 tarihine kadar aynen uygulanır.” hükmü bulunmaktadır. (31 Ocak 2002 tarihli 24657 mükerrer sayılı Resmî Gazete)

Yine varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler sonucu çıkabilecek vergi, harç ve kesintiye ilişkin olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 143'üncü maddesinde *“Bu Kanun kapsamında kurulan varlık yönetim şirketleri ile 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 3'üncü maddesinin yedinci fıkrası uyarınca Kurul'un çıkarmış olduğu yönetmelik kapsamında kurulan varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bununla ilgili olarak düzenlenen kağıtlar, kuruluş işlemleri de dâhil*

olmak üzere kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na göre ödenecek damga vergisinden, 492 sayılı Harçlar Kanunu'na göre ödenecek harçlardan, her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, kaynak kullanımını destekleme fonuna yapılacak kesintilerden ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 39'uncu maddesi hükmünden istisnadır.” hükmü bulunmaktadır. (5411 sayılı Bankacılık Kanunu)

Yukarıda değindiğimiz kanun maddeleri ile birlikte Gelir İdaresi Başkanlığı'na verilen muktezalar ve mahkemelerin, Yargıtay'ın ve Yargıtay hukuk Genel Kurulu'na verilmiş kararlar, varlık yönetim şirketlerinin bu vergi ve istisna durumunu desteklemektedir. (Oy, 2009:94)

Bu istisnaları daha açık anlatmak ve incelemek gerekirse;

- Yapılan işlemlerde kimin yükümlü olduğuna bakılmadan varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları her türlü işlemlere uygulanan istisnalar gereğince özellikle icra ve iflas dosyalarından tahsil edilen tutarlar dahil her türlü harç ve damga vergisi kesilmemelidir.
- TMSF'nin devraldığı alacakların tahsili amacıyla, bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların müzayede yoluyla satışı da dahil teslimi, varlık yönetim şirketlerinin bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kuruluşlardan devraldığı alacakların tahsili amacıyla bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların müzayede yoluyla satışı da dahil teslimi ile finansal yeniden yapılandırma çerçevesi anlaşmaları hükümleri kapsamında yeniden yapılandırılan borçların ödenmemesi nedeniyle bu borçların teminatını oluşturan mal ve hakların müzayede yoluyla satışı da dahil teslimi katma değer vergisinden istisnadır. Bu doğrultuda, varlık yönetim şirketlerinin bankalardan, özel finans kurumlarından ve diğer mali kuruluşlardan devraldığı alacakların tahsili amacıyla, bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların müzayede yoluyla satışı işleminde;
  - Mal ve hakların alacağa mahsuben varlık yönetim şirketleri tarafından satın alınması,

- Satışa katılacak üçüncü kişilerin söz konusu mal ve hizmetleri satın alması,
- Varlık yönetim şirketleri tarafından alacağı mahsuben satın alınan hak ve alacakların üçüncü şahıslara satışı amacıyla yapılan teslimler katma değer vergisinden istisnadır. (Oy, 2009:95)

Ancak varlık yönetim şirketlerinin devraldığı alacakların tahsili amacıyla, bunların teminatını oluşturan mal ve hakların bedelinin varlık yönetim şirketlerine ödenmesi şartıyla borçlu tarafından satılması işlemi katma değer vergisine tabidir. (Oy, 2009:95)

- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesinde, söz konusu Kanun'un Ekli (1) sayılı tablosunda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olacağına ve 3'üncü maddesinde ise damga vergisinin mükelleflerinin söz konusu tablodaki kağıtları imzalayanların olduğuna yer verilmiştir. Ancak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 143'üncü maddesinde bankaların ve TMSF dahil diğer mali kuruluşların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bunlarla ilgili düzenlenen kağıtların kuruluş işlemleri de dahil olmak üzere kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl boyunca 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na göre ödenecek damga vergisinden istisna tutulacağı hükme bağlanmıştır.

- Varlık yönetim şirketlerinin kuruluşlarından itibaren beş yıl içinde amaçları doğrultusunda düzenledikleri kağıtlar ve yaptıkları işlemler damga vergisi ve harçtan müstesna tutulduğundan taşınmazın tamamının alacağı mahsuben ve/veya satışına ilişkin düzenlenen kağıtların damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir. Bu doğrultuda, varlık yönetim şirketlerinin her türlü işlemleri ile ilgili düzenlenen kağıtlar için istisna getirilmemiş olup, bu şirketlerin kuruluş işlemleri dahil bankaların, özel finans kurumlarının ve mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması ve yeniden yapılandırılarak satılması ile ilgili yaptıkları işlemler dolayısıyla düzenledikleri kağıtların kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl boyunca damga vergisine tabi tutulmaması gerekmektedir. Söz konusu bu istisna ile ilgili yapılan düzenlemede malın varlık yönetim şirketleri ya da üçüncü kişiler tarafından satın alınması ayrımı yapılmamıştır. Satılan varlığın, varlık yönetim şirketinin devraldığı

alacakların tahsili amacıyla söz konusu alacakların teminatını oluşturan mal ve hak olması şartıyla hem icradan yapılan müzayede satışını hem de tüm satışları kapsamaktadır.

- Varlık yönetim şirketlerinin kuruluşlarından itibaren beş yıl içinde amaçları doğrultusunda düzenledikleri kağıtlar ve yaptıkları işlemler damga vergisi ve harçtan müstesna tutulacağından, TMSF tarafından varlık yönetim şirketlerine devir ve temlik edilmiş alacakların devrine ilişkin düzenlenen sözleşmeler ile diğer kağıtlar damga vergisine, yapılacak işlemlerin de harca tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu istisna kapsamına TMSF tarafından devir ve temlik edilmiş alacakların tekrar üçüncü kişilere devrine ilişkin düzenlenen temlik sözleşmeleri ile borç tasfiyelerinin protokolleri de dahil edilmiştir.
- Bir bankanın alacaklarını bir varlık yönetim şirketine satarak devretmesi halinde, söz konusu banka ve varlık yönetim şirketi arasında düzenlenecek alacak temlik sözleşmeleri ve temlik sözleşmesine ilişkin noterlerde, icra müdürlüklerinde, mahkemelerde ve ilgili kurumlarda yapılacak işlemlerin, alacakların devredileceği varlık yönetim şirketinin 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda belirtildiği şekilde kurulduğu takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl içinde yapılması halinde damga vergisi ve harçlardan istisna edilmesi gerekmektedir.
- Varlık yönetim şirketlerinin satın aldıkları gayrimenkullere ait tapu harçlarından da muaftır.
- Varlık yönetim şirketleri tarafından bankalardan, özel finans kurumlarından ve diğer mali kurumlardan devraldıkları alacakların tahsili amacıyla bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların müzayede yoluyla satışı işleminde;
  - Mal ve hakların alacağa mahsuben varlık yönetim şirketleri tarafından satın alınması,
  - Satışa katılacak üçüncü kişilerin söz konusu mal ve hizmetleri satın alması,
  - Varlık yönetim şirketleri tarafından alacağa mahsuben satın alınan hak ve alacakların üçüncü kişilere satışı amacıyla yapılan teslimler katma değer vergisinden istisnadır. (Oy, 2009:95-97)

Bunların dışında, varlık yönetim şirketleri de her işletme gibi faaliyetleri sonucunda elde ettikleri gelirden kurumlar vergisi ödemekle yükümlüdür. Kurumlar vergisi oranı, ticari kazanç tespit edilirken gider yazılan vergi matrahından indirilemeyen giderlerin eklenmesinin ve yurtiçinde yerleşik kişilerden alınan temettülerin, vergiye tabi olmayan gelirlerin ve kullanılan yatırım indirimlerinin düşülmesinin ardından kalan matrah üzerinden hesaplanmaktadır. (Gör, 2012:54)

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda "*Kurumlar vergisi, kurum kazancı üzerinden % 20 oranında alınır.*" hükmü bulunmaktadır. Bununla birlikte, yatırım teşviki indirim olarak kullanılmaktaysa vergi oranı % 30 olmaktadır. İlgili kanuna göre beş yılı aşmayan mali zararlar beyan edildiği takdirde, bu tutarlar kurumlar vergisi matrahından düşülebilmektedir. (Gör, 2012:54)

Varlık yönetim şirketlerinin faaliyetleri sonucu elde edeceği gelirlerinin tespiti işlemine bakacak olursak; burada dikkat edilmesi gereken iki önemli husus bulunmaktadır. Bunlar; safî kurum kazancının muhtelif alacaklardan oluşan ve satın alınmış alacak portföyü üzerinden mi yoksa söz konusu alacak portföyünü oluşturan her bir alacak bazında mı hesaplanacağıdır. (Oy, 2009:97)

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 6'ncı maddesinde;

“(1) Kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safî kurum kazancı üzerinden hesaplanır.

“(2) Safî kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır. Ziraî faaliyetle uğraşan kurumların bu faaliyetinden doğan kazançlarının tespitinde, gelir Vergisi Kanunu'nun 59'uncu maddesinin son fıkra hükmü de dikkate alınır.”

hükmü yer almaktadır. (Oy, 2009:97 & 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu)

Gelir Vergisi Kanunu'nun 38'inci maddesinde;

“Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerler arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce;

1. İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;
2. İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.”

Ticari kazancın bu suretle tespit edilmesi sırasında Vergi Usûl Kanunu'nun değerlemeye ait hükümleri ile bu Kanun'un 40 ve 41'inci maddeleri hükümlerine uyulur.”

hükmü yer almaktadır. (Oy, 2009:97 & 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu)

Ticari kazancın tespitinde, gelir ve gider unsurlar açısından 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda aksine hüküm bulunmadıkça tahakkuk esası geçerlidir. Ancak gelir veya gider unsuru geçmiş veya gelecek yıla ait ise muhasebede dönemsellik ilkesi gereğince ilgili olduğu hesap dönemine ait kurum kazancının tespitinde dikkate alınmalıdır. (Oy, 2009:97)

Bu çerçevede, her bir kredi alacağına isabet eden maliyet bedeli ayrı ayrı hesaplanmalı ve tahsil edilen her bir kredi alacağına isabet eden maliyet bedeli karşılaştırılarak oluşan kâr veya zarar ilgili dönemlerde safi kurum kazancının tespitinde dikkate alınmalıdır. (Oy, 2009:97)

Ayrıca, maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde ise Maddi Duran Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı - 15 Sıra No'lu Tebliğ dikkate alınmaktadır. Ekonomik ömürleri 4-10 yıl arasından olan maddi duran varlıklara standart olarak yapılan bakım onarım maliyetleri gider olarak kaydedilebilmektedir. (Gör, 2012:55)

Son olarak, varlık yönetim şirketleri çalışanlarıyla ilgili olarak da Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı'na göre işten atılma ve işten ayrılma durumlarına göre çalışanlarına ödeme yapmaktadır. (Gör, 2012:55)

3.6. Varlık Yönetim Şirketlerine ve Faaliyet Gösterdikleri Sektöre Dair Son Gelişmeler

Günümüzde faaliyet göstermekte olan varlık yönetim şirketlerinin işleyişleri ve faaliyetleri ve faaliyet gösterdikleri sektör, BDDK tarafından yönetilmekte, düzenlenmekte ve denetlenmektedir. Ülkemiz finans sektöründe faaliyet göstermekte olan varlık yönetim şirketlerinin geçtiğimiz son birkaç yılda kaydettiği gelişmeleri; BDDK'nın ilgili yıllara ait faaliyet raporları ve resmi internet sitesi, e-sirket.mkk.com.tr, www.kap.org.tr, Türkiye

Ticaret Sicil Gazetesi ve ilgili şirketlerin kendi web siteleri ve yayımladıkları raporlar-veriler aracılığıyla gerçekleştireceğiz.

Günümüzde faaliyet göstermekte olan varlık yönetim şirketleri, kuruluş tarihleri ve merkezleri ise aşağıdaki gibidir;

- Birleşim Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 28 Nisan 2016. (4 Mayıs 2016 tarihli 9068 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:387)
- Destek Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 8 Mayıs 2013. (14 Mayıs 2013 tarihli 8319 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:953)
- Efes Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 8 Şubat 2011. (14 Şubat 2011 tarihli 7751 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:499)
- Emir Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 29 Mayıs 2017. (2 Haziran 2017 tarihli 9339 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:418)
- Final Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 14 Nisan 2011. (20 Nisan 2011 tarihli 7798 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:546)
- Güven Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 18 Aralık 2014. (24 Aralık 2014 tarihli 8722 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:369)
- Hayat Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 18 Eylül 2015. (28 Eylül 2015 tarihli 8913 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:393)
- Hedef Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 1 Şubat 2016. (5 Şubat 2016 tarihli 9005 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:369)
- İstanbul Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 29 Ocak 2009. (4 Şubat 2009 tarihli 7242 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:485)
- Mega Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 11 Haziran 2015. (16 Haziran 2015 tarihli 8842 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:353)
- Met-Ay Varlık Yönetim A.Ş., Ankara, 25 Ocak 2017. (30 Ocak 2017 tarihli 9252 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:53)
- Sümer Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 9 Mart 2015. (13 Mart 2015 tarihli 8778 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:481)
- Vera Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 12 Kasım 2012. (16 Kasım 2012 tarihli 8195 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:489)

- Yunus Varlık Yönetim A.Ş., İstanbul, 9 Mart 2016. (15 Mart 2016 tarihli 9032 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:385)

Yukarıda yazdığımız bu varlık yönetim şirketlerinden yalnızca, Destek Varlık Yönetim A.Ş., Final Varlık Yönetim A.Ş., Güven Varlık Yönetim A.Ş., Hayat Varlık Yönetim A.Ş., Mega Varlık Yönetim A.Ş. ve Vera Varlık Yönetim A.Ş. BİST'e kotedir ve pay senetleri Kesin Alım-Satım Pazarı'nda nitelikli yatırımcılar sıfatıyla işlem görmektedir.

Ayrıca, Birleşim Varlık Yönetim A.Ş.'nin resmi internet sitesinde yazıldığı üzere sermayesinin tamamı TMSF'ye aittir.

BDDK henüz 2017 yılına dair faaliyet raporu yayımlamamış olsa da, resmi internet sitesinden yararlanarak varlık yönetim şirketlerini ilgilendirilen duyurularına ve karar yazılarına ulaşmak mümkündür. Ulaşabildiğimiz kadarıyla bunları inceleyecek olursak;

Tablo - 4: 2017 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Arsan Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	07.12.2017-7628
Merkez Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	26.05.2017-7344
Garanti Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	16.03.2017-7276
Emir Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	10.03.2017-7265
Met-Ay Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	21.12.2017-7646
Emir Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	13.07.2017-7408
Çözen Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	21.06.2017-7394

Kaynak:

BDDK,

“https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Duyurular/BDDK_Kurul_Kararlari/BDDK_Kurul_Kararlari.aspx”, Erişim Tarihi: 16 Aralık 2017 & 7 Şubat 2018.

Ayrıca 2017 yılında faaliyet izinleri iptal edilen varlık yönetim şirketleri ve buna dair alınan karar tarihleri ve sayıları aşağıdaki gibidir;

- Kurul'un 26 Ekim 2017 tarihli ve 7588 sayılı kararı ve Tamer Varlık Yönetim A.Ş.'nin talebi doğrultusunda, bu şirketin faaliyet izni Varlık Yönetim A.Ş.'nin kendi talebi üzerine ve 13 Kasım 2008 tarihli ve 2890 sayılı Kurul kararı ile ve Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 15'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca iptal edilmiştir.
- 10 Şubat 2017 tarihli ve 7231 sayılı Kurul kararı ve Bebek Varlık Yönetim A.Ş.'nin kendi talebi doğrultusunda, bu şirketin faaliyet izni Varlık Yönetim A.Ş.'nin kendi talebi üzerine ve 13 Kasım 2008 tarihli ve 2890 sayılı Kurul kararı ile ve Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 15'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca iptal edilmiştir. (BDDK, "https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Duyurular/BDDK_Kurul_Kararlari/BDDK_Kurul_Kararlari.aspx", Erişim Tarihi: 16 Aralık 2017)

Faaliyet izni kaldırılan diğer varlık yönetim şirketlerine bakacak olursak; 27 Ekim 2016 tarihli ve 7057 sayılı Kurul kararı ve Artı Varlık Yönetim A.Ş.'nin kendi talebi doğrultusunda bu şirketin ve 13 Kasım 2008 tarihli ve 2890 sayılı Kurul kararı ile de Ege Varlık Yönetim A.Ş.'nin faaliyet izinleri Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 15'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca iptal edilmiştir. (BDDK 2008 Faaliyet Raporu s:32 & BDDK 2016 Faaliyet Raporu s:68)

2017 ile ilgili son olarak, henüz BDDK'nın resmi internet sitesinde yer almasa da; 14 Eylül 2017 tarihinde İstanbul merkezli olarak kurulan Armada Varlık Yönetim A.Ş.'nin varlığından söz etmek mümkündür.

BDDK, 2016 yılında dört varlık yönetim şirketine kuruluş izni, dört varlık yönetim şirketine faaliyet izni ve bir faktoring şirketine varlık yönetim şirketine dönüşüm izni vermiştir ve varlık yönetim şirketleri hakkında iki adet idari para cezası uygulamıştır. 2016 yılında kuruluş ve faaliyet izni talepleri değerlendirilmekte olan varlık yönetim şirketlerinin sayısı ise 5'tir. (BDDK 2016 Faaliyet Raporu s:66,68,71) Bunlar;

Tablo - 5: 2016 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Çözen Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	23.12.2016-7154
Birikim Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	21.04.2016-6858
Birleşim Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	24.03.2016-6803
Yunus Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	18.02.2016-6742
Yunus Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	14.07.2016-6935
Birleşim Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	09.06.2016-6907
Hedef Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	21.04.2016-6859
Atlas Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	14.01.2016-6661
Met-Ay Faktoring A.Ş.	Varlık Yönetim Şirketine Dönüşüm İzni	30.12.2016-7162

Kaynak: BDDK 2016 Faaliyet Raporu.

2016 yılında varlık yönetim şirketlerinin Türk finans sektörü içindeki payı % 0,1 iken bu kuruluşların aktifleri 2015 yılına göre % 77,8 artış göstermiştir. Bu yıl, 27 Ekim 2016 tarihli ve 7057 sayılı Kurul kararı ve Artı Varlık Yönetim A.Ş.'nin kendi talebi üzerine bu şirketin faaliyet izni ve yetkileri iptal edilmiştir. (BDDK 2016 Faaliyet Raporu s:18)

2016 yılında varlık yönetim şirketlerine dair hisse devri, birleşme ve bölünme ile ilgili alınan kararlara bakacak olursak;

- Kurul'un 15 Aralık 2016 tarihli ve 7151 sayılı kararı ile Birleşim Varlık Yönetim A.Ş.'nin, RCT Varlık Yönetim A.Ş.'nin % 100'ünü temsil eden paylarını edinmesinin Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 7'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca uygun olduğuna ve RCT Varlık Yönetim A.Ş.'nin tüm hak, alacak, borç ve yükümlülükleriyle Birleşim Varlık Yönetim A.Ş.'ye

devrolması ile RCT Varlık Yönetim A.Ş.'nin tasfiye etmeksizin sona ermesi konularında 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un hükümleri ile ilgili diğer mevzuat hükümleri saklı kalmak koşuluyla bir sakınca olmadığına karar verilmiştir.

- Kurul'un 14 Temmuz 2016 tarihli ve 6936 sayılı kararı ile Sümer Varlık Yönetim A.Ş.'nin % 100'ünü temsil eden ve yedi gerçek kişiye ait olan paylarının ASV Holding A.Ş.'ye devredilmesine, Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5'inci ve 7'nci maddeleri çerçevesinde izin verilmiştir.
- Kurul'un 23 Aralık 2016 tarihli ve 7155 sayılı kararı ile Destek Varlık Yönetim A.Ş.'deki; Deniz Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş.'ye ait % 74,97 oranındaki payın % 49,98'inin Lider Faktoring A.Ş.'ye, % 24,99 oranındaki payın ise Merkez Faktoring A.Ş.'ye, Ekspres Yatırım menkul Değerler A.Ş.'ye ait % 25 oranındaki payın % 24,99'unun Merkez Faktoring A.Ş.'ye, % 0,01 oranındaki payın bir gerçek kişiye, Deniz Finansal Kiralama A.Ş.'ye ait % 0,01 oranındaki payın bir gerçek kişiye, Deniz Faktoring A.Ş.'ye ait % 0,01 oranındaki payın bir gerçek kişiye, Intertech Bilgi İşlem ve Pazarlama Ticaret A.Ş.'ye ait % 0,01 oranındaki payın bir gerçek kişiye devredilmesine, ilgili diğer mevzuat hükümleri saklı kalmak koşuluyla Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5'inci ve 7'nci maddeleri çerçevesinde izin verilmiştir.
- Kurul'un 16 Haziran 2016 tarihli ve 6909 sayılı kararı ile İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.'nin sermayesinde pay sahibi olan Ünlü Menkul Değerler A.Ş.'nin şirketteki % 99,99996 oranındaki payı ile dört gerçek kişiye ait diğer % 0,00004 oranındaki payların Ünlü Yatırım Holding A.Ş.'ye devredilmesine, Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5'inci ve 7'nci maddeleri çerçevesinde izin verilmiştir.
- Kurul'un 18 Ağustos 2016 tarihli ve 6991 sayılı kararı ile Atlas Varlık Yönetim A.Ş.'deki AEH Sigorta Acenteliği A.Ş.'ye ait %99,99996 oranındaki payın Turkaset Varlık Yönetim A.Ş.'ye; Anadolu Araçlar Ticaret A.Ş., Keyif Yiyecek Eğlence Hizmetleri A.Ş., Anadolu Otomotiv Dış Ticaret ve Sanayi A.Ş. ve Efestur Turizm İşletmeleri A.Ş.'ye ait % 0,00001'er oranındaki payların dört gerçek kişiye devredilmesine, ilgili diğer mevzuat hükümleri saklı kalmak koşuluyla Varlık Yönetim

Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5'inci ve 7'nci maddeleri çerçevesinde izin verilmiştir. (BDDK 2016 Faaliyet Raporu s:69,70)

23 Kasım 2016 tarihinde tescil ve 29 Kasım 2016 tarihli 9208 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 204'üncü sayfasında ilan edildiği üzere, Atlas Varlık Yönetim A.Ş. unvanını *Hayat Varlık Yönetim A.Ş.* olarak değiştirmiştir ve faaliyetlerini günümüzde bu unvanla devam ettirmektedir. (29 Kasım 2016 tarihli 9208 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:204)

2016 yılında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleri aşağıdadır;

- Bebek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Birleşim Varlık Yönetim A.Ş.,
- Destek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Efes Varlık Yönetim A.Ş.,
- Final Varlık Yönetim A.Ş.,
- Güven Varlık Yönetim A.Ş.,
- Hayat Varlık Yönetim A.Ş.,
- Hedef Varlık Yönetim A.Ş.,
- İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.,
- Mega Varlık Yönetim A.Ş.,
- RCT Varlık Yönetim A.Ş.,
- Sümer Varlık Yönetim A.Ş.,
- Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.,
- Vera Varlık Yönetim A.Ş.,
- Yunus Varlık Yönetim A.Ş.. (BDDK 2016 Faaliyet Raporu s:115,116)

BDDK, 2015 yılında üç varlık yönetim şirketine kuruluş izni ve üç varlık yönetim şirketine faaliyet izni verilmiştir. (BDDK 2015 Faaliyet Raporu s:90) Bunlar;

Tablo - 6: 2015 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Hedef Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	18.12.2015-6584
Atlas Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	06.08.2015-6401
Mega Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	13.03.2015-6230
Mega Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	06.08.2015-6401
Sümer Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	22.04.2015-6284
Güven Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	08.01.2015-6156

Kaynak: BDDK 2015 Faaliyet Raporu.

Atlas Varlık Yönetim A.Ş.'nin kuruluş iznine istinaden 2015 yılında yaptığı faaliyet izni başvurusu çerçevesinde Kurul'un 14 Ocak 2016 tarihli ve 6661 sayılı kararı ile bu şirkete faaliyet izni verilmiştir. 2015 yılında kuruluş ve faaliyet izni talepleri değerlendirilmekte olan varlık yönetim şirketlerinin sayısı ise 6'dır. (BDDK 2015 Faaliyet Raporu s:93)

2015 yılında varlık yönetim şirketlerinin Türk finansal sektörü içindeki payı % 0,05 iken bu kuruluşların aktifleri 2014 yılına göre % 31,7 azalış göstermiştir. (BDDK 2015 Faaliyet Raporu s:22)

2015 yılında varlık yönetim şirketlerine dair hisse devri, birleşme ve bölünme ile ilgili alınan kararlara bakacak olursak;

- Kurul'un 10 Eylül 2015 tarihli ve 6442 sayılı kararı ile Girişim Varlık Yönetim A.Ş. ile Güven Varlık Yönetim A.Ş.'nin Güven Varlık Yönetim A.Ş. tüzel kişiliği altında birleşme kararı sonucunda, Fiba Holding A.Ş.'nin Güven Varlık Yönetim A.Ş. sermayesindeki ortaklık payının % 5'ten % 84,11'e yükselmesine Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 7'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca izin verilmesine, Girişim Varlık Yönetim A.Ş.'nin tüm hak,

alacak, borç ve yükümlülükleriyle Güven Varlık Yönetim A.Ş.'ye devrolması ile Girişim Varlık Yönetim A.Ş.'nin tasfiyesiz olarak infisah etmesi konularında 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla herhangi bir sakınca bulunmadığına karar verilmiştir. (BDDK 2015 Faaliyet Raporu s:94)

2015 yılında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleri aşağıdaki gibidir;

- Artı Varlık Yönetim A.Ş.,
- Atlas Varlık Yönetim A.Ş.,
- Bebek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Destek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Efes Varlık Yönetim A.Ş.,
- Final Varlık Yönetim A.Ş.,
- Güven Varlık Yönetim A.Ş.,
- İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.,
- Mega Varlık Yönetim A.Ş.,
- RCT Varlık Yönetim A.Ş.,
- Sümer Varlık Yönetim A.Ş.,
- Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.,
- Vera Varlık Yönetim A.Ş.. (BDDK 2015 Faaliyet Raporu s:149)

BDDK, 2014 yılında iki varlık yönetim şirketine kuruluş izni vermiştir. (BDDK 2014 Faaliyet Raporu s:94) Bunlar;

Tablo - 7: 2014 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Güven Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	11.12.2014-6110
Sümer Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	28.11.2014-6090

Kaynak: BDDK 2014 Faaliyet Raporu.

2014 yılında yalnızca bir varlık yönetim şirketi izin ve yetkilendirme talebiyle Kurul'a başvuruda bulunmuştur. Ayrıca, LBT Varlık Yönetim A.Ş.'nin Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. ile devir yoluyla birleşmesi sonucu Kurul'un 15 Mayıs 2014 tarihli ve 5839 sayılı kararı ile faaliyet izni ve yetkileri iptal edilmiştir. 2014 yılında varlık yönetim şirketleri hakkında bir adet idari para cezası uygulanmıştır. Bu yıl varlık yönetim şirketlerinin Türk finans sektörü içindeki payı ise % 0,1 olarak gerçekleşmiştir. (BDDK 2014 Faaliyet Raporu s:14,96,101)

2014 yılında varlık yönetim şirketlerine dair hisse devri, birleşme ve bölünme ile ilgili alınan kararlara bakacak olursak;

- Kurul'un 15 Mayıs 2014 tarihli ve 5839 sayılı kararı ile Vector Holding S.A.R.L.'nin % 87,73'üne sahip olduğu ve dolayısıyla kontrolü altında bulunan LBT Varlık Yönetim A.Ş.'nin Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.'nin sermayesinin % 99,99'unu temsil eden payları devralmasının Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 7'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca uygun olduğuna ve LBT Varlık Yönetim A.Ş.'nin tüm hak, alacak, borç ve yükümlülükleriyle Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.'ye devrolması ile bunun sonucunda LBT Varlık Yönetim A.Ş.'nin tasfiye etmeksizin sona ermesine, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümleri ile ilgili diğer mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla herhangi bir sakınca bulunmadığına karar verilmiştir.
- Kurul'un 11 Aralık 2014 tarihli ve 6109 sayılı kararı ile Bebek Varlık Yönetim A.Ş.'nin sermayesinde pay sahibi olan Deutsche Bank Overseas Holding Limited'in % 96,76 oranındaki payı ile Deutsche Bank International Investments Limited, Deutsche Bank Investments Limited, Deutsche Bank UK Holdings Limited ve Deutsche Holdings No.3 Limited'e ait % 0,81'er oranındaki payların Deutsche Bank S.A.R.L.'a, Deutsche Bank International Investments Limited'e ait % 0,0001 oranındaki payın Deutsche Bank Luxembourg S.A.'ya, Deutsche Bank Investments Limited'e ait % 0,0001 oranındaki payın Sal. Oppenheim jr.&Cie. Luxembourg'a, Deutsche Bank UK Holdings Limited'e ait % 0,0001 oranındaki payın Deutsche Bank Valoren S.A.R.L.'a, Deutsche Holdings No.3 Limited'e ait %0,0001 oranındaki payın ise Deutsche Bank Apex (Luxembourg) S.A.R.L.'a devredilmesi Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve

Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5'inci ve 7'nci maddeleri çerçevesinde uygun görülmüştür. (BDDK 2014 Faaliyet Raporu s:99)

8 Nisan 2014 tarihinde tescil ve 14 Nisan 2014 tarihli 8549 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 419'uncu sayfasında ilan edildiği üzere, Anadolu Varlık Yönetim A.Ş. unvanını *Artı Varlık Yönetim A.Ş.* olarak değiştirmiştir. Buna ek olarak, 9 Nisan 2014 tarihinde tescil ve 15 Nisan 2014 tarihli 8550 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 404'üncü sayfasında ilan edildiği üzere, Deniz Varlık Yönetim A.Ş. unvanını *Destek Varlık Yönetim A.Ş.* olarak değiştirmiştir ve faaliyetlerini günümüzde bu unvanla devam ettirmektedir. (15 Nisan 2014 tarihli 8550 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:404)

2014 yılında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleri aşağıdaki gibidir;

- Artı Varlık Yönetim A.Ş.,
- Bebek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Destek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Efes Varlık Yönetim A.Ş.,
- Final Varlık Yönetim A.Ş.,
- Girişim Varlık Yönetim A.Ş.,
- İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.,
- RCT Varlık Yönetim A.Ş.,
- Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.,
- Vera Varlık Yönetim A.Ş.. (BDDK 2014 Faaliyet Raporu s:152)

BDDK, 2013 yılında iki varlık yönetim şirketine kuruluş izni ve üç varlık yönetim şirketine faaliyet izni vermiştir. (BDDK 2013 Faaliyet Raporu s:99) Bunlar;

Tablo - 8: 2013 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	09.04.2013-5272
Deniz Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	28.03.2013-5248

Deniz Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	05.12.2013-5616
Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	20.06.2013-5393
Vera Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	21.02.2013-5210

Kaynak: BDDK 2013 Faaliyet Raporu.

2013 yılında varlık yönetim şirketlerinin Türk finans sektörü içindeki payı ise % 0,04 olarak gerçekleşmiştir. (BDDK 2013 Faaliyet Raporu s:15)

2013 yılında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketi aşağıdaki gibidir;

- Anadolu Varlık Yönetim A.Ş.,
- Bebek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Deniz Varlık Yönetim A.Ş.,
- Efes Varlık Yönetim A.Ş.,
- Final Varlık Yönetim A.Ş.,
- Girişim Varlık Yönetim A.Ş.,
- İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.,
- LBT Varlık Yönetim A.Ş.,
- RCT Varlık Yönetim A.Ş.,
- Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.,
- Vera Varlık Yönetim A.Ş.. (BDDK 2013 Faaliyet Raporu s:150)

BDDK, 2012 yılında bir varlık yönetim şirketine kuruluş izni vermiştir. Ayrıca 2012 yılında kuruluş ve yetki başvurusunda bulunan iki varlık yönetim şirketi bulunmaktadır. (BDDK 2012 Faaliyet Raporu s:37)

Tablo - 9: 2012 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Vera Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	05.07.2012-4829

Kaynak: BDDK 2012 Faaliyet Raporu.

2012 yılında varlık yönetim şirketlerine dair hisse devri, birleşme ve bölünme ile ilgili alınan kararlara bakacak olursak;

- Kurul'un 21 Haziran 2012 tarihli ve 4809 sayılı kararı ile Final Varlık Yönetim A.Ş. hisselerinin % 96,99'unu temsil eden ve bir gerçek kişiye ait olan 9.699.000 adet hisselerin; 4.399.000 adedinin bir gerçek kişiye, 5.300.000 adedinin de başka bir gerçek kişiye devredilmesi, Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 7'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca uygun bulunmuştur.
- Kurul'un 28 Eylül 2012 tarihli ve 4970 sayılı kararı ile Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 7'inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Standard Varlık Yönetim A.Ş.'de (yeni unvanı İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.) % 99,99996 oranında paya sahip olan Standard Ünlü Menkul Değerler A.Ş.'nin hisselerinin; % 53'ünün Standard Bank London Holdings Limited'den ve % 22'sinin sahibi olan bir gerçek kişiden Ünlü Finansal Yatırımlar A.Ş.'ye devredilmesi uygun görülmüştür. (BDDK 2012 Faaliyet Raporu s:41,42)

2 Kasım 2012 tarihinde tescil ve 8 Kasım 2012 tarihli 8189 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 405'inci sayfasında ilan edildiği üzere, Standard Varlık Yönetim A.Ş. unvanını *İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.* olarak değiştirmiştir ve faaliyetlerini günümüzde bu unvanla devam ettirmektedir. (8 Kasım 2012 tarihli 8189 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:405)

Final Varlık Yönetim A.Ş., 2012 yılında Altınhas Holding tarafından BDDK'nın izni ile devralınmıştır.

2012 yılında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleri aşağıdaki gibidir;

- Anadolu Varlık Yönetim A.Ş.,
- Bebek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Efes Varlık Yönetim A.Ş.,
- Final Varlık Yönetim A.Ş.,
- Girişim Varlık Yönetim A.Ş.,
- İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.,

- LBT Varlık Yönetim A.Ş.,
- RCT Varlık Yönetim A.Ş.. (BDDK 2012 Faaliyet Raporu s:88)

BDDK, 2011 yılında bir varlık yönetim şirketine kuruluş izni ve iki varlık yönetim şirketine faaliyet izni vermiştir. (BDDK 2011 Faaliyet Raporu s:12) Bunlar;

Tablo - 10: 2011 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Final Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	11.03.2011-4121
Final Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	13.07.2011-4301
Efes Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	05.05.2011-4181

Kaynak: BDDK 2011 Faaliyet Raporu.

2011 yılında varlık yönetim şirketlerine dair hisse devri, birleşme ve bölünme ile ilgili alınan kararlara bakacak olursak;

- Kurul'un 16 Haziran 2011 tarihli ve 4245 sayılı kararı ile Standard Varlık Yönetim A.Ş.'nin SBIC Investments S.A.'ya ait % 99,99 oranındaki hisselerinin Standard Ünlü Menkul Değerler A.Ş. tarafından devralınması Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5'inci ve 7'nci maddeleri çerçevesinde uygun bulunmuştur. (BDDK 2011 Faaliyet Raporu s:39)

2011 yılında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleri aşağıdaki gibidir;

- Anadolu Varlık Yönetim A.Ş.,
- Bebek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Efes Varlık Yönetim A.Ş.,
- Final Varlık Yönetim A.Ş.,
- Girişim Varlık Yönetim A.Ş.,
- LBT Varlık Yönetim A.Ş.,
- RCT Varlık Yönetim A.Ş.,

- Standard Varlık Yönetim A.Ş.. (BDDK 2011 Faaliyet Raporu s:78)

BDDK, 2010 yılında üç varlık yönetim şirketine kuruluş izni vermiş, ancak ilgili yılın faaliyet raporunda bunlardan yalnızca bir tanesi gösterilmiştir; (BDDK 2011 Faaliyet Raporu s:20)

Tablo - 11: 2010 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Efes Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	02.12.2010-3942

Kaynak: BDDK 2010 Faaliyet Raporu.

2010 yılında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketleri ise aşağıdaki gibidir;

- Anadolu Varlık Yönetim A.Ş.,
- Bebek Varlık Yönetim A.Ş.,
- Girişim Varlık Yönetim A.Ş.,
- LBT Varlık Yönetim A.Ş.,
- RCT Varlık Yönetim A.Ş.,
- Standard Varlık Yönetim A.Ş.. (BDDK 2010 Faaliyet Raporu s:84 (EK-1))

Altı varlık yönetim şirketinin faaliyet gösterdiği 2009 yılında bir varlık yönetim şirketine faaliyet izni verilmiştir ve varlık yönetim şirketleri hakkında bir adet idari para cezası uygulanmıştır. (BDDK 2009 Faaliyet Raporu s:10,21) 2009 yılında varlık yönetim şirketlerine dair hisse devri, birleşme ve bölünme ile ilgili alınan kararlara bakacak olursak;

- Kurul'un 16 Nisan 2009 tarihli ve 3156 sayılı kararı ile Lüksemburg'da mukim Vector Holdings S.A.R.L.'ın Lehman Ali Inc.'e ait % 99,99 oranındaki LBT Varlık Yönetim A.Ş. hisselerini devralması, Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5'inci ve 7'nci maddeleri çerçevesinde uygun bulunmuştur.
- Kurul'un 22 Temmuz 2009 tarihli ve 3277 sayılı kararı ile RCT Varlık Yönetim A.Ş.'de % 0,1 oranında (B) grubu imtiyazlı hisseye sahip olan TMSF'nin, LB UK RE

Holdings LTD.'nin RCT Varlık Yönetim A.Ş.'de bulunan % 74,925 oranındaki hissesini devralması, Bankacılık Kanunu'nun 143'üncü maddesi ile Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 5'inci ve 7'nci maddeleri çerçevesinde uygun bulunmuştur. (BDDK 2009 Faaliyet Raporu s:34)

Beş varlık yönetim şirketinin faaliyet gösterdiği 2008 yılında iki varlık yönetim şirketine kuruluş izni ve bir varlık yönetim şirketine faaliyet izni verilmiştir. (BDDK 2008 Faaliyet Raporu s:25,31) Bunlar;

Tablo - 12: 2008 Yılında BDDK'dan İzin Alan VYŞ'ler ve Aldıkları İzin Türleri

Varlık Yönetim Şirketi	İzin Türü	İzin Tarihi ve Kurul Karar Sayısı
Standard Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	07.08.2008-2738
LBT Varlık Yönetim A.Ş.	Kuruluş İzni	10.01.2008-2438
LBT Varlık Yönetim A.Ş.	Faaliyet İzni	13.03.2008-2516

Kaynak: BDDK 2008 Faaliyet Raporu.

Ayrıca 2008 yılında varlık yönetim şirketleri hakkında üç adet idari para cezası uygulanmıştır ve Ege Varlık Yönetim A.Ş.'nin 13 Kasım 2008 tarihli ve 2890 sayılı Kurul kararı ile ve Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'in 15'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca faaliyet izni iptal edilmiştir. (BDDK 2008 Faaliyet Raporu s:29,32)

Beş varlık yönetim şirketinin faaliyet gösterdiği 2007 yılında varlık yönetim şirketlerine ait iki adet kuruluş ve yetkilendirme talebi başvurusu bulunmaktadır. (BDDK 2007 Faaliyet Raporu s:16,36)

Ayrıca; 7 Mayıs 2007 tarihinde tescil ve 10 Mayıs 2007 tarihli 6805 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 966'ncı sayfasında ilan edildiği üzere, Finans Varlık Yönetim A.Ş. unvanını *Girişim Varlık Yönetim A.Ş.* olarak değiştirmiştir. (10 Mayıs 2007 tarihli 6805 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:966)

Yukarıda bahsettiğimiz bazı birleşme işlemlerine dair daha detaylı bilgiler aşağıdadır.

İlk bahsedeceğimiz birleşme, RCT Varlık Yönetim A.Ş. ile Birleşim Varlık Yönetim A.Ş. arasında gerçekleşen devralma yoluyla birleşme işlemidir. Ancak birleşme işleminden önce değinmemiz gereken RCT Varlık Yönetim A.Ş. ile ilgili bir durum bulunmaktadır. RCT Varlık Yönetim A.Ş.'nin 6 Mart 2017 tarihli 1264 sayılı yönetim kurulu kararının 4 Nisan 2017 tarihinde tescil ve 10 Nisan 2017 tarihli 9302 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 326'ncı sayfasında ilan edildiği üzere, RCT Varlık Yönetim A.Ş. 6 Mart 2017 tarihi itibarı ile Tek Pay Sahibi Anonim Şirket statüsüne geçmiştir ve söz konusu bu tek pay TMSF'ye aittir. (10 Nisan 2017 tarihli 9302 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:326)

Daha sonra yine 6 Mart 2017 tarihli 1256 sayılı genel kurul kararının 4 Nisan 2017 tarihinde tescil ve 10 Nisan 2017 tarihli 9302 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 568'inci sayfasında ilan edildiği üzere, RCT Varlık Yönetim A.Ş.'nin sicil kaydı terkin edilmiştir ve Birleşim Varlık Yönetim A.Ş., RCT Varlık Yönetim A.Ş.'yi tüm aktif ve pasifleri ile aynen devralmıştır. Bu işlemin sonucunda RCT Varlık Yönetim A.Ş., tasfiyesiz infisah yoluyla Birleşim Varlık Yönetim A.Ş. ile birleşmiştir. Tasfiyesiz infisah yoluyla birleşme yapıldığından dolayı RCT Varlık Yönetim A.Ş. ticaret sicilinden silinmiştir ve faaliyetlerin tamamı Birleşim Varlık Yönetim A.Ş. unvanı altında yürütülmektedir. (10 Nisan 2017 tarihli 9302 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:567,568)

Bir diğer birleşme, LBT Varlık Yönetim A.Ş. ile Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. arasında gerçekleşen devralma yoluyla birleşme işlemidir. 25 Nisan 2014 tarihinde LBT Varlık Yönetim A.Ş.'nin aldığı yönetim kurulu kararı ile Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.'nin hisselerinin % 99,99'unun satın alınması kararlaştırılmıştır. Bu kararın akabinde 20 Mayıs 2014 tarihinde Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.'nin hisseleri 20.000,00.-TL karşılığında satın alınmış ve bağlı ortaklıklar arasına katılmıştır. LBT Varlık Yönetim A.Ş.'nin 23 Mayıs 2014 tarihli yönetim kurulu kararı ile mevcut tüm aktif ve pasiflerinin kül halinde Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.'ye devredilmesi suretiyle birleşmesi amacıyla TTK ve sair mevzuat hükümleri çerçevesinde hazırlanan birleşme sözleşmesi ve Turkasset

yönetimi ile hazırlanan birleşme raporunun onaylanmasına ve BDDK'nın 16 Mayıs 2014 tarih ve 43890421-110.01[128-5; 128-13]-12743 sayılı izni ile Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. tarafından bütün aktif ve pasiflerin kül halinde devralınmasına ve LBT Varlık Yönetim A.Ş.'nin tasfiyesiz infisahı suretiyle 20 Mayıs 2014 tarihli mali tabloları esas alınarak Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. ile birleşmesine karar verilmiştir. LBT Varlık Yönetim A.Ş., 26 Haziran 2014 tarihinde İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne başvuruda bulunarak birleşmenin Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. tüzel kişiliği ile tescil edilmesini istemiş ve bu başvuru tescil edilmiştir. (Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. 2014 Faaliyet Raporu s:2)

Bu birleşmenin sonrasında ise Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. ile Hayat Varlık Yönetim A.Ş. birleşmişlerdir. 16 Ocak 2017 tarihinde Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.'nin aldığı yönetim kurulu kararı ve BDDK'nın 43890421-110.01.03[128-13]-E3619 sayılı yazısı ile Turkasset Varlık Yönetim A.Ş., tam hakimiyetle iştiraki olan Hayat Varlık Yönetim A.Ş. ile Hayat Varlık Yönetim A.Ş. tüzel kişiliği altında devir yoluyla birleşmişlerdir. Söz konusu birleşmenin sonucunda Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. bütün aktif ve pasifleri ile birlikte, tasfiyesiz olarak kül halinde Hayat Varlık Yönetim A.Ş.'ye geçmesi konusunda 15 Mart 2017 tarihli olağanüstü genel kurulda oybirliği ile karar alınmıştır. Bu birleşme 17 Mart 2017 tarihinde tescil edilmiştir. (23 Mart 2007 tarihli 9290 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:738)

Bahsedeceğimiz bir başka birleşme ise Girişim Varlık Yönetim A.Ş. ile Güven Varlık Yönetim A.Ş. arasında gerçekleşmiştir. Girişim Varlık Yönetim A.Ş.'nin 14 Eylül 2015 tarihli yönetim kurulu kararı sonucunda, Güven Varlık Yönetim A.Ş. ile devir yoluyla birleşmesine dair yapılan devir sözleşmesinin kabul edilmesine karar verilmiştir. Sözleşmeyi kabul edilmesi kararı ile Girişim Varlık Yönetim A.Ş. bütün aktif ve pasifleri ile birlikte Güven Varlık Yönetim A.Ş.'ye devrolmak suretiyle birleşmiş ve Girişim Varlık Yönetim A.Ş. ticaret sicilinden terkin edilmiştir. (5 Ekim 2015 tarihli 8918 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:292,293,384)

Son değineceğimiz işlem ise Atlas Varlık Yönetim A.Ş. ile Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. arasında gerçekleştirilen devralma işlemidir. 30 Eylül 2016 tarihinde tescil ve 6 Ekim 2016 tarihli 9170 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 173'üncü sayfasında

ilan edildiği üzere, Atlas Varlık Yönetim A.Ş.'nin sermayesinde % 99,99996 pay sahibi olan AEH Sigorta Acenteliği A.Ş.'den bu payları Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. devralmıştır. (6 Ekim 2016 tarihli 9170 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:173)

Deniz Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş.'nin 15 Temmuz 2016 tarihinde KAP'a yaptığı açıklamada; 14 Temmuz 2016 tarihli yönetim kurulu toplantısında alınan karar doğrultusunda BDDK'dan ve Rekabet Kurulu'ndan gerekli izinlerin alınması ile 10 milyon TL ödenmiş sermayeli Destek Varlık Yönetim A.Ş.'deki Deniz Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş.'nin sahip olduğu 4.998.000,00.-TL ve 2.499.000,00.-TL nominal değerli 4.998.000 ve 2.499.000 adet pay için sırasıyla Lider Faktoring 6.157.536,00.-TL ve Merkez Faktoring 3.078.768,00.-TL bedeli nakden ve peşinen ödeyerek satın almışlardır ve ilgili payların devirleri gerçekleştirilmiştir.

11 Ağustos 2016 tarihinde tescil ve 17 Ağustos 2016 tarihli 9139 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 588'inci sayfasında ilan edildiği üzere; 10 milyon TL sermayeli İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.'nin bir tüzel kişiye ve dört gerçek kişiye ait nominal değeri 1,00-TL olan 10 milyon adedindeki paylarının tamamı Ünlü Yatırım Holding A.Ş. tarafından devralınmıştır. Bu devralmanın ardından da İstanbul Varlık Yönetim A.Ş.'nin Tek Pay Sahipli Anonim Şirket olduğu 16 Ağustos 2016 tarihinde tescil ve 22 Ağustos 2016 tarihli 9142 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 423'üncü sayfasında ilan edildiği üzere tescil edilmiştir. (17 Ağustos 2016 tarihli 9139 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:588 & 22 Ağustos 2016 tarihli 9142 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:423)

Ülkemiz finans sektöründe faaliyet göstermiş ve göstermekte olan varlık yönetim şirketleri ile bankalar arasında gerçekleşen alacak devri/satışı işlemlerine EK-2'de yer verilmiştir.

Son olarak, 2007-2016 yılları arasında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerinin faaliyet raporlarından, bağımsız denetim raporlarından ve daha önce yapılmış bir çalışmadan (Gör, 2012) faydalanılarak hazırlanmış olan varlık yönetim şirketlerinin söz konusu yıllar arasındaki finansal verilerine EK-3'te yer verilmiştir.

- BÖLÜM IV -

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Küreselleşmenin etkisi ile bireylerin ihtiyaçları ve finansman arayışları artmıştır. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak küresel ve birbirine bağımlı hale gelen ekonomilerin, finansal piyasaların ve finansal beklentilerin iyi olduğu zamanlarda tüketim harcamaları rahatlıkla finanse edilebilmiştir. Ancak aksi zamanlar incelendiğinde, bankaların müşterilerine daha önceden sağladığı finansmanların geri dönüşlerinde bazı aksamalar görülmüş, bu da bankaları pek çok açıdan zor durumda bırakmıştır. Örneğin, bir banka bilançosunda krediler büyük bir varlık kalemi iken, bu varlık kaleminin içindeki takipteki kredilerin kabul edilebilecek miktardan daha yüksek olması bu bankanın bilançosunu ve sektördeki durumunu olumsuz etkiler. Bir başka örnek, takipteki krediler için yasal olarak ayrılması gereken karşılıklardır ki bu karşılıklar kârlardan ve özkaynaklardan ayrıldığı için kârlılığın düşük ve özkaynakların bir kısmın kullanılamaz halde kalmasına neden olur. Bankalar buraya ayırdıkları karşılıkları yeni ve getirisi yüksek yatırımları finansa etmede kullanamaz yani ayırdığı kaynakları buralara aktaramaz veya başka alanlarda değerlendiremez. Ayrıca bu kredileri takip etmek için ayıracağı zaman ve harcayacağı iş gücü de bankaya kendi uzmanlık alanı dışında iş yükü getirecek başkaca zor durumlardır.

Finansal krizlerin, siyasi-ekonomik belirsizlik ve istikrarsızlıkların ve bunlar gibi istenmeyen bazı durumların artması ve yeterince sorun teşkil edebilen çeşitli risklerle uğraşarak faaliyetlerini sürdüren bankaların bu sorunlarla fazlaca karşılaşması sonucu, bankacılık sektörü ile ilgili yetkili kurum ve kuruluşlar bu sorun teşkil eden durum için çözüm arayışı içine girmiştir. İlk olarak bankaların kendi içlerinde kredilendirme süreçlerinin ve politikalarının sıkılaştırılması, risk yönetim organlarının ve faaliyetlerinin devreye sokulması ve bunlar gibi ulusal düzenlemeler yapılması ve uluslararası düzenlemelerin dikkate alınması gibi önlemler alınmıştır. Ancak ilerleyen dönemlerde; sorunlu hale gelen kredilerin yasal takibinin etkin şekilde yapılamaması, bu yüzden de alacakların geç tahsil edilmesi ya da hiç edilememesi ve sorunlu kredilerin bankalar üzerindeki etkileri göz önünde bulundurulduğunda, bu iş için uzman kuruluşların varlığına olan ihtiyaç dile getirilmiş ve varlık yönetim şirketi önerisi ortaya çıkmıştır.

Varlık yönetim şirketlerinin sorunlu kredilerle ilgilenmeye başlaması ile birlikte; sorunlu kredilerini bu kuruluşlara satan bankalar hem bu kredilerin maliyetlerinden kurtulmuş hem de aktif kalitesini iyileştirerek bilançolarını güçlendirmişlerdir ve sorunlu kredilerin satışından elde ettikleri gelirleri kredi kullandırma ya da getirili başka alanlarda yatırım yapma imkânı sağlamışlardır. Bu durum, sorunlu kredilerin bankaların bilançolarının dışına çıkarılmasını ve sektörün iyi varlık miktarının ve kredilerle ve varlıklarla ilgili oranlarının yükselmesini sağlamıştır.

Varlık yönetim şirketleri ülkemiz gibi gelişmekte olan ekonomilerde ve finansal piyasalarda gelişmiş konumdakilere nazaran çok daha yeni kuruluşlardır, öyle ki ülkemizde faaliyet göstermeye başlayalı henüz on yıldan biraz fazla olmuştur.

Bu kuruluşların elbette avantajları ve dezavantajları vardır. Bankacılık sektörüne ve piyasalara hız, akışkanlık ve dayanıklılık kazandırmışlar, bankaları sorunlu kredilerine ayırdıkları karşılıklardan ve sorunlu kredilere dair takip maliyetlerinden kurtararak kendi faaliyetlerine odaklanmalarını sağlamışlar, devraldıkları sorunlu kredileri idari ve hukuki yollar dahilinde tahsil ederek sorunlu kredi sahibi kredi müşterilerinin borç yükünü ortadan kaldırarak onları ve sorunlu halde bekleyen fonları ekonomiye kazandırmışlar, ekonomiye istihdam, üretim ve ihracat katkısı yapan firmaların devamlılığını sağlamışlar, sorunlu kredi sahibi müşterilere borçların yeniden yapılandırılması halinde borçlarının tamamını değil bir kısmını ödeme imkânı sağlamışlardır. Ayrıca Varlık yönetim şirketleri, borcunun tamamını ödeyeceğini belirtmesi halinde müşterinin borcunda indirim yapma uygulamasına sahiptirler ve belirli bir iskonto ile satın aldıkları kredilerle ilgili kredi müşterilerine bankaların sunamadıkları esneklikte teklifler sunabilmektedirler.

Ancak; kredilerin sorunlu hale gelmesiyle bu kuruluşların varlıklara devredilebilmesinin bankaları kredilendirme sürecinde dikkatsiz ve disiplinsiz davranmaya itebilmesi, borçların tahsilat süresinin kısalığı, bu kuruluşların çalışmalarının bazen bir icra kurumuna benzetilmesi, belirli bir iskonto oranı ile bankalardan satın aldıkları kredi alacaklarının bazen iskonto uygulamadan kredi müşterilerinden tahsil etmeye çalışmaları, bankalar ile varlık yönetim şirketleri arasında gerçekleşen satış işlemlerinin yalnızca bu iki taraf arasında kalması ve ilgili kredi müşterilerine bilgi sağlanmasına dikkat edilmemesi, borçla ilgili teminatın olması halinde varlık yönetim şirketlerinin doğrudan söz konusu

teminatı nakde dönüştürerek borcu tahsil etmeye çalışması gibi şikayetlerin ya da karşılanamamış beklentilerin varlığı gibi dezavantajlarından da bahsedilmektedir.

Ülkemizde faaliyet göstermekte olan varlık yönetim şirketlerinin yasal dayanağının, vergi avantajlarının, çalışma yöntemlerinin ve şirket yapılarının sektörün düzenleyici ve denetleyici otoritelerince güncel ekonomik durum ve ihtiyaçlar dahilinde hem varlık yönetim şirketlerinin hem de bu kuruluşların borçlarını satın aldıkları kredi müşterilerinin beklentileri gözetilerek yenilenmesi ile, varlık yönetim şirketlerinin muhatap oldukları müşterilerinin endişelerini, beklentilerini ve isteklerini dikkate almaları ile, kredi borçlularının ise varlık yönetim şirketlerinin kendilerine sundukları imkân ve hakları karşılıklı varılan anlaşmalara uygun şekilde kullanmaları halinde ikili ilişkiler ile, karşılıklı güven, borca sadakat ve kuruluşların amaçlarına uygun kazanç elde etmeleri kolaylaşacağı ve etkin şekilde işleyen bir düzenin sağlanacağı düşünülmektedir. Böylece; henüz yeni sayılabilecek varlık yönetim şirketlerine ve sektörün işleyişine olan güven artacak, varlık yönetim şirketleri daha kolay ve rahat çalışabilir hale gelecek, ekonominin içinde etkisiz halde olan fonlar tekrar ekonomiye kazandırılacak ve borç sahiplerinin finansal kimlikleri temizlenecektir.

Sonuç olarak varlık yönetim şirketleri, ekonomilerde kendisine yer bulamayan sorunlu kredileri ve sorunlu kredi sahibi kredi müşterilerini ekonomiye kazandırarak hem kredi müşterilerini borçlarından ve finansal kimliklerindeki olumsuz görüntüden kurtarmış olur hem de sorunlu kredileri tahsil ederek tekrar değerlendirme imkânı tanırırlar.

EK-1

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN KURULUŞ VE FAALİYET ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

(1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete)

Birinci Bölüm: Amaç ve Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Madde - 1 (Amaç ve Kapsam): ⁽¹⁾Bu Yönetmelik'in amacı, varlık yönetim şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

⁽²⁾19 Ekim 2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun yayımı tarihinden önce kurulmuş olanlar da dahil olmak üzere varlık yönetim şirketleri ve faaliyetleri bu Yönetmelik hükümlerine tabidir.

Madde - 2 (Hukuki Dayanak): ⁽¹⁾Bu Yönetmelik, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 93'üncü ve 143'üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Madde - 3 (Tanımlar):

⁽¹⁾Bu Yönetmelik'te yer alan;

- a) Banka: Kanun'un 3'üncü maddesinde tanımlanan bankaları,
- b) Diğer Mali Kurumlar: Ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları olan ve bu konulardaki özel kanunlara göre izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren kurumlardan, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri ve varlık yönetim şirketleri gibi finansman sağlama veya ödünç para verme işleriyle iştigal eden tüzel kişileri,
- c) Finansal Tablo: Bankaların Muhasebe Uygulamalarına Ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te belirtilen finansal tabloları,
- d) Kanun: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nu,
- e) Kontrol: Kanun'un 3'üncü maddesinde yer alan kontrol tanımını,
- f) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nu,
- g) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nu,

h) Varlık Yönetim Şirketi: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, bankalar ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla yönelik olarak faaliyet göstermek üzere bu Yönetmelik hükümlerine göre izin alarak kurulan şirketleri,

ifade eder.

İkinci Bölüm: Kuruluş ve İzne Tabi İşlemler

Madde - 4 (Kuruluş Şartları): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketlerinin kuruluşlarına Kurul'ca izin verilir.

⁽²⁾Varlık yönetim şirketlerinin;

- a) Anonim şirket şeklinde kurulması,
- b) Ödenmiş sermayesinin 20 milyon TL'den az olmaması,
- c) Hisse senetlerinin tamamının nama yazılı ve nakit karşılığı çıkarılması,
- d) Ticaret unvanında "Varlık Yönetim Şirketi" ibaresinin bulunması,
- e) Ana sözleşmesinin 13 Ocak 2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, bu Yönetmelik ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun olması,
- f) Kurucularının 5'inci maddede sayılan şartları taşıması

şarttır.

⁽³⁾Kuruluş için gerekli olan asgari sermaye, her yıl Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan yıllık üretici fiyat endeksinin iki katının gerektirdiği miktarı geçmemek üzere Kurul kararıyla artırılabilir.

⁽⁴⁾Faaliyet konuları farklı olan şirketler ana sözleşmelerini Türk Ticaret Kanunu ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak değiştirmek ve ikinci fıkrada belirtilen şartları taşımak üzere kuruluşta aranan belgelerle Kurum'a başvurmak ve Kurul'dan gerekli izinleri almak kaydıyla varlık yönetim şirketi olarak faaliyet gösterebilirler.

Madde - 5 (Kurucuların Nitelikleri): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketi kurucuları ile tüzel kişi kurucularını kontrol eden gerçek ve tüzel kişilerin Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

Madde - 6 (Kuruluş ve Faaliyet İzni): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketi kurulması veya mevcut bir şirketin varlık yönetim şirketine dönüşmesi için EK-1'de belirtilen belgelerle birlikte Kurum'a başvurulması zorunludur. Kurum, gerekli göreceği bilgi ve belgeleri talep etmeye yetkilidir.

⁽²⁾Yabancı uyruklu kişilerce temin edilecek bilgi ve belgeler hakkında EK-1'de yer alan hükümler kıyasen uygulanır. Bu Yönetmelik kapsamında;

a) Yabancı uyruklu kişilerden istenilen belgelerin bu kişilerin yerleşik olduğu ülkede kayıtların tutulduğu bir merci ya da sistem olmaması nedeniyle temin edilememesi durumunda, bu durumun ilgili ülkenin yetkili mercilerinden alınacak bir belge ile Kurum'a tevsik edilmesi zorunludur.

b) Yabancı uyruklu kişilerden istenilen belgelerin bu kişilerin yerleşik olduğu ülkede kayıtların tutulduğu bir merci ya da sistem olmaması nedeniyle temin edilemediği ve bu durum ilgili ülkenin yetkili mercilerinden alınacak bir belge ile Kurum'a tevsik edilemediği takdirde, söz konusu tevsikin yapılamayacağına dair ilgili gerçek kişi veya tüzel kişilerce yazılı olarak beyanda bulunulması zorunludur.

c) Bu Yönetmelik'te yer alan başvurularla ilgili olarak yurtdışından temin edilecek belgelerin ilgili ülkenin yetkili makamlarınca ve Türkiye'nin o ülkedeki konsolosluga veya Lahey Devletler özel hukuk Konferansı çerçevesinde hazırlanan 20 Haziran 1984 tarihli ve 3028 sayılı Yabancı Resmî Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesinin Tasdikinin Uygun Olduğu Hakkında Kanun hükümlerine göre onaylanmış olması ve başvuruya belgelerin noter onaylı tercümelerinin de eklenmesi şarttır.

⁽³⁾Kurul'ca başvurunun uygun görülmesi halinde, varlık yönetim şirketi, kuruluş veya dönüşüm işlemlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde gerçekleştirilmesinden ve Ticaret Sicili'ne tescil ve ilân işlemlerinin tamamlanmasından sonra faaliyet izni almak üzere Kurum'a başvuruda bulunur.

(4) Faaliyet izni için yapılacak başvurularda ana sözleşmenin yayımlandığı Ticaret Sicil Gazetesi'nin noter onaylı bir nüshası, yönetim kurulu üyeleri ile genel müdürünün 8'inci ve 9'uncu maddelerde belirtilen şartları haiz olduklarını tevsik edici belgeler ile şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilerin imza sirküleri ve adres bilgilerinin Kurum'a gönderilmesi gereklidir. Yapılan değerlendirmeler neticesinde, faaliyet konularını yürütebilecek yeterliliğe sahip olunduğu kanaatine varılması kaydıyla Kurul'ca faaliyet izni verilir.

(5) Kuruluş iznini takip eden yüz seksen gün içerisinde faaliyet izni almak üzere başvuruda bulunmayan şirketlerin kuruluş izinleri geçersiz sayılır. Faaliyet izninin alınmasını müteakip bir yıl içerisinde faaliyete geçmeyen ya da faaliyetlerine bir yıl süre ile kesintisiz ara veren şirketlerin faaliyet izni Kurul'ca iptal edilir. Faaliyete geçildiği tarihten itibaren yedi iş günü içerisinde durumun Kurum'a bildirilmesi zorunludur.

(6) Kurum'ca, faaliyet izni için başvuran şirketin sermayesinin her türlü muvazaadan arı olarak nakden ödenip ödenmediği ile plânlanan faaliyetleri gerçekleştirebilecek düzeyde olup olmadığı, uygun hizmet birimleri ile iç kontrol, muhasebe, bilgi işlem ve raporlama sistemlerinin kurulup kurulmadığı, bu birimler için yeterli personel kadrosunun oluşturulup oluşturulmadığı ve personelin buna uygun görev tanımları ile yetki ve sorumluluklarının belirlenip belirlenmediği hususları incelenir. Yapılan değerlendirmeyi müteakip durumları uygun görülere Kurul'ca faaliyet izni verilir. Verilen izinler Resmî Gazete'de yayımlandıkları tarihten itibaren geçerlilik kazanır.

Madde - 7 (Ana Sözleşme Değişikliği ve Hisse Devri): (1) Varlık yönetim şirketlerinin ana sözleşmelerinin değerlendirilmesinde Kurum'un uygun görüşü aranır. Kurum'ca uygun görülmeyen değişiklik tasarıları genel kurulda görüşülemez. Sicil memuru, Kurum'un uygun görüşü olmaksızın ana sözleşme değişikliklerini tescil edemez.

(2) Bir gerçek veya tüzel kişinin, varlık yönetim şirketi sermayesinin yüzde ellisini ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi ya da şirket kontrolünün el değiştirmesi Kurul'un iznine tabidir. Bu kapsam dahilinde yeni imtiyazlı pay ihracı, mevcut paylar üzerine imtiyaz yetkisi, imtiyazın kaldırılması veya intifa hakkı tesisi de bu maddede belirtilen usûl

ve esaslar çerçevesinde Kurul'un iznine tabidir. Oy hakkı edinilmesi ile hisselerin rehnedilmesinde de bu hüküm uygulanır. Yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren payların tesisi veya devri bu fıkradaki oransal sınırlara bakılmaksızın Kurul'un iznine tabidir. İzin alınmadan yapılan pay devirleri pay defterine kaydolunmaz. Bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür.

⁽³⁾Yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren hisse senetlerine sahip olan ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır.

⁽⁴⁾Varlık yönetim şirketi sermayesinin yüzde ellisi veya daha fazlasına sahip olan tüzel kişilerin sermayesinin ikinci fıkrada belirtilen oran veya esaslar dahilinde el değiştirmesi Kurul'un iznine bağlıdır. Bu hüküm tüzel kişi ortağın yönetim ve denetimini belirleyen sermaye paylarının bir başka tüzel kişiye ait olması halinde gerçek kişi ortak ya da ortaklara ulaşıncaya kadar uygulanır.

⁽⁵⁾Bu madde kapsamındaki hisse devri izinleri, devralan ortağın kurucularda aranan nitelikleri taşıması şartıyla verilebilir.

Üçüncü Bölüm: Kurumsal Yönetim

Madde - 8 (Yönetim Kurulu): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketlerinin yönetim kurulları beş kişiden az olamaz. Varlık yönetim şirketlerinde görev alacak yönetim kurulu üyelerinin, Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şartları (e) ve (g) bentleri hariç olmak üzere taşımaları, yarıdan bir fazlasının, hukuk, iktisat, işletme, maliye, bankacılık, kamu yönetimi, mühendislik dallarında lisans veya lisansüstü düzeyinde öğrenim görmüş veya finans veya işletmecilik alanında en az yedi yıllık mesleki tecrübeye sahip olmaları şartı aranır.

Madde - 9 (Genel Müdür): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketlerinde genel müdür olarak görev yapacak kişilerin Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şartları (e) ve (g) bentleri hariç olmak üzere taşımaları, hukuk, iktisat, işletme, maliye, bankacılık ve kamu yönetimi, mühendislik dallarında lisans veya lisansüstü düzeyinde öğrenim görmüş veya

finans veya işletmecilik alanında en az yedi yıllık mesleki tecrübeye sahip olmaları şartı aranır.

Madde - 10 (Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Üyelerine İlişkin Bildirimler): ⁽¹⁾Yönetim kurulu üyeliğine seçilenler veya herhangi bir nedenle boşalma halinde görevlendirilenler ile genel müdür olarak atananların, atanmalarını veya seçilmelerini müteakip bir ay içerisinde bu Yönetmelik'te aranan şartları taşıdıklarını gösteren belgeler ve atanmalarına veya seçilmelerine ilişkin karar örneği ile birlikte Kurum'a bildirmesi şarttır.

⁽²⁾Varlık yönetim şirketi genel müdürü ve yönetim kurulu üyelerinin, atanma veya seçilmelerinden sonra bir ay içerisinde, şirket tarafından Kurum'a hitaben düzenlenecek bir yazı ekinde;

- a) Mesleki tecrübelerini ve aldıkları eğitimleri içeren EK-8'de yer alan örneğe uygun olarak düzenlenecek ayrıntılı özgeçmişleri ile 25 Nisan 2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu kapsamında oluşturulan sistemler vasıtasıyla kimlik ve adres bilgilerine elektronik ortamda ulaşılabilenler hariç, yabancı uyruklu kişiler için kimlik belgesi veya pasaportlarının noter onaylı örnekleri,
- b) Müflis veya konkordato ilan etmiş olmadıklarına ilişkin yazılı beyanları,
- c) Kanun'un 71'inci maddesi uygulanan bankalarda veya Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş olan bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmadığına veya kontrolü elinde bulundurmadığına dair noter huzurunda imza edecekleri birer taahhütname (EK-6) ile bu hususlara ilişkin olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndan temin edecekleri belgeler,
- d) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler ile iradi tasfiye haricinde faaliyet izni kaldırılan varlık yönetim, faktoring, finansal kiralama, finansman ve sigorta şirketleri ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmadığına veya kontrolü elinde bulundurmadığına dair noter huzurunda imza edecekleri birer taahhütname (EK-7),
- e) Arşiv kaydını da içeren son altı ay içinde alınmış adli sicil belgeleri,

f) Atanmalarına veya seçilmelerine ilişkin genel kurul ya da yönetim kurulu kararının bir örneği,

Kurum'a gönderilir.

⁽³⁾Genel müdürler için ikinci fıkradaki belgelere ilave olarak lisans diplomasının noter onaylı bir örneği Kurum'a gönderilir.

⁽⁴⁾Genel müdürün bulunmadığı hallerde genel müdür ile aynı nitelikleri haiz olmak kaydıyla yönetim kurulu toplantılarına genel müdür vekili olarak katılacaklar ve hangi hallerde bu toplantılara katılacakları yönetim kurulunca belirlenir.

⁽⁵⁾Yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürlerin herhangi bir nedenle görevden ayrılmaları halinde bu durum bir ay içerisinde Kurum'a bildirilir.

Madde - 10/A (İç Kontrol Sistemi): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketleri, faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde kanun'a ve ilgili diğer mevzuata, şirket içi politika, kural ve teamüllere uygun olarak yürütülmesi ve bilgilerin zamanında elde edilebilirliğinin sağlanması amacıyla yeterli ve etkin bir iç kontrol sistemi oluşturur.

⁽²⁾İç kontrol sisteminden beklenen amacın sağlanabilmesi için;

- a) Şirket bünyesindeki işlevsel görev ayrımının tesis edilmesi, sorumlulukların paylaştırılması, yetki ve sorumlulukların açıkça ve yazılı olarak belirlenmesi,
- b) İç kontrol faaliyetlerinin oluşturulması,
- c) Şirketin iş süreçleri üzerinde kontrollerin ve iş adımlarının gösterildiği iş akım şemalarının oluşturulması,
- d) Bilgi sistemlerinin faaliyetlerin yapısına ve karmaşıklık düzeyine uygun olarak tesis edilmesi,

gereklidir.

⁽³⁾İç kontrol sistemi ile iç kontrol faaliyetleri ve bunların nasıl icra edileceği tüm faaliyetlerin nitelikleri dikkate alınarak tasarlanır. İç kontrol faaliyetlerinin tasarımında;

- a) Şirket bünyesinde üretilen bilginin güvenilir, tam, izlenebilir, tutarlı ve ihtiyacı karşılayacak uygun biçim ve nitelikte olmasının,
- b) Gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmesi plânlanan tüm faaliyet, işlem ve ürünlerin Kanun'a ve ilgili diğer mevzuata, şirket içi politika ve kurallar ile teamüllere uyumunun,

sağlanması esastır.

⁽⁴⁾İç kontrol faaliyetleri, yönetim kuruluna veya yönetim kurulunun belirleyeceği genel müdür dışındaki bir yönetim kurulu üyesine bağlı olarak yürütülür. İç kontrol faaliyetleri, şirketin faaliyet yapısı ve kapsamıyla uyumlu sayıda olmak üzere asgari bir kişiden oluşan ve münhasıran iç kontrol faaliyetleri ile iştigal eden iç kontrol personeli vasıtasıyla gerçekleştirilir. İç kontrol personeli tarafından, gerçekleştirilen iç kontrol faaliyetlerine ilişkin olarak haziran ve aralık sonu itibarı ile yılda iki kez yönetim kuruluna veya yönetim kurulunun belirleyeceği genel müdür dışındaki bir yönetim kurulu üyesine raporlama yapılır.

Madde - 10/B (Bilgi Sistemlerinin Tesisi ve Risk Yönetimi): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketi nezdinde oluşturulacak bilgi sistemleri, şirketin ölçeği ve faaliyetleri ile uyumlu olarak yapılandırılır.

⁽²⁾Bilgi sistemleri, şirketle ilgili tüm bilgilerin elektronik ortamda güvenli bir şekilde saklanmasına ve kullanılmasına imkân verecek yapıda oluşturulur. Bilgi sistemlerinin güvenilirliğinin sağlanması ve düzenli olarak güncellenerek gerekli değişikliklerin yapılması zorunludur.

⁽³⁾Şirket, maruz kaldığı risklerin tespiti ve değerlendirilmesi için gerekli önlemleri alır.

Dördüncü Bölüm: Faaliyet ve Denetim İlişkin Hükümler

Madde - 11 (Faaliyet Alanı): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketleri;

- a) Banka, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, diğer mali kurumlar ve kredi sigortası hizmeti veren sigorta şirketlerinin söz konusu hizmetlerinden doğan alacakları ile diğer

varlıklarını satın alabilir, satabilir, satın aldığı alacakları tahsil edebilir, varlıkları nakde çevirebilir veya bunları yeniden yapılandırarak satabilir.

- b) Alacakların tahsili amacıyla edindiği gayrimenkul veya sair mal, hak ve varlıkları işletebilir, kiralayabilir ve bunlara yatırım yapabilir.
- c) Alacaklarını tahsil etmek amacıyla borçlularına ilave finansman sağlayabilir.
- d) Banka, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, diğer mali kurumlar ve kredi sigortası hizmeti veren sigorta şirketlerinin söz konusu hizmetlerinden doğan alacakları ile diğer varlıklarının tahsilatı, yeniden yapılandırılması veya üçüncü kişilere satışı konularında aracılık, destek ve danışmanlık hizmeti verebilir.
- e) Ana faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere sermaye piyasası mevzuatı dahilinde ve gerekli izinleri almak kaydıyla faaliyette bulunabilir ve menkul kıymet ihraç edebilir, ihraç edilmiş menkul kıymetlere yatırım yapabilir.
- f) Faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla iştirak edinebilir.
- g) Şirketlere kurumsal yeniden yapılandırma alanlarında danışmanlık hizmeti verebilir.

⁽²⁾Varlık yönetim şirketleri, bu maddede belirtilen konular dışında faaliyette bulunamaz. Banka ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınmasına münhasır olarak, alacağını veya diğer varlığını satın aldığı banka veya diğer mali kurumlardan kredi kullanamazlar.

Madde - 12 (Asgari İştirak Oranı): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketlerinin, 11'inci madde uyarınca iştirak edecekleri ortaklıkların, sermayesinin veya oy hakkı toplamının en az yüzde onuna sahip olması şarttır.

Madde - 13 (Denetim): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketlerinin bağımsız denetimi 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 26 Eylül 2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili mevzuat çerçevesinde yapılır.

⁽²⁾Mali bünyelerini ciddi şekilde olumsuz etkileyecek durumların tespiti halinde, Kurum varlık yönetim şirketlerinden her türlü tedbirin alınmasını istemeye yetkilidir. Varlık

yönetim şirketleri Kurum tarafından istenilen tedbirleri Kurum'ca belirlenen süreler içerisinde almak ve uygulamakla yükümlüdür.

Madde - 14 (Bilgi Verme): ⁽¹⁾Bu Yönetmelik'in uygulanması çerçevesinde varlık yönetim şirketleri;

- a) Kurum'un yerinde denetim yapmaya yetkili meslek personeli tarafından istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek, defter ve belgelerini ibraz etmek ve hazır tutmak,
- b) Kurum tarafından gerekli görülmesi halinde talep edilen her türlü bilgi ve belgeyi Kurum'a tevdi etmek

zorundadır.

⁽²⁾Varlık yönetim şirketlerinin yıl sonu konsolide olmayan mali tablolarına ilişkin bağımsız denetim raporlarının takip eden yılın 15 Nisan tarihine kadar Kurum veri tabanına raporlanması zorunludur.

⁽³⁾Varlık yönetim şirketleri, şekil ve kapsamı Kurum'ca belirlenen mali tablolar ve istatistiki bilgileri istenilen süre ve yöntemlerle Kurum'a göndermek zorundadır.

Madde - 15 (Faaliyet İzninin İptali): ⁽¹⁾4'üncü maddenin ikinci fıkrasında belirlenen şartları ya da ortakları, kurucularda aranan şartları kaybeden, 11'inci maddenin ikinci fıkrasına aykırı işlem yaptığı tespit edilen, 13'üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca Kurum'ca istenilen tedbirleri belirlenen sürelerde almayan, 14'üncü madde uyarınca Kurum'ca talep edilen bilgi ve belgeleri süresi içinde göndermeyen ya da bir takvim yılı içinde birden fazla bu Yönetmelik'in diğer hükümlerine aykırı işlem yaptığı tespit edilen varlık yönetim şirketlerine, Kurum tarafından bu durumlarını düzeltmeleri için üç aya kadar süre verilir. Bu süre içinde durumlarını düzeltmeyenlerin faaliyet izinlerinin, aykırılığa konu işlemin niteliği, haklı ve mücbir sebeplerden kaynaklanıp kaynaklanmadığı, faaliyet iznini kaldırmayı gerektirecek derecede kusur bulunup bulunmadığı hususlarının da değerlendirilmesi suretiyle iptal edilmesi Kurul'un takdirindedir. İradi tasfiye talebinde bulunan varlık yönetim şirketlerinin faaliyet izni Kurul'ca iptal edilir.

⁽²⁾Faaliyet izni iptaline ilişkin Kurul Kararları Resmî Gazete’de yayımlanır.

⁽³⁾Faaliyet izni iptal edilen varlık yönetim şirketlerinin iptal tarihinden itibaren üç ay içerisinde genel kurullarını toplayarak, şirket nevi ve unvanını değiştirmek veya tasfiye işlemlerini başlatma üzere karar almaları zorunludur. Şirketler, gerekli değişiklikleri yaparak ticaret siciline tescilini müteakip ilgili Ticaret Sicil Gazetesi’ni kurum’a gönderirler.

⁽⁴⁾Faaliyet izni iptal edilenler, kanun ve ilgili mevzuat uyarınca münhasıran varlık yönetim şirketlerine tanınan faaliyetlerle iştigal edemez, ticaret unvanlarında, ilan ve reklamlarında veya işyerlerinde söz konusu işlerle iştigal ettikleri izlenimini yaratacak hiçbir kelime, deyim ve işaret kullanamazlar.

Beşinci Bölüm: Çeşitli ve Son Hükümler

Madde - 16 (Karşılıklar): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketleri, işlemleri nedeniyle doğmuş veya doğması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak, amacıyla, devraldıkları toplam alacaklar ile diğer varlıklarını Türkiye Muhasebe Standartları ile Türkiye Finansal Raporlama Standartları çerçevesinde belirlenen usûl ve esaslara uygun olarak değerler ve karşılığa tabi tutarlar.

Madde - 17 (Muhasebe ve Raporlama Sistemi): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketleri, 14’üncü madde kapsamında düzenleyecekleri finansal tablolarını Türkiye Muhasebe Standartları ile Türkiye Finansal Raporlama Standartları’na uygun olarak hazırlar ve yayımlarlar.

Madde - 18 (Yürürlükten Kaldırılan Yönetmelik): ⁽¹⁾1 Ekim 2002 tarihli ve 24893 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Varlık Yönetim Şirketleri’nin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde (İntibak): ⁽¹⁾Varlık yönetim şirketleri 4’üncü maddede yer alan asgari sermaye şartına ilişkin hükme 31 Aralık 2017 tarihine kadar uyum sağlamak zorundadır.

⁽²⁾Varlık yönetim şirketleri; durumlarını, 10/A ve 10/B maddeleri ile getirilen yükümlülüklerle 31 Aralık 2016 tarihine kadar uygun hale getirmek zorundadır.

⁽³⁾1 Ocak 2016 tarihinden önce Kurum'a kuruluş veya faaliyet izni için başvurular hakkında birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

Madde - 19 (Yürürlük): ⁽¹⁾Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde - 20 (Yürütme): ⁽¹⁾Bu Yönetmelik hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

EK-1
Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluşunda Aranacak Belgeler

1. Kurucularca imzalanmış ortaklık ana sözleşme taslağı.
2. Varlık yönetim şirketi kurulmasından beklenen faydayı analiz eden ve yapılması düşünülen işlem türlerini açıklayan detaylı fizibilite raporu ile kuruluştan itibaren üç yıllık hedeflerin ortaya konulduğu tahmini bilanço ile kâr ve zarar cetvellerini içeren bir rapor.
3. Gerçek kişi kurucular ile tüzel kişi kurucularında kontrolü elinde bulunduran gerçek kişiler için beyanname. (EK-2)
4. Tüzel kişi kurucular ile tüzel kişi kurucularında kontrolü elinde bulunduran tüzel kişiler için beyanname. (EK-3)
5. Kurucular ile tüzel kişi kurucularda kontrolü elinde bulunduran gerçek ve tüzel kişilerin müflis veya konkordato ilan etmiş olmadıklarına, muaccel vergi ve prim borcu bulunmadığına ilişkin noter huzurunda imza edecekleri birer taahhütname. (EK-4, EK-5)
6. Tüzel kişi kurucular ile tüzel kişi kurucularda kontrolü elinde bulunduran tüzel kişilerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma başvurularının tasdik edilmemiş veya haklarında iflasın ertelenmesi kararı verilmemiş olduğuna ilişkin noter huzurunda imza edecekleri birer taahhütname. (EK-5)
7. Kurucu gerçek kişiler ile tüzel kişi kurucularında kontrolü elinde bulunduran gerçek kişilerin arşiv kaydını da içeren, son altı ay içinde alınmış adli sicil belgeleri.
8. Kurucu tüzel kişilerin kurulacak şirkete ortak olunmasına ilişkin yetkili kurullarından alınmış karar örnekleri.
9. Kurucular ile tüzel kişi kurucularda yüzde on ve üzeri paya sahip veya kontrolü elinde bulunduran gerçek ve tüzel kişilerin iradi tasfiye haricinde faaliyet izni kaldırılmış veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş bankalarda veya 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce Fon'a devredilmiş olan bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmadığına veya kontrolü elinde bulundurmadığına dair beyan. (EK-6)
10. Kurucular ile tüzel kişi kurucularında yüzde on ve üzeri paya sahip veya kontrolü elinde bulunduran gerçek ve tüzel kişilerin tasfiyeye tabi tutulan bankerler ile iradi

tasfiye haricinde faaliyet izni kaldırılan varlık yönetim, faktoring, finansal kiralama, finansman ve sigorta şirketleri ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmadıklarına veya kontrolü elinde bulundurmadıklarına ilişkin bir beyan. (EK-7).

11. Kurucu tüzel kişilerin kuruluşu ile ilgili Ticaret Sicil Gazetesi ve ana sözleşmede başvuru tarihine kadar yapılan değişiklikleri gösteren Ticaret Sicil Gazeteleri.
12. Kurucu tüzel kişilerin, ortaklık yapıları ile varsa imtiyazlı payları gösteren listeler, faaliyet konuları, yatırım ve işletme alanları hakkında ayrıntılı açıklamalar ile 1 Haziran 1989 tarihli ve 3568 sayılı Kanun'a göre yetkili yeminli mali müşavirlerce onaylanmış son üç yıla ait bilanço ile kâr ve zarar cetvelleri.
13. Kurucu tüzel kişilerin kontrollerinin bir başka tüzel kişiye ait olması halinde gerçek kişi ortak ya da ortaklara ulaşıncaya kadar ortaklık yapıları.
14. Kurucuların, vergi dairelerince onaylı son üç yıla ilişkin gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri ile ekleri.
15. Kurucu gerçek kişiler ve belirlenmişse görevlendirilecek yönetim kurulu üyeleri ile genel müdürün son on yılda mali bir kurumda görev alıp almadıklarına ilişkin bilgileri de kapsayacak biçimde ayrıntılı özgeçmişleri. (EK-8)
16. Kurucuları temsile yetkili kişi veya kişilere verilmiş vekâletnamelerin noter onaylı örnekleri.
17. 25 Nisan 2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu kapsamında oluşturulan sistemler vasıtasıyla kimlik ve adres bilgilerine elektronik ortamda ulaşılabilenler hariç, yabancı uyruklu gerçek kişi kurucu ortakların, kimlik belgesi veya pasaportlarının noter onaylı örnekleri ve ikâmetgah belgeleri.

EK-2

Şirket Kurucularına/Hisse Devralacaklara İlişkin Beyanname (Gerçek Kişiler)

Adı-Soyadı:		Fotoğraf	
Doğum Yeri ve Tarihi:			
Uyruğu:			
Ana Adı:			
Baba Adı:			
İkâmetgah Adresi:			
Öğrenim Durumu (Ayrıntılı):			
Hâlen Çalıştığı İşyerinin Unvanı ve Adresi:			
Mesleği ve Görev Unvanı:			
Vergi Kimlik Numarası:			
Daha önce Çalıştığı İşyerleri			
İşyerinin Unvanı (1)		Giriş-Ayrılış Tarihi	Görev Unvanı
1.			
2.			
3.			
4.			
Son Beş Yıla Ait Yıllık Gelir Vergileri ve Ödediği Gelir Vergisi (Milyon TL)			
Yılı	Net Gelir	Ödediği Gelir Vergisi	
Ortağı Bulunduğu Şirketler (2)			
Şirket Unvanı	Faaliyet Türü	Sermayesi	Hisse Tutarı
1.			
2.			
3.			

4.					
Sahip Olduğu Gayrimenkuller (3)					
	Yeri	Cinsi	Pafta	Ada	Parsel
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
Menkul Kıymetler (Ayrıntılı) (4)(5)					
Taahhüt Edilen Sermayenin Karşılanacağı Kaynakların Ayrıntılı Dökümü					
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
Sahip Olduğu Diğer Varlıklar					
Çalıştığı Bankalar (6)(7)	1.	2.	3.	4.	5.
Banka Adı					
Şube Adı					
Mevduat (Milyon TL)					
Vadeli					
Vadesiz					
Kredi (Milyon TL)					
Miktarı					

Teminatı					
Türü					
Vadesi					
	6.	7.	8.	9.	10.
Banka Adı					
Şube Adı					
Mevduat (Milyon TL)					
Vadeli					
Vadesiz					
Kredi (Milyon TL)					
Miktarı					
Teminatı					
Türü					
Vadesi					
Bankalar Dışında Diğer Gerçek ve Tüzel Kişilere Borçları					
Alacaklının Adı		Alacağın			
		Türü	Miktarı	Vadesi	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
Daha Önce Türkiye’de veya Başka Bir Ülkede Mali Sektörde Hangi Faaliyeti Göstermek Amacıyla İzin İçin Başvuruda Bulunduğu, Eğer Başvuru Reddedilmiş veya Alınan İzin İptal Edilmiş İse Nedenleri (8):					

Son Beş Yıl İçerisinde Yurtiçi veya Yurtdişı Bankalardan veya Diğer Mali Kurumlardan Kullandığı Krediler veya Başka Finansman Kaynakları Dolayısıyla Yasal Takibe Uğramış Olup Olmadığı:
Ortağı Bulunduğu şirketlerin Son Beş Yıl İçerisinde Yurtiçi veya Yurtdişı Bankalardan veya Diğer Mali Kurumlardan Kullandığı Krediler Dolayısıyla Yasal Takibe Uğramış Olup Olmadığı:
Hakkında Açılmış Bir Kamu Davasının Bulunup Bulunmadığı; Varsa Davanın Konusu:
Hakkında Kamu Davası Dışında Açılmış Bir Davanın Bulunup Bulunmadığı; Varsa Davanın Konusu:
Hakkında Referans Verebilecek İki Kişinin Adı-Soyadı Adresi ve Telefon Numaraları:
Hâlen Taraf Olduğu Önemli İhtilaflar Hakkında Ayrıntılı Açıklama:

İMZA :
TARİH : ...../...../.....

ACIKLAMALAR:

- (1) Çalışılan kurumun, işverenin ya da şirketin adı ya da ticari unvanı yazılacaktır.
- (2) İştirak oranı, iştirak edilen şirketin sermayesinin yüzde beş veya daha fazlası ise doldurulacaktır.
- (3) Sahip olunan tüm gayrimenkuller, varsa takyidatları ile birlikte, bu kısma yazılacaktır.
- (4) Tahvil, bono, altın, değerli taş ve madenler, vs. varsa takyidatları ile birlikte bu kısma yazılacaktır.
- (5) “Ortağı bulunduğu şirketler” bölümünde belirtilen şirketlerin hisseleri hariç tutulacaktır.
- (6) Aynı bankadan birden fazla türde kredi kullanılıyorsa ayrı ayrı gösterilecektir.
- (7) Aynı bankanın birden fazla şubesi ile çalışılmakta ise ayrı ayrı gösterilecektir.
- (8) Banka, sigorta, finansal kiralama, faktoring şirketleri, yetkili müessese ve Sermaye Piyasa Kanunu’na göre faaliyet gösteren kurumlar vb. yazılacaktır.

Sigorta edilmiş varlıkların sigorta bedelleri ayrıca belirtilecektir.

NOT: Formda ayrılan kısımların yeterli gelmemesi halinde ek form kullanılabilir.

EK-3
Şirket Kurucularına/Hisse Devralacaklara İlişkin Beyanname (Tüzel Kişiler)

Tüzel Kişinin					
Unvanı:					
Merkezi ve Kuruluş Tarihi:					
Sermayesi (Açıklamalı):					
Adresi:					
Faaliyet Konusu:					
Son Beş Yıla Ait Bazı Bilanço Büyüklükleri (Milyon TL)					
Yılı	Net Kârı (Zararı) (1)	Özkaynakları	Aktif Toplamı		
İştirakleri (2)					
Şirketin Unvanı		Faaliyet Türü	Sermayesi	Hisse Tutarı	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
Sahip Olduğu Gayrimenkuller					
Yeri	Cinsi	Pafta	Ada	Parsel	Takyidatları
1.					
2.					
3.					

4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
Menkul Kıymetler (Ayrıntılı) (4)(5)								
Taahhüt Edilen Sermayenin Karşılanaacağı kaynakların Ayrıntılı Dökümü								
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
Çalıştığı Bankalar (6)(7)				1.	2.	3.	4.	5.
Banka Adı								
Şube Adı								
Mevduat (Milyon TL)								
Vadeli								
Vadesiz								
Krediler (Milyon TL)								
Miktarı								
Teminatı								
Türü								
Vadesi								
				6.	7.	8.	9.	10.
Banka Adı								
Şube Adı								
Mevduat (Milyon TL)								
Vadeli								

Vadesiz					
Krediler (Milyon TL)					
Miktarı					
Teminatı					
Türü					
Vadesi					
Bankalar Dışında Diğer Gerçek ve Tüzel Kişilere Borçları (8)					
Alacaklının Adı		Alacağın			
		Türü	Miktarı	Vadesi	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
Faaliyet Alanında Daha Önce gerçekleştirdiği Önemli İşler					
Şirketin veya Şirket Sermayesinin Yüzde Onundan Fazlasına Sahip Gerçek ve Tüzel Kişilerin Son Beş Yıl İçerisinde Yurtiçi ve Yurtdışı Bankalardan Kullandığı Kredilerin Yasal Takibe Uğrayıp Uğramadığı:					
Şirketin Hâlen Taraf Olduğu Önemli Hukuki İhtilaflar hakkında Ayrıntılı Açıklama:					

İMZA :

TARİH : ...../...../.....

ACIKLAMALAR:

- (1) Vergi karşılığı ayrıldıktan sonraki tutar yazılacaktır.
- (2) İştirak oranı, iştirak edilen şirketin sermayesinin yüzde beş veya daha fazlası ise doldurulacaktır.
- (3) Sahip olunan tüm gayrimenkuller, varsa takyidatları ile birlikte, bu kısma yazılacaktır.
- (4) Tahvil, bono, altın, değerli taş ve madenler, vs. varsa takyidatları ile birlikte bu kısma yazılacaktır.
- (5) İştiraklere ait hisse senetleri hariç tutulacaktır.
- (6) Aynı bankadan birden fazla türde kredi kullanılıyorsa ayrı ayrı gösterilecektir.
- (7) Aynı bankanın birden fazla şubesi ile çalışılmakta ise ayrı ayrı gösterilecektir.
- (8) Şirket sermayesinin yüzde beş veya daha fazlası miktarında borçlar yazılacaktır.

Sigorta edilmiş varlıkların sigorta bedelleri ayrıca belirtilecektir.

NOT: Formda ayrılan kısımların yeterli gelmemesi halinde ek form kullanılabilir.

EK-4
Taahhütname*

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENELEME
KURUMU'NA

..... Şirketi kuruluş başvurusu/hisselerinin devralınması ile ilgili olarak;

- (1) 9 Haziran 1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre müflis veya konkordato ilan etmiş olmadığını,
- (2) Muaccel vergi borcumun bulunmadığını,
- (3) Sosyal Güvenlik Kurumu'na muaccel prim borcumun bulunmadığını,

beyan ve taahhüt ederim.

...../...../.....

Adı-Soyadı
T.C. Kimlik No
İMZA

* Gerçek kişiler tarafından doldurulacaktır.

EK-5
Taahhütname**

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENELEME
KURUMU'NA

..... Şirketi kuruluş başvurusu/hisselerinin devralınması ile ilgili olarak;

- (1) ..... vergi numaralı ..... Şirketi'nin 2004 sayılı İcra ve İflas kanunu hükümlerine göre müflis veya konkordato ilan etmiş olmadığını, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma başvurusunun tasdik edilmemiş olduğunu ve hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmemiş olduğunu,
- (2) ..... vergi numaralı ..... Şirketi'nin muaccel vergi borcu bulunmadığını,
- (3) ..... vergi numaralı ..... Şirketi'nin Sosyal Güvenlik Kurumu'na muaccel prim borcunun bulunmadığını,
- (4) ..... vergi numaralı ..... Şirketi'nin hisseleri arasında imtiyazlı pay bulunmadığını,

beyan ve taahhüt ederiz.

...../...../.....

Adı Soyadı/Unvanı/T.C. Kimlik No
İmza

Adı Soyadı/Unvanı/T.C. Kimlik No
İmza

**Tüzel kişiler tarafından doldurulacaktır.

EK-6
Taahhütname

**BANKACILIK DÜZENLEME VE DENELEME
KURUMU'NA**

İradi tasfiye haricinde faaliyet izni kaldırılmış veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş bankalarda 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce Fon'a devredilmiş olan bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmadığımı veya kontrolü elimde bulundurmadığımı beyan ve taahhütname ederim.

EK-7
Taahhütname

**BANKACILIK DÜZENLEME VE DENELEME
KURUMU'NA**

Tasfiyeye tabi tutulan bankerler ile iradi tasfiye haricinde faaliyet izni kaldırılan varlık yönetimi, faktoring, finansal kiralama, finansman ve sigorta şirketleri ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmadığımı veya kontrolü elimde bulundurmadığımı beyan ve taahhüt ederim.

EK-8
Kurucular, Yönetim Kurulu Üyeleri ile Genel Müdürlerin Özgeçmişleri

Adı-Soyadı:				
Yerleşim Yeri:				
Öğrenim Durumu (Ayrıntılı):				
Hâlen Çalıştığı Yerin Unvanı ve Adresi:				
Mesleği ve Görev Unvanı:				
T.C. Kimlik Numarası:				
Vergi Kimlik Numarası *				
Varsa Bankadaki Ortaklık Payı:				
Daha Önce Çalıştığı İşyerleri				
Kuruluşun Unvanı		Giriş-Ayrılış Tarihi	Görev Unvanı	
1.				
2.				
3.				
4.				
Yılı	Eğitimin Süresi	Eğitimin Adı	Sertifika	
Çalışan, Yönetici, Ortak, Denetçi veya Kurucu Konumunda Bulunduğu Kuruluşlar				
Başlangıç Yıl/Ay	Şirket Adı/Yeri	Faaliyet Konusu	Pozisyon İlişki Türü	% Ortaklık
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

* Vergi kimlik numarasının yabancı uyruklu gerçek kişiler için doldurulması gerekli olup, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan gerçek kişiler tarafından T.C. kimlik kısmı doldurulacaktır.

Yönetmelik'in Yayımlandığı Resmî Gazete'nin		
	Tarihi	Sayısı
	1 Kasım 2006	26333
Yönetmelik'te Yapılan Değişikliklerin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin		
	Tarihi	Sayısı
1.	14 Ocak 2011	27815
2.	14 Kasım 2012	28467
3.	2 Nisan 2015	29314
4.	5 Mart 2016	29644
5.	4 Mart 2017	29997

Kaynak: 1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı, 14 Ocak 2011 tarihli 27815 sayılı, 14 Kasım 2012 tarihli 28467 sayılı, 2 Nisan 2015 sayılı 29314 sayılı, 5 Mart 2016 tarihli 29644 sayılı ve 4 Mart 2017 tarihli 29997 sayılı Resmî Gazete)

EK-2
BANKALAR İLE VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ ARASINDA GERÇEKLEŞEN SATIŞI İŞLEMLERİ

Alacak Satışı Yapan Banka	Alacağı Satın Alan VYŞ	Alacağın Tutarı	Alacağın Satış Bedeli	Satışın-Satış Kararının-Satış Haberinin Tarihi
Akbank	Güven VYŞ & Hayat VYŞ & Efes VYŞ	774.000.000,00.-TL	36.000.000,00.-TL	10 Ocak 2018
Denizbank	Emir VYŞ	142.815.576,00.-TL	11.550.000,00.-TL	8 Aralık 2017
ING Bank	BELİRTİLMEMİŞTİR	162.747.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	4 Aralık 2017
QNB Finansbank	Güven VYŞ	399.892.709,00.-TL	10.800.000,00.-TL	4 Aralık 2017
QNB Finansbank	Güven VYŞ & Hayat VYŞ & Final VYŞ	359.255.718,00.-TL	58.500.000,00.-TL	29 Kasım 2017
Şekerbank	Efes VYŞ & Final VYŞ	138.362.178,56.-TL	7.300.000,00.-TL	29 Kasım 2017
Garanti Bankası	Sümer VYŞ & Hayat VYŞ	294.057.190,49.-TL	17.450.000,00.-TL	15 Kasım 2017
Fibabanka	Emir VYŞ	68.524.877,00.-TL	1.250.000,00.-TL	31 Ekim 2017
Albaraka Türk Katılım Bankası	Sümer VYŞ	164.549.997,00.-TL	1.600.000,00.-TL	3 Ekim 2017
Garanti Bankası	Sümer VYŞ & Destek VYŞ	229.362.219,63.-TL	13.370.000,00.-TL	3 Ekim 2017
Yapı ve Kredi Bankası	Hayat VYŞ & Emir VYŞ	307.013.963,41.-TL	17.650.000,00.-TL	22 Eylül 2017
Fibabanka	Hedef VYŞ	29.077.341,00.-TL	750.000,00.-TL	23 Haziran 2017
Yapı ve Kredi Bankası	İstanbul VYŞ & Hayat VYŞ & Sümer VYŞ & Güven VYŞ	545.983.484,42.-TL	27.107.000,00.-TL	22 Haziran 2017
ICBC Turkey Bank	Hedef VYŞ	4.158.704,00.-TL	250.000,00.-TL	22 Haziran 2017

Garanti Bankası	Sümer VYŞ	114.546.185,41.-TL	10.610.000,00.-TL	21 Haziran 2017
Garanti Bankası	Destek VYŞ	109.984.259,32.-TL	3.400.000,00.-TL	21 Haziran 2017
Akbank	İstanbul VYŞ & Efes VYŞ & Hayat VYŞ & Final VYŞ	709.000.000,00.-TL	39.000.000,00.-TL	14 Haziran 2017
Şekerbank	Destek VYŞ & Efes VYŞ	109.365.392,66.-TL	3.100.000,00.-TL	31 Mayıs 2017
Denizbank	Sümer VYŞ	97.357.866,00.-TL	8.600.000,00.-TL	18 Mayıs 2017
Denizbank	Hedef VYŞ	97.522.236,00.-TL	9.100.000,00.-TL	18 Mayıs 2017
Denizbank	Destek VYŞ	48.941.909,00.-TL	2.750.000,00.-TL	18 Mayıs 2017
Türkiye Finans Katılım Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR.	51.253.000,00.-TL	25.780.000,00.-TL	9 Mayıs 2017
Yapı ve Kredi Bankası	Güven VYŞ	316.030.169,96.-TL	17.700.000,00.-TL	24 Nisan 2017
Denizbank	Sümer VYŞ	150.802.527,00.-TL	12.900.000,00.-TL	31 Mart 2017
Denizbank	Güven VYŞ	100.747.357,00.-TL	5.400.000,00.-TL	31 Mart 2017
Garanti Bankası	Sümer VYŞ	109.750.395,51.-TL	9.010.000,00.-TL	23 Mart 2017
Yapı ve Kredi Bankası	Güven VYŞ	531.026.113,05.-TL	27.500.000,00.-TL	22 Şubat 2017
Garanti Bankası	Güven VYŞ	207.030.766,73.-TL	14.600.000,00.-TL	30 Aralık 2016
Garanti Bankası	Sümer VYŞ	203.583.441,44.-TL	2.500.000,00.-TL	30 Aralık 2016
Denizbank	Vera VYŞ	35.997.000,00.-TL	50.000,00.-TL	29 Aralık 2016
Turkland Bank	Sümer VYŞ	27.811.000,00.-TL	271.000,00.-TL + Tahsilatın % 30'u Oranında Banka'ya Pay Verme	29 Aralık 2016
Şekerbank	Hedef VYŞ & Mega VYŞ & Birleşim VYŞ	102.645.171,45.-TL	3.900.000,00.-TL	27 Aralık 2016
Türk Ekonomi Bankası	Efes VYŞ	106.960.000,00.-TL	4.250.000,00.-TL	27 Aralık 2016

Fibabanka	Hedef VYŞ	64.736.130,00.-TL	400.000,00.-TL	14 Aralık 2016
İş Bankası	Final VYŞ & Sümer VYŞ	403.338.249,00.-TL	34.481.909,00.-TL	8 Aralık 2016
Odeabank	Birleşim VYŞ	1.500.000,00.-TL	977.000,00.-TL	29 Kasım 2016
QNB Finansbank	Güven VYŞ & Atlas VYŞ & Destek VYŞ	789.614.759,00.-TL	97.000.000,00.-TL	29 Kasım 2016
ING Bank	BELİRTİLMEMİŞTİR	164.477.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	28 Kasım 2016
İş Bankası	Vera VYŞ	12.000.000,00.-TL	8.250.000,00.-TL	11 Kasım 2016
Denizbank	İstanbul VYŞ	107.186.585,00.-TL	11.700.000,00.-TL	30 Eylül 2016
Şekerbank	Final VYŞ & Mega VYŞ	139.587.429,00.-TL	7.150.000,00.-TL	30 Eylül 2016
Denizbank	Sümer VYŞ	107.477.784,00.-TL	11.600.000,00.-TL	29 Eylül 2016
Garanti Bankası	Sümer VYŞ	81.047.702,59.-TL	10.100.000,00.-TL	29 Eylül 2016
ICBC Turkey Bank	Mega VYŞ	28.456.895,00.-TL	210.500,00.-TL	22 Eylül 2016
Akbank	Vera VYŞ	4.555.000,00.-TL	2.000.000,00.-TL	2 Eylül 2016
Yapı ve Kredi Bankası	Birleşim VYŞ	32.918.000,00.-TL	6.450.000,00.-TL	25 Ağustos 2016
Abank	Sümer VYŞ	4.850.000,00.-TL	4.850.000,00.-TL	30 Haziran 2016
Denizbank	Final VYŞ	79.900.000,00.-TL	5.600.000,00.-TL	30 Haziran 2016
QNB Finansbank	Turkasset VYŞ	198.011.539,00.-TL	28.200.000,00.-TL	29 Haziran 2016
QNB Finansbank*	Final VYŞ	297.020.548,00.-TL	41.200.000,00.-TL	29 Haziran 2016
Garanti Bankası	Turkasset VYŞ	231.686.576,17.-TL	17.850.000,00.-TL	28 Haziran 2016
Fibabanka	Güven VYŞ	40.046.048,63.-TL	700.000,00.-TL	28 Haziran 2016
Fibabanka	Hedef VYŞ	13.956.004,06.-TL	1.250.000,00.-TL	27 Haziran 2016
Türkiye Finans Katılım	Birleşim VYŞ	313.328.000,00.-TL	41.300.000,00.-TL	25 Haziran 2016

Bankası				
Denizbank	Hedef VYŞ	228.881.000,00.-TL	8.650.000,00.-TL	24 Haziran 2016
HSBC	Final VYŞ	8.858.000,00.-TL	800.000,00.-TL	24 Haziran 2016
Şekerbank	Hedef VYŞ	228.880.293,00.-TL	8.650.000,00.-TL	24 Haziran 2016
ICBC Turkey Bank	Final VYŞ	8.858.397,00.-TL	800.000,00.-TL	24 Haziran 2016
ICBC Turkey Bank	Mega VYŞ	45.596.182,00.-TL	575.500,00.-TL	24 Haziran 2016
Vakıfbank	Sümer VYŞ	5.250.000,00.-TL	5.250.000,00.-TL	20 Haziran 2016
Yapı ve Kredi Bankası	Sümer VYŞ	1.510.000,00.-TL	1.510.000,00.-TL	8 Haziran 2016
HSBC	Final VYŞ	179.676.000,00.-TL	21.227.000,00.-TL	7 Haziran 2016
HSBC	Final VYŞ	106.929.000,00.-TL	20.100.000,00.-TL	3 Haziran 2016
ING Bank	Hedef VYŞ	243.000,00.-TL	160.000,00.-TL	6 Mayıs 2016
Denizbank	Final VYŞ	204.690.204,00.-TL	25.400.000,00.-TL	29 Nisan 2016
GSD Yatırım Bank	Sümer VYŞ	5.664.000,00.-TL	37.000,00.-TL + Tahsilatın % 20'si Oranında Banka'ya Pay Verme	20 Nisan 2016
Société Générale Bank	Efes VYŞ	16.790.000,00.-TL	2.720.000,00.-TL	4 Nisan 2016
Akbank	Güven VYŞ	450.100.000,00.-TL	49.100.000,00.-TL	31 Mart 2016
Akbank	Vera VYŞ	12.658.000,00.-TL	10.250.000,00.-TL	31 Mart 2016
Garanti Bankası	Sümer VYŞ	175.174.390,38.-TL	28.000.000,00.-TL	30 Mart 2016
Garanti Bankası	Turkasset VYŞ	158.740.833,91.-TL	2.250.000,00.-TL	30 Mart 2016
Garanti Bankası	Vera VYŞ	2.367.000,00.-TL	1.600.000,00.-TL	29 Mart 2016
HSBC	Final VYŞ	163.000,00.-TL	130.000,00.-TL	29 Mart 2016

Akbank	Vera VYŞ	1.566.000,00.-TL	1.400.000,00.-TL	17 Mart 2016
HSBC	Vera VYŞ	1.830.000,00.-TL	1.700.000,00.-TL	8 Ocak 2016
Ziraat Bankası	Vera VYŞ	1.021.000,00.-TL	985.000,00.-TL	4 Ocak 2016
Bankpozitif	Final VYŞ	3.299.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	2016
Türk Ekonomi Bankası	Final VYŞ	41.823.000,00.-TL	7.511.000,00.-TL	29 Aralık 2015
Odeabank	Turkasset VYŞ	29.148.000,00.-TL	4.757.000,00.-TL	23 Aralık 2015
Şekerbank	Destek VYŞ	29.943.774,00.-TL	3.600.000,00.-TL	16 Aralık 2015
Akbank	Vera VYŞ	1.900.000,00.-TL	1.350.000,00.-TL	11 Aralık 2015
ING Bank	BELİRTİLMEMİŞTİR	38.902.696,00.-TL	100.000,00.-TL	1 Aralık 2015
ING Bank	Sümer VYŞ	91.715.712,00.-TL	10.200.000,00.-TL	1 Aralık 2015
ING Bank	Vera VYŞ	31.694.310,00.-TL	1.000.000,00.-TL	1 Aralık 2015
Türk Ekonomi Bankası	Final VYŞ	215.335.000,00.-TL	27.310.000,00.-TL	27 Ekim 2015
Odeabank	Turkasset VYŞ	47.786.000,00.-TL	6.749.000,00.-TL	30 Eylül 2015
Akbank	Sümer VYŞ	4.250.000,00.-TL	4.400.000,00.-TL	28 Ağustos 2015
Abank	Vera VYŞ	1.400.000,00.-TL	1.400.000,00.-TL	28 Ağustos 2015
Fibabanka	Güven VYŞ	33.341.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	29 Haziran 2015
Türkiye Finans Katılım Bankası	Final VYŞ	22.359.000,00.-TL	4.563.000,00.-TL	29 Haziran 2015
Odeabank	Sümer VYŞ	35.326.000,00.-TL	3.800.000,00.-TL	24 Haziran 2015
Akbank	Vera VYŞ	5.067.000,00.-TL	3.400.000,00.-TL	20 Mayıs 2015
Abank	Güven VYŞ	115.834.710,00.-TL	4.650.000,00.-TL	5 Mayıs 2015
Burganbank	Sümer VYŞ	12.000.000,00.-TL	2.975.000,00.-TL	30 Nisan 2015

Akbank	Vera VYŞ	1.100.000,00.-TL	950.000,00.-TL	14 Nisan 2015
Şekerbank	Güven VYŞ & Destek VYŞ & Final VYŞ	209.057.111,00.-TL	15.100.000,00.-TL	30 Mart 2015
Garanti Bankası	Destek VYŞ	79.114.484,00.-TL	14.500.000,00.-TL	27 Mart 2015
İş Bankası	Final VYŞ	189.222.000,00.-TL	29.089.000,00.-TL	25 Mart 2015
Vakıfbank	Vera VYŞ	38.818.000,00.-TL	35.247.000,00.-TL	12 Mart 2015
Citibank	Vera VYŞ	98.677.000,00.-TL	12.845.000,00.-TL	27 Şubat 2015
HSBC	Vera VYŞ	20.292.000,00.-TL	9.465.000,00.-TL	27 Şubat 2015
IFC	Vera VYŞ	22.887.000,00.-TL	16.225.000,00.-TL	27 Şubat 2015
ING Bank	BELİRTİLMEMİŞTİR	22.921.360,00.-TL	1.130.000,00.-TL	25 Şubat 2015
Türk Ekonomi Bankası	Vera VYŞ	3.053.000,00.-TL	2.400.000,00.-TL	8 Ocak 2015
Akbank	Girişim VYŞ	248.500.000,00.-TL	40.300.000,00.-TL	5 Ocak 2015
Burganbank	Vera VYŞ	12.720.000,00.-TL	4.415.000,00.-TL	5 Ocak 2015
Türkiye Finans Katılım Bankası	Final VYŞ	30.123.000,00.-TL	5.581.000,00.-TL	31 Aralık 2014
Akbank	Efes VYŞ	250.500.000,00.-TL	41.000.000,00.-TL	30 Aralık 2014
Turkland Bank	Final VYŞ	21.073.000,00.-TL	100.000,00.-TL + Tahsilatın % 20'si Oranında Banka'ya Pay Verme	30 Aralık 2014
Fibabanka	Vera VYŞ	4.752.000,00.-TL	260.000,00.-TL	29 Aralık 2014
Asya Katılım Bankası	Final VYŞ	439.972.000,00.-TL	1.048.000,00.-TL + Tahsilatın % 80,6'sı Oranında Banka'ya Pay Verme	26 Aralık 2014
Akbank	BELİRTİLMEMİŞTİR	248.540.000,00.-TL	40.300.000,00.-TL	23 Aralık 2014

Yapı ve Kredi Bankası	RCT VYŞ	61.127.535,97.-TL	8.300.000,00.-TL	17 Aralık 2014
Şekerbank	RCT VYŞ	4.898.405,27.-TL	1.100.000,00.-TL	16 Aralık 2014
Finansbank	Girişim VYŞ	109.393.961,00.-TL	20.800.000,00.-TL	16 Aralık 2014
Finansbank	Turkasset VYŞ	218.816.346,00.-TL	41.000.000,00.-TL	16 Aralık 2014
Finansbank	Final VYŞ	21.371.647,00.-TL	2.200.000,00.-TL	16 Aralık 2014
Denizbank	Girişim VYŞ	251.552.159,00.-TL	38.150.000,00.-TL	15 Aralık 2014
Denizbank	Turkasset VYŞ	88.836.782,00.-TL	7.100.000,00.-TL	12 Aralık 2014
Fibabanka	Vera VYŞ	4.572.908,77.-TL	260.000,00.-TL	12 Aralık 2014
Fibabanka	Final VYŞ	13.961.181,55.-TL	300.000,00.-TL	12 Aralık 2014
İş Bankası	Efes VYŞ	218.525.000,00.-TL	22.405.000,00.-TL	5 Aralık 2014
ING Bank	İstanbul VYŞ	47.861.000,00.-TL	7.250.000,00.-TL	26 Kasım 2014
Finansbank	Final VYŞ	21.372.000,00.-TL	2.200.000,00.-TL	23 Kasım 2014
İş Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	245.000.000,00.-TL	22.050.000,00.-TL	6 Kasım 2014
İş Bankası	Efes VYŞ	2.380.000,00.-TL	750.000,00.-TL	30 Eylül 2014
Garanti Bankası	Vera VYŞ	2.824.000,00.-TL	2.824.000,00.-TL	26 Eylül 2014
Yapı ve Kredi Bankası	Efes VYŞ & Turkasset VYŞ & Vera VYŞ	282.355.652,85.-TL	28.430.000,00.-TL	24 Eylül 2014
BELİRTİLMEMİŞTİR	İstanbul VYŞ	95.354.000,00.-TL	6.250.000,00.-TL	24 Eylül 2014
Garanti Bankası	İstanbul VYŞ	106.598.905,00.-TL	18.700.000,00.-TL	15 Eylül 2014
Asya Katılım Bankası	Vera VYŞ	7.259.000,00.-TL	6.809.000,00.-TL	29 Ağustos 2014
Burganbank	Final VYŞ	71.869.000,00.-TL	13.000.000,00.-TL	29 Ağustos 2014
Türk Ekonomi Bankası	Turkasset VYŞ	175.000.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	20 Ağustos 2014

Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Ticaret Bankası**	RCT VYŞ	67.921.507,31.-TL	40.200,00.-TL	23 Temmuz 2014
Türkiye Finans Katılım Bankası	RCT VYŞ	86.633.239,00.-TL	10.200.000,00.-TL	23 Temmuz 2014
Kıbrıs Kredi Bankası***	RCT VYŞ	1.820.982,05.-TL	15.000,00.-TL	18 Temmuz 2014
Yapı ve Kredi Bankası	Destek VYŞ & Girişim VYŞ	103.805.156,69.-TL	15.540.000,00.-TL	25 Haziran 2014
Asya Katılım Bankası	Final VYŞ	371.158.000,00.-TL	600.000,00.-TL + Rehinli Varlık Tahsilatından % 17 ve Rehin Olmayan Varlık Tahsilatından % 22 Oranında Banka'ya Pay Verme	24 Haziran 2014
Finansbank	Turkasset VYŞ	151.379.545,00.-TL	1.100.000,00.-TL + Yapılacak Tahsilattan Pay Alma	19 Haziran 2014
Finansbank	Turkasset VYŞ	136.614.284,00.-TL	7.450.000,00.-TL	19 Haziran 2014
Garanti Bankası	RCT VYŞ	69.925.529,00.-TL	12.401.123,00.-TL	11 Haziran 2014
Garanti Bankası	Final VYŞ	69.954.701,00.-TL	11.911.456,00.-TL	11 Haziran 2014
Türk Ekonomi Bankası	RCT VYŞ	4.284.000,00.TL	2.000.000,00.-TL	11 Haziran 2014
İş Bankası	Girişim VYŞ	272.517.432,00.-TL	44.016.816,00.-TL	4 Haziran 2014
Şekerbank	Vera VYŞ	26.624.000,00.-TL	22.300.000,00.-TL	4 Haziran 2014
Asya Katılım Bankası	Destek VYŞ	180.859.000,00.-TL	36.600.000,00.-TL	29 Mayıs 2014
QNB Finansbank	Final VYŞ	153.455.000,00.-TL	20.000.000,00.-TL	29 Mayıs 2014
Garanti Bankası	RCT VYŞ	32.812.612,75.-TL	7.500.000,00.-TL	22 Mayıs 2014
Finansbank	Turkasset VYŞ	400.375.174,00.-TL	72.000.000,00.-TL	22 Mayıs 2014
Finansbank	Artı VYŞ	180.547.743,00.-TL	35.600.000,00.-TL	22 Mayıs 2014

Finansbank	Final VYŞ	153.455.084,00.-TL	20.000.000,00.-TL	22 Mayıs 2014
ING Bank	Destek VYŞ & Final VYŞ	92.000.000,00.-TL	4.970.000,00.-TL	22 Nisan 2014
ING Bank	Efes VYŞ	13.534.000,00.-TL	250.000,00.-TL	21 Nisan 2014
Akbank	Girişim VYŞ	252.200.000,00.-TL	44.000.000,00.-TL	10 Nisan 2014
Marmara Bankası*****	RCT VYŞ	62.375.869,00.-TL	1.050.000,00.-TL	8 Nisan 2014
İmar Bankası	RCT VYŞ	4.211.000,00.-TL	310.000,00.-TL	8 Nisan 2014
Abank	Vera VYŞ	3.025.000,00.-TL	2.455.000,00.-TL	31 Mart 2014
Fibabanka	Final VYŞ	11.876.000,00.-TL	40.000,00.-TL	31 Mart 2014
Yapı ve Kredi Bankası	RCT VYŞ	36.796.397,00.-TL	10.000.000,00.-TL	31 Mart 2014
ICBC Turkey Bank/ Tekstilbank*****	LBT VYŞ	22.623.250,20.-TL	1.500.000,00.-TL	26 Mart 2014
ICBC Turkey Bank/ Tekstilbank*****	Vera VYŞ	60.489.325,42.-TL	200.000,00.-TL	26 Mart 2014
Akbank	BELİRTİLMEMİŞTİR	252.153.221,00.-TL	44.000.000,00.-TL	14 Mart 2014
İş Bankası	Vera VYŞ	59.000,00.-TL	59.000,00.-TL	14 Şubat 2014
Yapı ve Kredi Bankası	Vera VYŞ	19.765.000,00.-TL	10.525.000,00.-TL	14 Şubat 2014
Société Générale Bank	Efes VYŞ	2.040.000,00.-TL	713.000,00.-TL	30 Ocak 2014
Bankpozitif	Final VYŞ	10.830.000,00.-TL	5.242.000,00.-TL	2014
Société Générale Bank	Efes VYŞ	17.743.678,00.-TL	5.876.511,00.-TL	27 Aralık 2013
Denizbank	İstanbul VYŞ	122.579.295,00.-TL	25.100.000,00.-TL	24 Aralık 2013
Denizbank	Final VYŞ	51.332.638,00.-TL	6.000.000,00.-TL	24 Aralık 2013
Yapı ve Kredi Bankası	RCT VYŞ & Final VYŞ & Anadolu VYŞ & LBT	229.049.074,30.-TL	42.750.000,00.-TL	18 Aralık 2013

	VYŞ			
Türkiye İthalat ve İhracat Bankası	RCT VYŞ	213.560.953,00.-TL	2.205.000,00.-TL	17 Aralık 2013
Asya Katılım Bankası	RCT VYŞ	8.209.689,76.-TL	650.000,00.-TL	10 Aralık 2013
Denizbank	Final VYŞ	1.608.000,00.-TL	748.000,00.-TL	6 Kasım 2013
Bankpozitif	Final VYŞ	723.000,00.-TL	336.000,00.-TL	28 Ekim 2013
Türkiye Finans Katılım Bankası	RCT VYŞ	4.422.393,00.-TL	425.000,00.-TL	25 Ekim 2013
Türk Ekonomi Bankası	Vera VYŞ	21.083.000,00.-TL	6.800.000,00.-TL	21 Ekim 2013
İş Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	163.865.085,00.-TL	32.041.368,00.-TL	8 Ekim 2013
HSBC	Vera VYŞ	BELİRTİLMEMİŞTİR	174.000,00.-TL	20 Eylül 2013
Yapı ve Kredi Bankası	Vera VYŞ	1.892.000,00.-TL	480.000,00.-TL	29 Ağustos 2013
Asya Katılım Bankası	RCT VYŞ	467.872.161,00.-TL	18.100.000,00.-TL	22 Ağustos 2013
Türk Ekonomi Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	117.000.000,00.-TL	13.757.000,00.-TL	27 Haziran 2013
Bankpozitif	Final VYŞ	1.796.000,00.-TL	435.000,00.-TL	26 Haziran 2013
HSBC	Final VYŞ	2.304.000,00.-TL	785.000,00.-TL	26 Haziran 2013
Abank	Girişim VYŞ	91.738.986,00.-TL	19.200.000,00.-TL	25 Haziran 2013
Asya Katılım Bankası	Vera VYŞ	140.027.000,00.-TL	8.200.000,00.-TL	21 Haziran 2013
Finansbank	Final VYŞ	182.918.204,00.-TL	35.000.000,00.-TL	20 Haziran 2013
Finansbank	İstanbul VYŞ	182.908.878,00.-TL	32.500.000,00.-TL	20 Haziran 2013
Finansbank	Anadolu VYŞ	182.888.228,00.-TL	32.600.000,00.-TL	20 Haziran 2013
Garanti Bankası	LBT VYŞ	314.157.760,00.-TL	58.400.000,00.-TL	17 Haziran 2013

Asya Katılım Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	461.236.000,00.-TL	18.100.000,00.-TL	5 Haziran 2013
BELİRTİLMEMİŞTİR	Bebek VYŞ	90.636.000,00.-TL	21.865.000,00.-TL	28 Mayıs 2013
Akbank	Efes VYŞ	250.465.053,00.-TL	58.300.000,00.-TL	20 Mayıs 2013
Akbank	Vera VYŞ	1.242.000,00.-TL	1.100.000,00.TL	3 Mayıs 2013
ING Bank	BELİRTİLMEMİŞTİR	41.571.000,00.-TL	6.471.000,00.-TL	21 Mart 2013
Bankpozitif	Final VYŞ	6.428.000,00.-TL	50.000,00.-TL + Tahsilatın % 30'u Oranında Banka'ya Pay Verme	28 Aralık 2012
Şekerbank	İstanbul VYŞ	23.960.698,00.-TL	5.050.000,00.-TL	19 Aralık 2012
Şekerbank	Girişim VYŞ	172.642.882,00.-TL	16.000.000,00.-TL	19 Aralık 2012
Abank	Final VYŞ	58.433.000,00.-TL	7.750.000,00.-TL	12 Aralık 2012
Türk Ekonomi Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	188.700.000,00.-TL	22.222.222,00.-TL	30 Kasım 2012
Yapı ve Kredi Bankası	İstanbul VYŞ & LBT VYŞ & Girişim VYŞ & Anadolu VYŞ	626.078.768,30.-TL	66.823.001,00.-TL	30 Kasım 2012
İş Bankası	LBT VYŞ	285.618.950,00.-TL	50.126.958,00.-TL	29 Kasım 2012
Akbank	Girişim VYŞ	500.100.000,00.-TL	95.100.000,00.-TL	1 Ekim 2012
Denizbank	LBT VYŞ & Final VYŞ	70.256.349,00.-TL	7.200.000,00.-TL	28 Eylül 2012
Denizbank	BELİRTİLMEMİŞTİR	60.788.376,00.-TL	7.550.000,00.-TL	2 Temmuz 2012
Bankpozitif	Final VYŞ	10.828.000,00.-TL	50.000,00.-TL + Tahsilatın % 31'i Oranında Banka'ya Pay Verme	28 Haziran 2012
Denizbank	Efes VYŞ & LBT VYŞ	75.089.077,00.-TL	7.250.000,00.-TL	27 Haziran 2012
Abank	Girişim VYŞ	93.082.028,00.-TL	18.000.000,00.-TL	20 Haziran 2012

Garanti Bankası	Girişim VYŞ	200.564.023,00.-TL	32.600.000,00.-TL	15 Haziran 2012
İş Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	137.328.434,00.-TL	28.800.000,00.-TL	13 Haziran 2012
ING Bank	Standard VYŞ	66.141.000,00.-TL	12.300.000,00.-TL	10 Mayıs 2012
Denizbank	Girişim VYŞ	38.895.258,03.-TL	6.208.101,02.-TL	12 Nisan 2012
Türk Ekonomi Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	124.050.420,00.-TL	16.900.000,00.-TL	4 Nisan 2012
Bankpozitif	Final VYŞ	13.193.000,00.-TL	1.000,00.-TL + Tahsilatın % 47'si Oranında Banka'ya Pay Verme	30 Mart 2012
İş Bankası	Efes VYŞ	220.573.458,00.-TL	42.054.955,00.-TL	2 Aralık 2011
Yapı ve Kredi Bankası	LBT VYŞ	290.276.671,49.-TL	45.801.000,00.-TL	24 Kasım 2011
Denizbank	Standard VYŞ & Efes VYŞ	135.632.165,00.-TL	17.500.000,00.-TL	28 Eylül 2011
Finansbank	LBT VYŞ	288.000.000,00.-TL	17.500.000,00.-TL + Yapılacak Tahsilattan Banka'ya Pay Verme	21 Temmuz 2011
İş Bankası	Standard VYŞ	88.464.000,00.-TL	13.905.000,00.-TL	23 Haziran 2011
Denizbank	BELİRTİLMEMİŞTİR	32.979.210,00.-TL	1.850.000,00.-TL	25 Mart 2011
Şekerbank	BELİRTİLMEMİŞTİR	144.228.597,00.-TL	12.000.000,00.-TL	24 Mart 2011
Garanti Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	1.478.137.000,00.-TL	50.267.000,00.-TL	7 Şubat 2011
İş Bankası	Girişim VYŞ	300.400.752,00.-TL	50.827.898,00.-TL	30 Aralık 2010
Abank	Anadolu VYŞ	34.534.576,00.-TL	1.250.000,00.-TL	29 Aralık 2010
İş Bankası	LBT VYŞ	41.925.183,00.-TL	6.487.053,00.-TL	28 Aralık 2010
Garanti Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	51.804.000,00.-TL	3.900.000,00.-TL	1 Aralık 2010
Yapı ve Kredi Bankası	LBT VYŞ & Girişim VYŞ	427.822.492,81.-TL	56.045.000,00.-TL	25 Kasım 2010

HSBC	Girişim VYŞ	158.131.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	11 Kasım 2010
Abank	Girişim VYŞ	59.605.729,00.-TL	11.525.000,00.-TL	10 Kasım 2010
Turkland Bank	Girişim VYŞ	17.800.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	27 Ekim 2010
Citibank	Girişim VYŞ	89.200.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	5 Ekim 2010
Denizbank	Standard VYŞ & LBT VYŞ	81.583.862,00.-TL	7.406.000,00.-TL	30 Eylül 2010
Türk Ekonomi Bankası	LBT VYŞ	75.008.000,00.-TL	6.500.000,00.-TL	28 Haziran 2010
Yapı ve Kredi Bankası	LBT VYŞ	298.700.000,00.-TL	7.518.378,00.-TL	23 Haziran 2010
Fortis Bank	LBT VYŞ	54.536.068,00.-TL	2.100.000,00.-TL	7 Mayıs 2010
Yapı ve Kredi Bankası	LBT VYŞ	523.131.000,00.-TL	38.732.000,00.-TL	30 Nisan 2010
Türk Ekonomi Bankası	Standard VYŞ	39.957.000,00.-TL	4.125.000,00.-TL	31 Mart 2010
Fortis Bank	Girişim VYŞ	30.400.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	16 Mart 2010
Yapı ve Kredi Bankası	LBT VYŞ	224.390.404,41.-TL	31.232.323,00.-TL	15 Mart 2010
Yapı ve Kredi Bankası	Standard VYŞ	74.606.491,32.-TL	6.450.000,00.-TL	15 Mart 2010
Yapı ve Kredi Bankası	Girişim VYŞ	381.973.394,73.-TL	32.435.000,00.-TL	15 Mart 2010
Denizbank	Standard VYŞ	50.200.002,00.-TL	4.900.000,00.-TL	12 Şubat 2010
Akbank	Girişim VYŞ	326.000.000,00.-TL	38.500.000,00.-TL	5 Ocak 2010
HSBC	LBT VYŞ	44.125.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	2010
İş Bankası	Standard VYŞ	186.113.688,00.-TL	8.500.000,00.-TL + Tahsilatın % 40'ı Oranında Banka'ya Pay Verme	25 Kasım 2009
İş Bankası	LBT VYŞ	37.824.000,00.-TL	9.550.0000,00.-TL	16 Kasım 2009
Türk Ekonomi Bankası	LBT VYŞ	29.530.000,00.-TL	1.950.000,00.-TL	9 Kasım 2009

Yapı ve Kredi Bankası	Girişim VYŞ	393.900.000,00.-TL	26.525.000,00.-TL	27 Mayıs 2009
Türk Ekonomi Bankası	Girişim VYŞ	75.649.784,00.-TL	10.850.000,00.-TL	15 Temmuz 2008
Akbank	Girişim VYŞ	248.000.000,00.-TL	42.000.000,00.-TL	1 Nisan 2008
Yapı ve Kredi Bankası	LBT VYŞ	532.000.000,00.-TL	60.500.000,00.-TL	28 Mart 2008
Akbank	Girişim VYŞ	94.000.000,00.-TL	BELİRTİLMEMİŞTİR	31 Ocak 2008
Akbank	Girişim VYŞ	337.400.000,00.-TL	86.500.000,00.-TL	30 Ocak 2008
Türk Ekonomi Bankası	Girişim VYŞ	75.649.784,00.-TL	10.800.000,00.-TL	22 Temmuz 2008
Şekerbank	Lehman Brothers	243.793.215,60.-TL	61.000.000,00.-TL	25 Şubat 2008
Garanti Bankası	BELİRTİLMEMİŞTİR	98.221.000,00.-TL	28.900.000,00.-TL	2008
TMSF*****	Lehman Brothers- Finansbank & Fiba Holding Konsorsiyumu	933.848.000,00.-USD	161.000.000,00.-USD + Tahsilatın % 43'ü Oranında Fon'a Pay Verme	23 Eylül 2005
TMSF	Bebek VYŞ	222.800.000,00.-USD	22.500.000,00.-USD	1 Eylül 2004

Kaynak: Erkan, 2015 & KAP, “www.kap.org.tr” & TMSF, “www.tmsf.org.tr” & Basılı ve Elektronik Gazete Yayınları & İlgili Yıllarda Faaliyet Gösteren VYŞ’lerin Bağımsız Denetim Raporları, Faaliyet Raporları ve Resmi Web Siteleri & Yukarıda Adı Geçen Bazı Bankaların Bağımsız Denetim Raporları, Faaliyet Raporları ve Resmi Web Siteleri.

*2015 yılında QNB, Finansbank’ın hisselerinin % 99,81’lik kısmını 2.94 milyar dolar karşılığında satın almıştır.

**1988 yılında kurulan TYT Bank’ın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni 11 Nisan 1994 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile kaldırılmış ve banka Türkiye İş Bankası tarafından tasfiye edilmiştir.

***Bakanlar Kurulu’nun 21 Eylül 1988 tarihli kararı ile kurulup 1989 yılında faaliyetlerine başlayan bankanın mali yapısının bozulması üzerine BDDK’nın 27 Eylül 2000 tarihli ve 59 sayılı kararı doğrultusunda bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılmıştır.

****1987 yılında Netbank unvanı ile kurulup 1991 yılında Marmara Bankası adını alan bankanın 24 Nisan 1994 tarihinde bankacılık işlemleri yapma izni kaldırılmış ve banka Türkiye İş Bankası tarafından tasfiye edilmiştir.

*****29 Nisan 2014 tarihinde Tekstilbank’ın % 75,5’inin Çinli ICBC bankasına satılmasına dair anlaşma imzalanmıştır. Bu yüzden satış yapan banka bazı kaynaklarda ICBC Turkey Bank bazı kaynaklarda ise Tekstilbank olarak çıkmaktadır.

*****Söz konusu satış işlemi, o dönem otoriteler tarafından “Dünyanın En Başarılı Alacak Satışı İhalesi” olarak nitelendirilmiştir.

EK-3
VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN 2012-2016 YILLARINA AİT FİNANSAL DURUM TABLOLARI

Finansal Durum Tablosu (Bilanço)					
Aktif/Varlık (bin TL)	2012	2013	2014	2015	2016
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	22	20	47	45	28
Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z'a Yansıtılanlar FV (Net)	2.947	14.948	21.433	64.201	215.044
Bankalar	193.096	277.950	234.364	230.503	158.988
Para Piyasalarından Alacaklar	-	-	-	-	-
Satılmaya Hazır FV (Net)	39	-	-	-	-
Krediler ve Alacaklar	1.172.985	1.477.059	2.026.129	2.216.185	2.611.933
Faktoring Alacakları	-	-	-	-	-
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar (Net)	-	-	-	-	-
İştirakler	-	-	-	-	-
Bağlı Ortaklıklar	-	-	1.679	13.359	24.590
Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar	-	-	-	-	-
Kiralama İşlemlerinden Alacaklar	-	-	-	-	-
Riskten Korunma Amaçlı Türev FV	-	-	-	-	-
Maddi Duran Varlıklar	4.511	12.112	13.815	13.207	13.301
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	2.033	4.117	16.016	17.094	17.056

Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	-	-	-	-	17.275
Vergi Varlığı	600	2.168	3.664	12.754	4.874
Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar (Net)	40.004	21.032	140.559	145.707	88.462
Diğer Aktifler	13.372	44.059	88.764	57.493	59.451
Aktif Toplamı	1.429.609	1.853.465	2.546.470	2.770.548	3.211.002

Kaynak: İlgili yıllarda faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerinin faaliyet ve bağımsız denetim raporları.

Finansal Durum Tablosu (Bilanço)					
Pasif/Kaynak (bin TL)	2012	2013	2014	2015	2016
Mevduat	-	-	-	-	-
Alım Satım Amaçlı Türev Finansal Borçlar	1.207	22.752	4.625	3.932	-
Alınan Krediler	828.199	1.023.637	1.484.326	1.253.845	1.506.880
Para Piyasalarına Borçlar	-	-	-	-	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler (Net)	45.825	185.235	283.300	455.338	586.216
Fonlar	-	-	-	-	-
Muhtelif Borçlar	34.922	65.834	138.898	183.055	123.095
Diğer Yabancı Kaynaklar	-	-	39	35	741
Faktoring Borçları	-	-	-	-	-
Kiralama İşlemlerinden Borçlar	329	182	45	5	-
Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Borçlar	-	-	-	-	-
Karşılıklar	11.305	9.769	8.446	9.944	13.144
Vergi Borcu	46.506	48.644	54.023	72.567	88.155
Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlık Borçları (Net)	-	-	-	-	-
Sermaye Benzeri Krediler	-	-	-	-	-
Özkaynaklar	461.316	497.412	572.768	791.827	892.771
Pasif Toplamı	1.429.609	1.853.465	2.546.470	2.770.548	3.211.002

Kaynak: İlgili yıllarda faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerinin faaliyet ve bağımsız denetim raporları.

KAYNAKÇA

- Alav, Derya. “Finansal Sıkıntı Maliyetleri ve İşletmelerde Yeniden Yapılandırma: Borsa İstanbul’da Bir Uygulama” Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Aydın 2013.
- Altıntaş, M. Ayhan. “Bankacılıkta Risk ve Sermaye Yönetimi”, Elektronik Kitap Yayıncılık 2018.
- Aras, Güler ve Müslümov, Alövsat. “Kredi Piyasalarında Asimetrik Bilgi ve Bankacılık Sistemi Üzerindeki Etkileri” İktisat-İşletme-Finans Dergisi Sayı 222, 2004.
- Artı Varlık Yönetim A.Ş. 2014 Yılı Bağımsız Denetim Raporu.
- Balkaş, Kaan. “Kredi Kavramı ve Sektör Kredilerine Göre Türkiye’deki Belli Başlı Sektörlerin Analizi” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2016”, İstanbul 2017.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2015”, Ankara 2016.
- BDDK. 31 Mart 2016 tarihli 6827 sayılı “İyi Uygulama Rehberi - Bankaların Kredi Yönetimine İlişkin Rehber”.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2014”, Ankara Mart 2015.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2013”, Ankara Nisan 2014.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2012”, Ankara Nisan 2013.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2011”, Ankara Mart 2012.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2010”, Ankara Mart 2011.
- BDDK. “Sorularla Basel III”, Ankara Aralık 2010.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2009”, Ankara Mart 2010.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2008”, Ankara Mart 2009.
- BDDK. “Yıllık Faaliyet Raporu 2007”, Ankara Mart 2008.
- Cantekinler, Meltem. “Bankacılık Sektöründe Performans Yönetimi ve Özel Bir Bankada Performans Yönetimine İlişkin Uygulama” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya 2007.
- Duvan, Berke. “Türk Bankacılık Sisteminde Tahsili Gecikmiş Alacakların Tasfiyesi ve Şirket Borçlarının Yapılandırılması” Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Yıllık Programlar ve Konjonktür Değerlendirme Genel Müdürlüğü Mali Piyasalar Dairesi Uzmanlık Tezi, Ankara 2001.

- Erdoğan, Sultan. “Mali Tahlil ve İstihbarat Uzman Programı” İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005.
- Erkan, Sinem. “Bankaların Donuk Alacaklarının Varlık Yönetim Şirketlerine Satılması ve Banka Sektörü Sermaye Yapısı Üzerindeki Etkisi” Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı Finans Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015.
- Gör, Yusuf. “Türkiye’de Varlık Yönetim Şirketlerinin Sektörel Analizi” Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Çankırı 2012.
- Karamustafa, Cemal. “Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Kredilerin Analizi ve Uygulamaya Yönelik Politika Önerileri” Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.
- Koç, Selahattin. “Finansal Yeniden Yapılandırma: İstanbul ve Anadolu Yaklaşımları, Sonuçları” Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi Yıl:2010 Cilt:11 Sayı:1.
- Kuas, Hasan. “Bankacılık Sisteminde Ticari Kredilendirme Süreci Üzerine Bir İnceleme” Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Pazarlama Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2010.
- Küçükbay, Füsün ve Demirhan, Dilek. “Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Finansal Yeniden Yapılandırma Uygulamaları: İstanbul Yaklaşımı ve Varlık Yönetim Şirketi”, Mali Çözüm Dergisi Yıl:2003 Sayı:63 s:143-155.
- Mesutoğlu, Berk. “Sorunlu Aktiflerin Varlık Yönetimi Şirketlerince Tasfiyesi Ülke Örnekleri” BDDK Mali Sektör Politikaları Dairesi, Ankara 2001.
- Oy, Osman. “Varlık Yönetim Şirketleri”, İstanbul 2009.
- Özden, Kürşat Özgür. “Ticari Bankalarda Kredilendirme Süreci ve Kredi Risk Yönetimi” Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Ana Bilim Dalı Ekonometri Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2010.
- Selimler, Hüseyin. “Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Kredilerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi, Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulaması” Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Bankacılık Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.
- Selimler, Hüseyin. “Sorunlu Kredilerin Analizi, Banka Finansal Tablo ve Oranlarına Etkisinin Değerlendirilmesi” Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi Yıl:2015 Cilt:7 Sayı:12.
- Sipahi, Nihal. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Gelen Müdürlüğü “Problemlili Kredilerin Yeniden Yapılandırılması Uluslararası Uygulamalar ve Türkiye Örneği” Uzman Yeterlilik Tezi, Ankara 2003.
- Şahbaz, Nazan ve İnkaya, Ahmet. “Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Krediler ve Makro Ekonomik Etkileri”, Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi Yıl:2014 Cilt:1 Sayı:1.

- Şit, Başak. “Türk Hukukunda Banka Kredisi Kavramı ve Buna Bağlı Sonuçlar” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Ticaret Hukuku) Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Ankara 2010.
- TBB. “KOBİ Finansal Yeniden Yapılandırma Programı Aylık Raporu”, İstanbul Mart 2009.
- Tokel, Ömer Emre. “Kredi Risk Modelleri Kullanılarak Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004.
- Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. 2014 Yılı Faaliyet Raporu.
- Yıldırım, Ezgi. “Bankalarda Ticari Kredilendirme Süreci: Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları ile İlgili Ampirik Bir Çalışma” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Muhasebe-Finansman Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya 2007.
- Yılmaz, Songül. “Ticari Bankalarda Kredi Portföyü ve Kredi Riski Yönetimi - Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama” Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Finans ve Bankacılık Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011.
- Yücememiş, Başak ve Sözer, İnanç Asım. “Bankalarda Takipteki Krediler: Türk Bankacılık Sektöründe Takipteki Kredilerin Tahminine Yönelik Bir Model Uygulaması”, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi Yıl:2011 Cilt:3 Sayı:5 s:43-56.

İnternet Kaynakları

- BDDK. “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten - ebulten.bddk.org.tr/ABMVC” & “FinTürk - ebulten.bddk.org.tr/finturk#” Erişim Tarihi: 18-19 Aralık 2017 & 6 Şubat 2018.
- BDDK. “http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/SSS/10469basel6.pdf”, Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2017.
- BDDK. “https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Duyurular/BDDK_Kurul_Kararlari/BDDK_Kurul_Kararlari.aspx”, Erişim Tarihi: 16 Aralık 2017 & 7 Şubat 2018.
- KAP. “<https://www.kap.org.tr/tr/bist-sirketler>”, Erişim Tarihi: 30 Eylül 2017.
- KAP. Girişim Varlık Yönetim A.Ş. Özel Durum Açıklaması (Genel) “<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/469922>”, Erişim Tarihi: 17 Aralık 2017.
- KAP. Turkasset Varlık Yönetim A.Ş. Birleşmeye İlişkin Bildirim “<https://www.kap.org.tr/tr/BildirimPdf/593859>”, Erişim Tarihi: 17 Aralık 2017.
- KAP. Deniz Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş. Özel Durum Açıklaması (Genel) “<https://www.kap.org.tr/tr/BildirimPdf/574726>”, Erişim Tarihi: 17 Aralık 2017.

- TBB. “<https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dosyalar/aylikraporlar.xls>”, Erişim Tarihi: 10 Nisan 2017.
- TBB. “<https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/arastirma-ve-yayinlar/ozel-dosyalar/44>”, Erişim Tarihi: 10 Nisan 2017.
- TMSF. “www.tmsf.org.tr/2017.tr?bid=264”, Erişim Tarihi: 21 Aralık 2017.
- Varlık Yönetim Şirketleri Derneği - VYŞ/D. “www.varlikyonetim.org.tr/Bankalardan-Farkimiz-Nedir.html”, Erişim Tarihi: 19 Temmuz 2017.
- Varlık Yönetim Şirketleri Derneği - VYŞ/D. “www.varlikyonetim.org.tr/Varlik-Yonetim-Sirketleri-Niye-Var.html”, Erişim Tarihi: 19 Temmuz 2017.
- “<https://e-sirket.mkk.com.tr/esir/Dashboard.jsp#/sirketbilgileri/15543>”, Erişim Tarihi: 15 Aralık 2017.
- “<https://e-sirket.mkk.com.tr/esir/Dashboard.jsp#/sirketbilgileri/15543>”, Erişim Tarihi: 17 Aralık 2017.
- “<https://guvenvarlik.com.tr/neden-satmalisiniz.php>”, Erişim Tarihi: 8 Ağustos 2017.
- “https://tr.wikipedia.org/wiki/Kıbrıs_Kredi_Bankası”, Erişim Tarihi: 8 Şubat 2017.
- “https://tr.wikipedia.org/wiki/Marmara_Bankası”, Erişim Tarihi: 8 Şubat 2017.
- “https://tr.wikipedia.org/wiki/TYT_Bank”, Erişim Tarihi: 8 Şubat 2017.
- “www.aktifbank.com.tr/tr/kurumsal”, Erişim Tarihi: 3 Mart 2017.
- “www.cnnturk.com/ekonomi/sirketler/katarli-qnb-finansbanki-satin-aldi”, Erişim Tarihi: 8 Şubat 2017.
- “www.eximbank.gov.tr”, Erişim Tarihi: 3 Mart 2017.
- “www.finalvarlik.com.tr”, Erişim Tarihi: 30 Eylül 2017.
- “www.fortuneturkey.com/icbcnin-tekstilbanki-satin-almasi-onaylandi-10482”, Erişim Tarihi: 8 Şubat 2017.
- “www.rctvarlik.com”, Erişim Tarihi: 30 Eylül 2017.
- “www.tmsf.org.tr/documents/reports/tr/Ersin_Ozince.doc”, Erişim Tarihi: 19 Temmuz 2017.

Diğer Kaynaklar

- 14 Ocak 2011 kabul ve 14 Şubat 2011 Resmî Gazete yayım tarihli 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu.
- 11 Ocak 2011 kabul ve 4 Şubat 2011 Resmî Gazete yayım tarihli 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu.
- 23 Temmuz 2010 kabul ve 1 Ağustos 2010 Resmî Gazete yayım tarihli 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu.

- 19 Ekim 2005 kabul ve 1 Kasım 2005 Resmî Gazete yayım tarihli 5411 sayılı Bankacılık Kanunu.
- 31 Aralık 1960 kabul ve 6 Ocak 1961 Resmî Gazete yayım tarihli 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu.
- 26 Aralık 1992 Resmî Gazete yayım tarihli 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği.
- 20 Eylül 2017 tarihli 30186 mükerrer sayılı Resmî Gazete.
- 4 Mart 2017 tarihli 29997 sayılı Resmî Gazete.
- 22 Haziran 2016 tarihli 29750 sayılı Resmî Gazete.
- 5 Mart 2016 tarihli 29644 sayılı Resmî Gazete.
- 2 Nisan 2015 tarihli 29314 sayılı Resmî Gazete.
- 11 Temmuz 2014 tarihli 29057 tarihli Resmî Gazete.
- 14 Kasım 2012 tarihli 28467 Resmî Gazete.
- 28 Haziran 2012 tarihli 28337 sayılı Resmî Gazete.
- 14 Ocak 2011 tarihli 27815 sayılı Resmî Gazete.
- 30 Aralık 2006 tarihli 26392 sayılı Resmî Gazete.
- 1 Kasım 2006 tarihli 26333 sayılı Resmî Gazete.
- 1 Ekim 2002 tarihli 24893 sayılı Resmî Gazete.
- 31 Ocak 2002 tarihli 24657 mükerrer sayılı Resmî Gazete.
- 30 Haziran 2001 tarihli 24448 sayılı Resmî Gazete.
- 8 Şubat 2001 tarihli 24312 sayılı Resmî Gazete.
- 11 Ocak 1998 tarihli 23227 sayılı Resmî Gazete.
- 23 Mayıs 1988 tarihli 19820 sayılı Resmî Gazete.
- 2 Haziran 2017 tarihli 9339 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:418.
- 10 Nisan 2017 tarihli 9302 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:326,567,568.
- 30 Ocak 2017 tarihli 9252 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:53
- 29 Kasım 2016 tarihli 9208 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:204.
- 6 Ekim 2016 tarihli 9170 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:173.
- 22 Ağustos 2016 tarihli 9142 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:423.
- 17 Ağustos 2016 tarihli 9139 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:588.

4 Mayıs 2016 tarihli 9068 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:387.
15 Mart 2016 tarihli 9032 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:385.
5 Şubat 2016 tarihli 9005 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:369.
5 Ekim 2015 tarihli 8918 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:292,293,384.
28 Eylül 2015 tarihli 8913 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:393.
16 Haziran 2015 tarihli 8842 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:353.
13 Mart 2015 tarihli 8778 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:481.
24 Aralık 2014 tarihli 8722 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:369.
15 Nisan 2014 tarihli 8550 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:404.
14 Mayıs 2013 tarihli 8319 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:953.
16 Kasım 2012 tarihli 8195 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:489.
8 Kasım 2012 tarihli 8189 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:405.
20 Nisan 2011 tarihli 7798 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:546.
14 Şubat 2011 tarihli 7751 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:499.
4 Şubat 2009 tarihli 7242 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:485.
10 Mayıs 2007 tarihli 6805 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:966.
23 Mart 2007 tarihli 9290 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi s:738.